Ioana
Pârvulescu
Viitorul începe luni

book
HUMANITAS

Cuprins

Ioana Pârvulescu predă literatură română modernă la Facultatea de Litere din Bucureşti. A fost timp de 18 ani redactor la *România literară*, unde a scris săptămânal. La Editura Humanitas a iniţiat şi coordonat colecţia „Cartea de pe noptieră".

SCRIERI: *Lenevind într-un ochi* (1990), *Alfabetul doamnelor* (1999), *Prejudecăţi literare* (1999), *Întoarcere în Bucureştiul interbelic* (2003, ediţia a II-a, 2007), *În intimitatea secolului 19* (2005), *În Ţara Miticilor* (2007, ediţia a II-a, 2008), *Întoarcere în secolul 21* (2009), *Viaţa începe vineri* (2009), *Cartea întrebărilor* (2010), *Lumea ca ziar. A patra putere: Caragiale* (2011).

TRADUCERI: Angelus Silesius, *Călătorul heruvimic / Cherubinischer Wandersmann* (ediţie bilingvă 1999 şi 2007), Maurice

Nadeau, *Să fie binecuvântaţi* (2002), Laurent Seksik, *Consultaţia* (2007), Rainer Maria Rilke, *Îngerul păzitor* (2007).

ANTOLOGII: *De ce te iubesc. Paradoxurile iubirii în poezia lumii* (2006), *Intelectuali la cratiţă. Amintiri culinare şi 50 de reţete* (2012).

ISBN: 978-973-50-4356-8 (epub)

EDITURA HUMANITAS
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372.743.382; 0723.684.194

Ioana Pârvulescu

Viitorul începe luni

O viaţă s-a scurs, a început alta, apoi astalaltă s-a scurs, a început a treia şi aşa fără sfârşit.

(replica Lizei când îşi vede portretul de copil – Dostoievski, *Demonii*)

PROLOG

Fii binevenit în viaţa mea, cititorule!

Pentru tine, care te afli în viitor, va fi de mult trecută şi de tot moartă lumea asta, dar aici şi acum, nimeni nu se poate adresa altei persoane dacă nu i se prezintă mai întâi. Permite-mi, aşadar, să mă supun acestui obicei, să-ţi întind o mână peste timp, să o strâng prieteneşte pe-a ta şi să-ţi spun fără întârziere că numele meu este Pavel Mirto. Dacă sună puţin ciudat e pentru că unul dintre bunicii mei a venit din Sicilia, din Mirto. Bucureştii sunt plini de oameni din toate părţile lumii şi poţi auzi în el limbi şi nume de tot soiul. În acest Bucureşti pestriţ, am văzut lumina zilei la 18 mai, când înfloreşte liliacul şi, cum astăzi e 18 mai, aş vrea să sper că-mi urezi, de acolo, din timpul tău, *La mulţi ani!*

Dar oricât de mulţi ani mi-ai dori, n-o să-mi ajungă ca să mă întâlnesc cu domnia ta altfel decât prin aceste rânduri din care să ne înfruptăm amândoi, ca şi cum te-aş invita la o cină sărbătorească. Împlinesc 30 de ani. Am motive să-mi petrec ziua de naştere cu un om din viitor, nu cu unul din prezent, şi le vei afla la timpul lor. Aş vrea să ştiu cât mai multe despre tine, cine eşti, câţi ani ai, dacă eşti retras sau îţi place să-ţi petreci aniversarea în tovărăşia altora, dacă ai ceas, dacă eşti pus pe căpătuială sau ai o fire boemă, dacă eşti însurat şi, în genere, dacă însurătoarea mai e la modă pe la voi, şi câte altele. Aş face orice, chiar un pact cu diavolul, ca să mă întâlnesc cu tine peste timp: ori să vin eu să te vizitez, ori, mai bine, să te găzduiesc aici, la mine, cred că e destul de confortabil. Desigur, în caz că eşti, cititorule, o cititoare, lucrurile se

schimbă puţin şi o asemenea familiaritate din partea mea nu-şi are locul. Oricât de diferită ai fi de doamnele timpului meu (şi sper că eşti, mai cu seamă de cele care dau anunţuri la ziar), aş vrea să ştii că te preţuiesc şi-mi pun speranţa în dumneata, chiar dacă, din timiditate, n-am îndrăznit să-ţi adresez cuvântul de la început. De altminteri şi despre mine colegii spun că aş avea o sensibilitate mai degrabă feminină, ceea ce poate că, spre deosebire de mulţi, nu socoteşti a fi un cusur. Deocamdată trebuie să remarc că vorbim ca între morţi: tu nu te-ai născut încă, acum, când scriu, eşti neantul dinainte de naştere, eu voi fi de mult, când vei citi tu, neantul de după viaţă. Şi faptul că vorbim totuşi e mai demn de a fi sărbătorit decât aniversarea mea. Dar oricine-ai fi şi oricare ţi-ar fi timpul şi locul în lume, e necesar să mai lămuresc câteva amănunte, ca

să nu mă judeci greşit.

Dacă îmi permit să-ţi vorbesc familiar, de parcă am fi de aceeaşi vârstă, şi dacă vei găsi cuvinte mai gazetăreşti în romanul meu este pentru că aşa văd eu, cu telescopul fanteziei, lumea viitorului. Trebuie să ştii că mă deosebesc cu totul de cei din preajmă, care cred în viitorul vostru şi jură că va fi minunat. Şeful meu îmi tot spune să-mi caut o nevastă, c-o să văd cu alţi ochi viaţa, dar eu mă socotesc doar cu picioarele pe pământ. El are pe biroul lui un pahar cu apă pe jumătate plin, eu, pe al meu, am unul pe jumătate gol. Lipsa mea de entuziasm mă obligă să mă simt mereu vinovat.

De fapt mă tem de progresul ăsta nebunesc, care-i îmbată pe toţi ca o enormă sticlă de *champagne* cu fundul în secolul al XIX-lea şi cu dopul în secolul XXI, să spunem. Bei ani la

rând din ea, până îţi pierzi minţile. Întâi progresul te ameţeşte, apoi te face să devii de-a dreptul beţivan: nu mai poţi fără să guşti din el zi de zi. Nu eşti liber. Aşa încât unde ei spun da, eu spun nu, unde ei văd alb, eu văd negru, unde ei palpită, eu strâmb din nas, iar încrederea lor mă face neîncrezător. Mă întrerup: Anghel, bărânul fecior, m-a anunţat, nu prin cuvinte, ci printr-o ocheadă cu tâlc spre uşă, că mă caută cineva. Îţi mai spun doar că am mari emoţii în clipa de faţă.

*

Reiau, deşi sunt un pic răvăşit. O să mă grăbesc puţin. Muncesc de 11 ani la *Universul*, un jurnal care a avut dibăcia să-şi crească an de an tirajul, prin publicitate. Am putut să mă angajez datorită fratelui meu

Peppin, care e mai mare, mai vesel şi mult mai vorbăreţ decât mine, şi care m-a adus în redacţie încă de când aveam 19 ani. Directorul, signor Luigi Cazzavillan, în care bate o inimă de gazetar şi de soldat, a acceptat să mă primească aici ca-ntr-un batalion, cum zice el, cu toate că eu abia îmi luasem bacalaureatul. Am făcut mai întâi corectură, la fel ca fratele meu, şi diverse munci mărunte, apoi însă, dovedind ceva îndemânare la scris, am devenit redactor. „Dacă tu ai îndemânare la scris, cum or arăta ceilalţi!“ mi-a spus draga noastră mătuşă, singura rudă pe care o mai avem pe-aici, care de-abia îşi mişcă picioarele, în schimb are limba iute şi mintea neobosită. De altminteri nu m-a citit, nu citeşte presa niciodată, o consideră vinovată pentru toate relele noastre prezente şi viitoare.

Acum am ajuns în birou cu domnul Neculai

Procopiu, adevăratul şef al *Universului*, aş zice eu, care e aici de la începutu-nceputului, din 1884, când întregul ziar, după cum îmi povesteşte adesea, cu glasul înmuiat, se făcea într-o căsuţă mică, proprietatea domnului colonel Niculescu, şi se tipărea cu o maşină înceată, pe care te puteai însă bizui ca pe o nevastă, şi la bine, şi la greu. Discut adesea în contradictoriu cu distinsul meu coleg, pentru că avem idei deosebite despre aproape orice subiect. De pildă el crede că e potrivit că se va vota zilele acestea o lege contra duelului, iar eu cred că nu, cred că noi, bărbaţii, avem nevoie de duel ca să ne salvăm onoarea şi să ne eliberăm de ce e rău în noi, şi că atunci când lucrul ăsta va fi interzis ne vom ataca în feluri cu mult mai urâte. Şi cred că legea asta va fi fost de mult pusă în aplicare în viitor, că tu, nerăbdătorul meu cititor, eşti cu totul

ignorant într-ale duelului, încât până şi eu, care-s miop şi, din păcate, destul de firav la trup, te-aş putea învinge, şi că oricine te poate batjocori cât pofteşte. Sper că preţuieşti vorba fără ocolişuri. Mie mi se suie sângele la cap – mi s-a şi spus că sunt *una testa calda* – când mă gândesc că insulta va rămâne nepedepsită şi va lua avânt, poate că de vină e totuşi sângele italian al unora dintre strămoşii mei! Şi-acum, te rog să ai gentileţea să-mi acorzi puţină atenţie.

În decembrie trecut s-a întâmplat un lucru ieşit din comun, care şi pe mine m-a tulburat peste măsură. Lângă Bucureşti, în zona moşiei Băneasa, a fost găsit într-o dimineaţă un bărbat leşinat. Era extrem de palid şi se purta ras complet. Când s-a trezit, a zis că e bucureştean şi gazetar, şi, cu toate astea, nu ştia străzile, nu se descurca în cele mai mărunte gesturi, cum

ar fi să-şi ruleze o ţigară, căci fuma mult, părea rupt de lume, vorbea ciudat, iar uneori nu-i puteai înţelege deloc purtarea. Nimeni nu ştia nici cel mai mic lucru despre el, iar cercetările, în care s-a implicat şi şeful Siguranţei publice, domnul Costache Boerescu, un bărbat melancolic, însă la o adică viclean ca şarpele (în ultimul timp pe mine nu mă simpatizează deloc), au rămas fără nici un rezultat. La început lucrurile au fost agravate pentru că în apropiere se afla un tânăr rănit de moarte, abia mult mai încolo s-a văzut că apropierea asta era pură coincidenţă. Ca să-l aibă sub ochi şi să-i descopere complicii, conu Costache, cum i se spune, ne-a rugat să-l angajăm pe pretinsul gazetar la noi, la *Universul*. Aşa l-am cunoscut pe Dan Creţu, cu care sunt şi acum coleg, după două luni de la evenimente. E mai în vârstă decât mine,

deşi la chip arată tânăr, şi e tăcut. Nici eu nu am limbariţă, aşa că atunci când suntem împreună auzi musca. Cu diferenţa că el pare să-şi fi găsit deja o soţie bogată, pe Marioara Livezeanu, o văduvioară încă atrăgătoare şi cu gropiţe în obraz, mă rog, n-aş zice că a pierdut timpul. Poate că şi voi, acolo, rezolvaţi mai rapid chestiunile de amor, fără atâtea preludii şi întârzieri, fără atâtea plimbări cu trăsura, cum mi s-a întâmplat mie. Toate presupunerile despre Dan Creţu au rămas în coadă de peşte: că ar fi furat nu ştiu ce, iar acum îşi pierde urma, de-asta şi-a ras barba, că ar veni din străinătate, că ar fi stat pe la spitale de alienaţi mintali unde sărmanii bolnavi sunt trataţi cu mercur. Domnul Procopiu, care e interesat de tot ce ţine de tehnică, a avut o idee simplă, că bărbatul, tuberculos, după cum dovedeşte şi paloarea lui, a fost expus prea mult la razele

invizibile ale lui Röntgen, care au drept consecinţă, cum am auzit şi eu, căderea bărbii.

Gazetele rivale au fost primele care au lansat însă un zvon şi mai nebunesc, pesemne ca să-şi atragă cititorii, atât de dornici să creadă ştiri de necrezut: că omul ar veni din viitor (din viitorul în care eşti şi dumneata). De altminteri acum Dan Creţu are deja obrazul înfrumuseţat cu un barbişon castaniu care-i schimbă şi fizionomia, şi purtarea. Barba face pe om! Aşa, omul viitorului e de-al nostru. De ce să vină din viitor şi nu din America, spre exemplu? Greu de spus. Dacă mă întrebi pe mine, e posibil să se fi întors din America, fiindcă la ora asta America trăieşte în alt timp decât noi, cu mult înaintea noastră. Fiecare popor se află, măcar puţin, într-alt timp, şi să ne reglăm calendarele după soarele aceleiaşi zile nu e lucru uşor. Europa e cu 12 zile

înaintea noastră, iar aici, în Bucureşti, trăim după două calendare: de pildă ziua de azi, luni 18 mai 1898, este în capitala lumii, la Paris, luni 30 mai. Fapt e că Dan Creţu afirmă şi azi că n-a fost niciodată în America. Cei care au avut discuţii mai intime cu el – între care junele Alexandru Livezeanu, un bărbat mie nesuferit, care cucereşte prea uşor inima femeilor şi este, din cauza asta, ridicol şi plin de el ca păunul – spun că Dan e convins că trecutul lui „se află în viitor“. Dacă aşa ceva se poate, atunci, cine ştie, şi viitorul ar putea să se verse cândva în trecut şi chiar să se salveze, la nevoie, în trecut.

Oricum, atunci când în jurul meu se vorbeşte atât de mult despre inimi făcute de mâna omului şi despre nemurire, despre biofonograf, adică fotografii animate şi cu voce, la care stai şi te uiţi ca la teatru, despre

oraşe făcute numai din case cu 6 etaje sau, de ce nu, adaug eu, cu 60 de etaje, despre maşini care o să muncească în locul nostru până şi la cele mai mărunte treburi casnice, la măturat, să spunem, atunci când Edison ia prizonier sunetul, când se prevede că vom putea să ţinem un stenograf în buzunarul de la haină care să memoreze întocmai discuţiile pe care le purtăm, cu vocea noastră adevărată cu tot, că pe lângă telefon va exista teatrofonul, că se va face un pod peste Marea Neagră şi că telegrafia submarină e aproape fapt împlinit, pentru mine, unul, dar şi pentru domnul Procopiu şi toţi edisonienii ceilalţi din jur, nimic nu mai e cu neputinţă. Colegul Procopiu visa să fie inginer, crede în tehnică la fel ca în Dumnezeu. Şi eu cred în ea, dar ca în diavol. Dar poate că voi o să circulaţi adesea între anul 1898 şi anul 2000 şi ceva, şi iar înapoi,

la fel de simplu cum circulăm noi de acasă la redacţie şi îndărăt şi o să cunoaşteţi astfel feţele bune ale diavolului.

Pe Dan Creţu, cu care s-a întâmplat să petrec Revelionul, l-am auzit chiar eu vorbind despre viitor cu multă competenţă, aşa cum ar vorbi un medic despre o epidemie sau o gospodină despre raţa friptă, vorbea ca şi cum, într-adevăr, ar fi ştiut din experienţă totul. (Adaug că n-are habar de duel, nici cu armele de foc, nici cu spada!) Când am încercat să-l trag de limbă despre viitor, a intrat iar în tăcere, dar nu mi-a scăpat că era tare necăjit, cine ştie, poate din motive personale. Fratele meu, care îşi risipeşte timpul şi talentul traducând din mai multe limbi, publică chiar acum un foileton american, la noi în gazetă: *Singur din veacul său. În anul 2000.* E vorba de un tânăr care

suferea de boala numită insomnie, de aceea se culca într-o cameră subterană, în care nu pătrundeau zgomotele şi unde era adormit în fiecare seară de un doctor, prin metode mesmeriste. Somnul lui semăna cu moartea, îi încetinea toate funcţiunile trupului. Ca să se trezească era nevoie de o intervenţie tot după nişte metode medicale, dacă nu, dormea la nesfârşit. Doctorul pleacă din oraş şi-i lasă servitorului grija de a-l deştepta în zori. Tânărul se trezeşte, dar nu a doua zi dimineaţă, la ora nouă, cum poruncise (servitorul îl părăsise acolo din cauze care nu prezintă importanţă), ci în anul 2000. Şi începe imediat să discute nişte subiecte foarte grave cu membrii familiei care se întâmplase să-l descopere, ca-ntr-un mormânt, în camera lui subterană. Deşi romanul e scris plicticos şi îmbibat de opiu (sper să mai înţelegi că

numesc astfel socialismul), m-a interesat cum vede autorul viitorul tău. După părerea lui totul se va rezolva după anul 2000, nu mai există rău, nu mai există săraci şi bogaţi, adică există numai bogaţi, nu mai există servitori şi stăpâni, ci numai stăpâni, nu mai sunt bolnavi, totul e ca o muzică nesfârşită. Să mă ierţi dacă, în ce mă priveşte, văd lucrurile pe dos. Desigur, poate mă înşel şi ai tot dreptul să râzi de mine. Parcă te aud! Dar cred că prea puţini oameni pot trăi într-un *dolce far niente*, cum ar spune domnul director, signor Luigi, şi cred mai cu seamă că progresul pornit acum va stăpâni omul asemenea unui tiran. Dar dacă tu vei putea călători între o lume şi alta ca şi cum ai da limbile ceasului înainte şi înapoi, după voie, aş spune că a meritat totul. Cât te invidiez pe tine, dragul meu cititor, că poţi judeca de acolo, de departe, cine are dreptate,

în timp ce eu înaintez ca-ntr-o mlaştină de închipuiri.

Tot în decembrie anul trecut, eram pe cale să închei un roman pe care-l numisem *Viitorul începe luni*. Se petrecea peste 100 şi ceva de ani numărând de acum, aşa că atunci când a picat din cer Dan Creţu, dacă-mi permiţi această figură de stil, i-am împrumutat eroului meu numele şi înfăţişarea lui. Prima scenă era chiar la noi în Bucureşti, şi la noi în redacţie, dar mutată cu ochii minţii mele în viitorul tău, dragă cititorule. Am schimbat doar decorurile, ca la teatru. Pe stradă, vehicule prea multe, care nu-ţi mai permit să avansezi decât la pas, prevăzute cu un motor care înlocuieşte puterea cailor, cum s-au tot făcut în ultimii ani, calendare de perete fără imagini, doar cu cifre, femei şi bărbaţi îmbrăcaţi aproape la fel, în pantaloni, ca şi cum ar fi înregimentaţi

într-o armată, care mănâncă din farfurii moi şi beau din pahare moi, aruncate imediat la coş, ca hârtiile. Toţi sunt obosiţi încă din tinereţe, adică nu mai simt gustul vieţii. Nu mă întreba de ce văd aşa viitorul: semnele există, dacă vrei să le bagi în seamă, numai că noi suntem orbi, ca îndrăgostiţii. Oricum, domnul Socec, mă refer la fiul marelui editor Socec (care a scos cele mai bune cărţi de poezie ale vremii noastre), mi-a respins manuscrisul. E un tânăr de vârsta mea, distins, miopia şi-o ascunde sub lornion, te poţi încrede în el, dar l-au iritat, din câte mi-a mărturisit, doamnele îmbrăcate în pantaloni (la urma urmei, unul din capetele de acuzare pentru care Jeanne D'Arc a fost arsă pe rug, mi-a subliniat domnia sa) şi ideea imposibil de închipuit a farfuriei pe care o arunci la gunoi după folosire. Şi tot restul, a adăugat.

Chiar şi acum simt un cuţit în inimă când îmi amintesc că, intrând emoţionat în biroul lui, încă înainte să-mi vorbească, am văzut pe prima filă, lângă titlu, un NU! mare, scris cu cerneală violetă. Domnul Socec mi-a spus că amintirea tatălui său îl împiedică să publice asemenea *lucruri închipuite, dar de neînchipuit*: absolut sigur că viitorul va arăta altfel! Că romanul meu ar fi ratat şi că cel mai bun loc pentru el este acelaşi ca pentru farfuriile şi paharele din cartea mea. Am plecat pe trei cărări de la el, îmi plesnea capul şi credeam că mi-a sosit ceasul. Dacă ar şti că cititorul e interesat de asemenea poveşti, a mai spus, ce-i drept, domnul Socec, le-ar publica cu dragă inimă, fără să ţină cont că el le socoteşte nerozii. Însă oamenii de azi vor să ştie că viitorul e vesel „cum îl vedem şi îl dorim cu toţii, domnule Mirto“, nu cum îl

„îndoliez“ eu. „Grădina dumitale e cultivată cu boboci de trandafir negri“, a adăugat domnia sa, „închipuie-ţi ce se va întâmpla când vor înflori“. De-ai şti, scumpul meu cititor care stai ascuns după timp ca după un munte înalt, cât aş vrea să nu am dreptate, ca să nu ajung şi eu copleşit de durere, ca nefericita Cassandra!

Şi acum a sosit clipa să te iau de braţ şi să te duc, dacă vrei, în trecătorul meu prezent. Povestea pe care, cu acest prolog, eu am încheiat-o azi, iar tu o începi tot azi, un alt azi, al tău, abia acum urmează – şi te previn că, deşi pare de necrezut, e adevărată. Am trăit-o chiar eu, iar ce n-am trăit am aflat şi-am pus cap la cap, ca un detectiv, ca un romancier şi mai cu seamă ca un gazetar ce sunt. Am căutat să pătrund, întocmai ca razele descoperite de domnul profesor Röntgen, în trupurile tuturor.

Şi chiar în gândurile lor, ceea ce domnul Röntgen încă n-a reuşit. Zeiţa Fortuna, de data asta în toane bune, mi-a stat alături la restabilirea adevărului.

Totul a început spre sfârşitul iernii. Era luni, 23 februarie, după cum se putea vedea în noul calendar, ilustrat anul acesta cu minunaţi cai de curse, din biroul pe care, cum spuneam, îl împart cu redactorul-prim al ziarului nostru.

(*P.M., Bucureşti, luni 18 mai 1898*)

LUNI 23 FEBRUARIE

O femeie frumoasă

1

M-am uitat a nu ştiu câta oară la ceasul din perete şi am renunţat să-mi aprind încă o ţigară de foi, unul din puţinele vicii pe care mi le permit. Am aerist, pentru că şefului meu nu-i place fumul, apoi am luat de pe birou pachetul învelit în ziarul proaspăt şi l-am pus la subsuoară. Mi-am smuls pălăria din cuier şi am coborât în fugă scările. Afară am avut un frison, m-am întors pe călcâie şi am urcat la fel de repede în birou. Mi-am luat paltonul, am ascuns pachetul sub el, am stins lumina şi am ieşit din nou. La intrare m-am întâlnit cu un om

care ducea o cutie de tubă, cred, pentru fanfara pe care directorul nostru s-a hotărât s-o înfiinţeze, cu iubitorii de muzică de la gazetă.

Oraşul părea bolnav, ploua mărunt, dar în aerul serii se simţea deja un pic de căldură de primăvară. Am trecut pe lângă casa generalului Algiu şi m-am mirat să văd că mormanul de zăpadă cu dâre înnegrite, adunat cu grijă într-un colţ al grădinii pustii, nu se topise cu totul. M-am uitat după o birjă, deşi şansele să prind una în preajma redacţiei erau mici, aşa că am iuţit pasul spre staţia din faţa Teatrului Naţional, care nu-i departe. Spre deosebire de colegul Procopiu, care, ca orice om important, îşi ia zilnic umbrela, indiferent de vremea de afară, eu mă orientez după previziunile meteorologice din gazetă, pe care de altminteri am datoria să le obţin prin telefon de la Institut – o treabă destul de

plicticoasă. Or, de zile bune, nu se mai anunţase ploaie sau ninsoare. Mi s-a părut că aud paşi în spatele meu. M-am întors iute, totuşi n-am văzut pe nimeni, pesemne că mi se năzărise. Am nervii foarte încordaţi în ultima vreme.

Piaţa Teatrului, bine luminată de felinare electrice, de care domnul primar a fost tare mândru, ca şi cum el ar fi inventat electricitatea, era însă pustie, lucru cu totul ieşit din comun. Dacă birjarii şi-au ales drept staţie acest loc din inima oraşului, asta înseamnă că este cel mai cunoscut şi cel mai aglomerat punct al Bucureştilor, la orice oră din zi şi din noapte. Într-adevăr, de aproape o jumătate de veac, clădirea Teatrului a funcţionat la fel ca farurile de la ţărmul mării, i-a ajutat să se orienteze pe oamenii care călătoresc pe apele Capitalei noastre veşnic

agitate de treburi şi veşnic buimăcite de distracţie. Aici, în faţa Teatrului, se intersectează traseele celor care înseamnă ceva în ţara asta, aici dau spectacole actriţe şi juni-primi care fac ca viaţa de pe scenă să fie mai frumoasă şi mai suportabilă decât cea din realitate, aici cântă interpreţi de operă şi faimoşi instrumentişti din toată Europa, acoperiţi de flori şi de ovaţii de către un public, dacă nu întotdeauna avizat, măcar mereu mărinimos. Aici am văzut-o în adolescenţă pe Sarah Bernhardt, care era în stare să râdă cu jumătate de faţă şi să lăcrimeze cu cealaltă jumătate. În preajma acestei pieţe sunt hotelurile, cafenelele şi restaurantele cele mai cunoscute şi mai pline de clienţi, Continental, Fialcowski, Riegler, Capşa, Frascatti, grădina lui Iancu Oteteleşanu, iar nu departe se află Regele şi

Regina, în Palatul lor. Nici viscolul cel mai mare şi nici zilele de arşiţă din luna lui cuptor nu-i alungă pe toţi birjarii din piaţă. Când lumea iese de la vreo piesă, birjele se ocupă şi dispar, într-adevăr, preţ de o clipă, dar, în timp ce piaţa se goleşte de unele, sosesc deja altele, care şi-au depus muşteriii şi se pregătesc să culeagă ce-a rămas, într-o rotire de carusel.

Or, de data asta locul era gol, gol cum nu-mi aminteam să-l fi văzut în viaţa mea, ca şi cum niciodată n-ar fi fost şi nu va mai fi niciodată vreo urmă de birjă pe-acolo. Ce uşor poate să se înstrăineze totul dintr-odată! Ce uşor e să-ţi pierzi locul în lume! Aşa, fără trăsuri, piaţa îmi părea alta, îmi dădea o stare de nelinişte, de parcă nu m-aş mai fi aflat în Bucureşti, ci într-un oraş necunoscut. Pachetul, pe care-l ţineam ca o platoşă în dreptul

pieptului, mă incomoda, mă încălzisem şi-l simţeam şi pe el cald, iar ochelarii mi se umpluseră de picături fine. E foarte rău să porţi ochelari pe vreme ploioasă. Cu chiu, cu vai, cu o singură mână, am reuşit să mi-i şterg cu batista, încercând să mă adun ca să pricep ce se întâmplă. Într-un singur caz dispăreau toţi muscalii de aici: atunci când alt colţ al oraşului devenea inima interesului bucureştenilor. Vreun bal de binefacere mult trâmbiţat, ţinut într-unul din palatele protipendadei, vreo întrunire politică de la care atârna soarta ţării sau vreo inaugurare cu pompă şi popă, acele evenimente după încheierea cărora orice birjar speră că se va alege cu un frumos bacşiş. Oamenii veseli sunt adesea risipitori şi e de folos să fii în preajma lor în asemenea clipe. Dacă asta era explicaţia, ar fi fost cazul s-o ştiu şi eu,

fiindcă *Universul*, ziarul cu cel mai mare tiraj de la noi, anunţă cu mult înainte şi în repetate rânduri tot ce face să palpite inima bucureşteanului, fie el târgoveţ, boier sau burghez.

Dar în starea de surescitare în care mă aflam, mi-am dat seama că nu pot să-mi amintesc nici măcar în ce zi suntem. Am scos de sub palton pachetul învelit în ziarul abia apărut şi, apropiindu-mă de un felinar, am citit data: *Luni 23 februarie 1898*. În aceeaşi clipă mi-am amintit: era seara conferinţei doctorului Gerota de la Ateneu. Nici un alt eveniment n-ar fi putut stârni atâta curiozitate şi patimă în Bucureşti. În ultimul timp au fost discuţii aprinse în familii, supărări şi certuri, o parte din doamne au hotărât să rămână acasă, elevii din cursul superior au obţinut locuri bunicele făcând ochi dulci domnişoarei Laura de la

magazinul de partituri şi instrumente muzicale, unde se vând bilete pentru spectacole şi conferinţe. Dacă uitasem totuşi de asta era numai din cauza epuizantei mele obsesii din ultimele săptămâni, care mă făcuse să-mi pierd somnul şi să par, cum mi-a spus cu mult respect Anghel, feciorul, un strigoi. Starea mea mi-a atras de la domnul Procopiu câteva mustrări, să zicem prieteneşti, dar *foarte* apăsate, despre îndatoririle de la birou. Nu mai departe decât azi-dimineaţă, domnul Procopiu, enervat şi din cauza fumului „de locomotivă“ de la trabucurile mele, mi-a pus în vedere, nu în calitate de şef, ci doar ca vechi coleg: „În felul ăsta, dragul meu, nu se mai poate…“ şi se pregătea să-mi ţină o prelegere moralizatoare, cum fac toţi, de la o vreme, cu mine, dar l-am asigurat repede, cu o voce care mă tem că suna jalnic: „Azi,

domnule Procopiu!“ M-a privit gânditor şi n-a mai zis nimic. Dacă oamenii s-ar abţine să-ţi tot dea sfaturi, cred că lumea ar fi suportabilă. Am întins pasul. Da, lângă Ateneu, de-a lungul grădinii Episcopiei, ar fi trebuit să văd birjarii gata să se repeadă la pradă.

Cum pomii şi tufele din grădină îşi pierduseră de mult frunzele, iar primăvara se lăsa aşteptată ca o doamnă care întârzie la o întâlnire de amor, am zărit de la distanţă cupola Ateneului şi intrarea cu albele coloane canelate, de templu, şi am observat cu nespusă uşurare că, într-adevăr, birjele erau toate acolo. În mare întârziere fiind, n-am stat să aleg, m-am suit în prima, la care era înhămat un cal jigărit, cu chişiţe foarte subţiri. La întrebarea mută a omului de pe capră care-şi întorsese obrazul spân spre mine (birjarii noştri ori au mâncărime de limbă, ori sunt din

cale-afară de zgârciţi la vorbă), în loc să dau adresa, m-am dat jos bâlbâind jenat o scuză. Obişnuit pesemne cu lumea şi ciudăţeniile ei, muscalul n-a răspuns nimic şi a uitat pe loc de mine. Îmi dădusem seama că persoana cu care era obligatoriu să mă întâlnesc în acea seară nu poate fi decât înăuntru, la conferinţă. N-aveam bilet, însă când am spus că sunt reporter la *Universul* am fost invitat politicos să intru. Sunt multe împrejurări în care e foarte bine să fii ziarist.

Ca întotdeauna m-au învăluit rotunjimile şi lucirile calde ale rotondei şi ale coloanelor ei, amestecul de nuanţe, ruginiu cu vinişoarele gălbui, care-mi dau impresia că marmura e încălzită de razele soarelui de vară. Garderobierul, un om foarte credincios, cu o cruciuliţă de lemn agăţată la gât, pe care-l ştiam din vedere – şi el pe mine – mi-a luat

pălăria şi paltonul.

— Pachetul îl iau cu mine… mai bine, i-am spus, privindu-i pesemne prea fix faţa asimetrică, cu un nas care porneşte drept, dar la urmă cârmeşte brusc la dreapta, cum fac oamenii urmăriţi de poliţie, care vor să-şi piardă urma.

— Dacă-mi permiteţi, domnule, a spus el cu un ton răstit – poate-l deranjase privirea mea –, nu ştiu ce aveţi aci, da-i greu, o să vă încurce, nu puteţi sta cu el în poală, ca Maica Domnului cu pruncul. Îl încui în dulăpior, nu-l ia nimeni, nu vă fie teamă.

Ba bine că nu! Am rostit totuşi un „Fie!…“ abia descleştându-mi fălcile. Patru rânduri de scări splendid încolăcite câte două, ca la cochilia de melc, pornesc, simetric, din holul circular către sala de conferinţe. Nu ştiu de ce nu reuşesc să ţin minte spre ce intrare duce

fiecare şi, la drept vorbind, în clipa aceea îmi era indiferent. Urcând mult mai repede decât meritau asemenea trepte, am ajuns la uşa largă din stânga, cea din apropierea scenei. Uşierul era acolo şi mi-a spus că toate scaunele şi toate lojele sunt ocupate, iar la parter, în spate, se stă şi-n picioare.

— Dar dumneavoastră vă aduc îndată un scaun, domnule!

Mi-a deschis tocmai când pe uşa de vizavi intra un alt bărbat, solid, cu părul negru, lucios, aproape până la umeri, tot întârziat, şi mi s-a părut că se uită ţintă la mine. În sală am auzit câteva chicote şi rumoare neobişnuită, urmate imediat de tăcere şi de nişte cuvinte la care în orice caz nu mă aşteptam:

— …l-am aşezat pe cadavrul unei femei…

— Dumnezeule! a exclamat cineva din primul rând, cred că domnul primar Robescu.

Ca la un semnal, sala a vociferat din nou, astfel că oratorul, foarte răguşit, s-a întrerupt câteva secunde să-şi dreagă vocea şi să bea apă. Am simţit că nimerisem în mijlocul unei lupte: de o parte doctorul Gerota, singur, apărat doar de înălţimea scenei, de cealaltă, o armată numeroasă de spectatori, doamne, domni mai în vârstă, studenţii de la Medicină şi de la Belle Arte, domnişori şi domnişoare, care mai aveau puţin şi săreau de pe scaune. Mi-am şters iar ochelarii care-mi acopereau totul cu o perdea de abur, apoi am măturat sala cu privirea. Loja regală era goală, dar împrejur erau câteva figuri de la palat, mai ales dintre secretari şi doamnele de onoare ale Reginei, mai erau familiile unora dintre distinşii membri fondatori ai Ateneului, apoi am ajuns la loja doctorului Margulis, care stătea grav şi liniştit, în timp ce soţia lui avea

o expresie de nepătruns, iar tânăra Iulia, aprinsă la faţă, părea cu minţile în altă parte. Ochii ei luceau îndreptaţi în sus ca ai sfintelor şi profeţilor când au viziuni, parcurgând frizele goale, care-şi aşteaptă cu răbdare pictorul. Nici măcar cuvântul *cadavru* n-a făcut-o să tresară şi să se uite la vorbitor. Apoi, deodată, s-a uitat prin sală şi, când a dat de mine, mi-a zâmbit. Cred că e pentru prima oară că o face, mereu l-a simpatizat mai mult pe fratele meu.

I-am zâmbit şi eu, apoi am întors iar capul spre scenă, mijindu-mi ochii din cauza miopiei care-mi ascunde lumea tocmai când vreau s-o văd mai bine. Când am reuşit să disting ce se afla lângă doctorul Gerota, nu mi-a venit să cred şi am rămas ţintuit. Uşierul uitase că trebuia să-mi aducă un scaun şi se holba şi el la podium.

2

Nicu îşi făcea treburile de luni după-masă foarte prost, şi foarte prost dispus. La şcoală, dimineaţa, se făcuse de râs din pricina grabei lui nesăbuite. Când domnul învăţător întrebase „Ce cântăreşte mai mult, un kilogram de fier vechi sau un kilogram de pene?“, Nicu, care adunase de multe ori fier vechi şi îl cărase cu roaba, să-l vândă, ţâşnise cu două degete în sus, împreună cu încă vreo cinci elevi. Spre bucuria lui, învăţătorul, de la care în ajun primise câteva rânduri de nuiele peste palme, fiindcă nu-şi ţinea gura, avusese bunătatea să-l pună pe el:

— Matale! Să te văd…

— Fierul vechi, domnule!

Fusese foarte mirat când i se spusese să stea jos, fără lauda pe care o aştepta, şi la fel de

miraţi fuseseră aproape toţi elevii. Văzând că răspunsul lui Nicu nu e bun, unul dintre ceilalţi patru spusese contrariul, cum ar fi făcut şi Nicu în locul lui:

— Penele!

— De ce? întrebase domnul învăţător cu o faţă de nepătruns.

— Pentru că sunt mai multe, se repezi iar Nicu, până să apuce colegul lui să răspundă, încercând să-şi spele ruşinea de adineaori şi pe cea de ieri.

— Învaţă matale să gândeşti întâi şi-apoi vorbeşte! Numai mintea matale e uşoară ca fulgul şi ca penele.

Copiii au râs. Învăţătorul l-a ales, ca întotdeauna în asemenea situaţii, pe lunganul de Săndel, care nici nu mai ridica mâna, fiindcă ştia toate răspunsurile. Băiatul se sculase cu încetineală, ca unul foarte sigur pe

el şi, uitându-se la toţi şi la nimeni, lămuri alene cum stau lucrurile. Penele sunt mai multe decât fierul, într-adevăr, se întoarse el cu bunăvoinţă spre Nicu, dar tot greutatea aia o au. Să spunem doar că bunăvoinţa nu era reciprocă, aşa că Nicu îl privi cu răceală pe sub sprâncenele în formă de V întors şi îşi strânse buzele subţirele. De fapt era supărat pe soartă: Săndel avea şi mamă, şi două surori, şi tată, şi un bunic, chiar dacă acesta din urmă paralizat, dar putând totuşi să rostească orice dorea cu jumătate de gură, aşadar avea cine să-l înveţe „să gândească mai întâi, şi să vorbească apoi", pe când Nicu nu avea decât o mamă, care sigur n-ar fi ştiut dacă un kilogram de fier e mai greu sau nu ca unul de pene. Cu atât mai mult acum, când doctorul Margulis fusese nevoit s-o interneze iar *acolo*. Bunic şi tată n-avusese niciodată, la fraţi putea

doar să viseze, iar bunica era undeva pe drumul între cimitir şi rai, ori, aşa cum îi spusese cândva lui Nicu, renăscuse deja într-o vrabie. Sau poate doar îl păcălise pe el, fiindcă îl iubea foarte mult şi nu voia să-l lase singur, iar vrăbii găseai oriunde în Bucureşti, ca şi cum tot oraşul ar fi fost plin de bunica lui.

În restul orei Nicu n-a mai putut fi atent. Ascuns după colegul din faţă, a desenat pe tăbliţă un bărbat: un ins cu gât gros şi cu un măr al lui Adam enorm, de parcă într-adevăr se lăcomise muşcând cu poftă din fructul oprit şi acesta i se oprise în gât. Mâinile erau şi ele mari şi degetele ieşiseră ondulate, ca omizile. Doar faţa era mică, boţită, iar ochii rotunzi ca două bile. Era „omul lui“, desigur un om rău, pe care Nicu îl văzuse prin redacţie, îl surprinsese în două ocazii în care cu siguranţă

că bărbatului nu i-ar fi plăcut să fie surprins, şi de care se temea.

Dar ce-l necăjea pe Nicu şi mai mult, de se făcuse posac şi obraznic, era că nea Cercel, portarul de la *Universul*, era operat „de pietre“, în spital, şi nu-l mai văzuse de o grămadă de zile. Îl lua cu frig când se gândea că s-ar putea să nu-l mai vadă *niciodată*, că *totdeauna* n-o să-l mai vadă. Erau cele două cuvinte despre care ei doi vorbiseră mai de mult, şi Nicu îi spusese că primul e o prăpastie fără fund şi al doilea un munte uriaş, de nici nu-i vezi vârful. De când nu-l putea întâlni pe nea Cercel, viaţa i se decolorase ca o rufă prea mult spălată. Nici nu-i mai venea să se ducă să-şi ia gazetele pe care trebuia să le împartă. La intrare îl întâmpina un chip străin şi indiferent, un portar nou, tânăr, care nu-l invita pe scaunul lui („Stai aici, pe

scaunul tău“, îl îmbia nea Cercel, şi Nicu era mândru că scaunul e *al lui* şi-odată, când aştepta singur, scrijelise cu un cui un N pe spătar) şi, de fapt, nici nu-l lăsa în gheretă. Fratele meu Peppin îi dădea fără să-l vadă gazetele pe care trebuia să le ducă la clienţii mai răsăriţi, zorindu-l cu glasul lui puternic, care te împinge înainte ca o palã de vânt. Clădirea *Universului* nu mai era pentru el, ca până acum, primul *acasă*, şi cel mai frumos. Al doilea acasă era acasă la familia Margulis, unde se juca cu Jacques şi punea în mişcare figurinele de la cutia muzicală, iar de la Iulia, sora lui, primea de mâncare sau o mângâiere moale pe obraz sau un bilet să i-l ducă lui Alexandru Livezeanu – atunci ea era şi mai drăguţă cu el şi-i spunea Nicuşor – şi abia al treilea acasă era acasă la el, în căsuţa rece, cu o mamă spălătoreasă cu ziua, cu mâini aspre şi

roşii, mamă care se transforma uneori în ceva înspăimântător, intrau dracii-n ea şi-o chinuiau, cum spuneau vecinii. Nicu ştia multe, acum, despre draci, şi se lupta cu ei la fel cum făcea cu oricare alt duşman.

L a *Universul* cunoştea toate cotloanele, uneori rămăsese cu nea Cercel, seara, să stingă lumina electrică de la toate lămpile şi să încuie uşile. Portarul cel nou nici asta nu făcea – te întrebai chiar ce face. Nicu ştia: ori te lua în batjocură cu vorbe răutăcioase şi rânjea, ori stătea, stătea cu mâinile-n sân şi se uita fix la tine, fără o vorbă, şi tot rânjea. Uneori îşi scotea un pieptănaş din buzunarul de la piept şi-şi aranja cu el mustaţa care era blondă şi firavă, nu stufoasă ca a lui nea Cercel. Domnii gazetari stingeau singuri luminile, încuiau ei înşişi, însă de multe ori uitau şi putea intra oricine, cum se şi

întâmplase deja. Nu mai departe decât anul trecut Nicu îl însoţea pe nea Cercel şi ziua, când conducea oamenii în diverse birouri, la domnul director, la zeţărie, unde literele stăteau ordonate în cutiuţe ca fagurii, în sala maşinilor la care nu se mai sătura să se uite, mai ales când hârtiile întinse pe bandă mergeau unele după altele în şir neîntrerupt, ca soldaţii la defilare de ziua Regelui, iar uneori se poticneau, şi atunci ieşea mare balamuc. Nea Cercel îi spusese că maşina asta are 12 cai putere, adică e ca o trăsură la care sunt înhămaţi 12 cai nevăzuţi şi că scoate, în fiecare ceas, 12 mii de foi, toate făţuite şi numerotate! Visa să stăpânească, atunci când va creşte, o maşină ca asta sau mai bine una şi mai mare, la care să fie înhămaţi 100 de cai nevăzuţi şi să scoată 100 de mii de foi! Ştia toate drumurile din clădire şi din curtea-

vagon, şi pe cele oficiale şi pe cele de taină, mult mai bine decât noul portar, care făcea pe deşteptul ca un prost. Îi ştia după chip pe cei cinci lucrători principali de la rotative, care aveau cu toţii cămăşi albe şi veste negre, îi ştia după nume pe toţi băieţii de lângă ei, ajutoarele care păzeau maşinile şi alergau între tipografie şi birouri şi care erau îmbrăcaţi fiecare în felul lui şi îşi doreau să ajungă şi ei să aibă vestă neagră şi cămaşă albă. Îi ştia pe toţi cei de la stereotipie. Nicu crescuse aici, era de-al casei, ţinea cu *Universul*, care era puţin şi al lui, iar acum portarul ăsta, căruia puţin îi păsa dacă se prăbuşeşte toată clădirea şi dacă dispare ziarul, când îl vedea că zăboveşte prea mult pe-acolo, îi spunea ca un stăpân unui străin:

— Du-te şi caută-mă pe Sărindar! şi râdea singur, hă-hă.

Nicu răspundea bombănind pentru sine, cum auzise de curând la cei mai bătăuşi băieţi din şcoală: „Vedea-te-aş cal de tramvai!“ Bine că rânjitul nu ştia ce-i doreşte, altfel i-ar fi trecut veselia asta năroadă. Nicu mai observase ceva urât, deşi n-ar fi putut s-o explice limpede: numai când portarul cel nou îl vedea cu oameni în jur se purta bine cu el, îl mângâia pe creştet şi-i vorbea cu glas mieros.

Pentru Nicu, nea Cercel era stăpânul adevărat al întregii case *Universul*, doar cu un pic mai important decât domnul Cazzavillan şi decât domnul Procopiu, redactorul-prim, decât fratele meu şi, desigur, mult mai important decât mine, care sunt aici a cincea roată la căruţă. Fără nea Cercel el îşi pierduse toate drepturile, clădirea ziarului se înstrăinase brusc, ca şi cum s-ar fi prefăcut şi ea că nu-l mai cunoaşte. Unele case te trădează ca

pisicile, se dau după stăpân. Acum nu mai avea cine să-i citească şi să-i comenteze tot felul de minuni din gazete, aşa că viaţa era lipsită de aventuri, iar lui îi plăcea foarte mult aventura. Adeseori intrase în bucluc de dragul ei. Dar mult mai rău era că nici nu izbutise să intre acolo, în spital, şi că prietenul lui credea pesemne că l-a părăsit, iar asta era cu adevărat insuportabil.

Ideea că din nea Cercel se puteau scoate pietricele aşa cum culegea el din parcuri ca să aibă în buzunar arme de apărare, ideea că trupul prietenului său are pe dinăuntru asemenea minunăţii îl punea pe gânduri. Tare ar fi vrut să le vadă! Cum să fie pietre la tine în burtă, ca boabele de fasole în blid? Încercase să se strecoare în spital aproape în fiecare zi, dar era prins imediat şi dat afară fără menajamente. La spital era mai rău ca la

Poliţie. Ne rugase pe rând, pe toţi, să-l ajutăm. Atât eu şi colegii mei, cât şi doctorul Margulis i-am spus că nu e potrivit şi nici bine ca el să intre în salonul în care zăcea nea Cercel împreună cu alţi bolnavi.

— Dar trebuie să-i spun ceva, voi nu ştiţi! ţipa Nicu şi ne arunca priviri rele.

Ce anume – ţinea secret. Atunci Jacques, singurul lui prieten adevărat, i-a destăinuit că aflase de la tatăl lui, care şi el aflase de la doctorul Gerota, cel care-l operase pe nea Cercel, că acesta „nu-i conştient".

— Nu-i coş… cum? a repetat Nicu cu groază, deşi nu înţelegea ce boală nouă mai e şi asta, după cea cu pietrele care-ţi cresc în burtă.

— *Conştient*, treaz. Adică e cufundat într-un fel de somn şi nu se ştie dacă se mai trezeşte, ca Mr. West din foiletonul despre

anul 2000, ştii tu. Aşa că degeaba te-ai duce acum acolo, l-a lămurit prietenul lui, privindu-l cu ochii lui trişti, de tânăr cerb.

Aşa i se năzărise lui Nicu în ultimul timp că ar arăta Jacques, şi i-o spusese şi lui, după ce văzuse un desen la lecţia *Cerbul şi ciuta*, din cartea de citire. Jacques negase cu modestie, dar fremătase din nările nasului său cârn, exact ca un cerb.

— Stai liniştit, şi eu, şi Iulia îl întrebăm pe papa în fiecare zi cum îi merge, papa îl întreabă pe domnul Gerota şi o să te anunţăm imediat ce se întâmplă ceva nou, a adăugat băiatul, cu rr-ul lui graseiat, care-l făcea să pară un mic francez în vizită la rudele din Bucureşti şi care pe el însuşi îl făcea să se ruşineze.

Abia la vestea asta disperarea lui Nicu s-a preschimbat într-o hotărâre: să ajungă la nea

Cercel cu orice risc, de-ar fi să-l ducă şi la Poliţie, că oricum nu-i mai era aşa frică de poliţişti, de când îl cunoscuse pe conu Costache Boerescu, şeful Siguranţei publice. Era sigur că vizita lui i-ar face bine portarului, chiar dacă nu e… treaz. Toate astea îl atrăgeau puţin, dincolo de spaimă. Se gândi îndelung, cum făcea lunganul de Săndel, care nu se repezea niciodată la răspuns, şi ajunse la concluzia că trebuie să-l găsească pe doctorul Gerota. Din păcate n-avusese ocazia să-i facă vreun comision, mai ales unul dintre acelea pentru care oamenii îţi rămân recunoscători, şi nu-l ştia nici măcar la faţă. Dar asta nu era chiar un obstacol pentru el, care afla totul de la băieţii de prăvălie, vecini, portari şi bucătărese. Voia să-l înduplece prin orice mijloace. Fie şi prin lacrimi, fiindcă lui Nicu îi veneau la comandă, ca femeilor, deşi, mai

ales în ultima vreme, erau destule momente când nu le comanda şi tot veneau ca la comandă.

*

După ce termină cu împărţitul ziarelor la abonaţii noştri de vază care se cuvenea să-l citească primii, se întoarse la *Universul* şi-i spuse noului portar că l-aş fi chemat sus, la mine, că-l aştept să-i dau un comision pentru cineva. Era, desigur, neadevărat. Văzuse de afară că e lumină în birou la noi şi, cum ne ştia bine obiceiurile, bănuia că doar eu pot fi acolo, fiindcă pe domnul Procopiu nevasta îl reclamă să se întoarcă mai devreme acasă, în timp ce eu, din păcate, n-am pe nimeni care să mă grăbească. Atunci portarul nu i-a mai spus să-l caute pe-afară, ci dimpotrivă, i-a

poruncit: „Urcă odată, doar n-oi vrea să te mai şi conduc!“ şi i-a întors spatele, dar lui Nicu nu-i păsa acum de el, avea lucruri mai importante de rezolvat. A bătut cât a putut de tare în uşă, făcându-mă să tresar, şi, fără să-şi scoată chipiul roşu, de comisionar, care-i stătea foarte bine, m-a întrebat din prag dacă ştiu unde dă de domnul doctor Gerota. I-am făcut semn să intre, i-am întins un ziar şi, fiindcă le aveam pe ale mele, urgente, i-am spus:

— Vezi că are un anunţ cu consultaţiile, în pagina 4.

Ştiam bine pagina cu anunţuri. N-am fost curios de ce mă întreabă, am crezut că i-a cerut vreun bolnav adresa, fiindcă Nicu e un băiat bun la toate, săritor şi cu lipici la oameni, mă rog, eu nu mă prea dau în vânt după copii. Acum, desigur, regret că n-am fost

mai atent. Nicu era acea buturugă mică în stare să răstoarne carul mare al întâmplărilor rele care au urmat. În clipa următoare, aşezat pe scaunul de vizavi, cu picioarele atârnând în aer, băiatul s-a pierdut cu totul îndărătul paginilor şi după o vreme destul de lungă am prins murmurul pedant al silabisirilor lui, aş fi jurat că-l aud pe nea Cercel: „Doctorul Ge-ro-ta, Chir- chirurg al Spitalelor Civile. Dă consultaţiuni pentru boli chir-urgi-cale şi genit… genit-ou-ri-nale, -ou-rinare, de la 6 la 7 seara. Str. Schitu Măgureanu 45, colţ cu Ştirbei Vodă“.

— Ştiu io unde e! a strigat băiatul.

— Spune-i să se ducă mâine, că azi nu mai ajunge, e deja 7 fără un sfert, am zis, ridicând ochii din hârtii.

Nicu m-a privit cu mirare, neînţelegându-mi pesemne raţionamentul şi pe-aici ţi-e drumul,

nici nu mi-a mulţumit, nici nu m-a salutat, ba a trebuit să mă scol şi să închid uşa după el, că o lăsase larg deschisă. Aşa-i cu băieţii, mereu îţi lasă ca amintire ceva de făcut după ei. A fugit prin curtea din spate, a deschis uşiţa zăvorâtă pe dinăuntru care dă în grădina Cişmigiu. A străbătut-o pieziş, ajungând repede în Schitu Măgureanu.

Se întunecase, ceasul din sala de aşteptare arăta 7 şi 5 minute, sora care îl ajută pe doctorul Gerota la cabinet se pregătea să plece, tocmai îşi dădea jos băsmăluţa bine apretată cu care-şi legase părul, când un comisionar cu obraji mai mult palizi decât îmbujoraţi a dat buzna înăuntru, şi-a scos chipiul, l-a pus sub braţ şi-a zis gâfâind:

— Mă aşteaptă domnul doctor, i-a trimis Doamna un bilet – şi a arătat spre buzunarul stâng – am întârziat niţel.

— Te-a trimis degeaba, zgâtie, domnul doctor şi-a anulat toate consultaţiile pe ziua de azi, nici n-a dat pe la cabinet, vino mâine. Şi sora i-a întors spatele, după ce i-a fixat cu reproş ghetele năclăite.

— Mi-a zis *Doamna* că-i urgent, s-a auzit din spatele ei vocea piţigăiată a lui Nicu, accentuând cuvântul „Doamna“ de parcă era cineva cunoscut.

— Care doamnă? s-a întors spre el sora. Dă-mi să văd! şi-a întins palma deschisă spre el.

— Matale nu poţi, s-a speriat Nicu, mă bate şefu’ dacă spun orişice.

Într-adevăr, câţiva comisionari au încasat-o pentru că nu şi-au ţinut gura, iar Nicu găsise la iuţeală salvarea în această minciună reală, dacă se poate spune aşa. Cât despre „matale“, era el însuşi. Cum observaseră de la o vreme

toţi cei care-l cunoşteau mai bine, de când era la şcoală, Nicu vorbea despre el la persoana a II-a, ca un ecou al domnului învăţător, care îi tot uita numele şi-i spunea *matale*. Deşi Jacques încerca să-l scape de obiceiul ăsta prost, ca şi de altele, mai rele, când era emoţionat îi mai ieşea câte un *matale* în loc de *eu*.

— Cum să nu pot să-i dau? Păi nu ziceai… Ia uite şi la ăsta, s-a oţărât sora, mic de zici că abia l-a-nţărcat mă-sa şi căpos ca un catâr bătrân. Spune-i tu frumuşel *Doamnei* care te-a trimis că-l găseşte pe domnul doctor la conferinţa de la Ateneu, începe la ora 8, şi dă-mi pace, că mă grăbesc! Tu mai lipseai!

Sora sacrificase fără să ezite prelegerea şefului ei pentru o întâlnire cu un bărbat cam în vârstă, după umila mea părere, dar neştiute sunt căile amorului.

3

Plouă şi mi-e dor de primăvară. Mi-e dor de liliac bătut înflorit, de mirosul şi culoarea lui rară, de soare blând şi de plimbări prin grădini înmiresmate. Mi-e dor de viitor. Mă văd plimbându-mă prin el fericită, întocmai ca-ntr-o grădină înmiresmată de primăvară, cu soare şi miros de liliac. Mi-e dor să nu-l mai iubesc pe Alexandru.

Papá a venit azi ceva mai vesel acasă. De la o vreme nu-l mai recunosc: nici înainte nu era el exuberant, dar acum a devenit mohorât, mărunt şi cenuşiu ca ploaia de azi. Parcă nici paşii nu-i mai face mari. O vreme am crezut că e îngrijorat din cauza mea, dar mi-am dat seama că n-are cum să ştie. Azi ne-a spus că a fost în vizită la „tânărul Dimitrie“.

— În ziua conferinţei? s-a mirat mama.

— Da, tocmai de-asta, m-a chemat să se consulte cu mine în legătură cu câteva amănunte.

Mama n-a spus nimic, dar s-a răstit la mine: „Iulia, de câte ori te-am rugat să stai dreaptă când citeşti!“ Nici măcar nu citeam, aveam numai gazeta deschisă în poală. Şi stăteam dreaptă! În schimb am observat că lui papa încep să i se îndoaie umerii, ca sub o povară. Papa nu ştie să mintă şi nici nu avea obiceiul să încerce. Faţă de mine n-avea secrete, dar de la o vreme nu-mi mai spune nimic, nici de bine, nici de rău. E limpede: papa mă îngrijorează. Iar domnul doctor Gerota mă enervează. Are toate calităţile, mai puţin blândeţea. Azi ar trebui să mergem zor-nevoie la conferinţa dumnealui. Nu-i un secret pentru jurnalele din Bucureşti, şi nici pentru jurnalul meu, că tema ei e corsetul, cum am scris deja

ieri şi alaltăieri, dar cum o să facă domnul doctor să vorbească în public despre un lucru atât de intim nu-mi pot închipui. *Despre efectele şi dezavantajele purtării corsetului* – deja titlul e indecent. N-am uitat – şi-am scris şi-aici, în caiet – că acum câteva luni ne-a mustrat de abia m-am ţinut să nu plâng, când am fost la el la cabinet, mai întâi pe mine, că am un corset atât de strâns, apoi pe papa că, medic fiind, îmi permite asta. Papa ştie cum va decurge totul, s-a dus nu demult la prelegerea lui de la Institutul de Gynecologie, cu aceeaşi temă, doar că acolo era făcută în termeni strict medicali. S-a întors atunci foarte tulburat, rugându-ne pe mama şi pe mine să nu ne mai strângem aşa de mult şireturile sau chiar, a zis el, poate ar fi mai bine să renunţăm de tot la corset. Mama i-a spus cu multă blândeţe şi răbdare, cum e ea: „Eu îl port toată ziua de

când aveam 10 ani, iar acum, la 42, parcă-i una cu corpul meu. Nu-mi face rău deloc, iar dacă nu l-aş pune, mai ales când ies în oraş, m-aş simţi de parcă aş umbla goală pe stradă. De altfel, uite, nu e strâns deloc, mai încap doi pumni aici.“ Şi mama mă necăjeşte, pentru că iese victorioasă în toate discuţiile cu papa. Eu, care m-am obişnuit să ţin cu papa tocmai fiindcă e eternul învins, i-am spus că, în ce mă priveşte, dacă a observat, cel puţin în casă nu-l port deloc, de la o vreme (dar nu i-am spus că fac asta de la vizita lui Alexandru şi nici altceva, Doamne fereşte!…) şi că, dacă vrea el, n-o să-l pun nici când ies pe stradă. Şi-atunci tot papa s-a speriat să nu râdă lumea de mine. Şi-a zis că el are încredere în judecata mea. *Bine că ai!* i-am zis, şi cred că i-am părut necuviincioasă, pentru că suna cu totul altfel decât cum era, în întregime, în gândul

meu: „Bine că ai dumneata, că eu nu mai am de mult!“ Papa ne-a prevenit însă că expunerea e uneori foarte brutală, cu lucruri spuse „verde-n faţă“, cu planşe şi mulaje impresionante, impudice chiar, „iar dacă femeile nu sunt menajate, culmea e că nici bărbaţii nu ies mai bine, aş zice chiar din contra“, dar că, una peste alta, e „o demonstraţie ştiinţifică admirabilă“. Că tânărul lui coleg o ia din afară spre înlăuntru şi arată ce suferă pielea, apoi muşchii, oasele, adică scheletul, aparatul respirator, aparatul circulator, şi, pe rând, organele abdominale, stomacul, intestinele, rinichii şi, o, Doamne, uterul, matricea vieţii, aşa că poate avea o acţiune funestă asupra copilului! Aş vrea s-o întreb pe mama dacă ea a purtat corset când îi creşteam eu în uter, poate aşa se explică de ce simt uneori că mă sufoc, în viaţa asta a mea.

Oare cum era acolo, înlăuntru? Ideea că eu, cea de acum, am trăit cândva, undeva sub corsetul ei, o creatură fără văz, mă uimeşte peste măsură. Poate în viitor se va inventa un mijloc să putem simţi cum a fost atunci, la începuturile fiinţei noastre. Poate că se va inventa ceva care să ne dea continuitate, să ne lege de lumile în care am fost şi pe care le-am uitat. Să nu ne mai întrerupem atâta! Ideea că fiecare om, şi mama, şi Alexandru, şi conu Costache, desigur, fără pălărie şi fără bastonul cu măciulie de argint, şi directorul *Universului*, signor Luigi Cazzavillan, fără mustaţa lui impunătoare, au stat cândva ghemuiţi într-un uter are în sine ceva pe cât de liniştitor, pe atât de ciudat. Aş vrea să studiez medicina, deşi papa spune că m-ar vedea mai degrabă la istoria artei şi că medicina e prea grea pentru fete.

Papa ne-a prevenit că doctorul Gerota a lucrat, ca Leonardo, şi pe cadavre. La care nu m-am abţinut şi i-am spus că s-a legat prea mult de doctorul Gerota, încât asistă de două ori la rând la aceeaşi prelegere, şi-i iartă toate defectele ca un îndrăgostit orbit de amor. L-am rănit, iar mama mi-a aruncat o privire mai mult mirată decât nemulţumită (sau pe dos?), dar n-a spus o vorbă. Mama însă s-a tulburat şi pentru prima dată am văzut-o roşind. Nu de mult m-a întrebat cum arată soţia lui Dimitrie Gerota, pe care ea n-o cunoaşte. Nu i-am spus că e tânără, fermecătoare şi îmbujorată. Şi mama e altfel, în ultima vreme. Parcă a intrat ceva necunoscut în vieţile noastre de la Anul Nou încoace, parcă cineva a uitat deschisă uşa lumii şi ne-a cuprins pe toţi frigul. Papa mi-a spus că am ochii sticloşi, semn de febră, şi-a vrut să-mi pună mâna pe frunte, să verifice,

dar atunci ceva ce de mult ţineam în mine a ţâşnit afară: „Mai există şi alte lucruri pe lume decât bolile, papa!“ şi mi-au venit lacrimi în ochi fiindcă ţipam pentru prima oară în viaţă la el, dar nu mi-a părut rău. „Ca de pildă?“ m-a întrebat el fără să se tulbure. „Ca de pildă viaţa, viaţa normală!“. „Bolile fac parte din viaţa normală!“ mi-a închis papa gura.

4

În aceeaşi zi doctorul Gerota îşi suspendase într-adevăr consultaţiile pe care le dădea lunea de la 6 seara. Veneau la el femei însărcinate, borţoase, cum spuneau cele mai multe, şi oameni trimişi de alţi medici ca să-i opereze, şi veneau cei cu probleme „delicate“. (Desigur, doamnele aveau zile şi ore separate.) Am fost şi eu odată la el, la cabinet, slavă Domnului, nu pentru mine, ci atunci când

doctorul Margulis, nemulţumit de evoluţia bolii portarului nostru, nea Cercel, l-a trimis spre sfârşitul lui ianuarie la consultaţie, iar acestuia îi era teamă şi nu voia în ruptul capului să meargă singur. După ce s-a consultat temeinic cu doctorul Thoma Ionescu, Gerota a fost cel care a avut îndrăzneala să-i scoată din vezica fierei nişte pietre cât bobul de agrişe, pe care i le-a pus nevasta la capul patului într-un săculeţ, iar operaţia a fost dintre cele mai grele şi mai lungi făcute la spitalul Filantropia. Bolnavul a fost bine o zi, dar apoi a avut un atac, care l-a slăbit şi complică tare mult vindecarea. Chirurgul îşi vede pacienţii de două ori pe zi şi de fiecare dată când trece pe la patul lui nea Cercel se încruntă cu trei rânduri de cute pe fruntea lui înaltă şi lată, pe care părul ondulat, pieptănat pe spate, o face şi mai semeaţă.

*

Doctorul Gerota se pomenise chiar de dimineaţă cu o răguşeală serioasă, ceea ce punea sub semnul întrebării conferinţa. Deşi fiică de medic, Maria, soţia lui, cu obraji trandafirii, de adolescentă, îi făcu reţeta băbească, şodou cu puţin coniac, iar doctorul înghiţi o caşetă cu antipirină, care nu-i lipsea din dulăpiorul farmaceutic de acasă. Ea îi fierse şi un ceai de sunătoare şi i-l dădu cu mâna ei albă şi moale, pe care bărbatul o sărută în grabă de mai multe ori. Nu stătea la birou, era aşezat mai comod, într-un fotoliu la fereastră şi îşi revedea foile. Din obişnuinţă avea şi acum în mână un creion ros la capăt, cu care îndrepta câte un detaliu. Planşele cu figuri erau deja pregătite jos, în hol. În câteva minute veneau să le transporte cei doi studenţi

de la Belle Arte care le şi desenaseră sub îndrumarea lui. Doctorul era foarte mândru de ele, la nici una dintre conferinţele de la Ateneu nu se văzuse până acum aşa ceva, şi era sigur că vor impresiona publicul. Imaginea, credea doctorul, lămureşte mai mult decât cuvântul, cum o ştia din tratatele de medicină după care învăţase. De anul trecut ţinea ore şi la Belle Arte, unde studenţii învăţau cum să picteze şi să sculpteze oameni şi aveau nevoie de solide cunoştinţe de anatomie. Doi băieţi de la cursul lui au lucrat zi şi noapte ca să termine planşele. Gerota observase că adeseori studenţii cei mai buni sunt şi cei mai inimoşi, iar Teodor, un ardelean copilăros, care trecuse munţii anul trecut, şi George, un bucureştean smead cu idei extravagante, care se credea revoluţionar, erau din această categorie.

Şi doctorul voia să producă o revoluţie în mentalitatea bucureştencelor. Totul se declanşase la întâlnirea cu Iulia Margulis, îl urmăreau lacrimile ei la cuvintele lui aspre şi reproşul mut, stânjenit, pe care îl citise în ochii obosiţi ai tatălui. Îl preţuia pe doctorul Margulis, în care vedea cinste şi dăruire. Într-adevăr, se purtase cam dur, iar acum voia să-şi repare greşeala, dacă greşeală era, dovedindu-şi dreptatea într-o conferinţă de altminteri nesăbuită. I-ar fi dedicat-o fetei, dar nu se cuvenea.

— Doctorul Margulis, dragul meu, te roagă să-i acorzi câteva minute, oricât ai fi de ocupat – auzi chiar atunci glasul Mariei.

Sări în picioare să-l întâmpine, fără să lase foile din mână.

— Domnule doctor, ce surpriză… Îmi revedeam prelegerea, pentru diseară, deşi

cred c-o ştiu pe dinafară.

— O, atunci mă simt şi mai prost, te rog mult să mă ierţi că dau buzna, e o urgenţă, spuse Margulis cu glas totuşi potolit şi-i strânse mâna cu rezerva lui obişnuită, deşi ar fi vrut să pună mai multă căldură în gest. Faţă de Gerota avea sentimente de frate mai mare. I se părea că-l poate ajuta să-şi împlinească un destin pe care el însuşi l-ar fi putut avea, în alte condiţii. Îl socotea un om cu voinţă – asta nu-i lipsea nici lui – şi cu mare ambiţie, care lui îi lipsea cu desăvârşire. Se aşeză în fotoliul indicat de gazdă. Doamna casei se retrase, iar Margulis intră direct în subiect. Erau amândoi obişnuiţi să facă lucrurile rapid şi de-a dreptul, fiindcă boala profită de pe urma amânărilor şi a ocolişurilor. Dar acum nu era vorba de boală.

— E vorba despre bani, spuse Margulis. O

să fiu scurt, nu te reţin.

Şi-i spuse în trei fraze totul. Încheie, privindu-l în ochi:

— …cât de uşor m-am lăsat păcălit, iar joi e scadenţa. Nici nevastă-mea, nici copiii nu bănuiesc nimic. Iar pentru Jacques, care după cum ştii nu se poate duce la şcoală, am de plătit profesor particular. De o lună nu i-am mai dat banii, în curând n-o să mai vină… Şi Iulia ar vrea să facă o facultate, eu sunt de partea ei, deşi nevastă-mea ar prefera pentru viitorul ei un bărbat cumsecade şi înstărit.

Gerota lăsă abia atunci foile din mână. Se abţinu să comenteze, dar pe frunte îi apărură cele trei cute.

— De ce sumă aveţi nevoie?

Doctorul Margulis îi remarcă răguşeala şi o interpretă greşit. Spuse suma privindu-l ţintă, speriat el însuşi de ce rostea.

Cutele de pe fruntea lui Gerota se încreţiră şi mai mult, ca înainte de operaţie.

— Aproape cât am plătit eu pe tot, spuse cu ciudă şi făcu un gest vag cu capul, arătând în jur. Acum un an aveam suma asta, dar mi-am cumpărat casa, cum ştiţi… În Schitu Măgureanu, deasupra cabinetului, unde stăteam înainte, eram foarte înghesuiţi. Aici putem respira. (Îşi drese vocea.) De azi-dimineaţă sunt răguşit… Vreau copii, şi nu mai mergea acolo… vă spun un secret, nevastă-mea… (şi făcu un gest cu mâna rotunjindu-şi burta). Dar vă scriu chiar acum un bilet pentru un fost pacient al meu, Popoviciu, Nichifor Popoviciu, care îmi poartă multă recunoştinţă, dacă vă grăbiţi îl mai prindeţi acasă (după-amiază e mai greu de găsit, iar diseară l-am invitat la conferinţă), vă dau adresa. Are bani, însă e un om cam ciufut, dacă nu chiar cu o

serioasă nevroză, şi depinde în ce toane îl găsiţi. A fost un violoncelist foarte bun, dar acum i-a rămas doar temperamentul artistic. Când e bine, e un înger, când îi vin nervii e dracu’ gol, e sigur bolnav, eu am audiat la Paris câteva cursuri de patologie a sistemului nervos, însă suntem încă foarte neştiutori în domeniul ăsta. Dacă vă întinde mâna, e în regulă, dacă o ascunde la spate, căutaţi să plecaţi cât mai iute. Nu e soluţia ideală, dar alta nu-mi vine în minte. Sunteţi cu trăsura dumneavoastră sau pun eu să înhame? Veniţi diseară la Ateneu?

Margulis răspunse afirmativ la ambele întrebări şi adăugă cu un zâmbet care-şi făcu loc cu greu pe faţa îngrijorată.

— Şi vine şi Iulia. De când ai certat-o, cred că e puţin supărată pe dumneata. Şi ea îmi face griji, oftă doctorul. Mă ţine departe, refuză

orice sfat, chiar medical. A devenit visătoare şi cred că în taină scrie poezii. Nu mai ascultă, şi-a luat zborul. Şi, apropo de sfaturi, pentru corzile dumitale vocale, gargara cu o soluţie salină cât mai concentrată ar fi totuşi de încercat. N-are ce să strice.

Ieşiră printr-o uşă cu carouri de cristal. În holul cu un minunat tapet cu model verzui pe fond crem o văzu pe doamna Maria Gerota cu doi tineri care înveleau cu grijă o planşă cu un abdomen secţionat, plin de intestine:

— Ce frumuseţe! exclamă doctorul, admirativ, luându-şi rămas-bun de la doamna doctor, care, crezând că a fost o glumă, râse.

După plecarea lui, Dimitrie Gerota îşi reluă foile, dar nu se mai putu concentra şi, de altminteri, ştia foarte bine ce are de zis. Ce nu ştia era dacă va putea să-şi ducă la bun sfârşit prelegerea, şi nu numai din cauza răguşelii.

Era bătălia de care depindea viitorul lui în acest oraş imprevizibil.

*

Doctorul Margulis urcă cele cinci trepte ale unei case impunătoare, apucă nehotărât mânerul circular de bronz şi-l izbi de două ori în uşă. Pentru prima oară în viaţă mâna îi tremura. Apăru o servitoare cu păr cărunt, care-l invită înăuntru cu un aer obosit. Doctorul îi întinse cartea lui de vizită pe dosul căreia scria, cu cerneală neagră: „Cu rugămintea mea de a-l primi numaidecât. Dr. D. Gerota“. Margulis rămase în picioare în încăperea dominată de o splendidă oglindă veneţiană şi admiră tablourile de pe pereţi, portrete şi marine romantice, cu bărci cât o coajă de nucă, pierdute în mijlocul unor valuri

încolăcite ameninţător, şi ceva din tumultul mării prins pe pânză, ceva din neputinţa omului căruia e gata să i se prăbuşească pe cap un val enorm, să-l răstoarne, se potrivea cu tumultul şi neputinţa înspumată din sufletul lui.

— Vă plac marinele? Vă rog, luaţi loc, domnule doctor! Luaţi loc!

Margulis îl văzu pe Popoviciu mai întâi în oglinda veneţiană: un bărbat cu ochi exoftalmici, care îl făceau să pară speriat. Se întoarse şi se uită la mâna gazdei: nu i-o întinsese, dar nici n-o ascunsese la spate.

— Mulţumesc. Într-adevăr, îmi plac, spuse doctorul după o ezitare.

Minciuna mondenă nu-i era la îndemână, de aceea se grăbi să adauge că se gândea cât de greu e să-ţi conduci mica barcă a familiei, pe furtună, pe valurile vieţii. Abia după această

frază convenţională, care-i deschidea însă drumul spre problema pentru care venise, doctorul Margulis se destinse puţin şi îi zâmbi bărbatului din faţa lui. Popoviciu era îmbătrânit prematur. Pesemne vreo 40 de ani, dar părea cel puţin cu zece mai mult. Deocamdată îl privea pe Margulis cu simpatie.

— Ce părere aveţi despre tulburările politice de la noi, în momentul de faţă? Ce părere aveţi?

— Nu sunt tocmai la curent… Cum vă spuneam, se întâmplă să am probleme cu barca familiei şi mi-e teamă să nu mă scufund, aşa că nu prea urmăresc gazetele.

— A, nu se poate să nu ştiţi, se umbri Popoviciu, nu se poate să nu ştiţi – iar doctorul începu să se teamă că strică totul. Nu e momentul să stăm deoparte, cred eu, nu e

momentul, chiar nu e. Ştiţi despre ce vorbesc, nu?

— Despre amânarea verdictului în procesul Filipescu– Lahovary şi a legii contra duelului, în Parlament?

Gazda dădu din mână a lehamite, aşa că Margulis mai încercă o dată, ca un candidat nepregătit la examen:

— Despre conservatorii care încearcă să ia puterea? Sau, mai curând, vă gândiţi la conflictul cu Bulgaria şi un posibil război în Balcani…

— Pe ce lume trăiţi dumneavoastră, iertaţi-mă? Pe ce lume trăiţi? Nu, domnule, vorbesc despre criza care ne pândeşte nu mai departe decât mâine. Dacă vine vreo secetă, s-a terminat, suntem pe buza prăpastiei. Şi vorbesc despre Rege, exact, despre Rege, nu vă faceţi că nu ştiţi! Nu-l merităm, domnule

meu, nu-l merităm!

— Presupun că aveţi dreptate, spuse Margulis, dar nu îndrăzni să mai adauge nimic. Era puţin năucit şi nu înţelesese ce sens trebuie să dea afirmaţiei interlocutorului său.

5

Sunt neliniştită. În iulie împlinesc 22 de ani şi asta nu-mi place, fiindcă mă întreb când a trecut atâta viaţă pe lângă mine fără să mă ia şi pe mine cu ea? Am aflat cu mirare că sunt născută în aceeaşi zi cu domnul Gerota. Nu mai dorm. Nesomnul meu are, desigur, o cauză. Şi, ce-i mai rău, n-am cu cine să mă sfătuiesc: papa e cum e, mama e cum e, şi s-ar necăji prea tare, Jacques e prea mic, e şi el cum e, dragul de el, conu Costache nu e cum e, dar e poliţist. Şi *de atunci* face pe supăratul ca un copil, se poartă mereu rece, parcă nu ne

mai cunoaştem. Bărbaţii sunt uneori foarte, foarte ciudaţi şi misterul masculin e de nepătruns. Verişoară-mea (o, ea spune altceva despre bărbaţi, prea brutal ca să repet) ar fi o idee, dar nu e singură, tot timpul bâzâie ăia mici în jurul ei, ca la noua noastră grădină de copii, iar pe bonă nici nu ştiu de ce o mai ţine. De la Alexandru pot obţine tot atâta sprijin ca de la un fluture în zbor. M-aş duce la domnul Dan Creţu, în care, fără un motiv anume, am încredere ca-ntr-un frate. Ne vorbim deja cu *tu*, pe care el îl preferă lui *dumneata*. Odată, ca să glumesc, i-am spus: „Cum credeţi că va fi peste o sută de ani, se va vorbi cu *tu*, cu *dumneata* sau cu *dumneavoastră*?“ M-a privit gânditor şi-a spus: „Cu *tu*.“ „Chiar de la prima întâlnire?“ am zis eu, aşteptând să mă contrazică. „Da…“ Cred că mi-a spus asta ca să se joace cu mine, ca să-i spun *tu*. „Vă stă

bine când glumiţi!“ am încheiat eu.

M-a întristat că am ţipat la papa. M-am dus la el şi, ca să şterg urmele scenei de adineaori, l-am anunţat cât am putut de vesel, pe tonul de glumă pe care-l folosesc adesea ca să-mi binedispun părinţii, că, da, fie, o să mă duc la imposibila conferinţă a doctorului Gerota, „ce mai contează o umilinţă în plus?“ A mormăit că ar prefera să stau în pat, fiindcă sigur sunt bolnavă. Ce nu i-am spus e c-o fac şi cu un interes ştiinţific pe care-l ştiu doar eu şi cu unul neştiinţific: ca să-l întâlnesc pe Dan şi să stabilesc un *rendez-vous* cu el. Deşi nu l-am văzut decât de vreo patru-cinci ori cu totul, atunci, în noaptea de Anul Nou, când s-au făcut previziunile pentru viitor, mi s-a părut că Dan ştie într-adevăr ceva, nu, că ştie despre ceva ce noi nu ştim. Recunosc că-i o prostie, că doar papa m-a crescut ca pe cea mai

raţională fiinţă şi m-a învăţat că omul de azi trebuie să judece la rece totul, poate că Dan e chiar un răufăcător care vrea să-şi piardă urma, cum zicea mereu conu Costache, şi totuşi nu înţeleg de ce eu cred şi simt că e ceva ieşit din comun aici. Poate fi un fel de boală, îmi închipui, o capacitate specială, ca la *voyantele* care văd adânc în trecut când pun mâna pe un obiect vechi, poate că la el e pe dos, vede sau a văzut cumva în viitor. Îmi propun să rezolv cât mai curând taina lui, iar acest jurnal o va afla primul.

Dacă s-ar putea să ieşi din viaţă ca dintr-o cameră, pentru un an-doi sau măcar pentru o zi-două şi să reintri la loc pe uşă, când doreşti! Oricum, sper din toată inima că în viitor merită să trăieşti fiindcă aici parcă de la începutul anului au luat-o toate razna. Bărbaţii sunt toţi preocupaţi de politică, vorbesc de

suprimări şi de criza care ne pândeşte. Se pare că numai dacă plouă suntem salvaţi. Am observat că în asemenea momente când lumea o ia la vale, femeile sunt cele care o ţin să nu se prăbuşească, în schimb, când lumea e calmă, atunci femeile o tulbură. Mi-aş dori, mai ales acum, să păţesc ca Mr. West din romanul despre anul 2000 pe care bunul domn Mirto (Peppin, desigur, nu apaticul ca să nu spun antipaticul Pavel[1]) îl traduce în *Universul*.

1. Din păcate, această paranteză există întocmai în jurnalul domnişoarei Margulis (notă Pavel Mirto).

Să mă lovească ceva sau să adorm şi să mă trezesc măcar peste doi ani, la 1900, când se spune că vine sfârşitul lumii, sau cândva, în 1940! Cum o fi să ai 22 de ani în 1940? Ce frumuseţi noi o avea lumea, ce sunete noi s-or

auzi în ea? Dar cum o fi să ai 22 de ani în 2000 şi ceva? Aş vrea să am o comunicaţie telefonică la capul patului la care să pot asculta muzică zi şi noapte, ca în roman. Cu insomniile mele, n-aş mai întreba, ca Mr. West, la ce bun să cânte muzica între miezul nopţii şi zorii zilei. M-aş lăsa legănată de ea şi aş uita tot ce-mi frământă biata mea minte, pe care atât de rar pot conta. Romanul cu anul 2000 e vorbărie goală, prea nu se întâmplă nimic în el, e ca un tratat de economie şi de politică, nu e palpitant ca *Vanity Fair*, iar povestea de amor, care acum m-ar interesa, e lăsată cu totul în umbră. Îi mai dau o şansă, până la episodul de săptămâna viitoare.

În ultimul timp a început să mă intereseze cum mă îmbrac. Ieri m-am uitat la toate femeile de pe stradă, să văd care e mai bine îmbrăcată. Mi s-a făcut ruşine, toate erau mai

frumos aranjate decât mine, cu rochii pline de bumbi şi de dantele, cu corsaje delicate, cu pelerine ecosez, cu botine elegante şi pălării înflorate. Una arăta chiar ca-n magazinele ilustrate şi i-am ţinut minte combinaţiile. M-am dus acasă şi am încercat să-mi fac şi eu o ţinută asemănătoare cu ce aveam prin dulap. Trist rezultat! Nu semănam cu nimic, poate doar cu „fata cucilor“, cum zice bucătăreasa noastră! Întrebarea cea mai urgentă – presupun că şi-o pun toate doamnele care vor asista la conferinţă – este dacă să-mi iau corsetul, şi cât să-l strâng. Să nu mi se facă iar ruşine când domnul doctor va vorbi, ca atunci, la cabinet, despre cum arată o femeie pe dinăuntru.

Vreau neapărat ca ficatul şi plămânii mei, rinichii, stomacul, intestinele şi inima şi toate celelalte să fie frumoase ca nişte flori care se deschid în soarele dimineţii.

6

E ciudat cum le potriveşte viaţa de rău, pe toate. Conu Costache a fost singur chiar înainte de a ajunge poliţist. A fost singur şi în copilărie. Tatăl, mereu absent, era cu anii în ţări străine şi mai trimitea când şi când o carte poştală ilustrată din Paris, Madrid sau din locuri exotice, de dincolo de ocean. Nimeni nu ştia ce învârte pe-acolo. În ciuda a orice, nevasta lui continua să-l iubească şi-i găsea mereu scuze în faţa celor patru copii, făcuţi în rarele momente când ajungea acasă. „Ne-a scris iubitul vostru tată, e la Roma, ne îmbrăţişează pe toţi şi vă sărută pe fiecare!“ Şi săruta ea însăşi numele lui de pe cartea poştală. „Când vine?“ întreba o soră sau alta sau fratele cel mic, iar mama îi minţea mereu că foarte curând. Costache, deşi n-avea mai

mult de 7-8 ani, nu punea nici o întrebare, niciodată, dar din privirea lui mama vedea că e supărat pe ea că minte, pe tatăl lui că nu e lângă ei şi pe fraţii mai mici că sunt proşti.

Conu Costache nu-şi amintea să fi fost vreodată copil, cel puţin nu în gândire, de parcă Dumnezeu l-ar fi construit de la început ca pe un om mare. Când mama i-a explicat că nu se mai poate descurca cu toţi patru, că unul trebuie să stea la socrii ei, bunicii lor, şi că asta o va ajuta mult, băiatul n-a scos o vorbă, a dat din cap privind în jos şi a început să-şi strângă singur hăinuţele, fără îndemn, ca atunci când plecau în vilegiatură. Mama a izbucnit ea în plâns în locul copilului, l-a mângâiat cu sfială pe braţ, i-a spus că o să se întoarcă repede la ei, că ea îl iubeşte din tot sufletul, dar că el e cel mai mare şi cel mai deştept şi poate înţelege, „pricepi tu ce-i în inima mea,

Costache, băiatul mamii?“ El a continuat să-şi împăturească lucruşoarele fără o vorbă şi ea a continuat să plângă, repetând aceleaşi cuvinte.

Crescuse deci în Oltenia, la moşia bunicilor paterni, oameni înstăriţi, care aveau să-i lase lui totul, cum i s-a explicat. Nu fusese rău, dar nici bine, citea, învăţase să călărească şi-i plăcea, mâncare destulă, dar nu-i plăcea, îi era dor de mâncarea de-acasă şi de fraţii lui, n-avea prieteni, fiindcă pe bunicii lui nu-i vizitau decât oameni bătrâni şi nimeni nu se apropia de băiatul ăsta cu ochi căprui care judeca lumea cu priviri necruţătoare. Bunicii îl creşteau fără tragere de inimă, nu semăna cu tatăl lui când era mic, cu fiul lor adorat, aşa că îl lăsau mai mult în grija slugilor, iar băiatul îşi vedea de treabă, mereu singur, dar nici lui, nici altora nu le păsa de fapt de asta. Se simţea mai bine aşa decât cu oamenii.

A fost uşurat când, în anul morţii bunicii lui (şi, aş adăuga, al naşterii mele) a fost trimis la Paris, să studieze Dreptul. Aici şi-a făcut pe neaşteptate un prieten, coleg cu el, care-şi dorea să ajungă un avocat celebru, şi a crezut că a intrat pe altă poartă, mai norocoasă, în altă casă a vieţii. De la început prietenia lor a fost deplină, de parcă s-ar fi născut gemeni. Deşi n-avea experienţă, junele Costache era sigur că, într-un anume sens, prietenia e ca dragostea, ai sau nu noroc în ea. După ce şi-a găsit, aşadar, un prieten pe viaţă, s-a amorezat curând de o cântăreaţă dintr-un local, ceea ce nu i-a îndepărtat pe cei doi, dimpotrivă, deveniseră ca un trifoi: petreceau mult timp cu toţii, râdeau, povesteau, se certau în joacă, mai ales serile, după ce ea sfârşea de cântat şi treceau într-un mic *bistro* din apropiere. Tocmai atunci când lumea era frumoasă şi s-ar

fi putut bucura de ea, covorul ei a şi început să le alunece de sub picioare. Un medic i-a confirmat prietenului său că are tuberculoză galopantă. Şi în acelaşi timp au trăit toţi trei zguduirile războiului franco-prusac, dezastrul francezilor şi cele două luni cumplite ale Comunei din primăvara lui 1871, care s-au sfârşit pentru parizieni cu violenţe mai vizibile şi mai impresionante decât cele ale războiului. Sângele de atunci, baricadele, copiii care ţipau, femeile înnebunite care plângeau şi cadavrele aliniate în sicrie, pe stradă, îi mai apăreau uneori, la aproape 30 de ani de la evenimente, în coşmaruri. În aceeaşi primăvară, amicul lui îşi trăia ultimele zile, aşa că prietenia pe viaţă a durat exact trei ani. Moartea tânărului coleg, în 1871, s-a pierdut cumva pentru cei din jur între celelalte. Nu şi pentru Costache: a suferit atât de mult, încât

cântăreaţa lui l-a părăsit, nesuportându-i tristeţea, aşa că s-a trezit din nou singur. A înţeles-o şi pe ea, voia să se bucure de viaţă şi de bărbaţi cât mai putea, şi durerea nu intra prea adânc în inima ei, după cum nici el nu mai era tentat să intre prea adânc în trupul voinic al femeii şi să-l bucure. Bunicul a murit în acelaşi an, lăsându-i averea, cum fusese stabilit: iată că era bogat.

Din toamnă s-au reluat cursurile. Dejuna într-un birt în care veneau mulţi studenţi, de toate neamurile, dar el nu se amesteca cu ei, deşi uneori şi-ar fi dorit-o. Stătea singur la masă, nu zâmbea, se uita numai cu privirea lui care-i intimida pe oameni, fiindcă părea că-i cerne, şi nu cu îngăduinţă. Într-o zi, un tânăr cu barbă fină, cânepie, care mânca supă de linte cu pâine, s-a apropiat de el, i-a spus că sunt compatrioţi, s-a prezentat şi i-a vorbit despre

un grup de români care se adună în fiecare seară la o cafenea, lângă biserica Val-de-Grâce. Şi, cu o căldură în voce pe care Costache n-a uitat-o, l-a invitat să nu-i ocolească. „Vin să te iau diseară?“ Era un medicinist, mult mai sărac decât Costache, ceea ce se vedea şi pe haine şi, mai cu seamă, pe ghete. Numele lui era Leon Margulis. A acceptat şi s-a apropiat de colegii lui Margulis, mai toţi medicinişti, dar nu şi-a mai făcut un al doilea prieten precum cel abia dispărut şi pe care i s-ar fi părut că-l trădează, înlocuindu-l. A fost perioada în care Costache s-a dus pentru prima dată la un bordel, pe Saint Denis. A răsfoit registrul unde erau trecute, în ordine, numele mic şi cel de familie pe care şi-l dădeau „fetele“, o vârstă, de obicei ajustată în minus, şi un târguşor sau un oraş. La unele nume era trecută indicaţia „Nu

mai lucrează!“ care putea ascunde orice şi te înfiora. A ales, la întâmplare, o Marguerite de 24 de ani, adică ceva mai mult decât el. A urcat cu ea în cameră şi a lăsat-o să aibă toate iniţiativele, mirându-se că e o femeie ca oricare alta şi că a fost aproape acelaşi lucru ca atunci când o iubea pe cântăreaţa lui, doar că totul a mers mai rapid şi n-a avut nevoie de cuvinte. Însă femeia, altminteri obişnuită cu tot felul de pretenţii ale bărbaţilor care o „vizitau“, a rămas mirată: tânărul a supus-o unui adevărat interogatoriu şi apoi a trecut la o cercetare de-a dreptul medicală a micului animal îmblănit dintre coapsele ei, ca să se asigure că nu e bolnavă. Doctoraşul pe la care fetele din Saint Denis erau obligate să treacă la controlul lunar era mult mai superficial. Prietenii medicinişti ai lui Costache îl lămuriseră însă cum şi ce să cerceteze, ce

trebuie să fie şi ce nu trebuie să fie în miezul femeii, astfel încât *les caprices* sau chiar *les délices d'amour* să nu devină boală pe viaţă. Şi-a plătit curând un abonament la Mademoiselle Marguerite, având grijă ca duminica şi de sărbători să nu vină după-amiezile, din pricina aglomeraţiei. Uneori stătea noaptea întreagă, ceea ce îi consuma două linii pe abonament.

Cu Margulis a rămas în relaţii bune şi după întoarcerea la Bucureşti, dar nenorocul a venit iar în sprijinul singurătăţii lui Costache, iar numele lui a fost Agata. Fata şi-a închipuit că are de ales între doi bărbaţi, şi că-l alege pe cel mai sărac şi mai slab. Adevărul e că alegerea o făcuse Costache, pentru toţi trei, fără să le-o spună: nu voia şi nu putea să lupte împotriva celui care se purtase omenos cu el în cel mai rău an al tinereţii lui şi a făcut în

aşa fel ca doctorul Margulis să câştige. În ce-l priveşte, a intrat în poliţie şi a hotărât să-şi dedice mintea şi puterea luptei cu răul. A fost singura hotărâre romantică din viaţa foarte realistă a lui Costache. Când a luat-o, nu şi-a dat seama că există şi un avantaj: era o meserie care te acapara cu totul, nu-ţi dădea răgaz pentru regrete.

*

Chiar în aceste zile Costache era implicat în dibuirea unei organizaţii cu scopuri declarat distrugătoare, de tip nihilist, imitată după cele din Rusia, despre care nu ştia încă mare lucru, nici exact câţi membri are, nici în ce oraşe se ramifică, dacă se ramifică, şi nici ce pregăteşte. Costache sorbi din cafea, se sculă, îşi turnă în ea coniac, à la Marghiloman, apoi

luă de pe birou puţinele file ale noului caz şi le mai citi o dată, deşi o făcuse de nenumărate ori. Ce se ştia: că membrii organizaţiei sunt răspândiţi, pesemne ca să nu poată fi depistaţi, că au găsit un sistem ingenios de comunicare rapidă între ei, altul decât poşta sau telegraful pe care poliţiştii le puteau supraveghea cu uşurinţă, şi că pregătesc o lovitură în mai multe oraşe deodată. Unul dintre ei se îmbătase într-o zi, într-o crâşmă dintr-o margine de Bucureşti, şi povestise ceva în gura mare, dar, până să-l aresteze, dispăruse fără urmă, posibil să fi fost lichidat, să fie dintre morţii cărora nimeni nu le dă de urmă. Martorii oculari aveau declaraţii confuze şi care se contraziceau între ele, de parcă s-ar fi vorbit să-l încurce, mai degrabă decât să-l descurce. Dar poliţistul ştia de mult că martorul cu memorie bună şi spirit de

observaţie e la fel de rar ca un câine care vorbeşte sau un om care latră. Costache încercă să se pună în pielea lor: cum faci, fără curier, fără poştă, fără telegraf, atunci când vrei să comunici cu un grup risipit şi aflat în permanentă mişcare? Cel mai cunoscut mijloc sunt porumbeii călători, dar în cazul de faţă nu era deloc probabil, era prea complicat şi, de altminteri, pusese să fie verificaţi toţi porumbarii din Capitală şi suburbii, fără nici un rezultat. O altă posibilitate era cerneala simpatică, scrisul printre rânduri, aşadar conu Costache vorbise la poştă să i se raporteze orice trimitere simultană de scrisori. Cu ocazia asta au prins un escroc care abuza de buna-credinţă a oamenilor şi le cerea bani în avans, promiţând în schimb un elixir de întinerire. Nu asta căutau. De asemenea, erau pe urmele unui al doilea, care, sub un nume

fals, făcea nişte afaceri urâte cu împrumuturi şi dobânzi ilegale, dar acesta le scăpa mereu, era foarte isteţ.

În acelaşi timp, poliţistul era la curent că la *Universul* au început să mişune sub diferite pretexte câţiva oameni dubioşi, unii certaţi cu legea, cei mai mulţi luaţi sub aripa directorului, a domnului Cazzavillan, dar nu era clar dacă au legătură cu organizaţia secretă sau nu. Îl ţineau sub ochi aşadar şi pe Luigi Cazzavillan. Ei, da, conu Costache aflase şi despre mine: unul dintre redactori, domnul Pavel Mirto, până acum un om liniştit şi aparent corect, s-a schimbat mult în ultimul timp, a devenit irascibil şi temător şi transportă uneori pachete pe care nu le arată nimănui. Cât despre Dan Creţu, îndelung bănuit, Costache se convinsese că, chiar dacă a făcut vreodată ceva, s-a cuminţit şi are, în

prezent, doar preocupări matrimoniale, ceea ce nu e chiar un delict. Conu Costache oftă şi se gândi iar la viaţa lui.

Fusese căsătorit timp de doi ani – doar cuplul Margulis o mai ştia, restul lumii îl credea un burlac înrăit – cu o femeie mai banală decât s-ar fi cuvenit pentru el, dar deloc proastă şi care-l adora. Nevastă-sa s-a dovedit curând extrem de pretenţioasă, ca toate femeile când descoperă că nu sunt iubite, nu-nţelegea că meseria lui e o rivală de neînvins şi, când el se convinsese că e de rău şi n-o scoate la capăt cu ea, aranjase un divorţ la fel de discret pe cât fusese şi nunta de discretă. Femeia îşi pusese capăt zilelor şi asta era o povară pe care trebuia s-o ducă de-acum înainte. Anii trecuseră, doctorul Margulis şi Costache, ajuns mâna dreaptă a prefectului Poliţiei Bucureştilor, îşi găseau

mereu ţeluri comune şi formau o echipă unită de câte ori era nevoie. Se înţelegeau şi cu, şi fără cuvinte, iar Agata se purta afectuos cu poliţistul, fără ca doctorul să-şi facă griji din asta. Dar Costache Boerescu rămăsese singur. Episodul Iulia, în numele tinereţii lui de odinioară şi în numele tinereţii ei de acum, îi distrusese însă tot echilibrul. Dragostea lui era mai degrabă pentru o Agată de ieri decât pentru o Iulie de azi, care-i semăna la chip, nu şi la fire. Ştia că vina eşecului e a lui sau a vieţii, dar asta nu-l împiedica să-i poarte pică ei şi s-o evite, măcar atunci când putea s-o facă fără să bată la ochi. De aceea se hotărî să nu meargă la conferinţa doctorului Gerota, unde avea toate şansele să se întâlnească cu întreaga familie Margulis. Încă una din deciziile pe care avea s-o regrete mai târziu.

Doamna Nădejde lua notiţe. Venise la Bucureşti împreună cu soţul ei, special pentru conferinţă. Promisese un articol în *Universul*, şi era mândră că ea e cea care a scris prima despre această temă, îndemnându-le pe semenele ei să renunţe la corset. Ceea ce nu făcuse totuşi nici ea, cel puţin nu în seara asta. Se uită prin sală: unele femei zâmbeau, ca să respingă astfel loviturile primite, dar multe nu reuşeau să aibă nici măcar o faţă indiferentă, erau cuprinse de roşeaţă sau de paloare şi le era ruşine de parcă ar fi fost dezbrăcate în public. Doamna Nădejde surâdea mai dulce decât te-ai fi aşteptat de la un condei pătimaş ca al ei, arăta mulţumită, scrisul o făcea să se simtă deasupra acestor fleacuri. Impresii dintre cele mai diferite, între care jena şi uimirea, se citeau şi pe chipurile bărbaţilor, în ciuda strădaniei fiecăruia de a păstra reţinerea

omului de lume, stăpân pe sine. Când conferenţiarul a arătat un pieptar alb şi i-a strâns şireturile, tinerii au izbucnit în ovaţii. Bărbaţilor mai în vârstă li se citea jignirea pe faţă când elevii şi studenţii aplaudau la afirmaţiile îndrăzneţe, dacă nu chiar indecente, ale conferenţiarului.

— Când femeia îşi dă jos corsetul, pe ea sunt ciorchini de pete albe, roşii, vinete, şi pielea formează o puzderie de cute şi şănţuleţe, uneori broboane şi bube. Şi aspectul acesta atât de puţin estetic nu ne arată încă nici pe departe adevărata stare în care se găseşte corpul acoperit de corset. De ce? Fiindcă atunci când femeia îşi scoate carapacea, muşchii fiind elastici, se întind şi revin întrucâtva la forma de mai înainte. Avem însă o substanţă chimică – se numeşte formol, iată, am aici o sticluţă – cu ajutorul căreia putem

fixa corpul în poziţia în care se găseşte când e sub corset. Servindu-mă de această substanţă, am procedat astfel: am aplicat corsetul pe cadavrul unei femei…

Atunci pe scenă a apărut o planşă hidoasă cum jurnalista nu-şi amintea să mai fi văzut vreodată şi îşi dădu seama că pentru ea problema fusese până acum mai mult socială decât medicală: era una dintre cele mai vehemente susţinătoare ale emancipării femeilor.

— Dumnezeule! a strigat tare domnul primar Robescu, care stătea în primul rând, alături de respectatul nostru fost ministru, Nicolae Kretzulescu.

Sala a protestat şi ea. Doamna Nădejde se uită la imagine: era un cadavru de bătrână, sărmana de ea, pesemne una dintre nefericitele necunoscute pe care poliţia le găseşte moarte

şi pe care, cum spun comisarii, nimeni nu le mai caută vreodată. Capul femeii nu era pe planşă, gâtul retezat, ca pe câmpul de bătălie, îţi trezea cea mai curioasă impresie, apoi nişte umeri firavi, iar sânii jalnici, ca topiţi. Oasele îi ieşeau la iveală prin piele, mai ales coastele, parcă erau umflate şi îndreptate nefiresc în sus, ca doagele, iar talia era brusc îngustată şi zbârcită, de reptilă. Nemaivorbind de oasele bazinului şi de partea de jos, ştearsă cumva, de arăta ca la păpuşi. Imaginea te făcea să simţi zădărnicia vieţii şi avea o cruzime de nedescris, foarte greu de suportat chiar pentru o fire tare, cum se credea doamna jurnalistă. Zări în loja din dreapta ei o tânără cu o expresie atât de deznădăjduită pe chip, încât părea bolnavă, şi se simţi solidară cu spaima ei, ar fi vrut s-o ajute, să-i spună să aibă curaj, viaţa unei femei nu e chiar aşa de

urâtă cum o fac unii să pară. Dar ceva atât de brutal ca planşa doctorului Gerota doamna Nădejde nu văzuse de când era pe lume – şi era de ceva vreme, mai exact de 42 de ani. Ca să nu se mai uite la desen, proaspăta colaboratoare a ziarului *Universul* îşi plimbă iar ochii prin sală. Mă observă şi pe mine, ne cunoscuserăm sâmbătă la redacţia din Brezoianu, o clipă ni s-au întâlnit ochii şi m-a privit întrebător, mirându-se, pesemne, că stau în picioare lângă uşă. Bănuiesc că nu arătam prea fericit. Sala a vociferat, şi atunci doctorul Gerota – pe care, culmea, deşi nu-l simpatiza în mod deosebit, ea ar fi vrut să-l poată ajuta cumva, pentru că erau de aceeaşi parte a baricadei în această bătălie deocamdată pierdută – se întrerupse, bău dintr-un pahar cu apă şi, cu şi mai multă îndârjire, reluă cu glasul complet răguşit, de nici nu se auzea

foarte bine:

— Ştiu că v-am produs un şoc. Tocmai fiindcă ţin mult la sexul frumos (şi aici a avut decenţa să întoarcă înspăimântătoarea planşă), tocmai pentru că îmi pasă de sănătatea tovarăşei mele de viaţă, scumpa mea soţie e aici, în sală (şi a arătat spre primul rând, unde era o doamnă abia trecută de adolescenţă, roşie în obraji, cu un zâmbet curajos pe chip), voi fi necurtenitor faţă de femeie în expunerea chestiunii corsetului. De altminteri, să recunoaştem că nu femeile, ci noi, bărbaţii, suntem de vină: dacă femeile recurg la acest mod de înfrumuseţare e că aşa le-o cerem noi, aşa ne plac nouă – spuse el arătând spre sine, apoi vag, spre auditori. În general bărbaţii, cu unele excepţii, nu cunosc deloc cum trebuie să fie un corp frumos. (Se auziră câteva exclamaţii şi pufnituri dezaprobatoare.) Pentru

a ne pronunţa dacă femeii îi stă mai bine cu corset sau fără, ar trebui, negreşit, să putem face o comparaţie, iar acest lucru nu-i tocmai simplu.

Şi încercă să şteargă impresia de adineaori arătând imediat altă planşă: Venera din Milo, şi ea cu braţele tăiate, dar cu umeri rotunzi, sâni rotunzi şi, abia acuma observă mirată doamna Nădejde, cu talie neaşteptat de groasă. „Fără glumă, talia mea era mult mai subţire, înainte să nasc“, avea să spună mai târziu jurnalista.

— Pe de-o parte n-avem aproape nici un prilej să privim şi să admirăm mişcările graţioase şi fermecătoare ale unei femei fără corset…

La aceste cuvinte în sală s-au auzit câteva râsete şi atmosfera s-a mai destins.

Doamna Nădejde începu din nou să scrie,

fiindcă o vreme uitase cu totul de îndatoririle ei. Articolul era promis pentru a doua zi.

8

Lumea a năvălit în şuvoi afară din sală, discutând cu aprindere şi a trebuit să-mi dau de perete scaunul, pe care abia apucasem să mă aşez, că stăteam în drum. „Ce neobrăzat! i-a spus o cucoană alteia, uite unde s-a găsit să stea!“ M-am strecurat repede afară, încercând să nu mă uit îndărăt, ca Orfeu când iese din infern. Am coborât treptele până la balconul care întrerupe suişul scării. Nu-l zărisem pe cel căutat. În speranţa de a-l descoperi totuşi în mulţime, în ultima clipă, m-am oprit şi mi-am proptit mâinile de balustrada de marmură rotunjită, privind ca dintr-o confortabilă belvedere spre cei de jos, din vestibulul circular, opriţi grupuri-grupuri să comenteze

evenimentul. De aici, de sus, toţi oamenii mi se păreau la fel de neînsemnaţi şi formau un mozaic care-şi schimba mereu desenul. L-am remarcat pe bărbatul brunet cu păr ondulat, până la umeri, cel intrat în sală odată cu mine, stătea singur şi, ca un făcut, în aceeaşi clipă şi-a ridicat ochii, apoi foarte iute şi-a întors capul, ca şi cum ar fi fost un hoţ prins asupra faptului. Am simţit pentru prima dată acea răceală de gheaţă coborându-mi pe şira spinării, despre care am citit în romanele franţuzeşti. La câţiva paşi de mine, tot sprijinit de balustradă, dar cu spatele, era domnul primar Robescu. Fusese oprit de Bălănescu, mult mai rotofei decât atunci când l-am văzut ultima oară, care-i vorbea liniştit. De ei s-a apropiat imediat şi Dumitrache-Stăncescu, unul din bărbaţii care a desfăcut la viaţa lui şireturile multor corsete, lucru care explică

poate şi cinismul lui, pentru mine dezagreabil. Puţine femei, cred eu, deşi lumea zice să aştept să capăt experienţă, merită cinismul. Dumitrache a citat din discursul conferenţiarului, cu un râs nelalocul lui: „Corsetul are, nu-i aşa, domnilor, marele avantaj de a suporta ţâţele prea voluminoase…“

— A spus mamelele, a observat Bălănescu, poate fără umor, dar exact.

— Tot un drac! „Pentru susţinerea, mă rog, mamelelor, se poate folosi tricoul elastic sau pieptarele care sunt deja cunoscute doamnelor.“ Ei, lasă că şi domnilor le sunt cunoscute, aş îndrăzni să adaug, din cu totul altă perspectivă! Le cunoşti şi dumneata, domnule Mirto?

— Pardon?

— Domnul Mirto preferă discreţia în tot

ceea ce face!

Remarca asta nu mi-a picat bine deloc şi i-am cercetat chipul să văd dacă vorbeşte cu vreun subînţeles. Robescu zâmbea căznit, sărmanul, nu prea e în apele lui în asemenea discuţii, soţia lui e ca o scândură de călcat rufe, corsetul şi-l pune doar ca să pară mai grasă, aşa că toată prelegerea se pare că i-a dat primarului nostru cea mai proastă dispoziţie cu putinţă. Am coborât cu toţii, domnul Robescu s-a bucurat când l-a văzu pe doctorul Margulis şi s-a grăbit cu mâna întinsă spre el, ca spre un salvator.

— Cred că tânărul Gerota a fost eroic, a spus cu multă convingere Margulis, dar Robescu n-a confirmat, aşa că interlocutorul lui s-a văzut nevoit să adauge: Asemenea lucruri sunt azi la ordinea zilei în Franţa, unde s-a format eminentul meu coleg, dar noi

suntem rămaşi în urmă, abia ici-colo mai vezi o apărare a acestei poziţii juste, din punct de vedere medical, cel puţin.

— Mdaa, mi-a citit şi nevastă-mea – pe care, vă spun sincer, mă bucur că n-am lăsat-o să vină aici – mi-a citit acum vreo săptămână un articol din *Universul* scris, parcă, de o colaboratoare din Iaşi, nevasta lui Nădejde… ăăă, cum o mai cheamă? a spus moale primarul.

Culmea, chiar domnul Nădejde s-a apropiat de noi. Are o figură perfect ovală, de ou cu barbă, dar s-a făcut că nu aude că i s-a pomenit numele sau poate chiar nu auzise.

— Ei, ci păreri aveţi, domnilor? a spus el cu vocea domoală şi dulce a moldovenilor. Mii mi-o plăcut încheierea, ca un îndemn politic, ar trebui să-l luăm la noi în partid, la socialişti, îi bun la făcut valuri şi adunat lume:

„Apelez la toţi bărbaţii cari iubesc fimeíli, ca să formeze liga în contra corsetului!“ Contăm pe dumneata, domnu’ primar? Domnilor? Poate şi junele Mirto? Ieu îs gata să mă-nscriu şi în liga contra corsetului şi a bărbaţilor cari iubesc fimeíli.

— Jos corsetul! Asta-i şi deviza mea, dar e pe cont propriu, n-am nevoie de un partid pentru asta, a punctat Dumitrache cu râsul lui bine ştiut, grosolan.

Ceva mai încolo, fiica doctorului Margulis, Iulia, elegantă cum n-o văzusem decât la Anul Nou, într-o splendidă rochie albastru marin cu corsaj bej, mi s-a părut neobişnuit de aprinsă la faţă, cu toate că de obicei e de o paloare nefirească pentru tinereţea ei. Se oprise de vorbă cu Dan Creţu, având, amândoi, un aer conspirativ, iar lângă ei era chiar… M-am repezit pe trepte, aproape că era s-o dărâm pe

Marioara Livezeanu, dichisită, veselă ca pe vremea când îi trăia bărbatul. Eu eram şcolar şi mă uitam cu interes după frumoasele Bucureştilor, atunci la fel ca acum, iar acum la fel ca atunci Marioara strălucea. Cobora şi ea grăbită, spre domnul Creţu, îi era teamă să nu-l scape. De la Anul Nou n-are ochi decât pentru Dan Creţu, omul viitorului, cu-atât mai bine, pentru mine e prea coaptă. Când am trecut pe lângă ea am simţit o undă de parfum de primăvară. Dar cel pe care-l căutam eu parcă intrase în pământ. M-am îndreptat spre garderobă şi mi-am cerut necăjit pachetul. Bătrânul mi l-a dat ca pe un trofeu şi mi-a spus, cu voce joasă, aceste vorbe de neînţeles: „L-am alungat pe Satana care a venit să mă ispitească.“

Casele nu-i spuneau nimic lui Nicu, nici măcar cele mai impunătoare, pentru el nu existau decât uşi, uşi laterale sau uşi din spate, de serviciu, unde să-şi lase ziarele, pachetele, scrisorile, după ce saluta, ridicând cu două degete şapca roşie. Însă Ateneul îi plăcea de când auzise de la Jacques, care auzise de la Iulia, că puţin înainte de naşterea lor fusese aici altă construcţie, un circ cu cai dresaţi care se roteau în cerc, un *manej*, şi că din cauza asta clădirea nouă ieşise aşa rotundă, după cum era temelia din pământ a celei vechi. În ce-l priveşte, băiatul ar fi preferat să rămână cum fusese înainte, era păcat că nu mai putea vedea caii, ceea ce i-a spus cu ciudă şi lui Jacques: „Ce frumos ar fi fost să stăm împreună să ne uităm la ei cum intră la trap! Poate m-ar fi lăsat şi să călăresc pe o şa din aia lucioasă… Mi-ar plăcea să fiu clovn sau

scamator la circ… Sau călăreţ îmbrăcat frumos, cu o haină cu fireturi de aur…“ Jacques a dat din cap cu înţelegere, el nu călărise niciodată, iar de când cu accidentul, nimeni nu s-ar fi gândit să-l mai suie pe spinarea unui cal, ceea ce-l întrista. „Lasă, spuse Nicu, să ştii că io am călărit o dată, fără şa, fără frâu, pe un cal bătrân şi nu mi-a plăcut deloc, te doare fundu’. Dacă n-ai fundu’ tare, e groaznic!“ Era încă o umilinţă, pe lângă destule altele de care nu-l iertau colegii de la şcoală, dar n-avea rost să-i spună lui Jacques chiar totul. „Da’ io o să-mi cumpăr un *automobil*, când o să am bani! Şi o să te plimb şi pe tine!“ adăugase generos. Iulia i-a chemat într-o zi să le arate ultima noutate tehnică din *Universul*. Se ocupaseră o după-masă întreagă de drăcovenia prezentată pe larg de domnul Procopiu, care semnase N.P. În articol se

spunea, la final, că trecerea de la hipo-mobil la auto-mobil nu e exclusă într-un viitor nu tocmai îndepărtat, şi că azi-mâine caii s-ar putea să dispară de pe drumurile Capitalei. Ar fi totuşi mare păcat, pentru că Nicu şi Jacques iubeau deopotrivă caii, şi viitorul, şi automobilele, şi nu vedeau de ce să nu fie loc pentru toate trei, laolaltă.

Băiatul coti de pe strada Poşta Veche pe strada Franklin şi, spre surpriza lui, îl distinse prin semiîntuneric, lângă zidul Ateneului, pe portarul cel nou. Discuta cu alţi doi tineri. Doar îl lăsase la ziar! Nici acum nu scăpa de el, afurisitul ăsta era peste tot! Nu-şi putea închipui exact ce caută pe-aici, dar îşi închipuia foarte bine că numai rău putea să caute. Nicu îl surprinsese vorbind cu te miri cine, descuind încăperi în care n-avea ce căuta, avea o figură de pungaş şi rânjea, ca

întotdeauna. Dar n-avea cui să explice toate astea, în afară de Jacques, şi-apoi portarul găsea scuze pentru orice făcea şi pentru orice nu făcea, se pricepea să-şi ascundă urmele cu o iscusinţă care pe Nicu îl lăsa cu gura cascată. Era un om care pesemne că-ţi purta ghinion şapte ani, ca o oglindă spartă.

Băiatul fu zărit de grupul de tineri, dar se ignorară reciproc, şi el se îndreptă spre uşa laterală, cea la care se prezenta cu ziarele şi alte comisioane, întrebându-se dacă planul său cu doctorul Gerota va funcţiona. Nu era chiar pus la punct în toate amănuntele şi, oricum, nu era repetat, cum făcea el cu băieţii când voiau să-l păcălească pe domnul învăţător. Unul dintre ei mima, să spunem, o durere de burtă care-l încovriga, punea capul pe genunchi şi scotea gemete sfâşietoare, deseori exersau leşinul şi stăteau nemişcaţi, cu ochii închişi, în

timp ce colegii îl gâdilau pe leşinat cu un fir de pai sau se străduiau să-l facă să râdă cu vorbe cât mai deocheate, câteodată repetau scena cu tremuriciul, frigurile, maxilarul toca mărunt-mărunt şi se auzea bine cum le clănţăne dinţii, alteori îi durea la inimă şi se întindeau cu ultimele puteri pe banca de lemn ca pe năsălie, ziceai că mai au puţin şi le tragi clopotul în dungă. Însă reuşita depindea mult de ceilalţi băieţi, cu feţe care de care mai speriate, tăcuţi ca niciodată, grijulii ca niciodată şi gata să sară în ajutor ca niciodată, iar învăţătorul, un om cumsecade cu teamă de boală, se molipsea de la atmosfera din clasa lui. Copilul era trimis de îndată acasă cu vorbe de încurajare, însoţit de vreo doi băieţi, astfel că scăpau de la şcoală trei inşi dintr-un foc. Nicu ştia toate trucurile, dar o singură dată fusese el actorul principal, când avea

nevoie de o dimineaţă liberă ca să se ducă cu Jacques să asiste la o demonstraţie de scrimă. Or, acum trebuia să se descurce singur-singurel, n-avea cine să-i ţină isonul. Pe drum văzuse şi o găină neagră moartă, strivită de o trăsură, iar asta nu era un semn bun, dar încercă să-şi dea curaj spunând că nu există semne bune şi rele, totul e în capul omului, cum spunea într-o cronică ştiinţifică, pe vremea când portarul îi mai citea ziarul. Nicu oftă şi se strecură înăuntru fără să fie oprit de nimeni. Uite că până aici îi merge chiar bine, fiindcă de-obicei la uşa din strada Franklin stă un om ţanţoş în livrea albastră, care nu te lasă să intri decât dacă ai un comision sau dacă eşti „artist“, şi ce bine ar fi fost să fie şi el artist, să bată la tobe şi lumea să-l aplaude cu gura căscată. Poate că *Universul* are dreptate şi nu trebuie să-ţi fie frică nici de semnele rele, nici

de oamenii răi, doar se ştie că bunii înving mereu, în cele din urmă.

Dar nici nu intră bine, că teama îl împunse ca o spadă, din buric până pe şira spinării: Nicu îl zărise pe „omul lui“. Era îmbrăcat mai elegant ca oricând şi un guler tare şi alb ca zăpada, răsfrânt la capete, îi ascundea pe jumătate gâtul gros. Rămase locului, aşa cum învăţase că e bine să faci atunci când te întâlneşti cu ursul, pe munte, lucru care nu i se întâmplase până acum, fiindcă nu văzuse în realitate nici un munte. Urşi da, puşi de ţigani să danseze, în lanţ. „Omul lui“ îl observase şi el, ochii i se roteau ca bilele, dar, la fel ca dăţile trecute, nu păru să-l ia în seamă şi, spre mirarea lui Nicu, o apucă pe treptele care duceau la subsolul clădirii, din partea încă în curs de amenajare. Băiatul renunţă pentru moment la planul cu doctorul Gerota şi se ţinu

după bărbatul de care, în clipa de faţă, îi era cel mai teamă din toată lumea, altfel spus din Bucureşti. La urma urmei era fiu de soldat sau de ofiţer, sau ceva de felul ăsta, cine ştie, poate că până acum tatăl lui, dacă nu era mort, cum spera, ajunsese general. Ghetele făceau zgomot, aşa că le scoase, legă şireturile între ele şi, agăţându-le după gât, îşi continuă drumul desculţ. Simţea piatra netedă, dar nu exagerat de rece sub picioarele lui mereu îngheţate. La subsol culoarele erau mai înguste şi mult mai joase şi mergeau tot în cerc. Aerul închis mirosea urât, a praf şi pisici. Nicu nu cunoştea decât un singur miros cu adevărat frumos: cel de mâncare. Restaurantele oraşului le ştia, pe toate, după miros, din fiecare curgea în stradă un şuvoi aromat: care de grătar, care de musaca, de mujdei de usturoi, sarmale, mititei şi câte altele, unul mai minunat ca altul.

Când trecea prin dreptul lor, pe trotuar, Nicu rămânea puţin pe loc să se bălăcească în arome, inspirând adânc, aşa cum alţii inspiră parfumurile din sticlele de la droguerie, după ce le scot dopuşorul.

Pe individul urmărit acum îl mai întâlnise, cum am mai spus, în două situaţii în care acesta pesemne că n-ar fi vrut martori, noroc că Nicu era ca şi cum n-ar fi fost, nu-l băga nimeni în seamă. Curând bărbatul se topi pe un coridor, în beznă, şi se vede că ştia dinainte drumul, din moment ce nu scăpără măcar un chibrit. Nicu mergea încet, pipăind cu mâna pereţii şi cu tălpile solul zgrunţuros. Nu-l deranja. Înainte de a fi la şcoală obişnuia să meargă desculţ, ca să-şi menajeze ghetele, şi numai de când se împrietenise bine cu familia Margulis nu i se mai întâmpla asta niciodată. Se aştepta ca omul lui să se oprească undeva,

iar el să-l surprindă vorbind şi să afle ce vrea să facă. Auzea paşii destul de îndepărtaţi, dar nici o voce.

La un moment dat nu mai auzi paşi. Avansă cu şi mai mare precauţie. Ajunse într-un soi de încăpere laterală, pe dreapta culoarului şi, fie pentru că ochii i se mai obişnuiseră cu obscuritatea, fie că era pe undeva vreun loc prin care pătrundea o geană de lumină, distinse nişte lăzi de lemn sub formă de instrumente muzicale mari şi mici, al căror nume, în afară de tobă, vioară şi flaut (fiindcă Jacques avea unul), nu s-ar fi priceput să-l spună. Însă în cutiile aliniate pe jos nu erau nici tobe, nici alte instrumente, şi Nicu se chinuia să înţeleagă ce vede în faţa ochilor. Chiar atunci auzi iar paşi, dar era prea târziu ca să se ascundă. Îşi simţi mâna dreaptă răsucită la spate, şi fu trântit la pământ. Strigă,

dar o voce strigă pe deasupra strigătului său:

— De când te-aştept, am pus gheara pe tine, am pus gheara pe tine! Pentru cine lucrezi? Al cui eşti, spune odată, al cui eşti?

Un alt bărbat, pe care nu-l vedea, interveni mai potolit:

— Mai încet, Jeane, că se-aude pân' la Ploieşti!

— E-un spion, un spion, nu mă păcăleşte el pe mine, m-a urmărit şi zilele trecute, un vierme mic, mic, e de-al lor, de-al lor, îţi spun! Nu-l las să strice totul, nu-l las, nu. Ar trebui să-l omor, cred că o să-l omor! Vorbeşte: cine te-a trimis? Vorbeşte dacă nu vrei să te-omor!

Lui Nicu îi era prea frică să răspundă, simţea că orice ar fi zis îl va înfuria şi mai tare pe „omul lui“. Era ca maică-sa când o apuca damblaua şi nu-l mai cunoştea nici pe

el, nici pe altcineva, fiindcă dracii, când strigă, nu cunosc nici copil, nici mamă. Începu să plângă, de frică.

— Nu face să-l omori, Jeane, e slab ca musca, nu-l auzi cum bâzâie, îţi spun io că ăsta nu ştie nici cine-i mă-sa! Uite ce-i: io lucrez curat, nu iau parte la omor, de câte ori să-ţi zic! Iar să rupi gâtu' copiilor e păcat mare, care strigă la cer. M-aţi pus să fur, am furat, m-aţi pus să car, am cărat, m-aţi pus să vă pregătesc capcana, am pregătit-o, acum scoate dracului partea mea, nu mă mai purta cu vorba.

Îi răspunse o înjurătură şi Nicu nu mai apucă să vadă faţa celui care-l apărase, că simţi o durere în creştet şi intră în beznă. N-avea cum să ştie că în aceeaşi clipă, în sala de conferinţe de deasupra lui se auzise o exclamaţie generală plină de silă şi de nemulţumire.

Sala a vociferat imediat. Eu nu, nu m-am agitat şi n-am oftat şi nu m-am indignat, am stat dreaptă şi mută. În timpul întregii conferinţe m-am uitat în sus, de jur-împrejur, la pereţii goi şi mi i-am închipuit încărcaţi cu imagini: se zice că o să se facă aici o frescă plină de scene de luptă din istoria noastră, de la începuturi până azi, şi zău dacă înţeleg ce să caute războaiele într-un lăcaş al culturii, picturii şi muzicii. Mi se părea că văd o cavalcadă nesfârşită şi totul a început să se învârtă cu mine. Erau oameni mişcându-se în cerc, ca la manej, străpunşi de suliţe, şi cadavre cu capul retezat de iatagan, auzeam ţipete şi plânsete. Am ameţit rău, apoi, cu efort, mi-am înfipt tare-tare unghiile în palmă şi mi-am revenit şi m-am uitat jos, la oamenii

cu capul pe umeri din sală. Arătau altfel, nu-i mai recunoşteam, apoi am dat de un chip cunoscut, domnul Mirto, Pavel Mirto, care stătea în picioare cu ochii mijiţi, gura căscată – n-avea un aer prea inteligent – şi cred că niciodată nu m-am bucurat mai mult să-l văd, era un om familiar, din lumea mea, care mă readucea în prezent. I-am surâs, şi el mie. Şi, în fine, când el a întors ochii spre scenă, am întors şi eu ochii spre scenă şi am văzut cel mai trist trup de om din câte se pot închipui, o biată… dar nu voi mai adăuga nimic, nu din milă, ci din teamă. Doctorul Gerota a fost ca un comandant într-o bătălie, are toată admiraţia mea, dar mi-e tot mai frică de el, pesemne că toţi comandanţii calcă în felul lor pe cadavre. Papa se uita fericit la el, mama era compătimitoare, dar nu ştiu exact dacă faţă de femeia, mă rog, dacă se poate numi aşa

bucata de pe planşă, sau faţă de vorbitorul de pe scenă.

În ce mă priveşte, abia am aşteptat să se termine totul. În sală era când rumoare, când gălăgie, când linişte de mormânt. Nu era aer. Şi nu era nici un bărbat din familia Livezeanu, nici măcar Mişu, care, ca viitor medic, ar fi trebuit să vină totuşi. Era doar sora lui Alexandru, Marioara, întinerită, tot mai drăguţă, albă la chip şi catifea vişinie la trup, dar ea, ca şi mine, nu asculta ce se spune şi nu privea la scenă, ci îşi tot rotea un mic binoclu către loje, cred că îl căuta pe Dan. Conu Costache nu era nici el în sală şi, nu ştiu de ce, asta m-a întristat, aş fi vrut să schimbăm câteva vorbe, ca odinioară, când totul era simplu între noi. Ceva din el mi-a intrat în sânge. Când e pe-aproape mă apără, fie şi numai cu ochii, adică mă ţine sub privirile lui

şi-mi sare în ajutor de îndată ce i se pare că am nevoie de el. În schimb – o mulţime de necunoscuţi, oameni pe care îi vedeam prima dată: lângă noi, o doamnă care-şi făcea de lucru ostentativ, scriind într-un carnet mare, pesemne o jurnalistă, şi soţul ei cu o figură interesantă, cu ovalul feţei foarte bine conturat, ca un ou, un ou cu zwicker, apoi un bărbat cu plete negre şi lucioase, până la umeri, cu ceva de carbonar pe chip, misterios, atrăgător, un grup de tineri gălăgioşi care râdeau prea mult şi n-aveau ce căuta aici, fiindcă interesul lor ştiinţific pentru corpul femeii se reducea la câteva verbe îndrăzneţe. Mă uitam cu atenţie la oameni ca să mă agăţ de ei, să nu mai ameţesc. Cred că aveam febră şi am şi acum, când notez în jurnal.

Nu ştiu prea bine când s-a sfârşit totul: luptele istorice de pe zidurile circulare,

figurile arătate de domnul Gerota, tumultul de voci din sală. Femeile au ieşit discutând cu glas mai ridicat decât se cuvine, unele erau furioase, altele amuzate ca după un spectacol de teatru, doar câteva aveau chipul serios şi păreau convinse că oratorul are dreptate. Cât despre domni, cei mai mulţi glumeau răutăcios, mai puţin papa, entuziasmat ca un copil. Am coborât treptele încolăcite şi era să cad de două ori, prima dată m-am sprijinit de papa, apoi de mama, fiindcă papa s-a oprit pe balconul rotund să vorbească cu domnul primar, cu domnul Mirto şi cu nu mai ştiu ce bărbat, care râdea urât.

Jos, în fine, l-am întâlnit pe Dan Creţu. Cu riscul de a părea nepoliticoasă, l-am luat deoparte şi l-am rugat să treacă pe la mine mâine, în momentul când îi trimit vorbă prin Nicu, că trebuie să discut de urgenţă „o

chestiune personală“ cu el şi n-aş vrea martori. A promis de îndată că vine, dar nici nu ştiu dacă a înţeles ce-i cer, fiindcă se uita tot timpul la gropiţele din obrajii Marioarei Livezeanu care cobora iute scara. Fără îndoială, o partidă pentru acest om cu viitor, ca să nu spun din viitor. Şi fratele ei, Alexandru, are o gropiţă, dar în bărbie, şi tocmai acolo mi-am pus la păstrare unul dintre săruturi. Sunt din cale-afară de obosită şi iarăşi n-am aer.

11

Doamna Maria Dr. Gerota, îmbujorată şi emoţionată, ceru să fie condusă în culise şi, amabil, însuşi Nicolae Kretzulescu, primul prezident al Ateneului, nu numai fost ministru de mai multe ori, ci şi fost chirurg, al cărui *Tratat de anatomie* conferenţiarul avusese

gentileţea să-l pomenească, se oferi prompt s-o însoţească. Şezuse în primul rând, lângă soţia oratorului, şi păstrase tot timpul o atitudine rezervată şi plină de demnitate. El venise la conferinţă în numele doctoratului său în medicină obţinut de mult, la Paris, cum îi precizase doamnei, adăugând cu modestie că o stea norocoasă care l-a călăuzit în viaţă a făcut să fie primul doctor în medicină român. Şi că a avut prilejul să-i fie elev faimosului Jules Cloquet, de la care a văzut prima dată planşe şi mulaje, sugerându-i cumva doamnei doctor că a luat-o înainte vorbitorului. Însă în fond Nicolae Kretzulescu venise pentru că, deşi favoriţii îi albiseră, se simţea încă tânăr, avea timp şi nu ştia cu ce să-l umple. Îi oferi braţul. Odată ajunşi la cabină, el bătu la uşă cu măciulia aurie a bastonului, apoi se retrase oportun, salutând-o pe doamnă cu o înclinare a

capului cam milităroasă. Înăuntru se aflau un singur scaun, pe care stătea soţul ei, o oglindă înrămată şi o masă. Îl îmbrăţişă pe Dimitrie, îi şterse faţa de sudoare cu batista ei care se udă toată, îl felicită din tot sufletul pentru curajul lui, lăudă planşele făcute de studenţi, cursivitatea şi logica discursului. „Ai fost un erou!“ Ştia că alţii au altă părere, dar o ştia de mult: când se măritase, Maria decisese că bărbatul acesta care vrea să schimbe lumea merită să fie ajutat ca să nu-l schimbe lumea pe el. Dimitrie aproape că nu mai avea glas, i-a mulţumit în şoaptă, era teribil de ostenit, dar cu o expresie încăpăţânată pe chip, ca întotdeauna când ştia că, mai devreme sau mai târziu, bătălia va fi câştigată. Şi că va fi greu. O luară pe treptele care duceau pe lângă Sala Comitetului către ieşirea laterală, din strada Franklin, fiindcă nici unul nu avea poftă şi

putere de discuţii, erau grăbiţi şi numai gândul la casa lor nouă, liniştită, caldă, şi la o cină în doi, cu un pahar de vin bun, îi putea ispiti. Îi ajunseră din urmă câţiva membri ai Comitetului care îl felicitară pe doctor, spunându-i vorbe de îmbărbătare, de parcă îl aştepta o pedeapsă pentru ceea ce făcuse. La ieşire, apăru din pământ şi portarul în livrea albastră, care îi salută cu o înclinare adâncă din umeri şi le deschise uşa. Trăsura lor aştepta chiar acolo de la începutul serii, iar vizitiul sforăia cu capul în piept. După cum caii nu pot dormi decât în picioare, vizitiii nu pot dormi decât pe capră.

Doctorul a ajutat-o pe soţia lui să urce, iar el a mai întârziat câteva clipe jos, să inspire aer curat şi să-şi revină. Dinăuntrul trăsurii, cu totul pe neaşteptate, s-a auzit un ţipăt. Vizitiul, trezit în felul acesta, a sărit jos de pe capră,

iar Gerota s-a repezit în trăsură. Pe bancă zăcea un băiat desculţ, cu capul atârnând într-o parte, haine pline de praf şi o rană în creştet. Un firicel de sânge îi brăzda fruntea, trecea peste o sprânceană ascuţită, cobora ca o lacrimă pe obrazul pământiu şi se oprea în colţul gurii cu buze subţirele. Doctorul n-a stat pe gânduri. I-a pipăit pulsul, bătea slab, l-a întins pe bancă, a rugat-o în şoaptă pe Maria să coboare, să ia o birjă şi să-l aştepte acasă, dar ea a insistat să-l însoţească, aşa că a fost de acord, ca să nu mai piardă timp cu discuţii. S-a apropiat de urechea soţiei lui:

— Spune-i tu lui Tănase să mâne la cabinet cât poate de repede, dar cu grijă, fără hurducături! Nu mai am glas.

Doamna făcu întocmai.

— În zbor vă duc! ţipă vizitiul cu voioşie, ca omul odihnit după un somn bun şi pocni din

bici ca muscalii.

Odată ajunşi, Tănase îl luă pe băiat în braţele lui vânjoase, era uşor ca fulgul, şi îl duse până în sala de consultaţii. Doctorul îi susţinea capul. Închise uşa şi rugă să nu fie deranjat, iar între timp doamna îl trimise pe vizitiu s-o aducă pe soră. Ar fi vrut să ajute ea, dar bărbatul îi spuse pe cât de răspicat îi permiteau corzile vocale:

— Nu! Deja te-ai obosit prea mult.

Sora a ajuns după vreo jumătate de oră, foarte îmbufnată. Cum să te logodeşti – şi are deja 25 de ani – când orice întâlnire e compromisă de năvala câte unui servitor care strigă, la ora 10 noaptea, în mijlocul cinei cu persoana iubită: „Iute, la cabinet, poruncă de la dom' doctor, aveţi un rănit!“ şi te ia pe sus. O salută cu răceală pe doamna Gerota, care stătea în sala de aşteptare de parcă ar fi fost

vreo bolnavă, fiindcă nici de ea nu-i pasă acestui bărbat imposibil care era şeful ei, îşi îmbrăcă halatul, îşi legă şorţul şi basmaua cu gesturi smucite, apoi intră în cabinet. Se ciocni de doctorul Gerota, care dădea să iasă.

— Prea târziu, a spus doctorul Gerota în şoaptă.

— E mort? a întrebat şi sora, fără să ştie despre cine vorbeşte şi de ce şoptesc amândoi.

— Nu, l-am bandajat singur, sunt gata. Vezi că nu mai avem scamă!

Sora era gata să dea glas supărării ei de mult adunate, când văzu mai bine faţa pământie a băieţelului cu ochii închişi, încadrată acum de un bandaj alb:

— Aaa, păi îl ştiu, e ăla care v-a căutat să vă dea un bilet de la *Doamna*.

Abia auzi şoapta doctorului:

— Despre ce vorbeşti? Cine m-a căutat?

— Păi zgâtia asta. Spunea că v-a scris *Doamna*.

— Nevastă-mea? şopti doctorul şi se încruntă, dă-mi să văd!

— Nu, *o doamnă*, zicea că ştiţi despre ce-i vorba… accentuă sora cam obraznic şi cu subînţeles. Nu mi l-a dat, biletul, cică n-are voie, eu i-am zis să vă caute *Doamna* la Ateneu… Îl avea în buzunar…

Şi fără să mai aştepte, a băgat mâna şi a scotocit în toate buzunarele băiatului. A găsit numai o văcuţă de jucărie şi, în buzunarul stâng de la pantaloni, o cantitate impresionantă de pietricele.

Gerota se duse la soţia lui s-o trimită acasă, în timp ce el îşi propuse să rămână la cabinet. Dar Maria n-a acceptat nici de data asta să plece şi a stăruit să-l ia pe băiat la ei, să-l ţină

sub observaţie şi să-l îngrijească până se vindecă, va fi şi ea de folos, totuşi nu poate sta cu mâinile-n sân. Doctorul îi tolera sentimentalismul şi, mai ales, ştia că de când e însărcinată are tot felul de superstiţii legate de copii. Se temea doar că, dacă băiatul nu-şi va reveni, ea va fi rău impresionată. Pe de altă parte n-avea de ales, prefera să-l aibă pe rănit sub ochi, măcar până a doua zi, în soră nu avea încredere, era fără experienţă şi fără mare înclinaţie pentru meseria ei, e limpede că mai devreme sau mai târziu fata va pleca singură, dacă n-o va concedia el.

Fusese o zi lungă. La miezul nopţii, soţii Gerota se aşezară la masă şi ciocniră un pahar de vin de Bordeaux în cinstea conferinţei, în timp ce, într-una din camerele mici de la parter a cărei fereastră dădea spre grădină, băiatul necunoscut îşi continua somnul sau

agonia. Viitorul lui era mai greu de prevăzut pentru doctor decât cel al corsetului.

MARŢI 24 FEBRUARIE

Trei ceasuri negre

1

Viitorul lui e greu de prevăzut! Ce mă interesează să aflu, domnule comisar…

— Subcomisar!

— Mă interesează aşadar, domnule subcomisar, cine e şi dacă are o familie care-l caută, ceea ce pare îndoielnic. Mă tem că trebuie să întrebăm la orfelinat. Şi-apoi de ce era în trăsura noastră, cine l-a azvârlit acolo? Şi în caz că sora nu l-a confundat – nu cred, oricât de toan…, dar să lăsăm… – de ce m-a căutat băiatul ăsta şi de la ce doamnă era biletul pe care a vrut să mi-l dea? Vă spun

sincer că nu-nţeleg cum m-am pomenit, deodată, în mijlocul unui asemenea mister, ce caut *eu* în toate astea? V-aş fi recunoscător să rezolvaţi cumva chestiunea, mai cu seamă că, înţelegeţi, a-l ţine aici impune un provizorat pe care nu ştiu cât îl pot menţine, deşi, vorba francezului, *il n'y a que le provisoire qui dure*.

Conu Costache era blocat la birou, îl aştepta pe generalul Algiu. Răspunsese solicitării scrise de la domnul Gerota, adresate lui personal şi primite la prima oră, trimiţându-l imediat în strada Cantacuzino pe Roşca, un comisar isteţ, care, la rândul lui, delegase un subcomisar. Comisarul îi explicase subalternului cazul, în două vorbe, sugerând concluzia: pesemne că era unul din nenumăraţii copii fugiţi de-acasă şi intraţi în bucluc sau un vagabond ce nu trebuia decât

trimis acolo de unde fugise. Nu făcea să se deplaseze pentru asta, avea lucruri mai importante de făcut.

Se deplasase deci subcomisarul. Casa de la numărul 7 era nouă şi strălucea albă şi liniştită sub fulguiala mohorâtă a dimineţii, fiindcă de aseară se întorsese o iarnă anemică. Vrejuri de trandafiri căţărători aşteptau căldura ca s-o coloreze cu roşul lor delicat. Urcă câteva trepte şi sună la o sonerie electrică. Îi deschise o jupâneasă grăsuţă, îmbrăcată la fel de curat ca o soră medicală, extrem de zâmbitoare şi cuviincioasă, poate şi impresionată de uniforma lui, şi care-l invită, prin holul tapetat cu crem şi verde, în salon, unde roti cu evidentă mândrie şi cu nespusă grijă, dacă nu chiar frică, butonul de la lampa electrică. Curând sosi şi Gerota.

Pe subcomisar vocea gâjâită şi greu de

urmărit a tânărului bărbat îl scotea din sărite, dar se feri s-o arate. Nu găsise trăsură, venise prin zloată, fără galoşi, şi era ud la picioare. Şeful lui îi spusese să i se pună în întregime la dispoziţie domnului doctor. Ştia şi el din auzite cu cine are de-a face, deşi, personal, dezaproba prelegeri publice cu teme care calcă buna-cuviinţă şi pudoarea. Cu un aer sumbru, poliţaiul îşi dădea importanţă notând într-un *bloc-notes*.

— O să fac tot ce pot, îl asigură pe Gerota.

— Adică ce?

Subcomisarul nu era obişnuit cu asemenea întrebări tăioase de la civili. Cu atât mai mult de la civili tineri. Se uită la doctor cam pieziş.

— Adică să confrunt semnalmentele cu cele de pe fişele noastre cu vagabonzi şi răufăcători sau copii daţi dispăruţi. Şi să întreb la orfelinate.

— Dar nici nu ştiţi cum arată băiatul ăsta.

— Tocmai voiam să vă rog să mă duceţi la el, spuse subcomisarul, complet nemulţumit.

— Şi apoi? Dacă nu e pe lista dumneavoastră? urmă doctorul cu precizia şi necruţarea cu care tăia cu bisturiul.

— Avem metodele noastre!

— Să sperăm, vreau să spun să sperăm că sunt de folos. Poftiţi pe-aici!

Îl introduse pe poliţist într-o cameră plăcută din stânga, cu o singură fereastră înaltă. Draperiile bej de mătase atârnau de o parte şi de alta, prinse lejer la mijloc cu un cordon auriu. Două begonii bine îngrijite străjuiau fereastra, aşezate pe stative de lemn. În sobă pâlpâia un foc slab, cahlele albe erau decorate la colţuri cu flori albastre. Patul era încăpător şi în el băiatul părea şi mai neînsemnat. Era acoperit numai pe jumătate şi arăta liniştit,

într-o cămaşă de noapte mult prea mare pentru el, cu mânecile îndoite. Buzele subţirele erau palide, ai fi zis că n-avea gură deloc. Bandajul îi încadra ovalul mic al feţei şi fusese proaspăt schimbat. Nu se mai murdărise de sânge, semn că hemoragia se oprise. Dar până la urmă totul depindea de puterea lui şi de puterea divină, fiindcă la ora asta medicina, din păcate, nu face minuni de una singură.

Subcomisarul îi ridică o pleoapă ca să noteze culoarea ochilor. Erau căprui. Iar sub bandaj părul era şaten.

— O figură comună, oftă poliţistul, tot supărat, jumătate din copiii Capitalei arată ca el. Are vreun semn particular? Vreo cicatrice pe corp? Vreo pată din naştere?

— N-am remarcat. Doar sprâncenele sunt curioase, uitaţi-vă ce unghi ascuţit fac. Şi s-ar putea să fie stângaci, are mâna stângă mai

muncită şi cu zgârieturi, şi avea în buzunarul stâng pietre, bănuiesc că le foloseşte ca arme, cum fac băieţii.

Subcomisarul aruncă o privire şi, în chip de compliment de împăcare, îi spuse doctorului Gerota că ar putea fi un bun detectiv.

— Vă ţin la curent, adăugă grăbit, apoi cu un „Vă salut cu respect!“ dispăru.

Se întoarse însă după un minut:

— După dumneavoastră câţi ani are?

— Aş spune opt sau nouă. Poate şi zece.

Subcomisarul mulţumi cu o înclinare a capului. Lui i se părea mult mai mic, dar doctorii au semnele lor, şi-apoi, tot un drac! Nu spera să afle ceva, ca-n atâtea alte cazuri rămase nerezolvate în dosarele Poliţiei Bucureştilor. Să se descurce domnul doctor cum o şti: mai bine se ocupă de băiat decât de lenjeria cucoanelor.

2

Ziarul nostru se poate lăuda că, spre deosebire de toate celelalte din Capitală, îşi păstrează independenţa şi trăieşte din banii obţinuţi pe reclame şi anunţuri, aşadar că e, cu vorba redactorilor, *imparţial*. Directorul *Universului* nu face politică. Gura lumii şi mai ales gazetarii rivali spun însă că există şi o cauză concretă pentru această atitudine rezervată: signor Luigi Cazzavillan, care a nimerit în România ca reporter, în timpul Războiului de Independenţă, a rămas aici din cauze nu tocmai limpezi şi nu are cetăţenie română, şi-a păstrat-o pe cea italiană. Şi de ce? Aici iarăşi circulă o mulţime de calomnii, dar bănuiala mea e că omul acesta franc, leal şi grozav de romantic, care i-a scris epistole înflăcărate lui „Illustrissimo Generale“ (l-am

numit, desigur, pe Garibaldi), omul acesta care a luptat din adolescenţă, ca voluntar, pentru libertate, în numele patriei italiene, nu vrea s-o trădeze nici astăzi, la aproape 50 de ani de viaţă. Bucata de hârtie care i-ar asigura nişte avantagii administrative şi financiare l-ar împiedica să doarmă noaptea. Când am intrat odată la el în birou – unde domneşte o dezordine boemă, cu lucruri claie peste grămadă dintre cele pe care le punem în vânzare aici – l-am găsit privind cu lacrimi în ochi fotografia proprie în uniformă militară, care e deasupra biroului. Tot ce ţine de Italia îl înduioşează până la lacrimi, tot ce priveşte România îl umple cu electricitate. Dar în fundul sufletului patria lui adevărată cred că rămâne Italia. N-aş putea spune asta şi despre mine, care mă simt român şi nimic altceva, în timp ce frate-meu Peppin se socoteşte cetăţean

universal.

E drept că aici, în noua patrie, directorul nostru şi-a întemeiat căminul: are acum, nu departe de locuinţa familiei Margulis, o casă plină de farmec, cu ferestre de *palazzo* veneţian, la buza unui părculeţ îngrijit, cu alei circulare şi fântână cu nimfe. Trag nădejde că, în locul leneşelor nimfe, o să fie în viitor bustul neobositului nostru director. Tot aici, în Bucureşti, şi-a găsit el jumătatea, o fată simplă care punea foi la maşina plană, o tânără cu ochi migdalaţi, zveltă, brună şi plină de nuri (azi plină de moliciuni, deloc neplăcute), *la belissima* Teodora. Aici şi-a făcut prieteni, pentru că dă cu amândouă mâinile, şi nimeni dintre cei care cer nu pleacă nemulţumit de la dânsul. Caritatea e la el manie, e gata să-i îndatoreze pe toţi, solicitanţi între care, de ce să nu recunosc, între primii am fost Peppin şi

cu mine, apoi Pietro Mangeagali, de la tehnic, care fără el ar fi murit de foame, şi câţi alţii, scriitori, artişti, negustori, prea numeroşi ca să-i înşir. Dar are un mare cusur: e slab de înger. Destui escroci profită cu mişelie de acest om, iar apoi îl vorbesc de rău: că n-a învăţat niciodată bine româneşte, că n-a scris un singur rând în gazeta noastră, că ziarul ar fi avut totdeauna un singur director, foarfeca! E drept că signor Luigi s-a uitat mereu pe după gardul vecinilor şi a dorit ca din *Universul* să nu lipsească nimic din ce făcea bucuria cititorilor altor gazete, să avem rubrici multe şi variate, dar nu le-am luat de-a gata de la alţii, numai eu ştiu cât ne zdrobim mintea ca nu rămânem în urmă şi cât timp preţios intră în fiecare articol. Iar o rubrică muzicală ca a *Universului* nu găseşti în nici un alt ziar, fiindcă directorului (ca şi fratelui meu) îi plac

opera, concertele clasice, ba chiar şi corurile muncitoreşti. Şi-a propus să facă o fanfară şi un cor cu oamenii noştri, şi nu mi-a venit să cred ce înflăcărare a stârnit ideea asta. Repetiţii săptămânale în ziua de odihnă, discuţii, procurarea partiturilor, căratul instrumentelor. Tot timpul vezi pe cineva târând o cutie după el. Colegul Neculai Procopiu, care-l cunoaşte cel mai bine pe domnul Cazzavillan, jură că el a scris totuşi în aceşti ani vreo şapte-opt articole, toate oneste şi luând apărarea unor nobile principii. Sunt semnate cu diverse pseudonime, iar redactorul-prim i-a corectat doar gramatica (bine că accentul lui piţigăiat, tipic la cei din regiunea Veneto, nu se simte în scris), dar adevărul e că n-am avut curiozitatea să le caut.

În schimb, am avut surpriza ca directorul să mă invite luna trecută la el acasă şi să mă

roage să-i citesc memoriile, încă neterminate, ca să-i dau o părere. N-am visat niciodată să mi se acorde o asemenea onoare şi nici nu cred c-o merit, cu puţina mea experienţă. Dar poate că signor Luigi, în bunătatea lui, a vrut să-mi facă şi mie un cadou de suflet. Am început să citesc cu o patimă care sper că-mi va fi iertată. Am dat de multă viaţă acolo, povestită simplu, onest, curgător. Traduc aici numai începutul. Mottoul este *Laboro, ergo sum* şi nu e nevoie să spun cât de bine i se potriveşte autorului: „Privesc îndărăt, în trecutul îndepărtat, cu oarecare tristeţe şi în acelaşi timp cu mândrie. Cine, în adevăr, poate să nu fie trist, de o dulce tristeţe, dându-şi seama că au trecut peste el mai bine de două decenii, douăzeci de ani de exil, în care ceas de ceas, zi cu zi, n-a avut o secundă de tihnă, ca să stea de vorbă cu el însuşi sau, cel puţin,

ca să se odihnească de grijile cotidiene? Dar în acelaşi timp, să mi se ierte şi un sentiment egoist de mândrie, dacă vreţi, fiindcă mi-am dat seama că mă pot mândri cu munca mea din ultimii cincisprezece ani: *Universul*, la a cărui propăşire m-am dedat cu tot avântul şi puterea mea de muncă. Am fost acuzat de către cei invidioşi că am făcut o presă mercantilă, că am comercializat jurnalismul. La aceasta răspund cu linişte: presa trebuie să se hrănească din ceva, o gazetă trebuie să-şi plătească redactorii şi colaboratorii, şi singurul lucru care i se poate cere presei este să aibă un comerţ cinstit, iar întru aceasta *Universul* n-a păcătuit nici măcar o dată. Am fost acuzat că am vulgarizat jurnalismul. La aceasta, iarăşi răspund cu seninătate: am creat cititori şi am răspândit gazetăria de la palat până la mahala, din Capitală până în cătunele

îndepărtate. Noi suntem cei dintâi care am înţeles că trebuie să ai cititori şi că atunci când ai anunţuri, ai şi cititori. Am fost acuzat că nu sunt român. La aceasta răspund: am o singură patrie, nu două, şi în ea Roma e în România, iar apele Tibrului se amestecă cu cele ale Dunării. M-am născut pe pământ italian, dar cer să fiu îngropat, când va veni vremea, în pământ românesc.“

Aşa arată sufletul directorului nostru şi eu mă pun chezaş pentru sinceritatea lui. E un om fără ascunzişuri, uşor de cunoscut încă de la prima strângere de mână, fermă şi frăţească. Însă e şi o mare primejdie aici. Toată lumea îi ştie slăbiciunile şi mulţi îi exploatează mina de aur a inimii în folos propriu şi, se ştie, orice om onest poate deveni răufăcător fără voie. De când nea Cercel a căzut bolnav (directorul are grijă să-i trimită în continuare

nevestei lui, leafa), au venit o mulţime de solicitanţi pentru postul vacant. Signor Luigi nu l-a ales pe cel mai bun şi mai potrivit pentru o meserie altminteri mai importantă decât pare, ci pe cel care a ştiut să-i trezească mai multă compasiune. Tânărul portar, bărbat frumuşel, cu mustăcioară blondă, i-a vorbit pe larg de familia lui, de o mamă aproape oarbă şi nu ştiu câţi fraţi mai mici, care de care mai nefericiţi, de surorile lui frumoase (pentru mezină pot băga mâna în foc), despre cum el însuşi a muncit de când se ştie până la secătuire şi câte altele, n-a pierdut nimic din ce ar fi putut să-l înduioşeze pe bunul nostru director. Cu o capacitate de a pătrunde în sufletul şi mintea omului pentru care eu, unul, îl felicit, şi pe care o posedă mai toţi profitorii, solicitantul a lăudat exact lucrurile pe care le admiră directorul şi a criticat cu

aprindere tot ce detestă domnul Cazzavillan, astfel încât angajarea s-a făcut pe loc, fără alte formalităţi, cu o leafă din capul locului la fel de mare cu a lui nea Cercel.

Într-o zi, nu mult după ce fusese angajat, portarul cel tânăr l-a întâmpinat pe director cu un zâmbet umil pe faţă.

— Să trăiţi, domn' director, e o bucurie pentru mine să vă salut, parcă mi se pare ziua mai frumoasă când vă văd venind. Vă mulţumesc din inimă că m-aţi primit lângă domnia voastră.

Domnul Cazzavillan nu auzise niciodată asemenea cuvinte de la nea Cercel şi, cum nu pune niciodată la îndoială buna-credinţă a cuiva, natural că s-a simţit plin de voioşie. Imediat apoi tânărul portar l-a întrebat, cu o sfială respectuoasă, dacă poate îndrăzni să-l deranjeze în cursul zilei ca să discute o

chestiune pe care el, singur, n-o poate judeca, fiind novice, dar pe care domnul director, cu vasta lui experienţă, o va aprecia cu justeţe.

— Spune, spune, nu mai asteptam, l-a zorit domnul Cazzavillan, cu tonul lui cântat şi româna aproximativă pe care răuvoitorii, cum ziceam, nu i le iartă.

— Este o chestiune care mă tem că cere discreţie, aş putea să vin oare la dumneavoastră în birou, dacă nu vă deranjez, când doriţi, doar sunt aici, la datorie, toată ziua…

— Certo, certo, cand dorestii, şi directorul s-a îndepărtat, sigur că i se va solicita iarăşi un ajutor şi că el îl va da, ceea ce îi umplea viaţa de plăcere.

Spre surpriza lui, cum mi-a povestit, n-a fost tocmai aşa. Propunerea portarului era una în care, pentru prima dată, poate, i se oferea şi

lui un limpede avantaj financiar. Asta ar fi trebuit să-l facă atent, dar degeaba, năravul din fire n-are lecuire. Cu vorbe atent cântărite şi priviri timide, pe sub genele lui blonde, portarul l-a asigurat pentru a doua oară în acea dimineaţă cât de recunoscător îi este că l-a angajat, că l-a preferat tocmai pe el între atâţia alţii şi că nu-i va ajunge o viaţă să-şi dovedească recunoştinţa. Dar mare e Dumnezeu şi, poate, spre mulţumirea inimii lui, îi oferă mult mai repede decât spera ocazia să-şi arate fidelitatea. Iată despre ce ar fi vorba: în clădirea ziarului (care spre stradă are forma unei case obişnuite cu un etaj, dar continuă mult în curtea interioară cu o prelungire în formă de U), se află o încăpere goală. El însuşi vizitase toate cămările şi sălile, le ştia foarte bine şi se lovise de acest loc care nu aduce folos nimănui. (Pentru

scurtul răstimp de când venise, tânărul era foarte bine informat, ceea ce directorul aprecia: iată un om pe care se putea sprijini. Nea Cercel, sărmanul, nu-i atrăsese niciodată atenţia asupra cămăruţei goale. Dar noul angajat e un om de acţiune, omul vremurilor noi.) Or, din întâmplare, tânărul portar cunoştea nişte negustori care sunt pe cale să-şi încropească o afacere, dar deocamdată au nevoie de un loc în care să-şi depoziteze nişte mărfuri.

— Che marfa? întrebă signor Luigi din pură curiozitate.

— Iertaţi-mă, domnule director, răspunse prompt portarul, nu i-am întrebat, n-am vrut să fiu prea curios.

— Ai dreptate, *scusi*, scuze, se repezi directorul.

— Nu, vă rog să nu vă cereţi scuze faţă de

un portar! Dumneavoastră aveţi dreptate, nu eu! Trebuie să ştiţi ce adăpostim într-un loc atât de important cum e *Universul*, o să-i întreb neapărat.

Oricum, a continuat tânărul, ei plătesc pentru o lună o sumă mai mare decât salariul lui, iar el, auzindu-i vorbind despre asta, se gândise să-i îndrume încoace.

— Mulţumesc, eşti *molto gentile*, a spus directorul care a acceptat fără să stea pe gânduri.

Îşi propuse chiar să-i dea toţi banii nevestei lui nea Cercel, pentru, Doamne fereşte, o înmormântare frumoasă. Iar noului portar i se cuvenea o primă, aşa să ştie, va avea grijă s-o primească cât mai curând. Fu acceptată cu ochii plecaţi.

— Ei nu vor să deranjeze în timpul zilei, n-ar fi frumos să se plimbe pe-aici cu pachete –

în timp ce dumneavoastră vă primiţi oaspeţii, nici să-i deranjeze pe domnii redactori de la scris –, aşa că le-am spus să-şi facă treburile după 10 seara. Nu, nu protestaţi, altfel nici n-aş fi îndrăznit… O cheie le-o dau lor, şi una, dacă n-o doriţi dumneavoastră, aş ţine-o eu, ca să pot controla să nu se întâmple vreun bucluc.

Directorul nu dorea cheia, nu dorea decât să fie de acord. Îi plăcea figura încadrată de păr blond a noului său portar, îl bucurau tinereţea şi vioiciunea lui, pe care, din păcate, nea Cercel le pierduse de multişor. În plus, îi făcuse un bine tânărului, deci îl iubea. Am observat şi eu că oamenii îi iubesc cu mult mai mult pe cei cărora le-au făcut ei un bine decât pe cei care le-au făcut lor bine. Cei dintâi îi fac să se simtă creditori, ceilalţi îi fac să se simtă datori, şi nimănui nu-i plac datoriile. Numai oamenii cu o inimă foarte inteligentă îi

pot iubi cu adevărat pe cei cărora le sunt datori. În ce-l priveşte, signor Luigi îi iubeşte pe toţi şi, aş adăuga fără să fiu neprietenos, se lasă păcălit de oricine.

— Vă mulţumesc, domnule director, sper că nu v-am răpit prea mult timp cu propunerea mea, *toată lumea* o să aibă de câştigat – a spus el apăsând pe cuvinte într-un mod curios, de parcă ar fi vorbit cu un subînţeles –, iar eu sunt fericit că s-a ivit un asemenea prilej.

Trebuie să recunosc că portarul cel nou ştia să vorbească pe două voci: într-un fel abrupt, de stăpân, cu cei mărunţi, dar cu întorsături de frază meşteşugite şi umile cu cei mari, şi poate chiar asta îl cucerise pe directorul nostru. M-am întrebat de la început cum se explică un asemenea lucru, am simţit că aici se ascunde ceva.

Afară era ud şi mohorât, de la ninsoarea anemică de peste noapte, fulguia şi acum, nu-ţi venea să ieşi din casă. Agatei i se încurcase aţa şi se chinuia s-o desfacă. Dintre toate treburile casnice, cusutul îi pria cel mai mult, pentru că, în timp ce acul îşi urma drumul lui previzibil, până la punctul dorit, gândurile şi-l urmau pe al lor, deşi nu ştiai niciodată încotro te duc, ce cumpene au de trecut, unde se înnoadă şi unde le e capătul. Doctorul Margulis remarcase cândva, pe vremea când glumea mai des cu soţia lui: „Amândoi stăm bine la cusut, tu coşi la haine, eu cos la oameni.“ „Sau la tăiat“, i-o întorsese Agata, fiindcă şi ea glumea mai des pe vremuri, „eu tai pânzături, şireturi şi dantele, tu oameni“. „Eu ţesuturi, tu ţesături“ – încheiase doctorul, foarte mulţumit de el, fiindcă, spre deosebire de cei mai mulţi bărbaţi, lui rareori îi reuşea

un calambur. Dar acum Agatei nu-i ardea de glumă, iar acul împungea cu nervozitate. În afară de Jacques, care era grija ei cea de toate zilele şi pentru care nu ştia cum să facă să obţină de la Paris o proteză, şi Iulia devenise un motiv de îngrijorare. Se schimbase ceva la ea, iar mama avea o bănuială, dar nu îndrăznea s-o întrebe. Şi brusc, înfipse acul în perniţă, lăsând aţa albă să atârne în el, şi se sculă cu o figură dintr-odată îmbătrânită.

Intră în camera fetei hotărâtă să aibă o explicaţie. Iulia stătea întinsă, cu perdelele lăsate, aşa că totul era cufundat în penumbră şi toate contururile erau înmuiate. Nu-i vedea deloc faţa. Mama începu cu prudenţă fiindcă, într-o anumită măsură, Iulia se emancipase prea mult, ca toate fetele şi femeile tinere din zilele noastre, şi-i era oarecum teamă de ea.

— Iulia scumpă, tu ai un necaz mare…

În tonul mamei izbucnise o amărăciune pe care n-ar fi vrut-o şi care acoperea compasiunea. Era strigătul de supărare al mamei eterne în faţa primejdiei, dincolo de raţiune, dincolo de milă. Dar Agata îşi reveni, îşi controlă glasul şi spuse mai liniştit:

— Mama e aici să te ajute, ştii asta… Mie poţi să-mi spui. Doar n-ai secrete faţă de mama ta?

Dar fata nu răspunse, ca şi cum ar fi dormit. Ochii Agatei se mai obişnuiseră cu semiobscuritatea şi brusc instinctul o făcu să-şi dea seama că fata e suferindă, zăcea îmbrăcată, probabil cu febră mare, pentru că strălucea de sudoare şi un mic tremur al buzelor arăta că avea frisoane. Sau că plânge? Observă că Iulia avea Biblia ei cu coperţi negre pe noptieră. Cartea stătea deschisă, cu faţa în jos. O întoarse: *Apocalipsa după Ioan*.

O închise fără zgomot şi luă de îndată măsuri, fiindcă nu de puţine ori îl ajutase pe soţul ei la asemenea lucruri. Turnă apă rece din cana de pe lavabou şi îi puse o compresă pe frunte. Apoi o desfăcu la guler şi îi ridică mânecile atât cât îi îngăduia bluza-corsaj şi o frecţionă pe braţe şi pe gât cu alcool. Sprijinindu-i capul de ea, o obligă să înghită chinină.

— Stai liniştită, fata mamii, ai febră mare, arzi toată, o să-ţi treacă, te vindecă mama. Mă duc la bucătărie să pun să-ţi facă o supă de pui caldă, trebuie să mănânci ceva.

— Dar de ce au capetele tăiate? întrebă Iulia cu mirare şi tremurul buzelor era ca la iepurele prins în capcană. Şi de ce sunt toţi în negru?

Agata simţi spaima în stomac şi ieşi fuga să trimită după bărbatul ei, numai de-ar fi la cabinet, şi nu în vizită la bolnavi!

Jacques veni după ea, şontâcăind din camera lui.

— Nu ştiu de ce n-a venit Nicu, îl aştept de două ore, cred că mă supăr pe el, până la urmă. Nu e prima dată că mă lasă baltă!

Vocea băiatului era plină de amărăciune: era singur şi se simţea trădat. Dar nici măcar mama lui n-avea timp de el. Parcă nu l-ar fi auzit.

*

Doctorul Margulis era încă la cabinet, cu ochii la ceasul de buzunar. Nu avea asistent, nu-i găsise încă înlocuitor celui concediat, aşa că făcea totul singur. Mai avea de consultat câţiva bolnavi, dar la ora 3 şi jumătate trebuia să fie acasă la Popoviciu, să ia împrumutul şi să semneze, or înţelesese că trebuie să fie

foarte punctual, ca să nu-l supere pe acest om cu nervii zdruncinaţi sau iritabil de la vreo boală ascunsă. Ora era neobişnuit aleasă, dar nimic nu era normal la bărbatul ăsta. Îi veni în minte fraza cu Regele şi se întrebă din nou ce sens să-i dea: era oare monarhistă sau antidinastică? Ar trebui să-l întrebe la ce ziar e abonat, iar dacă era la *Adevĕrul*, totul devenea limpede, însemna că e contra Regelui. Spune-mi ce ziar citeşti, ca să-ţi spun cine eşti, iată o bună deviză a timpurilor noastre. Familia Margulis era abonată numai la *Universul*, dar doctorul nu credea că trebuie să i-o mărturisească neapărat domnului Popoviciu, l-ar fi considerat neinteresant şi, poate, nedemn de ajutor. Tocmai atunci auzi un ciocănit şi, în locul unui bolnav, se ivi în uşă capul lui Nelu, vizitiul.

— Să veniţi acasă, doamna Agata a spus să

veniţi, nu’ş ce e, da-i vorba de don’şoara.

— Ce s-a-ntâmplat? întrebă disperat doctorul, deşi auzise că omul nu ştie.

Ceasul arăta 3, şi nu mai era timp să ajungă şi acasă, şi la Nichifor Popoviciu. Iar dacă mergea acum să ia banii ar fi însemnat cel puţin o oră şi jumătate întârziere de-acasă.

— Totuşi, spune-mi ce e, e-un accident?

— Io n-am văzut, da’ a venit doamna şi-a zis să vă chem imediat acasă.

Margulis şovăi chiar dacă era vorba de fata lui. După care îi fu ruşine: între fata lui şi casa lui ştia prea bine ce alege. Agata nu-l chema pentru fleacuri.

Nelu ştia să mâne caii, dacă era lăsat, ceea ce se întâmpla numai când stăpânul avea urgenţe, aşa că, după câteva minute, doctorul intra deja în camera Iuliei. Fata aiura, unele cuvinte nu se distingeau, pe altele le striga clar

şi răspicat:

— La Gerota… Nu, nu!… *J’ai mal au cœur*. Mână prost. Vă rog…

Încercă s-o culce cu capul pe pernă, dar ea şedea drept, i se opunea cu o forţă neaşteptată, de parcă un spătar nevăzut ar fi împiedicat-o să se întindă, apoi trupul i se repezea înainte, ca împins. Încerca să-şi strângă pumnul într-un fel de spasm, dar nu ajungea să-l închidă, mâna îi era fierbinte şi umedă, iar fruntea plină de broboane. Părul negru i se încreţise şi mai tare, umezit de transpiraţie.

Margulis îi luă pulsul, avea 135 de bătăi pe minut. Îi făcu o injecţie cu papaverină şi, după o vreme în care în privirile verzi şi rătăcite ale Iuliei se citea numai disperată uimire, fata se linişti, recăzând pe pat. Pumnul îi rămăsese pe jumătate închis, de parcă s-ar fi agăţat de ceva. Agata intră. Părea descurajată cum o mai

văzuse numai de două ori: la moartea primei lor fetiţe şi la accidentul lui Jacques. Îl întrebă doar din ochi dacă e grav.

— Nu ştiu, deocamdată o să doarmă şi vom vedea când se trezeşte. Trebuie să vorbesc cu ea, să văd de când a început. Poate fi orice. Şi poate să fie molipsitor, ţine-l deoparte pe Jacques şi pe toată lumea, ai şi tu grijă! Trebuie să mai fac un drum, sunt foarte grăbit, vedem când mă-ntorc.

Agata îl privi acuzator, cu ochi trişti, dar nu spuse nimic. Ca un făcut, Nelu deshămase caii, aşa că pierdu minute preţioase până să plece iar.

*

— Am întârziat, îi spuse doctorul Margulis servitoarei cu păr cărunt şi primi de la ea un

zâmbet compătimitor. Se vede că ştia ce înseamnă să-l contrariezi pe domnul Popoviciu. Îl invită în salon, după ce-i luă pălăria şi mantaua, fără vorbe de prisos. Popoviciu stătea într-un fotoliu de piele şi privea drept în faţa lui. Nu citea, nu avea nimic care să arate că s-ar fi ocupat cu ceva până la venirea doctorului.

— Am întârziat, vă rog să mă iertaţi, s-a îmbolnăvit rău fata mea şi am fost chemat de urgenţă acasă…

Gazda se sculă şi, fără să-l privească sau să-i întindă mâna, începu să se plimbe prin încăpere.

— Mi-aţi încurcat tot programul, tot programul. V-am spus trei şi jumătate, nu trei, nu patru, nu trei şi treizeci şi cinci. Trei şi jumătate!

Ca medic cu experienţă, Margulis tăcu, iar

interlocutorul lui continuă să-şi verse furia:

— Am treburi mai importante decât să-i dau bani unui necunoscut! Fiindcă de fapt nici nu ştiu cine sunteţi, am mers după recomandarea doctorului Gerota. Dar şi el e un laş, un laş. Nu se bagă în politică. N-a spus un cuvânt, un cuvânt n-a spus când l-am rugat, îi convine un Rege străin. Un Rege străin! Noroc că…

Se opri brusc şi-l măsură pe Margulis cu o privire bănuitoare.

— Aţi venit degeaba, banca s-a-nchis! *S-a închis*.

Margulis înţelese că e un fel de glumă şi încercă să surâdă. Un om de lume ar fi plecat de mult. El nu putea, fiindcă depindeau prea mulţi oameni dragi de întâlnirea asta. Şi brusc, îi veni o idee, să joace totul pe-o carte, să se umilească până la capăt, fiindcă nu mai avea ce pierde:

— Vă rog, domnule Popoviciu, să faceţi o excepţie. Nu v-am spus adevărul, fiindcă nu ştiam exact de ce parte sunteţi, dar mă bucur că m-am lămurit acum. N-a fost nici o urgenţă medicală, a fost una politică.

Aproape că văzu urechile lui Popoviciu ciulindu-se. Doctorul continuă:

— Suntem câţiva care nu ştim cum să mai scăpăm o dată de străinul ăsta şi am întârziat la o adunare. Căutăm o ieşire.

Gazda se destinse şi-l privi surprins, cu simpatie, cu un zâmbet cald, apoi, dintr-odată figura i se schimonosi de furie şi răcni:

— Vă bateţi joc de mine, nu vă cred! Nu vă cred! Mă minţiţi! Sunteţi cu ceilalţi, am văzut de la început. Vreţi să mă spionaţi. Să mă spionaţi! Afară! Afară! Spionule! Spionule! Afară! Te-omor!

Eram sub cerul liber şi n-aveam aer, eram afară şi mă apăsau pereţii. Eram liniştită şi n-aveam linişte, eram vie şi n-aveam viaţă în mine. Călcam apăsat şi nu simţeam pământ sub picioare. Nu mergeam şi nu zburam şi nu pluteam pe apă, dar nu stăteam nici locului. Eram în lume şi lumea pierise. Cineva înfăşurase cerul ca un sul şi-l făcuse să dispară. Nu era nici sus, nici jos, nu era lume şi nu eram eu.

După ce m-am întors de la conferinţă, mi-a fost rău toată seara, aveam fierbinţeli şi frisoane. Am scris în jurnal, apoi m-am culcat, dar n-am putut să dorm. Am deschis fereastra, de afară venea un aer rece şi bun, care nu-mi potolea totuşi nevoia de aer. Inspiram adânc şi nu simţeam nimic. Îmi doream primăvara, dar la lumina felinarului din curtea noastră se vedea că a început să ningă cu fulgi rari.

Steluţe de gheaţă scânteiau o clipă în raza albă de lumină şi-apoi dispăreau. Curând mi-am dat seama că nu mai ninge cu fulgi de zăpadă. Cerul se înseninase şi am văzut, încremenită de groază, cum încep să cadă stelele de pe boltă, una câte una, apoi Taurul a dat cu furie din coada lui de foc şi a măturat cerul, vârtej de scântei după vârtej de scântei, ca o furtună. Carul Mare şi-a pierdut mai întâi oiştea, imediat apoi roţile, i-a urmat Carul Mic, care s-a destrămat dintr-odată, fărâmat de stihie, apoi Arcaşul s-a răsturnat şi şi-a rupt arcul, Casiopeea a rămas doar cu un V stingher, care a dispărut la rândul lui, Leul a înghiţit Fecioara, şi Gemenii s-au devorat unul pe altul, Calea Laptelui s-a înnegrit şi negrul se lăţea pe cer ca o pată de cerneală. Până n-a mai fost nimic decât negru, o mare carte cu pagini negre, deschisă, care s-a închis singură

strivind tot ce era înlăuntru. N-am auzit nimic, dar tăcerea era mai puternică decât orice tunet şi ţipătul liniştii mai tare decât orice trâmbiţă. Îmi bubuiau urechile de atâta linişte şi orbisem de strălucirea întunericului. Poate că munţii se topiseră ca ceara de lumânare şi dispăruseră de tot, iar mările şi oceanele curseseră afară ca apa când se sparge o carafă, şi tot ce fusese nu mai era, poate că nu mai eram nici eu decât o pată de întuneric în întuneric şi o gură de tăcere în tăcere, poate că uşa lumii se trântise în urma mea şi moartea mă primise în pântecul ei fără formă.

*

Am deschis ochii şi la început n-am văzut nimic, de parcă aş fi fost oarbă. Apoi am zărit un cer nou şi un pământ nou. Şi a fost un atunci

şi un acum. Apa mărilor şi oceanelor a ţâşnit înapoi şi s-a întors în carafa ei, cioburile lumii s-au lipit la loc, munţii au crescut precum ceara lumânării care arde îndărăt şi se face tot mai mare. Orbisem de atâta lumină nevăzută şi îmi vuiau urechile de atâta ţipăt neauzit, ţipătul de trâmbiţă al noii vieţi. Cartea s-a deschis singură şi paginile albe, rulate, s-au întins şi au desfăşurat cerul cel nou şi înlăuntrul lor pâlpâiau puzderie de vieţi fragile. Şi ca aurul Taurul de pe cer a plesnit de câteva ori din coada lui de foc, iar dâra de stele s-a învârtejit la loc şi s-a liniştit într-o oişte de Car Mare care s-a sprijinit liniştit de boltă, urmată, în găoacea lor, de roţile de stele, şi-apoi din nimic s-a-nchegat cu fărâme de scântei Carul Mic. Arcaşul s-a ridicat în picioare cu arcul întins şi a săgetat un V din Casiopeea şi-un altul lângă el, la fel. Gemenii

s-au născut unul pe altul din lumini în lumini şi din a Leului gură a ieşit licărindă şi pură Fecioara. Calea Laptelui şi-a săpat vadul unduită şi una câte una stelele se agăţau la loc pe cer, ca o ninsoare de jos în sus până au albit toată bolta nopţii senine. Şi-apoi am observat cu mirare şi mare tristeţe că nu mai erau stele, ci fulgi înstelaţi de zăpadă care se ridicau bătuţi de vânt în sus, într-o rază de lumină. Trăiam.

Voi povesti totul cu puterile mele, deşi ele nu sunt pe măsura celor întâmplate. Îmi lipsesc multe cuvinte pentru multe lucruri. Eram ca un orb din naştere care începe într-o bună zi să vadă şi e tot orb: lumea nouă nu are sens, fiindcă n-a fost învăţat de mic s-o priceapă cu ochii lui. Dacă acelaşi chip râde şi plânge, lui i se pare că sunt două feţe diferite, dacă un om aleargă, nu e în stare să-l urmărească, îl scapă,

îi alunecă afară din ochi, dacă cineva se apropie de el, i se pare că a crescut amenințător, iar când se depărtează își pierde înălțimea ca și cum s-ar topi un om de zăpadă. Oricât eram de atentă, nu-i puteam înțelege cu totul, parcă ar fi avut altă limbă, fiindcă mi-am dat seama că sub alt cer nu poți găsi decât altă limbă, chiar dacă ai rămas pe loc. Eram în străinătate.

Și tot ce a urmat e adevărat, viața asta nouă e adevărată, deși mereu m-am gândit că visez sau, mai curând, că mă las visată de cineva. Parcă eram în visul cuiva și nu mă recunoșteam acolo, în el. Stăteam întinsă pe jos și simțeam cum îmi cad fulgi pe față și se topesc. Mi se topeau chiar și-n ochii care se chinuiau să rămână deschiși ca să vadă cerul. Mi-era frig. După puțin timp am văzut două capete deasupra mea, care se atingeau ca două

bile de biliard: un bărbat fără barbă, fără mustaţă care semăna cu Dan, când a venit prima dată la noi. Nu la trăsături îi semăna, ci la un aer comun pe care-l au oamenii din acelaşi loc, şi lângă el era o femeie caraghioasă şi drăguţă cum n-am mai văzut niciodată, care semăna şi ea cu bărbatul care semăna cu Dan, şi avea părul scurt de tot, ca după tifos, blond-pai. Buzele îi erau vopsite, dar nu cu roşu, ci cu o culoare foarte închisă, brună, şi unghiile îi erau vopsite la fel. Ochii erau încondeiaţi cu negru, iar genele lungi erau grele de *mascara*. Ar fi fost înspăimântătoare, dar nu mă înspăimânta: râdea la mine copilăreşte, prietenos, aşa că mi-a trecut prin minte că o fi jucând un rol de drac în vreo piesă de teatru sau mai probabil e angajată într-o trupă de circ. Tocmai atunci gura bărbatului aplecat deasupra mea a făcut

aceeaşi observaţie despre mine:

— O fi jucând în vreo piesă, o fi actriţă. Uite că s-a trezit! Ei, bine-ai revenit printre noi!

N-am înţeles de ce mă credea actriţă. Ea a zis ceva despre ochii mei verzi. Bărbatul, tânăr, avea păr şaten care îi tot venea peste frunte, pe-o parte, şi era mai lung decât al femeii. Nu purta pălărie sau căciulă, deşi fulguia şi eram toţi afară, în bătaia vântului. Cât despre ea, avea o siluetă înspăimântător de slabă şi era îmbrăcată cu un costum de călărie. Amândoi arătau foarte sărăcăcios, mă tem că el avea pantalonii rupţi la genunchi, îmi făceau milă amândoi şi, cu tot răul, mă întrebam cum aş putea să-i ajut. Doar că aveau un soi de siguranţă inexplicabilă, pe care n-o au de-obicei săracii. N-am putut nici măcar să le răspund, gura mi-era încleştată. Am închis

ochii.

— Iarăşi – am auzit vocea ei – cred c-a leşinat iar. Nu, nu-i actriţă, are tenul prea pur… Parcă n-a stat la soare niciodată. O fi vreo voluntară la plimbările astea prin Bucureştii vechi. Mi se pare că pornirea e chiar aici, la Ateneu. Văd că le dă costume super…

Voia să spună *superbe*, desigur, dar ceva a întrerupt-o. Apoi a înjurat ca un birjar spunând cu glas tare o vorbă de necrezut şi eu cred că am tresărit. Dacă nu m-aş fi simţit rău, mi-ar fi venit poate să râd, într-atât vorbele nu i se potriveau. Cu siguranţă era de la circ, ştiu că acolo femeile vorbesc ca bărbaţii cei mai slobozi la gură. Am simţit fum de ţigară şi, după pufăiturile care le întretăiau cuvintele, am dedus că fumau amândoi. Atunci bărbatul a luat o hotărâre, a zis să nu mai aştepte nu ştiu

ce salvatori, să mă ducă el undeva cu ceva, dar n-am desluşit nici unde şi nici cu ce. Începusem să-mi revin oarecum, însă nu puteam să înţeleg ce s-a întâmplat. Mi-a trecut prin cap că poate am murit azi-noapte, când mi-a fost aşa de rău, şi am nimerit în iad. Poate că asta e pedeapsa pentru că l-am iubit prosteşte pe Alexandru şi pentru hotărârea pe care am luat-o din disperare în caz că… şi de care ştiu numai eu, nici măcar lui nu i-am spus-o.

— A, bravo, ţi-ai revenit, a spus pentru a doua oară bărbatul – şi avea o voce necultivată, dar cu timbru plăcut –, nu mai aşteptăm, te ducem la unchiul meu, e doctor. Pensionar, a adăugat, dar se zice că doctorii nu ies niciodată la pensie, şi el mai dă, de fapt, consultaţii.

Fata a chicotit, ea ştie de ce. Între timp

tânărul a mai vorbit destul de mult singur, vreau să spun cu persoane pe care nu le vedeam, nu le auzeam şi nici nu încercam. Mi-a amintit de domnul Procopiu la telefonul de la *Universul*, numai că aici eram în aer liber. M-au sprijinit amândoi ca să mă ridic, unul de-un braţ, celălalt de altul, şi am izbutit să stau în picioare, dar ameţeam ca dusă de vârtej. Chiar în faţa mea era clădirea Ateneului, care la lumina zilei îmi părea mult mai decolorată ca aseară, iar peste noapte copacii din grădină fuseseră tăiaţi absolut toţi. Nu ştiu cine şi de ce comisese barbaria asta, grădina Episcopiei era goală, numai cu o statuie cenuşie, dar totul mi se părea acum lipsit de importanţă şi tulbure. Da, era ca şi cum vedeam totul printr-un geam murdar. Ne-am întors cu faţa spre strada Franklin şi am simţit iar că sunt scoasă din lume, că lumea mea m-a scuipat afară şi

lumea cea nouă nu mă primeşte înlăuntru: nu era strada Franklin! Era un loc pe care nu-l mai văzusem.

Visam, eram visată, eram bolnavă. Unui vis nu i te poţi împotrivi. Visul e echivoc. Înoţi în apele lui şi apele lui înoată înlăuntrul tău. Îl iei cu tine şi te ia cu el, ca o trăsură în care avansezi tu şi care, totodată, aleargă ea în tine. Iar tu cu visul tău sunteţi parte şi din visul altuia care are putere asupra voastră şi nu te lasă nicidecum să faci ce vrei în el. M-am străduit deci să înot în apele lipicioase ale visului pe care-l visam sau în care eram visată şi ale bolii care mă mânca. A muşcat cu multă cruzime din mine.

M-au băgat într-un fel de vehicul galben, ceea ce m-a convins că era o trupă de circ care dădea spectacole acrobatice cum am văzut recent la Sidoli, cu cele opt femei pe

două biciclete. Vehiculul ăsta straniu semăna cu trăsura fără cai, auto-mobilă pe care am văzut-o desenată în *Universul*, şi le-am arătat-o şi băieţilor, lui Jacques şi lui Nicu, însă cea de aici era mult mai mare şi cu totul acoperită. Când am intrat m-a învăluit o căldură plăcută, de parcă ar fi fost pe undeva o sobă. Mi-era prea cald. M-am sprijinit de un spătar, iar circăreasa blondă, care se suise lângă mine, mi-a prins degetele de un mâner şi mi-a spus să mă ţin.

— Dimitrie Gerota! a rostit scurt tânărul, apoi a adăugat o cifră lipsită de sens.

Mintea nu-mi era prea clară, am înţeles totuşi că-i dă o comandă, ca la birjari, să ne ducă la domnul doctor Gerota şi asta m-a bucurat. Am mai remarcat că bărbatul care mă ridicase nu l-a salutat pe cel dinlăuntru, care avea un aer foarte necioplit şi şedea prins într-

o chingă neagră. Un chip posac, cu mustaţă neîngrijită şi cu ochi mai curând duşmănoşi. Nici el nu ne-a salutat. Era îmbrăcat foarte necuviincios, n-avea haină, doar o cămaşă mototolită şi o şapcă, probabil tot din trupa lor, şi el. Ţinea mâinile pe-o roată care serveşte, din câte-mi aminteam, ca să îndrepţi la dreapta sau la stânga vehiculul. Aşadar ne duceam, în felul acesta nesigur, plin de riscuri, la doctorul Gerota. Aveam încredere în prietenul lui papa că va rezolva totul şi mă va vindeca de boala asta în care realitatea era turtită şi răsucită, de n-o mai recunoşteam. Am făcut un efort mare şi am izbutit să spun:

— Domnul Gerota… ce bine! Am asistat aseară la conferinţa dumnealui…

Mă străduisem să fiu politicoasă, în ciuda stării mele, dar, din păcate, eram singura, cei trei nu făceau acelaşi efort. Am închis ochii.

Fata cea slabă i-a şoptit bărbatului, dar am auzit-o:

— E ţicnită rău…

O presupunere ofensatoare. Eu n-aş fi îndrăznit s-o judec, deşi nu semăna cu nici o femeie pe care o mai văzusem vreodată. Pe urmă ea a adăugat ceva ce n-am înţeles! El a spus însă cu un ton glumeţ şi blând, care mi-a făcut bine:

— Sigur că-l ştii pe Gerota, dacă te ocupi de istorie. Eşti din grupul cu „Bucureştii vechi“?

Abia acum am remarcat că mă tutuia. Bărbatul cu şapcă nu ştia să mâne foarte bine, înaintam poticnit: ba alunecam foarte repede, ba încet, ne opream foarte des, ceea ce mă împingea îndată în faţă şi-mi făcea rău – mi-a amintit de Alexandru când mână singur trăsura, dar chiar şi el era mai atent. Am întredeschis

genele. În dreapta mea am zărit o vitrină imensă şi luminată cu electricitate, cum nu văzusem la nici o prăvălie, şi în ea nişte mulaje, trupuri decapitate, slabe şi îmbrăcate în negru, parcă erau în doliu, şi am întrebat de ce, dar cred că prea încet ca să fiu auzită. M-am gândit că asta îmi vine de la planşele doctorului, şi că o să-i povestesc curând-curând ce mi-a provocat conferinţa lui. Alunecarea mă ameţea, aşa că mi-am auzit vocea pe care încercam din răsputeri s-o stăpânesc:

— Nu, nu, *j'ai mal au cœur*.

De ce mi-e mai uşor să spun tot ce ţine de stările trupeşti în franceză – nu ştiu. Mi-ar fi fost ruşine să rostesc că mi-e greaţă şi că simt în gură gust de peşte, din care am mâncat în silă aseară. Bucătăreasa noastră găteşte tot mai neglijent, sub scuza că e plătită tot mai

prost. Cred c-a prăjit peştele în ulei rânced.

— Ce mai zice-acum? *Malo-chior?* a rostit fata şi m-a maimuţărit, de altminteri fără răutate, avea în ea ceva tare simpatic.

Vorbea despre mine ca şi cum n-aş fi fost de faţă, dar nu era vina ei, nu m-am supărat deloc, nu poţi pretinde unei fiinţe dintr-un asemenea mediu şi care arată atât de înfometată să aibă o educaţie cumsecade. Părea mai curând nervoasă şi nerăbdătoare decât rea.

— Cred că o doare inima sau aşa ceva, i-a răspuns el.

O, Doamne!… Auzeam zgomote ciudate: la un moment dat am tresărit la un huruit teribil, care a părut că vine din spatele nostru şi a trecut repede de noi, pierzându-se în depărtare. Apoi un soi de surle, ca la 10 Mai, care m-au făcut să deschid ochii, dar i-am

închis la loc pentru că aveam halucinaţii. Vehiculul, cuşca asta pe roţi a circarilor, s-a oprit chiar în faţa casei doctorului Gerota şi am fost fericită să cobor afară, la aer. La domnul doctor acasă fusesem o singură dată, recent, la o petrecere dată în cinstea mutării în noua locuinţă. Între timp au pus deja alt gard, deşi nu pricep de ce, cel nou e mult mai urât decât cel de dinainte, dar se vede că s-o fi stricat. Iar poarta nouă e atât de joasă, că nu văd cum le mai intră trăsura la peron. În câteva luni, casa îşi pierduse jumătate din farmec. Cei doi m-au sprijinit iar, se vede că mă clătinam. Am urcat cele trei trepte de la intrare, bărbatul a scos o cheie argintie, mică şi ciudată şi a deschis uşa, păşind primul înlăuntru, fără să se uite măcar în urmă. Asta m-a mirat, chiar la un angajat la circ era neobişnuit. Şi încă ceva: nu ne-a întâmpinat

nimeni.

În interior totul era străin, gol, neglijent, neprimitor şi altfel decât la prima vizită. Am auzit cândva despre pictorii săraci care folosesc pânze vechi, deja pictate, şi le acoperă cu o pictură nouă. Numai că pictura nouă era făcută de o mână mai puţin talentată decât cealaltă. Pânza era neterminată şi cenuşie. Am întrebat de ce e aşa de goală casa, însă nimeni nu mi-a răspuns, circarii au schimbat doar priviri între ei. Când am fost cu papa, data trecută, ne-a întâmpinat la uşă o jupâneasă grăsuţă, strânsă tare în corset, foarte curată şi cuviincioasă, ne-a luat pelerinele şi ne-a invitat în salon prin uşa cu vitrouri lucitoare, de cristal. Pereţii erau acoperiţi atunci cu un tapet crem cu motive vegetale ca algele marine, iar sfeşnicele cu multe braţe ascundeau becuri electrice, fiindcă strada

Cantacuzino a fost de curând electrificată. Acum însă pereţii holului erau goi, albi, vedeam nişte ţevi, fire şi obiecte fără rost, iar în locul carourilor scânteietoare de cristal şlefuit ale uşii era un geam mare, mat şi prăfuit. Abia aşteptam să apară gazda şi mă agăţam de gândul ăsta ca de-o ancoră.

— Când vine domnul doctor Gerota? am întrebat încercând să-mi stăpânesc tremurul glasului, dar cei doi n-au făcut decât se uite iar unul la altul. Asta începuse să mă deranjeze de-acum: cu nici un chip nu se cade să schimbi priviri la adresa cuiva care e de faţă, este un lucru de o brutalitate fără margini.

— Pe unchiul meu îl cheamă Cristescu, iubita mea, nu Gerota! Strada e cea care se numeşte Gerota! a zis în silă tânărul.

M-am înroşit, el s-a întors spre fata cu păr puţin:

— Unchiul are consultaţii la cabinet în fiecare vineri dimineaţa, dar o să vină cât de repede poate. O să vadă el ce-i de făcut. Nu-ţi ascund că abia aştept!

Fata nu ştiu unde a plecat, fără să-şi ia grija vreunei lămuriri, cum ar fi făcut un om cu cei şapte ani de-acasă, iar însoţitorul meu m-a condus într-o cameră mică din stânga, cu o fereastră şi o sobă, înalte amândouă. M-am sprijinit de sobă, i-am mângâiat cahlele albe, cu flori albastre la colţuri, dar erau reci.

— Nu foloseşte la nimic, numai că le-a fost milă s-o dărâme, m-a lămurit bărbatul – lămurit e-un fel de-a spune, pentru că se întâmpla tocmai pe dos. Totuşi în cameră era cea mai plăcută căldură şi mirosea a flori, ceea ce m-a făcut să mă simt bine imediat.

— Întinde-te aici, pe canapeaua asta, a zis cu destulă brutalitate însoţitorul meu, care a

ieşit fără să mă salute şi n-am apucat să-l întreb de ce vorbeşte despre consultaţiile de vineri, dacă azi e marţi. Nu mă aşteptasem, de altminteri, să-şi ia rămas-bun, fiindcă de-acum eram convinsă că le lipseau amândurora cele mai rudimentare noţiuni de educaţie: nici nu ştiam cum îi cheamă! După doar câteva clipe tânărul care mă găsise a reintrat ca la el acasă, fără să bată, şi m-a întrebat, ceva mai blând:

— Vrei să te-ajut să-ţi dai jos costumaţia asta? Pot să-ţi caut ceva pe-aici, să te schimbi.

Şi s-a apropiat să-mi descheie bumbii de la spate ai corsajului. După un moment în care am rămas împietrită, m-am smuls, am strigat ceva şi atunci a zis cu voce supărată:

— Treaba ta, iubito, cum vrei, descurcă-te!

Şi-a plecat fără măcar o vorbă de scuză, trântind uşa după el. Am zărit un calendar de perete. O zi era încadrată într-un chenar roşu:

vineri, 24 februarie. M-am apropiat şi am văzut că pătrăţelul aluneca pe nişte şine roşii, îl puteai mişca după voie, ca şi cum ai fi mişcat zilele şi timpul. Am avut un frison şi m-am întins imediat, aşa cum eram, fiindcă mă simţeam suptă, golită de vlagă. Când nu înţelegi nimic din ce ţi se întâmplă, cel mai bun lucru e să te ascunzi în somn. E un sfat medical verificat, pe care papa ni-l repetă adeseori. Apoi uşa lumii noi s-a închis în urma mea şi o vreme n-am mai ştiut nimic.

5

— Există femei care ar trebui canonizate pentru martiriul pe care-l îndură din dragoste. Spun *femei* pentru că sunt femeie, nu ştiu exact ce îndură bărbaţii, dar pesemne că şi dânşii ar putea fi declaraţi sfinţi, după moarte, pentru ce-au îndurat de-a lungul vieţii, a spus doamna

Nădejde, întinzându-i domnului Neculai Procopiu articolul pe care-l scrisese la primele ore ale dimineţii de marţi, dintr-un foc (după cum ne-a spus cu o anume trufie). M-am grăbit să-i ofer jilţul capitonat pe care-l dăm oaspeţilor de seamă, în timp ce soţul ei a trebuit să se mulţumească cu un scaun obişnuit.

— Vă referiţi la corset? a întrebat prudent redactorul-prim.

— O, numai în treacăt, deşi e un instrument de tortură, mă gândeam mai ales la chinurile sufleteşti. Şi nici n-ai cui să te plângi, bărbaţii nu înţeleg nimic, niciodată, domnule Mirto, s-a întors ea spre mine şi mi-a surâs cu mult farmec, m-am convins că e o doamnă plăcută.

— Di mini-i vorba, scumpa mea? a întrebat bărbatul ei cu umorul lui discret, pe care-l remarcasem încă de la întâlnirea de sâmbătă. Domnul Nădejde mi-e agreabil, cu toate că e

socialist şi că, aşa cum am observat cu neplăcere, are mătreaţă pe gulerul hainei. Dar asta nu e chiar atât de rar. Are însă un accent care pe mine mă cucereşte. La doamna Nădejde nu l-am remarcat deloc, nu ştiu cum o fi reuşind.

— Dumneata eşti un înger, nu un bărbat. Nu eşti deloc ca primul meu bărbat.

— Asta să fií o laudă?

Am avut un gând răutăcios, dar cu glas tare am spus numai:

— E cel mai mare compliment, când vine de la o persoană atât de… lucidă. Ce mai face partidul socialist, domnule Nădejde?

— Mă retrag dintr-însul cât mai digrabă.

Declaraţia ne-a surprins şi nu prea, ştiam că domnul Nădejde nu se mai înţelege cu ai lui.

— Dar cum se explică retragerea unui om care a fost sufletul socialiştilor?

— La împrejurări noi, trebuí oameni noi!

Mi-a venit un alt gând răutăcios şi cu greu m-am abţinut să nu-l rostesc: cu alte cuvinte, pentru a da drumul avalanşei trebuie un rând de oameni şi pentru a-i suferi consecinţele, pentru a se lăsa îngropaţi sub ea, alt rând.

— Bărbaţii se poartă ori ca nişte copii râzgâiaţi ori ca nişte tirani înspăimântători, a revenit doamna la obsesiva ei preocupare, fără legătură, presupun, cu retragerea din partid a soţului ei. Nu ştii care-s mai răi! Mai sunt cei slabi de înger, care te lasă baltă tocmai când ai mai mare nevoie de dânşii, şi mai sunt sultanii, care trăiesc cu nostalgia haremului şi a iataganului, ar vrea ca femeile să stea la un loc şi ei să facă în fiecare seară semn alteia, „Vino!“, mai subţirică ori mai *bien en chair*, după poftă şi anotimp.

Ştiam cu toţii că soţia lui Nădejde e

acaparată cu totul de problema feminină şi mă tem că în familia lor cântă găina, cum zice mătuşă-mea, apărătoare a vechilor reguli, deşi nici bietului meu unchi, cât a trăit cu ea, nu i-a fost uşor. Oricum vehemenţa doamnei mă mira, nu eram obişnuit cu un asemenea ton. Mi-am permis să intervin din nou în discuţie, deoarece m-am bucurat să constat că nu mă încadram în nici una din categoriile de bărbaţi enumerate, ceea ce înseamnă că măcar una îi scăpase doamnei Nădejde:

— M-am gândit şi eu uneori că *Vieţile sfinţilor* e o carte mult prea subţire, fiindcă multă lume obişnuită ar putea intra în ea. Într-un fel, toţi suntem martiri. Uneori viaţa seamănă cu o puşcărie, alteori cu un loc de dresaj cu biciul, cu un drum al calvarului ori, în fine, măcar cu un exerciţiu epuizant şi prelungit, făcut nu se ştie în folosul cui…

— În folosul celor care vin, în folosul viitorului, mi-a dat de îndată replica domnul Procopiu, şi nu m-a mirat, pentru că mereu spune asta. Când o să te-nsori, Pavele, o să vezi şi dumneata!

— O să văd… Şi i-aţi uitat pe bărbaţii care-şi declară dragostea numai într-un fel cumplit: lovind femeia, alungând-o într-un mod atroce sau ucigând-o. Ei fac deliciul jurnalelor. Dar şi pe cei, poate mai mulţi decât s-ar crede, care tac şi îndură, pe cei blânzi, am spus aproape în şoaptă.

— Oricum, sunt oameni pentru care chiar ţi-ai dori să existe Judecata de Apoi, nu ca să fie pedepsiţi, nu, ci ca să le deschidă ochii, a adăugat doamna.

La care bărbatul ei a făcut presupunerea că doamna are un amor secret la Bucureşti, că suferă, că vorbeşte din experienţă, şi toată

lumea a râs. Mai puţin eu. Domnul Procopiu, care între timp începuse să citească articolul, a dat de un paragraf pe care a dorit să ni-l împărtăşească:

— „Păcat numai că domnul conferenţiar are vocea cam slabă (poate a purtat şi d-sa corset în tinereţe!) şi când vorbea figurilor cu care îşi însoţea explicaţia risca a nu fi auzit decât de ele“, dar stimată şi distinsă colegă, aş dori să-mi permiteţi să scot acest fragment din cale-afară de ironic şi ofensator la adresa conferenţiarului. Sau măcar paranteza. Un eminent specialist ca domnia-sa nu merită să fie luat peste picior!

— A, nu, nicidecum, ţin în mod deosebit la partea asta şi la paranteză – şi-a arătat doamna latura prea puţin feminină; dacă mi-o scoateţi, îmi retrag tot textul şi-l public la *Adevĕrul*.

Ştiam cu toţii că asta nu se mai poate. Deşi

ca socialist domnul Nădejde fusese cândva susţinut de ziarul lui Beldiman, ziar pe care cei mai mulţi îl socoteau la originea dezordinilor sociale din ultimul timp, amiciţia lor se rupsese brutal de la semnele de trădare ale fostului combatant socialist, şi cale de împăcare nu mai putea fi. Era şi motivul pentru care doamna colabora cu noi, nu cu rivalii noştri.

— Doar atâta e toată critica pe care i-am adus-o, insistă ea, pe urmă spun că în afară de unele întreruperi care au făcut ca prelegerea să nu aibă cursivitatea dorită – dar aceste întreruperi nu i se pot imputa vorbitorului, se înţelege de la sine –, din punct de vedere ştiinţific, mai cu seamă, conferenţiarul a spus tot ce trebuia să spună.

— De ce „mai cu seamă“, ce ar fi trebuit să mai zică, distinsă doamnă?

— Ar fi trebuit să spună, cum am scris eu în articol: „Curaj, doamnelor! Cine face începutul? Cum vă îndemnaţi adesea la rău una pe alta, ca să le plăceţi bărbaţilor, pe care nu-i costă nimic, aşa trebuie acum să vă îndemnaţi la bine!“ Şi să pună chestiunea femeii, cum se discută acum în cercurile progresiste, să vorbească despre emancipare. Ştiu că e medic, dar şi medicii ar trebui să…

Dintr-odată vocea doamnei Nădejde devenise înaltă şi atmosfera de la noi din birou tensionată. Domnul Procopiu a găsit de cuviinţă să schimbe vorba cu multă abilitate, o trăsătură pe care am avut numeroase prilejuri să i-o admir:

— *Aproposito*, cum spune directorul nostru, dacă cercurile progresiste şi doamnele emancipate sunt azi foarte active în Europa de Vest, trebuie să remarc că au revenit în atenţie

şi cercurile nihiliste, pe modelul vecinilor din Est.

Stratagema redactorului-prim a fost reuşită şi de data aceasta. Toată lumea era la curent şi alarmată de influenţa nihiliştilor în rândurile tineretului de la noi, iar gazeta noastră publicase în ultimul timp mai multe notiţe pe această temă, redactate, toate, chiar de domnul Procopiu. M-am înroşit şi, ca să-mi ascund tulburarea, am ieşit să fumez. Nu se cădea s-o fac de faţă cu oaspeţii. Restul discuţiei nu l-am mai auzit. Am coborât în curte şi, cu ţigara mea de foi aprinsă, m-am oprit să vorbesc cu tânărul portar. Spre deosebire de toţi ceilalţi, care nu-l iau în seamă, eu schimb mereu două-trei vorbe cu el şi fac mari eforturi să par natural şi prietenos.

— Ce mai e nou?

Portarul m-a măsurat din cap până-n

picioare, cu o figură mai posacă decât de-obicei şi nu mi-a răspuns decât după un timp care mi s-a părut nesfârşit. E, desigur, o neobrăzare să nu răspunzi de îndată, dar am înghiţit-o.

— Aici, la noi, nimic nou, oameni care vin şi pleacă. În lumea mare, cred că dumneavoastră ştiţi mai bine, fiindcă preluaţi toate veştile, faceţi şi desfaceţi ştirile. S-ar putea spune că sunteţi fabricanţii noutăţilor noastre şi mereu trebuie să le primim aşa cum ni le împachetaţi.

Nu mi-a plăcut deloc, dar absolut deloc, cum mi-a răspuns, din păcate eram cu căluşul în gură, n-aveam de ales. Am continuat deci să mă prefac nepăsător, ca omul care conversează numai pentru că nu are ceva mai bun de făcut între două fumuri. De fapt întrebările mele erau ţintite.

— Ce mai este cu familia dumitale? Reuşeşti să-i ajuţi cu salariul de-aici? Mai cu seamă că ai atâtea surori… câte sunt?

— Trei, însă două-s măritate şi nu le mai duc grija.

— Şi cea mică? Mi se pare că am întâlnit-o pe-aici, dădea un anunţ… Se mărită şi ea?

Portarul m-a privit de data asta foarte scurt, apoi a început să rânjească în felul acela care-i e caracteristic.

— Cine, Elenuţa? E prea toantă, n-are cin' s-o ia! – apoi m-a privit iar, batjocoritor.

Ştiu că nimeni nu-i mai caraghios decât un bărbat amorezat şi că pentru cei din jur spectacolul e jalnic. E deja destul de trist şi-atâta. Dar când eşti nevoit să-ţi trădezi slăbiciunile faţă de un om lipsit de nobleţe, chinul e dublu. Cred că mi-am ascuns totuşi cu destulă iuţeală supărarea şi am reuşit să

zâmbesc. Era prima dată că auzeam numele ei mângâiat în felul acesta, iar asta mă alina. Nu-mi rămâne altceva decât să joc teatru.

Într-adevăr, poate că şi eu ar trebui să fiu canonizat pentru ce îndur de o lună încoace, zi de zi. Prin venele mele nu mai curge sânge, ci vin. La început m-a îmbătat, acum mă otrăveşte. Totul a pornit de la o întâlnire pe care hazardul a pus-o la cale, cu marea lui iscusinţă. Intrasem întâmplător în biroul unde doamna Mustea, o femeie corpolentă, nu de puţine ori acră, preia anunţurile. Mă trimisese domnul Procopiu să verific corectitudinea unei cifre. Înăuntru era o tânără care se pregătea de plecare. Am văzut-o mai întâi din spate, i se frângea talia. Era ca o clepsidră prea îngustă la mijloc, care încetineşte scurgerea firişoarelor de nisip, iar timpul meu sunt sigur că s-a oprit în loc, atunci. Am auzit un

glăscior: „*În urma unor sesizări şi reclamaţii, Casa de comerţ Albina comunică tuturor agenţilor societăţii că aşteaptă verificarea mărfurilor de către stimaţii clienţi. Am primit 100 de metri stofă de prima mână. Nu există mărfuri avariate. Rugăm încheiaţi de urgenţă contractele*. Da, mulţumesc foarte mult, doamnă dragă, cred că e corect." (Aceste cuvinte mi-au rămas în memorie şi le-am repetat de sute de ori în gând, ba chiar le-am aşternut pe hârtie, ca pe o poezie a divinului Bolintineanu.) Apoi stăpâna glăsciorului care rostea lucruri atât de nepotrivite pentru o fată s-a întors iute, de parcă mi-ar fi simţit privirile arzând-o. Ea, Elena, Elenuţa, şi-a oprit ochii pe mine atât de inocent şi de lung, încât am ştiut pe loc că săgeţile lui Cupidon nu pot fi decât albastre ca ochii ei şi că, de atunci, şi inima mea va fi

albastră. Am uitat să-i deschid uşa, la plecare, poate pentru că n-aş fi vrut să mai plece niciodată de la noi.

6

Soldatul îşi bombă pieptul şi deschise larg uşa, lăsându-l pe generalul Algiu să treacă exact în acelaşi timp cu barzoiul. Câinele avea o ţinută la fel de elegantă ca a generalului – nu degeaba îl chema Lord –, oricum una mai nobilă decât a multor oameni care intră zilnic pe uşile Prefecturii de Poliţie, şi, de câte ori îl vedea, Costache Boerescu nu se putea împiedica să nu-i admire ţinuta dreaptă a capului alb şi splendida cravată de păr lucios, ruginiu, de la gât. Cei doi erau dintre oaspeţii lui cei mai dragi. Barzoiul era oricând gata de plimbare, iar generalul dorise să vină el la Prefectură pe motiv că nu mai merge deloc la

vânătoare, nu mai iese cu zilele din casă, nu mai are nevastă, nu mai vede oameni şi scârţâie tot mai tare pe zi ce trece. De fapt cred că îi era dor de locurile în care petrecuse, orice s-ar spune, nişte ani buni, chiar dacă grei, şi în care, după previziunile prietenului Costache din faimoasa noapte de Anul Nou la care am participat şi eu, avea să se întoarcă în curând, ca prefect.

Barzoiul se aşează cu graţie lângă fotoliul de la fereastră, iar Algiu se aşează în el.

— Cum stăm cu nihiliştii? a întrebat generalul, fără altă introducere.

Conu Costache a zâmbit dând din cap:

— Nu mă pot împiedica să nu mă mir de fiecare dată că ştiţi totul dinainte. Ori aveţi… informatori… din Poliţie, ori sunteţi cel mai bun detectiv din câţi cunosc.

— Amândouă! Glumesc, desigur. Pun

lucrurile cap la cap şi mai citesc şi ziarele, cu toate că-mi pierd cam mult timp, seară de seară, cu asta. Merită, pentru că mă culc deseori râzând de trăsnăile gazetarilor. Ce mă îngrijorează la aceşti nihilişti e că au aderenţi între tinerii studioşi, la gimnaziile militare, la Academia Militară şi chiar la Facultatea de Medicină. Poliţia ţaristă a rezolvat asta, acolo, la ei, cu tinere frumuşele pe care le-a pus să se împrietenească cu studenţii… Dar cu ce te pot ajuta?

— Ca de-obicei, cu o sugestie. Orice idee e bine-venită! Dumneavoastră mă aşezaţi mereu pe făgaş, ca şi cum aţi şti totul dinainte şi v-aţi juca cu un copil pe care vreţi doar să-l puneţi la o probă.

Lord îşi frecă vesel botul lung de picioarele stăpânului. Generalul nu i-a răspuns lui Costache, dar mustaţa lui deasă şi căruntă

surâdea.

— Iată ce ştim: că o organizaţie secretă de inspiraţie rusească plănuieşte nişte atentate simultane în câteva oraşe mari, cum ştiţi că a fost şi acolo. Efectul trebuie să fie, la fel, unul de înspăimântare a oamenilor şi de distrugere a ordinii prezente. Posibil, adică mai mult ca sigur, să colaboreze cumva şi inamicii Regelui, ştiţi, cei cu „Nu vrem străini în ţară!“ Poate că acesta e de fapt scopul ultim, nu mi-e încă limpede nimic. Ce am aflat e insuficient, un om s-a îmbătat într-o crâşmă şi i-a scăpat câte ceva, dar n-a mai fost de găsit când l-au căutat ai noştri. De altfel, a oftat Costache, nu ne mai ajung oamenii…

— Dar în asemenea cazuri, când intervine comunicarea masivă între oraşe diferite, e imposibil să nu daţi de vreun fir de legătură. Un capăt ajunge, că se desface tot ghemul.

— Tocmai asta este, cred că au o minte ascuţită şi prudentă care-i conduce, şi au găsit o modalitate ingenioasă de a-şi transmite mesajele, s-a aflat tot de la beţivan, şi-mi bat capul de vreo săptămână să descopăr care ar fi. Am eliminat pe rând porumbeii voiajori şi veştile trimise prin poştă…

— A, acum înţeleg cum de l-aţi descoperit pe escrocul cu elixirul, presa spunea că l-aţi prins prin cercetări la Poşta Centrală şi mă întrebam de unde până unde?… Apropo, mi-ar prinde bine nişte elixir, sper că mi-ai păstrat din ce-aţi confiscat!

Costache îi turnă din coniacul Napoleon:

— Iată-l pe cel mai bun, îl folosesc şi eu când mă simt bătrân!

— O altă metodă obişnuită, să zicem, sunt cărţile de rugăciuni şi calendarele cu sfinţi. Ca din greşeală e pusă cu roşu o zi care nu e

duminică sau altă sărbătoare, iar asta dă semnalul. Sau se adaugă la sfârşit o zi de post care nu există. Se tipăresc special, prin urmare trebuie ţinute sub observaţie tipografiile. Aşa l-au prins pe Bruteanu, totul a pornit de la un preot care a observat o zi de sărbătoare cu roşu într-o marţi, de Sfântul Sisoe, nu că n-ar fi un sfânt demn de a fi sărbătorit, dar aşa e canonul…

— Da, îmi amintesc, a fost unul dintre cazurile în care ne-a uimit imaginaţia răufăcătorilor şi… a dumneavoastră, mai cu seamă!

— Eu îmi ocup destul timp cu codurile secrete, m-a vizitat un vechi coleg din poliţia franceză, şi am aflat de la el că sunt tot mai răspândite, continuă Algiu. De pildă citeşti tot al patrulea cuvânt dintr-un text şi dintr-o plicticoasă scrisoare de călătorie iese un text

războinic. Modalitatea a fost folosită şi de îndrăgostiţii adulterini, ca să-şi scrie declaraţii pătimaşe care pot fi citite şi de soţul încornorat sau de soţia înşelată şi te rog să-mi aduci aminte să-ţi arăt o asemenea capodoperă, când mai treci pe la mine.

— La asta ar fi nevoie de un scriitor, nu-i oricine în stare de aşa ceva… Nu ştiu de ce toate astea mă duc cu gândul la ziariştii de la *Universul*, am impresia că se petrec lucruri neobişnuite acolo, în ultima vreme. Din fericire avem un om la ei, care ne ţine la curent cu… Dar şi mai important e că am aflat, din pură întâmplare de altminteri, că unul dintre capii nihiliştilor – am găsit un *Catehism al nihiliştilor*, vi-l aduc imediat – e Preda Fântâneru.

Frumoşii ochi alungiţi ai lui Lord se întunecară şi sprâncenele lui Algiu se ridicară:

— E cumva cel care şi-a omorât amanta, a fost condamnat la cinci ani, apoi i s-a redus pedeapsa pentru bună purtare şi a fost înrolat *în corpul sergenţilor* din Bucureşti? Şi-apoi a înjurat de mamă un procuror şi-a fost închis iar, pe două luni, a ieşit, şi-acum nu mai ştiu pe unde e?

— Memoria dumneavoastră e îngrozitoare, vreau să spun că m-ar îngrozi să vă am adversar, noroc că luptăm de aceeaşi parte. Da, el e – spuse conu Costache şi sorbi din coniac –, acum e guard comunal. Locuieşte cu nevasta şi vreo doi-trei copii, nu ştiu exact, într-o fundătură de lângă Colentina. Nu-l scăpăm din ochi. N-a ieşit nimic de-aici, deocamdată, deşi mă bate gândul să trimit să-i facă o percheziţie.

— Ar fi o mare greşeală, ştii prea bine. Dimpotrivă, ar trebui avansat, felicitat, lăudat,

ca să se simtă în siguranţă.

Costache se ridică, descuie un sertar şi scoase din el o broşură destul de frumos tipărită, cu lettrine cârlionţate.

— *Catehismul nihiliştilor*, citi generalul ţinând broşura cam departe de ochi, chiar sunt curios ce principii au şi până la urmă ce vor toţi băieţii ăştia…

— Din păcate sunt şi multe domnişoare, chiar mai pornite decât ei… Permiteţi-mi să vă citesc eu, e scris cam mărunt, se oferi Costache care era atent la cel mai neînsemnat gest al fostului şef, actual prieten: „*Revoluţionarul în raport cu ceilalţi revoluţionari* – ăsta e primul capitol. Prieten şi binevenit nu-i este unui revoluţionar decât cine i se recomandă iarăşi ca revoluţionar, printr-o acţiune revoluţionară…"

Barzoiul întrerupse printr-un scurt lătrat şi

dădu din coadă, iar generalul Algiu explică:

— Adoră repetiţiile… Scuze, continuă, te rog, e pasionant!

— „Măsura prieteniei, alipirii şi a altor conexiuni faţă de tovarăşii săi nu se fixează decât după gradul foloaselor ce pot aduce cauzei revoluţiei practice şi ruinătoare.“

— Parcă-i primarul nostru, când vine cu vreo reformă urbană.

— Mai departe: „Membrii conjuraţiei stau pe aceeaşi treaptă în privinţa ideilor şi a patimii pentru revoluţie şi sunt datori, pentru acest motiv, a se sfătui împreună despre toate afacerile importante şi de a ajunge la o hotărâre unanimă.“ *C’est trop bête*, lăsaţi-mă să mai sar.

Câinele îşi înclină capul, iar Algiu, care-l mângâia, spuse:

— Suntem de-aceeaşi părere.

— Uitaţi, trec la capitolul *Revoluţionarul în raport cu societatea*: „Revoluţionarul intră în sferele oficiale, în cercurile sociale, în aşa-numita lume cultă şi nu se mişcă printr-însele decât cu credinţa că în curând vor fi cu desăvârşire ruinate. Nu mai este revoluţionar îndată ce îl doare de ceva în lumea asta sau dacă se înspăimântă de ruinarea stării sociale, a relaţiunilor sau a unui om care aparţine vreunei clase sociale. De toţi şi de toate trebuie să-i fie urât…“

— Şi uite cum trebuie să constat că de multe ori sunt revoluţionar, fiindcă-mi e tare urât de toţi şi de toate, râse generalul.

— „…şi vai de dânsul dacă s-ar întâmpla să aibă în societate vreo relaţiune de rudenie, prietenie…“

— Ah, aici nu mai corespund. Îl am pe Lord! Şi uneori pe dumneata…

Costache îşi drese glasul fiindcă nu era obişnuit cu declaraţii de dragoste de la general:

— „…vai de dânsul dacă s-ar întâmpla să aibă în societate vreo relaţiune de rudenie, prietenie sau orice alt soi de iubire care ar putea să facă a-i tremura mâna în opera de destrucţie.“ Mă rog, rezum. Ca să-şi atingă scopul, revoluţionarul e obligat să aibă relaţii în toate clasele societăţii, fără a mărturisi vreodată scopul lor, atenţie, nici măcar la spovedanie şi are să caute, vă spun exact: „a se vârî şi încuiba pretutindeni, între cei mari ca şi între cei mici, în prăvălia negustorului, în fabrică, în biserică, în saloanele aristocraţiei, în sferele birocraţiei…“

— Dar e aproape poeticeşte spus…

— Pe mine mă-nfioară. Însă citindu-vă acest portret mi-au apărut în faţă câteva

persoane cunoscute şi aproape că nu mai am nevoie de vreo confirmare ca să ştiu că sunt din grupul ăsta. Am avut ocazia să văd câţiva încuibaţi din ăştia cu aer de victimă care cere ajutor şi care au distrus totul în jur, ca un incendiu sau un cutremur. Culmea, doar Preda Fântâneru nu se potriveşte descrierii, dar s-ar putea ca el să fi intrat în joc cu alte gânduri, mai simple şi, oricât de ciudat ar părea, mai curate. Nu ştim cum arată cel care-i conduce, capul răutăţilor.

Barzoiul, care stătuse foarte cuminte până atunci, se sculă brusc şi, odată cu el, generalul.

— Iată şi sugestia pe care mi-ai cerut-o, am verificat-o pe mine: citeşte ziarele! Ele ştiu totul şi, chiar dacă de cele mai multe ori nu au conştiinţa faptelor relatate, viitorul e în întregime acolo. Dacă ştii ce să citeşti, cum să

citeşti, dacă eşti luciditatea care lor le lipseşte şi organizezi informaţia aşa cum trebuie, eliminând umplutura şi exagerările, afli toate răspunsurile.

Şi generalul ieşi tacticos. După un moment de gândire, barzoiul lătră scurt şi-şi urmă drept şi fără grabă prietenul uman. Vizita se încheiase.

*

Conu Costache se simţea deja obosit, deşi ziua nu trecuse nici de amiază. Privi pe fereastră spre Calea Victoriei, urmărind ninsoarea firavă şi dezordonată, care uda trotuarul fără să se depună. Rafale de vânt ridicau fulgii de la pământ, de parcă ar fi nins în sus. Ceva din atmosfera mohorâtă a zilei îi aminti de acea dimineaţă de decembrie, de la

care trecuseră doar două luni, când Iulia venise la el în birou. De fiecare dată când se gândea la asta simţea că-i piere sângele din obraji şi inima i se chircea. La urma urmei nu se spusese nimic fatal, nici un cuvânt greu, dar el a încercat să-i mărturisească ceva, dureros de îndelung aşteptat, şi ea îl oprise, crezând, prostuţa, că salvează totul: „Te rog, nu, pe urmă o să te superi pe mine şi nu vreau asta, cu nici un chip nu vreau, pe dumneata nu pot să te văd supărat pe mine, vreau să rămână totul aşa, până la sfârşit…“ Era prea tânără ca să ştie că vorbele nerostite sunt mult mai greu de purtat în viaţă decât cele rostite. Şi nu avea cum să priceapă că atunci când ai ceva de oferit şi nu e nimeni să ţi-l primească eşti dat afară din viaţă pe uşa din dos. Că mândria, după ce a fost lovită, te arde îndelung, ca o flacără. El îşi deschisese sufletul – şi era

pentru prima oară că o făcea în faţa unei femei, fiindcă nici măcar Agatei nu-i făcuse declaraţii. Cuvintele rostite îl chinuiau, din păcate, şi ele: „O să merg până la capăt, Iulia. Eu am o viaţă destul de plină, fac cu pasiune ceea ce fac, iar să te lupţi cu răul îţi consumă toată forţa sufletească şi tot timpul. Sunt invitat pretutindeni, am admiratori şi… admiratoare. Dar viaţa mea e ca o gamă din care lipseşte o notă. Ca şi cum ar trebui să cânt fără să folosesc o notă, sol, să spunem. Gândeşte-te că la pianul dumitale ar lipsi mereu clapa albă a notei sol, iar tu reprezinţi pentru mine…“ – şi aici ea îl oprise şi de-atunci cuvintele rostite i se păreau ridicole, prosteşti, arse ca scrumul şi nedemne de el. Dacă ar fi convins-o, aceleaşi vorbe i s-ar fi părut măreţe ca o simfonie şi l-ar fi încălzit toată viaţa. Cuvintele îşi schimbă culoarea şi căldura de

la o clipă la alta, sunt cele mai trădătoare şi alunecoase lucruri care există în noi, iar asta conu Costache o aflase abia acum, la 50 de ani.

Era obişnuit dintotdeauna s-o ocrotească pe Iulia, aşa cum o ocrotise şi pe mama ei. Îi ştia gândurile, îi ştia vorbele, îi ştia necazurile care din păcate nu-i ocoleau pe cei din familia Margulis, simţea fără greş când îi e bine şi când îi e rău, iar când ei îi era rău, se ducea în strada Fântânii, la cină, s-o vadă şi s-o înveselească fără ca ea să bage de seamă că a făcut-o intenţionat. Fata îi surâdea într-un fel deplin de câte ori îl zărea sosind şi asta îi intrase în sânge, era ca o îmbrăţişare, ca un strigăt al trupuşorului ei. Un strigăt pe care nu-l va mai auzi niciodată. Acum orice gând la Iulia îi era insuportabil şi de aceea şi-l interzicea. Căuta să fie însoţit de o femeie

când o vedea, cum făcuse la Anul Nou, şi se bucura să-i prindă îngândurarea şi mirarea din ochi. Zâmbetul ei atât de bine ştiut nu mai îndrăznea să-i apară pe chip. N-o putea ierta că-i căzuse în braţe lui Alexandru Livezeanu, un mic cuceritor, nu lipsit de farmec şi calităţi, dar fără viitor, deşi în sinea lui ştia că toate Iuliile din lume vor cădea în toate lumile din lume în capcana aceloraşi braţe de Alexandru. În orice trecut fusese la fel şi la fel avea să fie în orice viitor. Şi undeva în adâncul lui, alături de dispreţul pentru aceşti juni foarte obişnuiţi, dar frumoşi şi bogaţi şi răsfăţaţi, era şarpele sau mai curând viermele scârbos al geloziei. El nu era în stare de asemenea cuvinte şi gesturi. Nici nu-i stăteau bine. Le încercase şi se simţise aproape ucis de ridicolul lor.

Se întrebă ce face Iulia acum, unde o fi, cu

cine vorbeşte, dacă îi e bine sau rău, şi cât de des se gândeşte la el. Şi dintr-odată fu sigur că îi e rău, mai rău decât oricând, şi se simţi cuprins de panică de parcă ar fi împins-o cu mâna lui într-o prăpastie şi ar fi căzut înăuntru odată cu ea. Nu ştia dacă mai are puteri s-o ajute, ca de atâtea alte ori, şi să se salveze odată cu ea, poate doar dacă ar putea învârti înapoi roata timpului. Brusc se hotărî să treacă în cursul zilei pe la familia Margulis, pe care de la începutul anului o ocolea cu săptămânile, sub diferite pretexte. Ar fi făcut-o imediat, dar avea nişte lucruri importante de rezolvat şi el era, înainte de orice, omul datoriei. Sună şi-şi dădu comenzile cu un glas ferm, de parcă în el ar fi fost linişte.

În locul comisarului Roşca, după care trimisese, se prezentă un subcomisar, explicându-i că Roşca e plecat la o întrunire,

însă el este cel care a fost la doctorul Dimitrie Gerota. Lui Costache nu-i plăcea să nu i se îndeplinească ordinele întocmai şi să nu fie la curent cu schimbările intervenite. Va trebui să aibă o lămurire cu Roşca.

— Ce voia doctorul de la noi?

— S-a pomenit, domnule subprefect, cu un mic vagabond rănit în trăsură, aseară, după conferinţă, şi vrea să aflăm noi cine e şi cum a ajuns acolo. Băiatu', de vreo 8-10 ani, nu şi-a revenit deloc, e lovit la cap, eu, unul, nu cred c-o mai duce mult. Şi mai e ceva, băiatul l-a căutat pe domn' doctor mai devreme, în aceeaşi seară, avea să-i spună un lucru important, dar nu l-a găsit la cabinet, sora e cea care l-a trimis la Ateneu.

— De unde ştii că-i vagabond?

— Aşa arată, spuse subcomisarul fără să se tulbure prea mult de severitatea întrebării, era

descult şi altă explicaţie pentru asemenea situaţii nu poate fi. Altminteri, cel mai târziu azi-dimineaţă ar fi venit cineva din familia lui să-i anunţe dispariţia.

— Ai verificat pe listele noastre?

— Da, nu se potriveşte cu nici unul din cei dispăruţi şi nici de la orfelinat nu e.

Conu Costache îşi dădu seama că subcomisarul nu era în stare de mai mult, făcea parte din categoria celor care-şi îndeplinesc corect îndatoririle, dar nu au acel ceva în plus, acel ceva care mişcă lucrurile în lumea asta. Încă o treabă de care va trebui să se ocupe singur. Povestea n-avea cum să nu-l intrige în gradul cel mai înalt, măcar pentru că era prima dată în cariera lui că auzea de un asemenea caz. În genere, lucrurile petrecute în Capitală erau previzibile, se repetau, cu unele variaţiuni, şi puteau fi încadrate în sertare

precise. Cazurile pentru care n-avea un sertar anume erau întotdeauna cele mai atrăgătoare. Avea de lucru şi îi era deja cu mult mai bine.

7

Se lăsa seara. Băiatul continua să doarmă sau să moară. Privindu-l, Maria Gerota ar fi dat orice să ştie unde se află el acum şi ce vede sau aude acolo, îndărătul ochilor închişi. Era îngrozitor de mic, de nemişcat şi de bandajat, dar braţul îndoit peste pernă, spre tâmplă, ca un salut milităresc şi sprâncenele ascuţite arătau bătăios.

— Trebuie să-l ajutăm, n-o să-i îngăduim să moară, vreau să-l văd vorbind şi râzând. Precis e un băiat răzbătător, uite ce feţişoară are, o să treacă el şi de cumpăna asta. Asta va fi prima ta faptă bună…

De două luni, Maria vorbea tot timpul, de

obicei în gând, dar uneori, atunci când era singură, şi cu glas tare, cu copilul care urma să vină. Era viaţa ei secretă care o făcea să fie bucuroasă clipă de clipă. O ducea în paralel cu viaţa aflată la vedere, în faţa tuturor. Nimeni n-o mai văzuse supărată din ziua în care i se confirmaseră aşteptările. E drept că se simţea mai sănătoasă ca oricând şi nu-i era deloc greaţă, ca altor femei. Îl pregătea pe cel mic, pe care şi-l închipuia când băiat, când fată, pentru viaţă, şi-l ferea de pe acum de orice necaz. Avea răbdare cu oamenii mai mult ca de-obicei, îi copleşea cu bunătate şi înţelegere, pentru care primea îndărăt tot vorbe bune, pe scurt, se purta ca oricine are o mare bucurie secretă. Uneori se poartă aşa şi cei care au o mare durere, cum văzuse, la una din surorile ei, dar acum chiar şi supărarea acesteia i se părea mai suportabilă. „Când o

să-ţi scoţi căpşorul în lume, ca un ghiocel din zăpadă, sau mai curând ca o brânduşă de toamnă din iarba uscată, o să stai tot aici. E odaia ta! Vreau să-ţi schimb draperiile cu unele mai vesele, poate verzi, fiindcă primele tale anotimpuri sunt toamna şi iarna şi trebuie să ai culori în jur.“ Maria se aşeză pe scaunul cu pernă de catifea şi se uită cu dragoste la copilul necunoscut.

Adesea îl privea dormind şi pe bărbatul ei, care se culca în fiecare după-amiază vreo douăzeci de minute, nu mai mult, timp în care ea îl veghea. Se întreba cum e posibil ca el să fie atât de aproape de ea, şi totuşi cine ştie în ce lume depărtată, unde înfrunta spaime şi primejdii sau primea desfătări despre care ea, care-l avea sub ochi, n-avea habar şi, ceea ce era mai rău, uneori ea însăşi se găsea acolo, în lumea cealaltă, deşi ea, cea trează, nu avea

nici o putere asupra ei înseşi din vis. Două lumi şi două Marii care nu se întâlneau niciodată. Fiindcă ar fi dorit ca în visul bărbatului ei să fie ea, cea vie, de aici, iar faptul că acolo apărea o imitaţie de Maria, asupra căreia adevărata Maria nu avea putere şi că aceea se purta cum voia ea şi-i spunea bărbatului iubit ce voia ea, i se părea unul dintre lucrurile cele mai nedrepte din câte există. Nu se recunoştea în oglinda de acolo şi simţea o mare primejdie în asta. În zilele când la trezire el îi spunea că a visat-o, nu se bucura, pentru că femeia din vis îi luase locul şi-i fura numele fără ruşine şi-şi făcea de cap în sufletul bărbatului ei. Sau poate că el era de vină că visa o alta crezând că-i ea.

Băiatul nu mai respira, parcă, şi soţia doctorului se înspăimântă deodată că îl vor pierde, că poate l-au pierdut deja. Îi puse

degetele pe gât, dar nu găsi pulsul. Plecă în fugă în camera ei să ia oglinjoara de călătorie, şi-o aduse, punând-o sub nările murdare ale copilului. Oglinda rămase limpede un moment, apoi imediat, spre uşurarea ei, se aburi.

— Iertaţi-mă, coniţă, a sosit domnul subprefect Boerescu, întreabă dacă-l puteţi primi şi-şi cere scuze că i s-au terminat cărţile de vizită.

Jupâneasa nu trebui să aştepte prea mult răspunsul:

— O, cât mă bucur c-a venit, mă duc eu!

Maria îl sărută pe frunte pe băiat şi-i spuse câteva cuvinte pe care numai ea le auzi, apoi ieşi imediat în întâmpinarea musafirului, poftindu-l în salon.

— Mai bine mai târziu decât niciodată, doamnă, spuse conu Costache cu vocea lui joasă, parcă tristă, şi repetă scuzele, explicând

că noile cărţi de vizită îl aşteptau de sâmbătă la tipografia *Universul*, dar că nu-şi făcuse încă drum pe-acolo, să le ridice.

Când o văzu pe femeia din faţa lui, şeful Siguranţei publice se bucură că nu era în uniformă, voia ca înţelegerea dintre ei să fie cât mai directă. Uniforma o purta din ce în ce mai rar într-o lume în care toţi au una: portarii, chelnerii, magistraţii, vizitiii, funcţionarii poştali. Cât despre ea, nu părea dintre femeile care se lasă impresionate de galoane şi decoraţii.

— Luaţi loc, soţul meu urmează să sosească în curând şi, dacă doriţi, vă invităm cu plăcere la noi la cină.

Costache refuză, pentru că mai avea un drum important de făcut, aşa că doamna îi propuse un ceai, care fu acceptat bucuros. Părea preocupat. Îi ceru iertare că n-a fost şi

el la conferinţă, din motive de serviciu.

— Cum au decurs lucrurile? întrebă din politeţe, ca şi cum n-ar fi avut habar, deşi îi ajunseseră deja tot felul de vorbe la urechi, mai mult rele decât bune.

Doamna Gerota se îmbujoră. Într-un acces de sinceritate pe care interlocutorul ei i se părea că-l merită, spuse:

— Mă tem că nu foarte bine. N-a fost linişte în sală, soţul meu era foarte răguşit, iar publicul bucureştean nu e pregătit pentru asemenea revoluţii.

— Da, oamenii nu fac niciodată revoluţiile care trebuie…

— Vă referiţi la politică?

— Doamnă, permiteţi-mi să mă-nclin! a răspuns Costache admirându-i isteţimea, dar a schimbat imediat vorba. A rugat-o să-i povestească tot ce s-a întâmplat cu o seară în

urmă, fără să uite cel mai mic detaliu.

— Am ieşit pe uşa laterală, dinspre strada Franklin, ca să nu ne întâlnim cu nimeni. Dimitrie era obosit şi abia mai vorbea, să ştiţi, domnule Boerescu, că a fost un adevărat luptător, nu mulţi bărbaţi ar fi îndurat cu atâta curaj ce a îndurat el… De dragul binelui tuturor, nu al lui. Iertaţi-mi patosul. Revin. În faţa uşii ne aştepta trăsura. Tănase, vizitiul nostru, adormise pe capră, asta explică de ce nu ştie nimic. Eu am urcat prima, abia aşteptam amândoi să ajungem acasă, când l-am văzut pe băieţel întins pe banchetă. Desculţ, picioarele îi atârnau jos, iar capul îi sângera. M-am speriat, nu vă ascund, îngrozitor, şi am ţipat.

Povesti şi urmarea, Costache îi mai puse câteva întrebări din care se convinse că doamna Gerota e într-adevăr ageră la minte,

nu numai drăguţă şi prietenoasă. Iată o femeie pentru care îl invidia pe doctor. Tocmai îşi făcuse şi acesta apariţia în salon.

— Nu vă ascund, domnule doctor, cât vă invidiez! îl întâmpină musafirul.

— Da, toată lumea mă invidiază pentru casa asta şi pentru cât de repede am făcut-o, mai cu seamă asta e demn de laudă, spuse foarte încet doctorul, care încă nu-şi revenise cu vocea.

Ca orice om de lume, Costache nu risipi confuzia: dacă ar fi făcut-o, Gerota ar fi fost pus într-o situaţie stânjenitoare faţă de soţia lui. Poliţistul adăugă numai:

— Da, chiar aşa este, şi acest minunat cadru n-ar fi cu adevărat de invidiat fără doamna casei. Vorbeam cu soţia dumneavoastră despre băiat, nu aveţi chiar nici o idee de ce ar fi avut cineva dorinţa sau interesul să vi-l pună în cârcă sau în braţe, ca să zic aşa?

— Poate ştiind că sunt medic?…

Între timp doamna repetă totuşi invitaţia la masă şi Costache se răzgândi, pentru că se simţea bine cu cei doi. Abia în timpul cinei reluară conversaţia.

— Mă puteţi lămuri, vă rog, ce avea să vă spună copilul – o să vreau să-l văd şi eu, după cină, poate se trezeşte – şi ce v-a povestit sora? Subcomisarul meu n-a fost prea limpede.

— Îmi adusese o scrisoare de la o doamnă, mai precis de la *doamna*, cum zice că a zis copilul, aşa că la început am crezut că-i vorba de Maria, de soţia mea. Dar n-a vrut să i-o lase sorei.

La aceste cuvinte, în ochii căprui ai lui Costache trecu ceva ca un mic fulger, dar ceilalţi doi nu observară nimic. Poliţistul era obişnuit să-şi stăpânească foarte bine emoţiile.

Rugă să fie dus fără întârziere în camera băiatului, să-l vadă şi el. Intrară aşadar toţi trei. Înăuntru se simţea un aer rece, doamna Gerota roti comutatorul lămpii şi, în loc să strige, îşi puse mâna peste gură: patul era gol. Lângă pat zăriră o bucată ruptă din cămaşa de noapte în care fusese îmbrăcat copilul, iar fereastra era deschisă. Conu Costache privi afară, dar în lumina felinarelor curtea şi strada erau pe deplin liniştite. Vântul risipise norii şi cerul era înstelat.

8

Fetiţa n-avea mai mult de 6 ani. Era îmbrăcată „de căpătat“, cu haine prea mari pentru ea, şi şuviţe firave de păr blond îi atârnau de-a lungul obrajilor, scăpate de sub broboada cafenie pe care şi-o înnodase la ceafă. Paltonul care-i ajungea la glezne fusese

cândva elegant, dar avea nasturii pe dreapta, ca la băieţi, şi în câteva locuri era rupt şi cusut peticit. Cu paşi vioi, fata urma un drum plin de cotituri şi ocolişuri printre crucile din cimitir. Se vedea că-l făcuse de multe ori, fiindcă nu ezita, uneori se sprijinea cu o mână de câte o cruce de lemn, alteori călca cu grijă pe marginea unei gropi proaspăt acoperite, dar avansa cu repeziciune. Ajunse la ţintă şi intră într-un cavou în care se afla un bărbat care fuma, aşezat pe o ladă. Fata se propti în faţa lui şi-i spuse zâmbind fericită:

— Te caută un om cu puşcă!

Era bucuroasă că are un anunţ atât de important de făcut.

— Zice să vii să vorbeşti cu el, te aşteaptă la poartă.

Preda Fântâneru se sculă, se uită gospodăreşte în jur, puse nişte cruci de lemn

peste ladă, luă de mână fetiţa şi porni. După ce a ieşit pentru a doua oară din închisoare, Preda a reuşit să fie primit iar ca guard comunal, însă, ce-i drept, fusese pus de pază într-un loc fără mari probleme şi riscuri, la Cimitirul Reînvierea, căruia oamenii îi spuneau şi Colentina sau Pătrunjel. Paznicul avea cu o poreclă mai mult decât cimitirul, i se zicea Baionetă, Spangă sau Jianu, nume care-i venea de la locul în care se născuse, pe Jiu. Era bine clădit, spătos ca un taur, avea păr negru şi favoriţi de ciocoi, iar ochii lui strălucitori îi intimidau pe bărbaţi şi atrăgeau ca un magnet cuconetul. Convingea pe oricine de orice, cu o uşurinţă de care se mira şi el. Vorbea cu plăcere şi râdea cu veselie adevărată. Cândva fusese un om bun şi drept şi tot în numele dreptăţii făcea ce făcea şi acum. Nu credea în strigoi, deşi poveştile de groază

despre oameni care ies din morminte nu erau rare la el în sat. Credea numai în mânia care ieşea uneori din el şi era mai rea decât strigoii. Pe jandarmi şi pe paznicii de închisoare ştiuse să-i îmbuneze întotdeauna cu o atitudine plină de supunere şi nu poţi zice nici măcar că se prefăcea. Asta însemna că, dacă nu-l ucide glonţul, n-are de ce să-i fie frică. Închisoarea e un loc ca oricare altul din lumea asta.

Se împrietenise din prima zi cu intendentul şi familia lui, care locuiau într-o casă dărăpănată de la marginea cimitirului, mâncau numai din pomeni, se îmbrăcau de bogdaproste, şi-şi luminau cele două odăi mici cu lumânări pe jumătate consumate, luate din sfeşnicele bisericii. El le aducea uneori de mâncare, de la nevastă-sa. Cei patru copii ai intendentului îl respectau pe Preda ca pe un

frate mai mare şi-i făceau toate voile, cei trei băieţi îl imitau, iar fetiţa, Ilinca, îl adora. Intendentul nu înţelegea de ce mai e nevoie de un paznic, pe lângă el, care are toată răspunderea administrativă, dar dacă cineva hotărâse asta, n-avea nimic de zis. Omul cel nou îi plăcea, iar timpul trecea mai uşor.

Când sergentul, care avea numărul 141 cusut pe chipiul uniformei, întrebase unde-i paznicul comunal Preda Fântâneru, că are să-i zică o poruncă de sus, Ilinca se oferise prima să-l aducă ea, imediat. Mai întâi curcanul a vrut s-o însoţească, dar intendentul i-a spus că sunt noroaie şi-ar fi păcat să-şi murdărească bocancii, mai bine să-l aştepte aici şi să tragă dintr-o ţigară. S-a bucurat să asculte sfatul: nu-i plăceau deloc cimitirele şi crucile. Tocmai terminase de fumat, când Preda a apărut pe aleea udă ţinând-o de mână pe Ilinca. Arăta

atât de liniştitor şi de cuminte, cu fata de mână, că sergentul, care-l ştia după faimă, se întrebă cum de fusese în stare să omoare. Că-l înjurase pe procuror de mamă, asta înţelegea şi el, şi aproba, dar că-şi omorâse amanta era de neînţeles.

— Vii cu mine, îi spuse pe un ton de comandă, te-aşteaptă dom' căpitan.

Cei patru copii şi tatăl lor se uitau cu atenţia îngrijorată pe care o au rudele iubitoare când unul de-al lor primeşte o veste rea, aşa că sergentul se simţi obligat să adauge:

— Ai noroc, te avansează! Făcu o pauză şi adăugă: pentru merite în serviciu…

Faţa lui Preda arăta îndoieli, ca şi cum ar fi bănuit că-i o glumă, o confuzie sau, mai rău, o capcană. Acelaşi lucru îl crezuse şi sergentul când i se încredinţase misiunea de a merge la cimitirul Pătrunjel. Ce merite poţi să ai ca

paznic la cimitir? Atunci el, sergentul de stradă numărul 141, ar trebui să fie avansat general, pentru câte a făcut: a găsit un sugar abandonat şi l-a dus la leagănul de copii, l-a prins pe băiatul care şterpelea găini din curţile oamenilor şi i-a tras o mamă de bătaie care să-l lecuiască pe toată viaţa de furtişaguri, a anunţat imediat pompierii când a luat foc prăvălia lui Hagianof, de nu s-a întins pârjolul nici măcar la vecini. Şi câte altele! Nimeni nu-i mulţumise, măcar, darămite să-l avanseze. Şi uite cum pe un ucigaş, până la urmă, că asta era Preda Fântâneru, şi un paznic de cimitir care supraveghează morţii, de parcă mare primejdie ar fi aici, şefii lui l-au remarcat deja pentru merite în serviciu. Mare-i grădina lui Dumnezeu, şi multă nedreptate în ea!

Nu visasem nimic, somnul mi-a fost negru, ca şi cum tot ce ţine de vis rămânea acum privilegiul stării de veghe. Nu m-am bucurat să mă trezesc. În dosul ferestrelor încadrate de o draperie veselă, verde deschis, extrem de uzată, se vedea întunericul, aşadar dormisem toată ziua. Două ghivece cu plante roşietice erau aşezate pe nişte stative de lemn, de o parte şi de alta a geamului. Răul fizic continua. Eram îmbrăcată în cămăşuţa albă de bumbac, pe care o port pe sub orice rochie. Nu ştiu cine mă dezbrăcase, şi când. Fusta mea *cloche* era aşezată neglijent pe spătarul unui scaun, peste ea bluza, iar micile volane de la gât ale corsajului păreau ofilite. M-am ridicat, şi nu eram foarte sigură pe picioare. M-am îmbrăcat cu destulă greutate, noroc că n-aveam şi corsetul, şi m-am îndreptat spre uşă, dar înainte s-o ating, s-a auzit un ciocănit şi uşa s-

a deschis singură. Un domn necunoscut, bătrân, jovial, mi-a luat mâna şi în loc să mi-o sărute mi-a încălzit-o între palmele lui.

— Doctor Cristescu, a spus. Felicitări, eşti în picioare. Ai mâinile reci, tot mai multă lume are probleme de circulaţie! Cred că diagnosticul meu a fost corect, epuizare fizică şi, poate, nervoasă. Ţi-am făcut un calmant, pentru că aveai un fel de spasme, sper că nu eşti însărcinată.

Era prima dată că cineva formula atât de direct temerile mele din ultimul timp şi m-a luat pe nepregătite. El a trecut foarte repede peste tăcerea mea şi-a spus:

— Baia e la capătul coridorului. Luca, nepotu-meu, adică unul din nepoţii mei, cel care te-a adus aici, dă o mică petrecere în sufragerie, sunt doar câţiva colegi, lume drăguţă, du-te şi tu, o să-ţi prindă bine. Vrei s-

o trimit pe Vio? O ştii, nu? E prietena lui.

Cred că vorbea de circăreasa cu păr puţin.

— Lasă, mai bine te conduc eu… Dar n-ai apucat să-mi spui cine eşti.

— Iulia Margulis, am murmurat.

— Margulis… e nume evreiesc sau grecesc? Cum ai ajuns, fetiţo, în situaţia asta, ca să nu spun în halul ăsta? Ţi-am văzut braţele, n-ai urme de injecţii. Nu ştiu ce-i cu generaţia voastră, parcă vi s-a urât cu binele, la toţi.

— Vă mulţumesc pentru îngrijiri, domnule Cristescu, dar, dacă nu vă supăraţi, v-aş fi recunoscătoare să-l chemaţi pe domnul doctor Dimitrie Gerota. E prieten cu noi, de fapt cu papa… doctorul Leon Margulis… poate aţi auzit de el, am spus nesigură, fiindcă papa nu e chiar atât de cunoscut în Bucureşti. Dacă nu, vă rog să mă trimiteţi acasă, în strada Fântânii.

Aş avea nevoie de o trăsură.

Cristescu s-a oprit în faţa uşii noi şi urâte a salonului şi s-a uitat la mine cercetător.

— Mă tem că e mai… mă tem că ai încă nevoie de îngrijiri… spune-mi deschis, te rog, eşti cumva în tratament?

Mi-au picat rău cuvintele lui şi gestul vag spre cap. Ceva nu era în regulă cu gândurile mele, parcă nu mai eram în viaţa mea sigură, cunoscută, în care ştiam ce înseamnă fiecare gest şi fiecare cuvânt. Parcă totul se înstrăinase şi îmi scăpa printre degete.

Conu Costache mi-a vorbit odată despre un soi de miopie a gândurilor care te împiedică să vezi lumea din jur aşa cum este. Era pe vremea când mai ştiam să vorbim ca doi prieteni.

— N-am idee, din păcate, adică din fericire, cum e să ai vederea scurtă, pentru că,

deşi mama îmi tot spune că-mi stric ochii citind în trăsură, văd foarte bine! i-am spus eu atunci, veselă.

L-am rugat să-mi descrie şi mie cum văd miopii, cu o curiozitate pe care o am pentru tot ce ţine de trup, mai ales de ochi.

— Explicaţia ştiinţifică ţi-o poate da tatăl tău, deşi nu e chiar o boală, e legată de forma cristalinului. Dar e aşa ca şi cum ai avea în faţă o pânză de păianjen foarte des ţesută. Uită-te la raftul ăsta de cărţi, mi-a zis el arătând spre bibliotecă. Tu distingi bine fiecare cotor, nu ? Ţi-e limpede unde începe, unde se termină, şi poţi citi ce scrie pe fiecare. Dacă eşti mioapă, şi-ţi doresc să nu ajungi la asta chiar dacă citeşti mult în trăsură, toate cotoarele se topesc şi intră unele în altele, ca la un desen în culori de apă, lucrurile nu mai au un contur clar, care le separă unele de

altele, iar scrisul nu se mai distinge deloc. E o mlaştină a privirii. Însă la miopia despre care vorbeam eu, cea a minţii, mlaştina e în înţelegere.

Abia acum ştiu bine ce-a vrut să spună. Mi se pare că lumea lui Dumnezeu a îmbătrânit şi e mai tristă, mai strâmtă, fără trecut şi fără viitor. Poate Dumnezeu a îmbătrânit şi El, m-a uitat, nu mai ştie de mine sau e miop şi nu mă mai zăreşte, m-a pierdut din vedere. Mă simt ca oaia rătăcită, care zace în prăpastie cu piciorul rupt, şi turma ei e undeva departe, departe înainte sau departe în urmă. Aş vrea să vină cineva să mă scoată de aici, să mă ia şi să mă vindece şi să mă ducă la turma mea. Păstorul cel mare să mă ia în braţe şi să nu-mi mai fie frică niciodată. Mi-e foarte dor de papa şi mi-e dor de cel care am crezut că e Alexandru. Şi de mama, şi de noul nostru

prieten Dan Creţu, de dragul de Jacques şi de cel care ştiu că e conu Costache. De ce nu se întreabă unde sunt şi ce fac? N-ar trebui oare să mă caute?

Am bătut la uşă, iar domnul Cristescu a apăsat pe clanţă şi m-a lăsat să intru în salon.

— V-o prezint pe musafira noastră, Iulia Margulis. V-o las în grijă. E bine, sănătoasă, a mai spus el vesel şi cred că numai eu i-am simţit îndoiala din voce la ultimele cuvinte.

— Bravo, iubito, te-ai trezit, arăţi mult mai bine.

Era blonda cu părul ca peria, Vio, din câte-mi spusese doctorul Cristescu. El a fost cel care m-a condus până la cel mai apropiat fotoliu. Era singurul om care-mi părea din aceeaşi lume cu mine dintre toţi pe care-i întâlnisem de azi-dimineaţă. Ne-a urat petrecere plăcută şi a dat să se retragă. I-am

spus cu disperare în glas, cât am putut de încet, ca să nu audă ceilalţi:

— Când vine domnul Gerota, vă rog mult, nu uitaţi să trimiteţi după mine.

A aprobat din cap, dar s-a întunecat la faţă şi-a ieşit. Aşa a început cea mai mioapă seară din viaţa mea. Dar poate că ar trebui să spun pur şi simplu că aşa a început viaţa mea, pentru că nimic din vechea mea existenţă nu mai era la fel în cea nouă. Profesoara de biologie de la Şcoala Centrală ne-a spus că pe râme le poţi tăia în două cu cuţitul şi fiecare parte o să-şi continue drumul, pe cont propriu, la orice distanţă una de alta. Că una poate dispărea, eventual, iar cealaltă să trăiască mai departe. Exact aşa mi s-a întâmplat mie, într-o zi oarecare, şi nimic nu m-a pregătit pentru ruptura asta de mine însămi. Nu m-a întrebat nimeni dacă mi-o doresc sau dacă sunt de

acord cu ea. Cuţitul vieţii m-a tăiat în două. Râma continua să trăiască.

10

Două begonii străjuiau ferestrele, în ghivece mari, pe nişte stative de lemn. Draperiile crem date de o parte şi de alta a ferestrei şi prinse fiecare la mijloc cu un cordon auriu lăsau să se vadă întunericul de afară şi câteva stele pe cerul senin. Şi în cameră era întuneric, însă o luminiţă de candelă permitea să distingi un pic în jur. Nicu se lăuda mereu că are ochi de pisică şi vede noaptea. A studiat puţin camera care nu avea nimic special în afară de tavanul foarte înalt. Nu-şi amintea s-o mai fi văzut: acasă nu era, nici la familia Margulis, atunci unde? Mai întâi s-a gândit fericit la visele nemaipomenite pe care le avusese chiar înainte de a se trezi, şi le-a repetat ca să nu le

uite, pentru că deja simţea că pierde bucăţi mari din ele, care se topesc şi dispar ca zăpada. Apoi i-a revenit în minte spaima pe care o simţise când „omul lui“ îi răsucise mâna şi-l trântise la pământ, cum a început să plângă, ceea ce nu strică niciodată, dar nici nu i-a folosit la nimic, şi cum celălalt mişel îi luase totuşi apărarea. Mai mult nu-şi amintea. S-a gândit cu spaimă că nu putea fi decât la răufăcătorii pe care-i surprinsese în subsolul Ateneului. A crezut că e legat de pat, pentru că se simţea complet înţepenit, dar încercând să-şi mişte braţele, a observat uimit că îl lăsaseră liber. Mare greşeală! Îl durea destul de tare mâna răsucită, din fericire dreapta, pe care el n-o prea folosea, şi-l înţepa şi capul, chiar în creştet. S-a pipăit şi a dat de un bandaj bine strâns, pe care a încercat zadarnic să şi-l smulgă. Apoi a coborât din pat, ca să

inspecteze locul în care era prizonier şi să vădă cum să evadeze cât mai curând. Nu putea fi decât în mâna mişeilor care-l loviseră, iar aceştia – cum bănuise de la început, dar acum avea şi dovezi – erau oameni foarte-foarte primejdioşi. Trebuia să fugă fără întârziere şi să se adăpostească la familia Margulis şi să se sfătuiască cu Jacques ce să facă. Jacques era înţelept şi-i dădea întotdeauna sfaturi bune. Şi de câte ori nu-l asculta îi părea rău pe urmă.

Şi-a căutat prin beznă hainele, dar nu le-a găsit. Ghetele îşi amintea că le avea pe după gât, ultima oară, ca să nu facă zgomot, dar şi ele dispăruseră. Cămaşa de noapte, care trebuie că era de om mare, îl incomoda, ajungea până la pământ şi călca pe ea, în schimb mânecile îi fuseseră suflecate de cineva, până la cot. A ridicat poalele cămăşii la gură şi le-a făcut o gaură cu dinţii, apoi s-a

chinuit să rupă pânza, deşi îl durea mâna. A reuşit cumva, până la urmă, în aşa fel încât acum partea de jos a cămăşii de noapte mergea într-o dungă piezişă de la pământ spre genunchi, dar cel puţin nu mai călca pe ea. Pe sub uşă se zărea o geană de lumină, deci era primejdios să folosească uşa. S-a dus la fereastră, dar nu ajungea la mâner. Lângă capul patului era un scaun cu pernă de catifea. L-a tras cu grijă lângă fereastră, cât mai fără zgomot, şi s-a suit pe el. A deschis şi, fără să stea pe gânduri, a încălecat pervazul. A răsuflat uşurat când a văzut că era la parter. Până jos se putea sări. Aşa că şi-a dat drumul, şi jos şi-a îndoit puţin genunchii, apoi s-a ridicat cu bine. Primul lucru pe care trebuia să-l facă era să urineze. A ales zidul casei, ca semn de protest faţă de oamenii răi care-l închiseseră.

*

— Asta le-am făcut mişeilor, i-a povestit lui Jacques după exact o jumătate de oră, încercând să pară modest.

De fapt era mândru de el şi de tot ce i se întâmplase de ieri încoace, deşi a trecut sub tăcere că plânsese şi că omul ăla care l-a apărat a zis că-i nevolnic şi că bâzâie ca musca. Prima care-l văzuse fusese bucătăreasa. Ieşise să arunce gunoiul, era beznă. A crezul că-i un moroi şi-a ţipat, moroiul avea capul lui Nicu, dar legat cu un bandaj înspăimântător. Femeia şi-a amintit că Jacques fusese îngrijorat toată ziua pentru că prietenul lui n-a mai venit, că-l aşteptase degeaba, şi-a fost sigură că Nicu e mort, bietul băiat! Dar moroiul a chiuit vesel şi-a intrat pe uşa de serviciu ca orice servitor, nu prin zid,

aşa că bucătăreasa l-a urmat şi s-a convins: era băiatul, însă îmbrăcat într-o cămaşă de noapte sfâşiată, desculţ, vânăt de frig, cu mânecile atârnându-i până la genunchi.

La familia Margulis era jale mare, Nicu a aflat că Iulia e bolnavă cam ca nea Cercel, adică nu puteai vorbi cu ea, iar doctorul se dusese până la cabinet după nişte medicamente. Cu toată agitaţia, Jacques a fost într-al nouălea cer când l-a văzut intrând, l-a îmbrăţişat de câteva ori, încălzindu-l. Curând a venit şi Agata, albă la faţă şi cu ochi blânzi, foarte obosiţi, Nicu şi-a spus povestea pe scurt, iar mama lui Jacques i-a dat haine şi mâncare şi i-a pregătit patul, lângă prietenul său. Ea s-a dus înapoi în odaie la Iulia şi îi venea mereu să plângă. Acum, rămas doar cu Jacques, Nicu reluă povestea, la lumina blândă a lumânării din lampa mică, pe-

ndelete, cu detalii pe care nu le poţi spune oricui.

— Am sărit de la trei metri (la prima relatare fuseseră doi), îţi venea ameţeala când te uitai în jos, şi-am ieşit tiptil pe poartă. Mişeii nu m-au simţit. Era beznă şi mai întâi nu mi-am dat seama unde sunt, aşa că am mers la întâmplare, înainte. Mi-era un frig, frăţioare, îmi îngheţa aia pe sub cămăşoiul rupt! Mâna mă durea, da' picioarele erau întregi, aşa că am luat-o la galop. Şi, cred că s-a rugat mamaia din cer pentru mine, că-n momentul următor m-am dumirit: ajunsesem la Batişte, am văzut biserica şi de-acolo ştiam cum să tai drumul cel mai scurt până la tine. Da' soru-ta ce-o avea, crezi că are pietre, ca nea Cercel?

— Nu ştiu, azi-dimineaţă a început sau poate azi-noapte, crede papa.

— Ei, da’ am uitat să-ţi spun, frăţioare, că pe Câmpineanu am prins o trăsură, m-am suit în spate, ştii cum fac io.

— Nu te-a văzut nimeni, adică, vreau să spun, în ce hal erai?

— Ba era s-o păţesc de două ori, noroc că ştiu unde-s sergenţii de stradă. Cred că m-ar fi dus la Poliţie şi m-ar fi lăsat peste noapte cu toţi ăia, borfaşii, păi io ardeam să vin să-ţi povestesc. Tre’ să-ţi spun ce-am visat, chiar înainte să mă trezesc în patul ăla, a fost cel mai frumos şi cel mai fericit vis din viaţa mea, a început Nicu, iar Jacques îl asculta cu cel mai frumos şi mai fericit zâmbet din viaţa lui. Era singurul care îşi făcuse griji pentru Nicu. Luni seara fusese numai trist şi se credea uitat, trădat, dar când a văzut că nici…

— Când am văzut că nici azi nu dai pe la mine, să ştii că nu te mint, am ştiut precis că ţi

s-a întâmplat ceva, a spus el, cu rr-ul lui mai franţuzesc ca oricând. Nimeni n-a vrut să m-asculte, pentru că e tevatura asta în casă, dar mie mi-era mai mare grijă de tine şi nu ştiam ce să fac, mâine cred că aş fi vorbit cu nenea Costache. Bine c-ai venit şi c-ai scăpat, oftă el şi-l îndemnă să-şi povestească visul.

— Să vezi. M-am visat într-o casă străină, cum să-ţi spun, parcă nu era de la noi din Bucureşti, şi vedeam fiecare lucruşor cum te văd şi cum mă vezi, numai că…

Însă n-a apucat să continue, că Agata a intrat din nou în odaie:

— Bine că nu dormiţi încă. Uite, conu Costache vrea să vorbească puţin cu tine, Nicule. Îl invit aici. Jacques, înveleşte-te, te rog, dragu' mamii, nu vreau să răceşti, să mai păţeşti şi tu ceva…

Aşa că Nicu spuse pentru a treia oară în

aceeaşi seară prin ce-a trecut. Era neobişnuit de vioi şi părea un ostaş care aşteaptă să fie decorat, cu toate că bandajul alb făcea ca atât faţa, cât şi vârsta lui să pară neînsemnate.

Poliţistul nu-l întrerupse, parcă nici nu-l asculta.

*

Când conu Costache a înţeles din replica doctorului Gerota că băiatul rănit e curier, fiindcă îi adusese „un plic de la Doamna“, şi-a dat seama că identificarea lui nu mai e o problemă. Dăduse de capătul firului care avea să desfacă ghemul. Tocmai asta omisese subcomisarul să-i spună, şi şeful Siguranţei Publice se miră din nou cum de are în serviciul lui atâţia poliţişti care, deşi bine pregătiţi şi conştiincioşi, cu şcoală, ba chiar

cu facultate, trec orbeşte tocmai pe lângă acel detaliu care rezolvă de la sine lucrurile.

N-ar fi ştiut să spună exact cum şi de unde, dar era aproape sigur că ştie, chiar înainte să-l vadă, cine e curierul de opt-nouă ani. Mirosul, nasul lui „Tache cel Mare“, cum îi spun oamenii lui. Aşa că, spre deosebire de doamna Maria Gerota care fusese cuprinsă de panică văzând camera goală şi spre deosebire de doctorul Gerota care era supărat, conu Costache şi-a închipuit destul de exact cum au decurs lucrurile. Mai mult, ştia şi unde să-l caute pe băiat. Nu s-a gândit decât ca posibilitate puţin probabilă la răpire, deşi bucata sfâşiată din cămaşa de noapte îl deruta. Rana era pesemne mai puţin gravă decât s-a crezut, dar cum băiatului i se administrase un calmant, a dormit bine toată ziua. Când s-a trezit, a crezut că e în mâna răufăcătorilor, şi

de fapt aşa credea şi acum, când îi povestea aventura lui cu bucurie, şi crezându-se erou.

Conu Costache se întâlnise la uşa casei cu prietenul său şi, chiar înainte de a se linişti că presupunerile îi erau confirmate una câte una, că rănitul e Nicu şi că Nicu a ajuns cu bine la ocrotitorii lui, s-a neliniştit. A aflat că Iulia delirase, acum era sub efectul unui calmant, după cum i-a spus prietenul lui. Fata nu fusese niciodată bolnavă serios şi niciodată Costache nu-l văzuse pe Leon Margulis atât de disperat. Poliţistul n-a îndrăznit să-i spună cât de mult şi-ar fi dorit s-o vadă pe Iulia, să stea lângă ea. Îl asculta pe Nicu, şi îşi ascundea grijile proprii. Era târziu, aşa că a amânat întrebările şi lămuririle pe a doua zi, când l-a chemat la Prefectura de Poliţie. Până atunci micul soldat fanfaron merita o noapte de glorie. În ce-l priveşte, conu Costache ştia că-l aşteaptă una

de insomnie.

12

Acum, când încerc să descriu prima mea seară din a doua mea viaţă, şi, căutând drumul care să mă scoată la lumină nimeresc mereu în câte o fundătură, îmi dau seama că fiecare simţ al meu a fost luat pe nepregătite. Lumea avea alte sunete, alte imagini şi culori, alte mirosuri, alte mişcări, altă ţinută şi, cred, alt rost. De pipăit n-ajunsesem încă s-o pipăi şi nici de gustat n-o gustasem. Atunci când am intrat în încăpere, lucrul care m-a luat mai întâi prin surprindere a fost muzica. N-am înţeles de unde vine, credeam că undeva alături erau invitaţi nişte muzicieni, acum însă ştiu că era vorba de o instalaţie la care poţi asculta muzică 24 de ore din 24, întocmai ca-n povestea lui Mr. West din *Universul*. Dar

până să înţeleg asta şi multe altele, am trecut prin toate stările şi toate întrebările posibile. De fapt întrebările pe care le puneam cu glas tare îi făceau pe toţi cei prezenţi să râdă, cineva a spus la un moment dat că am un simţ al umorului delicios. M-ar fi bucurat remarca, dacă aş fi spus ceva de râs, dar eu eram cât se poate de serioasă. Muzica nu era una pe care s-o ştiu, ci una cum nu mai auzisem, n-aş putea nici măcar să spun dacă frumoasă sau urâtă, noroc că venea cumva mai de departe, ca şi cum cântăreţii ar fi fost în altă încăpere. Auzul meu nu era obişnuit cu felul în care se vorbea, cu felul în care se râdea, pe scurt eram ca-ntr-o nouă ţară a sunetelor. Deşi ceva mai puţin, văzul mi-era şi el luat prin surprindere: hainele celor prezenţi şi obiectele îmi erau pe jumătate familiare, pe jumătate străine, iar culorile erau altfel aranjate, unele îmi plăceau

mult, altele îmi răneau privirea. În ce priveşte mirosul, în odaia în care mă trezisem fusesem plăcut surprinsă, eram învăluită în arome încântătoare, de parcă aş fi fost într-o grădină, într-o noapte de vară. Dar acum nimerisem într-un fumoar, şi mă tem că nu se fuma tutunul cel mai bun. Pe masă era o fructieră plină de mere uriaşe. Cineva mi-a oferit unul, dar nu mi-a dat farfurie sau cuţitaş, aşa că m-am văzut nevoită să refuz. În jurul meu erau şase oameni, dacă e să-l socotesc şi pe băieţelul de câteva luni care ne arăta funduleţul şi-şi ascundea faţa la pieptul mamei lui. Două femei erau în costume de călărie, iar una, cea cu bebeluşul, într-o frumoasă fustă lungă, însă mult prea subţire, şi o bluză aproape transparentă. Bărbaţii erau îmbrăcaţi şi mai ciudat, doar în *sweatere*. Îi descriu în ordinea în care mi-au fost prezentaţi, deşi nu era deloc

o prezentare în toată regula, oricum le-am aflat doar prenumele sau poreclele. Pe nepotul doctorului Cristescu, Luca, îl ştiam deja: era încă tânăr. N-aş fi putut spune dacă are 30 de ani sau 20. Voce plăcută, cum am mai spus, şaten, suplu, cumva plictisit, păr pe-o parte, peste frunte. Ceva mai la stânga era femeia cu copilul, şi ea tânără, mie mi-a plăcut, deşi m-a umplut de uimire de la primele vorbe:

— Sunt mamă singură din proprie alegere. Propria alegere a altcuiva. În orice caz instituţia căsătoriei n-am îmbogăţit-o şi n-am întărit-o. El – şi l-a întors pe bebeluş cu faţa spre mine – e cel mai bun lucru pe care l-am făcut în viaţa mea. Îl cheamă Alexandru, dar nu-i spun aşa, îi spun în toate felurile. Are aproape şapte luni.

Copilul, cu o hăinuţă în culori vii cum nu mai văzusem, semăna cu un fluture. Şi ce să

vezi? Fluturele ăsta mic a ţinut să se aşeze la pieptul meu, mi-a zâmbit, a chiuit, mi-a luat degetul mic şi mi l-a plimbat pe toată lungimea gingiilor lui ştirbe, moi şi vălurite, m-a muşcat cu dragoste şi poftă, râzând cu toată faţa şi mai cu seamă m-a contemplat cu o bucurie de parcă nu ne văzuserăm, noi doi, de mulţi-mulţi ani şi acum ne reîntâlneam. Pot spune că bucuria a fost reciprocă. Mama lui s-a mirat puţin. Copilul voia la mine, nimeni nu mai exista în clipa aceea pentru el în toată încăperea. Ei, uite o dragoste perfectă, mai frumoasă decât cele câteva, părelnice, trăite de mine până la Alexandru Livezeanu şi mult mai intensă decât a lui. (Poate eram nedreaptă.) Ne-am lipit palmele una de alta cel puţin de zece ori, potrivindu-le laolaltă şi rotindu-le împreună, până să ne luăm rămas-bun, apoi, privind îndărăt în timp ce mama lui

mergea înainte, spre uşă, băieţaşul mi-a spus vorbe bune pe limba lui şi din când în când mai striga fericit, cu ochii lipiţi de ochii mei. Of, numai copiii necuvântători ştiu să iubească cum trebuie! Apoi mi-a trecut prin cap un gând neliniştitor, că poate privirile lui au trecut prin burta mea ca razele lui Röntgen. Sau e altceva, o legătură pe care n-am cum s-o înţeleg.

După ce mama şi băiatul au ieşit – şi am observat că, în afară de unul singur din cei prezenţi, care a condus-o la uşă, cam plictisit, nici un alt bărbat nu s-a ridicat în picioare la plecarea ei – a intrat în odaie circăreasa. Mi-a fost şi ea prezentată de Luca, şi mi-a trebuit timp ca să înţeleg că am înţeles bine: studiau matematicile amândoi! Erau colegi. El ca el, dar pentru o fată e un lucru foarte îndrăzneţ. Călăreaţă la circ ar fi fost mai uşor, cum le-am şi zis.

— Pentru o fată e o mare îndrăzneală. Una mai mare decât să fii călăreaţă la circ!

Au râs toţi şi acesta e momentul de care pomeneam, când nu mai ştiu cine a zis că am umor.

— Iubito, a spus Luca, dar de data asta se adresa colegei sale, adică lui Vio, nu mie, uite pe cine am salvat, o cheamă Iulia. Eşti şi tu studentă, iubito, sau eşti încă elevă, câţi ani ai, de fapt? (Acum iubita lui eram din nou eu.)

— În iulie împlinesc 22 de ani. Aş vrea să fac medicină, dar e greu…

Mă aşteptam să se mire cu toţii de alegerea mea, cum se întâmpla întotdeauna când vorbeam despre ideea asta, dar au fost absolut liniştiţi. Doar Vio a replicat că par mai mică decât vârsta pe care o spusesem şi m-a întrebat în cât iulie sunt născută.

— Pe 17… când e şi aniversarea domnului

doctor Dimitrie Gerota.

Un bărbat îndesat, solid, cu păr lung şi negru, până la umeri, care parcă-mi amintea de cineva, avea un soi de tăbliţă lucioasă în palmă, s-a jucat puţin cu ea şi apoi a spus:

— Hm, aşa e, Dimitrie Gerota, născut pe 17 iulie 1867 – 1867?! – la Craiova.

M-am bucurat că nu eram singura care ştiam data de naştere a proprietarului casei (domnul cu aer romantic era pesemne un prieten al gazdei) şi m-am simţit uşurată. Până atunci, de câte ori vorbeam de domnul Gerota se făcea tăcere, ca şi cum era un subiect interzis, şi mă întrebam de ce, din moment ce ne aflam în casa lui. Cu siguranţă că bărbatul îmi amintea de cineva şi m-am străduit din răsputeri să descopăr de cine: cred că de vreun om de aseară, de la Ateneu. Atunci n-ar fi de mirare că-l ştie pe Gerota. Mai era o fată mignonă, cu

un chip angelic – dacă n-ar fi fost părul negru şi plin de creţuri foarte mici – cu faţa albă, sprâncene ca un fir, în care, spre uimirea mea, am văzut că are prinsă o mică piatră lucitoare, un diamant ca un bob de rouă. O chema Dana, un nume frumos, pe care-l auzeam prima oară, îngemănat cu Dan.

— După cum vedem, a spus Luca dându-şi la o parte părul care-i tot venea în ochi, nu-i călăreaţă la circ – şi am înţeles că e o glumă, fiindcă au râs.

Dana avea un costum de bicicletă, fustă groasă până aproape de glezne şi jachetă – întocmai, dar întocmai ca-n desenele din *l'Illustration*. N-am mai îndrăznit să le-o spun. E foarte rău dacă ceilalţi râd de tine când spui lucruri serioase şi rămân tăcuţi când spui lucruri de râs. Nu ştiu cu ce se ocupa Dana, de fapt, poate cu nimic. Trebuie să

constat că la trup toate domnişoarele semănau cu doamna Robescu, soţia primarului nostru, erau din cale-afară de slabe, oricum mai slabe ca mine. Nici una nu purta corset.

— De fapt când e construită casa voastră? a întrebat prietenul lui Gerota, domnul cu chip romantic.

— Anul trecut, am spus eu.

Iar au râs, iar Luca a intervenit:

— În 1901, scrie şi pe plăcuţa de-afară, n-ai citit-o niciodată?

De data asta am râs eu singură, ceilalţi n-au avut nici o tresărire: ar fi cu neputinţă, fireşte, să stăm într-o casă care mai are trei ani până să fie construită. Şi, cu o strângere de inimă, m-am întrebat dacă o să mă pot împrieteni vreodată cu ei, fiindcă, aşa cum ne-a declarat în noaptea de Anul Nou domnul Peppin Mirto, după ce ne uniserăm cu toţii hohotele,

prietenie e atunci când râzi de aceleaşi lucruri. Dar discuţia în acest grup era absolut de neînţeles pentru mine, ca în scrisorile cu cod secret. Am insistat:

— Ştiu sigur că anul trecut, fiindcă am fost la inaugurare!

Papa mi-a spus că greşesc când vreau cu tot dinadinsul să-i conving pe ceilalţi de un lucru, chiar dacă e un adevăr evident, trebuie să-i laşi în pace: ori se vor lămuri singuri, dacă sunt de bună-credinţă, ori sunt răuvoitori, iar atunci n-are sens să te lupţi cu ei. Însă dacă-i contrazici o să-ţi poarte pică. Aşa că până la urmă n-am mai continuat disputa, dar am rămas cu un gust neplăcut. Domnul cu părul lung, cel care-l cunoştea bine pe doctorul Gerota, fuma ţigară de la ţigară. Era cel mai bătrân dintre noi, să fi avut vreo 35 de ani, dar eu nu mă prea pricep la vârste. Mi-a întins

mâna şi-apoi, în loc să mi-o sărute, mi-a scuturat-o tare, bărbăteşte. Îl chema Ieremia, un nume de familie cu proverb, m-am gândit eu, dar fireşte că m-am abţinut s-o spun. Şi-apoi s-a întâmplat ceva care a făcut ca în această lume străină, amorţită, de mucava şi fum să înceapă să bată o inimă care să-i dea viaţă. Mi-a fost prezentat ultimul dintre cei prezenţi, cel care o condusese la uşă pe tânăra mamă. Stătea izolat, pe o canapea, mai în umbră şi avea o pipă între buze, dar nu era aprinsă. Chip trist, frumos, sumbru, obrazul înnegrit puţin de o barbă abia ivită. Mă privea fără să-şi ia ochii de la mine, ca şi cum ar fi încercat, odată cu mine, să înţeleagă ce mi se întâmplă. Nu râsese de mine ca toţi ceilalţi. Privirea lui căpruie, inteligentă, tristă, mi-a amintit de conu Costache, iar numele mi-a amintit de Alexandru. Fiindcă mi-au spus că-l

cheamă Alexandru, dar i se spune Andru şi că termină tot Matematica, după ce a făcut mai întâi Biologie. Ca să-mi ascund emoţia (m-am înmuiat de parcă nu mai aveam nici un os, în trup, care să mă ţină dreaptă), am rostit primele cuvinte care mi-au venit în minte:

— Domnule Ieremia, pot să vă rog să deschideţi fereastra? Sau poate sunteţi atât de gentil să treceţi în fumoar?

Ochii însă nu mi i-am întors spre Ieremia, îmi rămăseseră prinşi ca-ntr-o capcană în catifeaua ochilor din faţa mea. Au râs toţi, în hohote, doar Alexandru sau Andru s-a încruntat uşor.

— Iulia – mi-a spus, şi parcă n-ar mai fi fost nimeni în cameră în afară de mine şi de el, iar glasul lui venit de departe m-a învăluit –, hai aici, lângă mine. Eu nu mai fumez, de şapte luni.

Am înţeles de ce, dintr-odată. Din clipa aceea l-am iubit. Şi tot restul serii a dispărut, aşa cum dispare realitatea când adormi sau cum se topeşte visul când te trezeşti.

MIERCURI 25 FEBRUARIE

Ironia sorţii

1

Nicu observase că sunt oameni lângă care îi e bine şi ar sta oricât cu ei şi oameni ca „omul lui“, în preajma cărora pare a fi mereu noapte. Lângă conu Costache era zi, amiază. Băiatul venise în trăsura familiei Margulis, Nelu, vizitiul, se purtase frumos cu el, îl întrebase dacă şade comod, de parcă devenise peste noapte un domn bătrân cu pălărie, iar la poarta Poliţiei, pe lângă cele două santinele, era un soldat care-l aştepta pe el şi numai pe el, şi care l-a condus sus, în birou la conu Costache. A primit o ciocolată caldă, deşi

dimineaţa mâncase bine cu Jacques, iar bucătăreasa îi servise şi-l bombardase cu tot felul de întrebări, bodogănind între timp că munceşte prea mult. Doctorul Margulis îi făcuse un examen medical amănunţit, i-a arătat două, apoi patru degete şi l-a întrebat câte sunt, şi în ce zi se aflau, şi în ce an, şi la toate Nicu răspunsese foarte bine. Apoi îi dăduse jos bandajul din jurul capului – lucru care l-a întristat puţin, pentru că îi ştirbea din importanţă –, dar îi pusese în schimb o faşă mică şi frumoasă, care era totuşi mai mult decât nimic. Tot te puteai lăuda cu ea, şi abia aştepta să ajungă luni la şcoală, să devină centrul atenţiei. Până la sfârşitul săptămânii doctorul îi dăduse învoire scrisă, o avea în buzunarul de la surtuc.

A sorbit cu mare putere şi zgomot din ceaşcă, şi-a lins mustăţile de ciocolată, însă

apoi conu Costache i-a dat cea mai grea lovitură, dovadă că nu trebuie să te încrezi niciodată în bunătatea unui poliţai, iar acum se făcuse noapte neagră şi lângă el. Pe scurt, i-a spus liniştit că toată vitejia lui cu fuga de-aseară fusese o mare prostie, că cei la care era erau „bunii“ şi deopotrivă salvatorii lui: doctorul Dimitrie Gerota şi doamna Maria, soţia lui. Iar vestea asta l-a lovit foarte tare, aşa cum numai viaţa ştie să-şi bată joc de tine, să te umilească şi să-ţi facă-n ciudă. Nici n-a mai putut să-şi bea ciocolata. Vasăzică a ajuns acasă la domnul doctor care-l operase pe nea Cercel, exact cum şi-a dorit, şi fără să joace teatru că are o boală gravă, cum îşi pusese de gând, a ajuns cu o lovitură la cap adevărată, venită ca la comandă şi, în loc să profite şi să-l roage cu cerul şi pământul să-l ducă la spital, ca să-şi vadă prietenul, el a fugit ca un prost,

desculţ, prin frig, îmbrăcat într-o cămaşă de noapte mare şi caraghioasă. I se înroşiră obrajii când îşi aminti ce făcuse pe zidul casei doctorului şi îi rămaseră aşa, roşii, multă vreme. Ridică ochii spre conu Costache, dar acesta se uita în altă parte şi părea foarte preocupat de unul din pereţi. Nicu îi auzi vocea adâncă:

— Ce voiai să-i spui domnului doctor? De la ce doamnă era biletul?

— Nu era de la nimeni, am vrut… să vorbesc cu el, să mă ducă la nea Cercel. Trebuie să-l văd, nu l-am mai văzut de mult de tot. Am spus numai aşa, ca să mă lase să intru la el.

— De ce ţi-ai rupt cămaşa de noapte?

— Era de om mare şi călcam pe ea, mă încurca.

Costache dădu din cap ca şi cum ar fi ştiut

dinainte răspunsurile, apoi îl rugă să-şi amintească tot ce-i putea spune despre cei doi răufăcători. Pe unul îl văzuse şi la faţă, adică pe cel mai rău, aşa că pentru început o să-i arate poze de hoţi, ucigaşi şi alte soiuri de răufăcători din arhiva Poliţiei. Băiatul şi-a mai revenit puţin, când s-a pomenit cu teancul de fotografii în braţe, dar, deşi le-a privit bine una câte una, şi a văzut toate soiurile de oameni acolo, de la unii cu faţa mai blândă decât a poliţiştilor până la unii urâţi de ţi se făcea părul măciucă, „omul lui“ nu era printre ei. Spuse cu regret:

— Păcat că nu se pot lua poze şi după voci, că le-aş cunoaşte imediat pe amândouă… Aaa, mi-am adus aminte, pe „omul meu“ îl cheamă Jean! Celălalt, ăla care m-a apărat, aşa i-a spus: Taci, Jeane, că se-aude pân’ la Ploieşti! Şi: Să-mi dai banii, Jeane, cum mi-ai promis!

Spre surpriza lui, Nicu văzu cum vestea asta îl înveseleşte pe poliţist, care s-a sculat deodată de pe scaun, a dat un ordin şi-apoi a avut bunătatea să-i spună că iar greşeşte:

— Nu, nu-l cheamă Jean, în schimb acuma ştiu cine-i al doilea, apărătorul tău. Un client vechi! Îi zice Fane Inelaru şi le spune la toţi Jeane. Până şi mie! De la el putem afla totul, eşti o comoară!

Lăudat în felul acesta, Nicu a oftat adânc şi apoi i-a răsărit, nu se ştie din ce colţişor al minţii, încă un amănunt care poate că se va dovedi şi el de folos.

— „Omul meu“ vorbea dublu, parcă era beat.

Costache înţelese că pentru Nicu a vorbi dublu e cam la fel cu a vedea dublu.

— Vrei să spui că repeta cuvintele?

— Da, dar nu pe toate, numai pe unele. Şi

are ochii ca bilele, scoşi în afară şi îi învârte în toate părţile.

— Cel mai important lucru, acum… Ce era în cutiile de lemn, în cutia pe care ai zărit-o deschisă, parcă de tobă, spuneai, nu?

Nicu a încercat să-i descrie cât mai bine ce-a întrevăzut şi conu Costache avea o faţă foarte încruntată, dar n-a rostit o vorbă. Băiatul a tăcut şi el îndelung, mâncându-şi buzele subţirele. Poliţistul a adunat pozele şi le-a pus într-un sertar de lângă perete şi, când s-a întors la birou, Nicu a izbucnit:

— Matale trebuie să ajungi la nea Cercel, la spital. Zice că-i adormit, că nu e treaz, tot aşa ca domnişoara Iulia, numai că ea n-are pietre, da' matale… şi vocea i se înecă.

Văzându-l, poliţistul, care tresărise fără să se vadă la numele Iuliei, îşi aminti de vorbele pe care i le spusese cândva Agata: „Dragostea

la copii nu e joacă şi e întotdeauna de o intensitate şi o generozitate pe care oamenii mari n-o ating. Fie că e dragostea pentru o fiinţă, om sau animal sau plantă, fie pentru un loc sau un lucru neînsemnat. Copiii dau şi nu cer nimic în schimb, nu cântăresc şi nu judecă. Te aşteaptă oricât. Uneori suferă câineşte, dar nu se răzbună, când dau greş.“ Costache a înţeles bine nevoia copilului de a sta lângă prietenul lui, fie şi fără ca acesta s-o ştie. La fel ar fi stat şi el lângă Iulia, dacă nu i-ar fi fost teamă de ceea ce ar gândi ceilalţi.

— Astăzi eşti aşteptat, la ora 5, la familia Gerota. Vor să te vadă şi treaz, să stea de vorbă cu tine, că n-au apucat încă. De-acolo poate mergeţi şi la spital, dacă-l rogi pe domnul doctor! Şi te învăţ ceva: dacă nu vrea domnul doctor, roag-o pe doamna doctor, sunt absolut sigur c-o să te-ajute.

Nicu a ieşit fără să fie în stare să mai spună vreun cuvânt. Nici măcar n-a salutat. Costache a dat nişte ordine. A amânat pentru după-amiază vizita la tipografie, ca să-şi ridice cărţile de vizită.

2

Amorul e un lucru atât de prostesc, încât de când Elena, Elenuţa, s-a uitat pentru prima oară la mine, culoarea albastră mi-a devenit mai dragă ca oricare alta. Până mai ieri îmi plăcea roşul, restul culorilor îmi erau indiferente. De vreo lună şi ceva, tot ce-i albastru îmi vine în întâmpinare cu inocenţa ochilor ei, când mi-a atins pur şi simplu obrazul cu privirile, la prima noastră întâlnire din biroul de anunţuri. Albastrul mă face să mă simt bine, ca şi cum ar fi ea prin preajmă. Azi-dimineaţă i-am spus feciorului care tocmai îmi

aducea oul fiert la micul dejun: „Ce minunat e chenarul ăsta albastru de pe ştergarul tău, nu găseşti că-i cea mai frumoasă culoare din lume?“ „Da, domnule!“ mi-a răspuns el foarte convins. „Dar nu spuneai că-ţi place galbenul, Anghele?“ Uneori am un demon care mă face să nu mă mulţumesc cu un răspuns mulţumitor. Anghel al meu nu s-a tulburat: „Cum are stăpânul plăcere! Lăsaţi-le să crească amândouă împreună!“ Aşa, ca un oracol, îmi alunecă mereu printre degete omul ăsta, nu izbutesc să scot nimic de la el. E un moşneag caraghios, absolut nepotrivit pentru meseria lui, cu picioare strâmbe de parcă ar fi călărit prea mult şi ar fi rămas crăcănat, cu barbă neîngrijită şi ochi lăcrimoşi. Îl ţin pentru că mi-a cerut-o mătuşă-mea, care uneori – adică totdeauna – ştie să fie foarte poruncitoare. Anghel nu aude decât când vrea el, vorbeşte

când vrea el, e uituc, se mişcă îngrozitor de încet, aşa că până să îndeplinească vreo poruncă te apucă noaptea. Uneori, de atâta singurătate, eu îi fac confidenţe, iar el răspunde cu pilde anapoda. Singura carte din lume e pentru el Biblia, chiar dacă şi despre ea are amintiri destul de amestecate. Îmi mănâncă nervii, dar face parte din casa mea, de când mi-a plecat bucătăreasa, şi nu mă îndur să-l mai dau afară, chiar dacă îl ameninţ zilnic. O să moară aici şi-o să trebuiască să-l îngrop. „Fugi şi adu-mi cafeaua, că iar ai uitat ibricul pe foc“, i-am zis, folosind, desigur, o metaforă: Anghel nu mai fuge de multă vreme.

Aşteptându-l, m-am cufundat în gândurile mele. În ultima lună m-am întrebat adesea care e băutura magică, elixirul despre care se spune în cărţi că leagă inimile dintr-odată şi atât de puternic, că nimic în lume nu le mai dezleagă.

Şi, din presupunere în presupunere, am ajuns la încheierea că elixirul cel mai primejdios este confidenţa, mărturisirea. Chiar criminalul cel mai sângeros care-şi povesteşte cuiva fapta, fără să ascundă cel mai mic detaliu, se salvează. Oricât ţi-ar fi de neplăcut un om, când are cu tine o discuţie de taină în care-şi spune cu sinceritate povestea, te-a cucerit, pentru că te-a luat părtaş, te-a făcut să intri în soarta lui ca-ntr-o casă în care el e gazda cea mai primitoare. Şi după ce ai fost musafir în destinul cuiva e aproape cu neputinţă să-l judeci. E ceea ce se întâmplă atât de des şi cu oamenii căsătoriţi care-şi acceptă cu dragă inimă unul altuia lucruri cumplite, taine care, fără inelul de aur al vorbelor care-i leagă, ar trebui să-i despartă cu mare iuţeală.

Deşi între sora cea mică a portarului nostru şi mine dragostea a izbucnit chiar de la prima

privire, mărturisirea necazurilor ei a fost ce ne-a legat şi mai strâns, într-o după-amiază de iarnă, care a înlăcrimat culoarea mea favorită, dându-i nuanţe roşiatice. I-am vorbit şi eu, fără ascunzişuri, despre singurul lucru cu greutate din neînsemnata mea existenţă. Asta m-a făcut să mă simt mai aproape de dânsa decât de oricine altcineva din lume. După fermecătorul ei anunţ despre reclamaţiile şi sesizările de la Casa de comerţ Albina, credeam că n-o s-o mai întâlnesc. Nu ştiam cine e şi cum aş putea să dau de ea. Însă există cu siguranţă o zeiţă a îndrăgostiţilor, care le călăuzeşte paşii, aşadar şi ai noştri s-au mai încrucişat o dată. Eram în acelaşi loc, după vreo zece zile, fiindcă, dacă se spune că orice criminal simte nevoia să revină la locul faptei, pot afirma ferm că orice îndrăgostit simte nevoia să se întoarcă în locul în care a stat

împreună cu dragostea lui.

Mereu îl întrebam pe domnul Procopiu dacă n-are de verificat ceva, în pagina de anunţuri, şi mereu nu avea. Eu îmi făcusem din pricina asta obiceiul să aleg singur câte un anunţ mai lung şi să mă duc totuşi jos, la doamna Mustea, minţind fără ruşine că am fost trimis de redactorul-prim să-l verific. Spun în treacăt că doamna Mustea, care e cu vreo 15 ani mai în vârstă decât mine şi din profil seamănă cu un S îngroşat, m-a înţeles, din păcate, cu totul greşit, a început să-mi zâmbească, să ofteze fără motiv şi să se împopoţoneze cu tot soiul de funde şi podoabe. Într-o zi am zăbovit aproape o jumătate de oră la ea, fiindcă de data asta venisem cu ceva mai important: un anunţ despre o pisică albă şi surdă pierdută de mătuşă-mea, ceea ce a născut, din fericire pentru mine, o interminabilă discuţie despre

iubirea de pisici, pe de o parte, şi cea de câini, pe de alta. Doamna Mustea era excluziv adepta pisicilor, eu iubeam şi câinii. Şi-n mijlocul discuţiei am auzit un ciocănit în uşă. Ciocănitul destinului, cum se spune: portarul cel nou, care a lăsat-o *pe ea* să intre! Aceeaşi talie gata să se frângă, aceleaşi priviri albastre, de o inocenţă de nedescris. Am sărit în picioare şi i-am oferit degrabă locul meu, fiindcă orice obiect împarţi cu dragostea ta devine sacru. Abia am auzit vorbele portarului:

— Săru' mâinile doamnă Mustea, bună ziua, domnule, soră-mea vrea să dea un anunţ.

După care s-a retras. Cuvintele lui m-au întristat. Ideea că era legată atât de strâns de un om ca noul nostru portar mă stânjenea teribil, parcă o cobora de pe muntele de lumină pe care o suisem. Însă dragostea se

întăreşte cu cât e pusă la încercare, cu cât e târâtă în noroi. Glăsciorul Elenei ne-a salutat pe rând, şi apoi, în timp ce doamna Mustea nota de zor, mi-a picurat în ureche cu aceeaşi dulceaţă ca prima dată: „Avem onoarea de a-i anunţa pe toţi agenţii societăţii noastre că marfa distribuită trebuie pusă în vânzare vineri, începând cu orele 10 dimineaţa. Casa de comerţ…“

— Albina, am rostit eu răspicat şi inima mea pulsa exact ca la un pui de pasăre, fiindcă socoteam asta o declaraţie de dragoste, prima din viaţă.

Spre bucuria mea, şi Elena s-a tulburat vizibil, m-a privit aproape speriată. Atunci abia mi-am dat seama că nici nu mă prezentasem:

— Iertaţi-mă… distinsă domnişoară, numele meu este Pavel Mirto. Sunt redactor la

Universul, nu ştiu dacă-l citiţi.

— Citesc… citesc pagina de anunţuri.

Glasul îi era nesigur, tremurat.

— Natural! Am reţinut de la prima noastră întâlnire, tot în acest birou, că lucraţi la Casa de comerţ Albina.

Elenuţa a răsuflat uşurată, în schimb doamna Mustea, care în ziua aceea îşi legase la gât cea mai caraghioasă fundă verde deschis pe care am văzut-o vreodată, ornată cu trei pene negre, s-a schimbat la faţă devenind aproape de culoarea mătăsii cu care se împodobise. Cred că a înţeles dintr-odată totul, cu acea înţelegere aproape supranaturală pe care o au oamenii geloşi şi, în sfârşit, şi-a dat seama că venirea mea în biroul de anunţuri nu avea nici cea mai mică legătură cu persoana ei. Poate că merita şi ea să fie declarată sfântă pentru martiriul pe care-l îndura în acea clipă.

Răsufla greu, sărmana doamnă, iar când Elenuţa a rugat-o politicos să-i citească încă o dată anunţul, i l-a întins fără o vorbă, să şi-l revadă singură. De atunci, doamna Mustea nu-mi răspunde la salut. De altminteri evit să mai intru în biroul de anunţuri.

Am însoţit-o pe Elenuţa până la poartă, apoi i-am spus că, dacă mă aşteaptă câteva clipe numai, o conduc până la birjă sau tramvai, fiindcă simt nevoia să fac mişcare. Am urcat scările în fugă, mi-am luat paltonul, pălăria şi un rămas-bun precipitat de la domnul Procopiu, care s-a uitat foarte mirat la mine. Când am ajuns la poartă, Elena făcuse deja câţiva paşi, spre casa generalului Algiu. M-am bucurat, asta însemna că mergem mai mult împreună decât dacă o lua spre bulevard. Pe drum n-am vorbit mai nimic, dar nici nu era nevoie, ne lăsam urmele în aceeaşi zăpadă de

ianuarie. Aş fi vrut ca zăpada să nu se mai topească, şi paşii noştri albi, alăturaţi, să rămână sculptaţi acolo ca-n piatră. M-am despărţit de ea în faţa unei case oarecare, cu două caturi, unde mi-a spus că are de făcut o vizită.

Mărturisirile au venit abia (sau poate ar trebui să spun *deja*) la a treia întâlnire.

3

Laptele se scursese pe jos şi cioburile de un verde închis de la sticla biberonului stăteau risipite peste tot. Bebeluşul era mare şi grăsuţ, ţipa ca un broscoi şi-şi ţuguia buzele în căutarea hranei pe care mamă-sa o scăpase din mână. Femeia drăcuia. Fusese cândva o tânără robustă şi atrăgea fără efort bărbaţii, cu ochii ei codaţi, cu un păr negru, bogat şi plin de bucle, o gură veşnic întredeschisă, care-i

dădea un aer mirat şi uşor tâmp, cu buza de jos foarte răsfrântă. Preda i-o muşca de câte ori i se făcea de ea. Dar în mai puţin de zece ani, de când o luase Fântâneru, se buhăise la faţă, şi se umflase la trup, nu mai avea răbdare şi nici timp să-şi îngrijească părul, pe care-l lăsa nepieptănat, iar al treilea copil, băiatul, o chinuia cât n-o chinuiseră amândouă fetele la un loc. Deşi vorba zice că, atunci când se naşte băiatul, râd de bucurie pereţii casei, la ea nu fusese aşa. Îl înţărcase foarte devreme. Îl drăcuia de câte ori ţipa – şi ţipa tot timpul. De fapt blestemele erau pentru tatăl lui, care n-avea stare, intra în belele şi se ducea pe la alte femei, fără să mai dea cu săptămânile pe-acasă. Când venea, se juca drăgăstos cu cei trei copii, pe ea nici n-o vedea, apoi pleca iar, el ştia unde. Cât stătea acasă, ea nu-şi lua ochii de la el, cu o căutătură plină de reproş

care îl scotea din minţi. Uneori bărbatul se gândea că mai bine ar fi omorât-o pe ea, nu pe amanta lui, o femeiuşcă veselă şi plină de vino-ncoa, în care băgase cuţitul la mânie, fără să-şi dea seama ce face. Apoi plânsese şi ispăşise la gros.

— Să nu călcaţi în cioburi, fir-ar al dracului să fie cu cine v-a făcut! le spuse femeia celor două fete desculţe care se uitau la ea cu aceeaşi indiferenţă din privirile tatălui.

Casa lui Preda Fântâneru se afla în fundătura Leonida de la periferia oraşului. Erau cu totul şapte case acolo, cu ziduri crăpate, căzute într-o rână, cu o cişmea în stradă, la vreo douăzeci de metri de fundătură, cu şanţuri puturoase, negre, prin care murdăria mai mult băltea uleios decât se scurgea. Salcâmii şi tufele năpădiseră locul, iar curţile aveau vara multă verdeaţă. Pe arşiţă era chiar

plăcut să stai şi să leneveşti la umbra pomilor. Mai era un noroc: pe-aici nu prea ajungeau poliţaii şi fiecare era liber să facă ce pofteşte. Preda îşi pusese viţă, şi toamna îi mirosea a struguri de căpşunică, ca în satul lui din Oltenia. Pe gardul de şipci urcau, încolăcite, frunze în formă de inimă şi zorele catifelate, de toate culorile, mov şi roz şi albăstrii, care îşi deschideau în fiecare dimineaţă cupa de trompetă, fără să le ude şi să le îngrijească nimeni, în afară de bunul Dumnezeu. Fântâneru se temea puţin de nevasta lui, care ştia mult prea multe despre el, aşa că n-o putea părăsi cu totul, cum ar fi vrut, mai cu seamă că-şi iubea copiii. Ar fi fost în stare să spună cuiva, scorpia, că, de pildă, din cele două odăiţe înghesuite, una era plină cu nişte haine: care de ţăran, care de târgoveţ, care de cerşetor, apoi uniforme de tot soiul, de-ai fi zis că

aveau o prăvălie de închiriat costume pentru baluri mascate. Şi-ar mai fi putut să spună că bărbatul are un revolver şi un cuţit de care nu se despărţea nici în somn. Şi altele, despre cum arătau oamenii care-l vizitează tot timpul, cu care bea tărie şi vorbeşte pe şoptite.

Pe tot drumul de la cimitirul Colentina-Pătrunjel unde fusese paznic şi până la batalionul sergenţilor de oraş din strada Bonaparte, Preda Fântâneru a încercat să afle mai multe de la sergentul 141, dar s-a convins că omul nu ştie nimic. S-a temut până în ultima clipă. După ce căpitanul care l-a primit i-a spus scurt, milităreşte, că nu mai e nevoie să păzească cimitire şi că de mâine începe noul serviciu, guard la Cantina Comunală pentru săraci de la Hala Traian, s-a liniştit. N-avea ce capcană să fie, era obişnuit să i se reducă „pedepsele“. Când a aflat asta, sergentul 141

şi-a muşcat mustaţa: de la paza grea şi plină de primejdii a morţilor, criminalul Preda a ajuns la paza ălora care înfulecă pe degeaba, unde n-are altă grijă decât să mănânce şi el pe veresie şi să-şi înfunde buzunarele cu ce-o vrea. Nu, hotărât lucru, nu există dreptate în oraşul ăsta mare şi plin de rele.

De fapt nici lui Preda nu-i convenea „avansarea“ asta grabnică. Întâi că era mai departe de casă, apoi că era mai aproape de ochii legii şi în al treilea rând că nu avea cine să se ocupe de cavou. A încercat să tragă de timp, a cerut încă o zi-două să-şi încheie treburile la „vechiul serviciu“, ceea ce l-a făcut pe căpitan să se-ncrunte: ce să încheie, mai precis? Dar bărbatul a explicat respectuos că trebuie să-l anunţe pe intendent şi să-şi ia nişte lucruri personale lăsate acolo. I s-a acordat o singură dimineaţă, cea de vineri.

În drum spre casă, Preda Fântâneru a oprit un băiat care împărţea ziare, i-a dat 20 de bani în loc de 5 şi a luat *Universul*.

— Să trăieşti, boierule, şi să ai noroc la ce ţi-ai pus în gând! i-a urat ţigănuşul. O urare potrivită şi care îi mai lua din gustul rău al schimbării serviciului.

4

— Domnule Mirto!

Ne-am întors amândoi deodată, şi frati-meu Peppin, şi eu. (Eram – asta se întâmpla la sfârşit de ianuarie – la cofetăria Riegler, să cumpărăm brioşe pentru mătuşa noastră, la care mergem săptămânal amândoi, întotdeauna cu alte cofeturi.) Glăsciorul mi se adresase însă numai mie. Şi a continuat:

— Ce lavalieră elegantă! Foarte frumoasă, cu toate că albastrul deschis e o culoare cam

neobişnuită pentru lavaliere!

— Domnişoară Elena, permiteţi-mi să vi-l prezint pe fratele meu, Peppin, Peppin, dânsa este o… o strălucită reprezentantă a Societăţii Albina pe care am avut fericitul prilej s-o cunosc la noi, la *Universul*, când a dat câteva anunţuri.

— Albina? Mă tem… iertaţi-mă, domnişoară, nu cred c-am auzit de Societatea asta. Ce produce Albina, nu cumva miere?

Volubil şi degajat, fratele meu i-a sărutat mâna, însă numai după mine, şi m-am bucurat că am izbutit să i-o iau înainte. Elena se fâstâcise toată şi sfiala ei mi-a mers la inimă. E ceva atât de nevinovat în toată fiinţa ei! A răspuns cu un murmur abia auzit:

— Este… o societate comercială… distribuim marfă de la diverşi negustori.

L-am rugat pe fratele meu, care are multă

imaginaţie, să născocească o scuză convingătoare pentru mătuşa noastră, la care, cu regret, n-o să mai pot ajunge astăzi. Era a treia întâlnire cu Elenuţa şi presimţeam că avea să fie una hotărâtoare. Am invitat-o la o plimbare cu trăsura, la Şosea sau chiar mai departe, spre moşia Băneasa. A acceptat cu simplicitate. Se vedea că are încredere în mine. Când a urcat în trăsură înaintea mea mă tem că n-am întors privirile, cum s-ar fi cuvenit, dimpotrivă. Proporţiile ei erau cu adevărat demne de zeiţele antice.

Ne-am aşezat unul în faţa celuilalt, dar adeseori, ca să ne auzim, trebuia să ne-apropiem feţele şi atunci îi simţeam parfumul, pana de la pălăria ei se cobora spre obrazul meu şi mă gâdila. Nu vreau să ascund nimic: cu greu m-am reţinut să nu fac vreun gest impulsiv prin care să-i trădez încrederea, şi pe

care nu mi l-aş fi iertat mai târziu. Elenuţa a ciripit la început, de una, de alta, dar pe măsură ce trecea vremea a devenit tot mai melancolică. Nu mi-a scăpat asta, pentru că, spre deosebire de Peppin, care aproape că nu-i vede pe cei cu care vorbeşte, mie îmi place să citesc chipurile oamenilor ca pe cărţi, iar cărţile de pe chipurile femeilor nu mă plictisesc niciodată. Am întrebat-o aşadar de ce e gânditoare, dacă nu cumva o nemulţumeşte plimbarea cu mine, care nu sunt chiar o companie veselă, şi atunci, cerându-mi permisiunea, pe care i-am dat-o fără şovăire, Elena m-a făcut confidentul ei. Mi-a spus că familia ei o duce foarte greu (ceea ce ştiam şi din lamentaţiile inoportune ale portarului), aşa încât ea a fost nevoită să muncească de la 15 ani pe la oameni, de obicei ca bucătăreasă, fiindcă e foarte pricepută la gătit. „Nici nu vă

puteţi închipui, domnule Mirto, cât de capricioase pot fi unele stăpâne, şi cât te chinuie, cum vor să facă ele totul, dar fără să pună mâna pe nimic, încât gătitul mi-a devenit nesuferit.“ I-am spus că înţeleg, aşa face adeseori şi domnul Cazzavillan la pregătirea ziarului. Şi, a continuat Elena, acum câteva luni a găsit un loc mai bun, cu bani mai mulţi, la… „la Societatea asta comercială, căreia ar trebui să-i fiu recunoscătoare pentru că… pentru că m-a ajutat să vă cunosc pe dumneavoastră, domnule Mirto!“ Demonul din mine a întrebat:

— Şi nu-i sunteţi recunoscătoare, domnişoară?

Zeiţa mea s-a strâns, ca de frică. Mi-a spus că directorul ei, văzând că e curată şi frumuşică (o, cu câtă delicioasă nevinovăţie a spus-o!), o trimite cu diverse pachete, uneori

foarte grele, la adrese depărtate şi că oamenii la care se duce nu sunt totdeauna „domni gentili şi bine-crescuţi, ca dumneavoastră“, ci nişte „haimanale şi brute“ care caută să, să… – şi-aici e momentul când culoarea mea albastră s-a ascuns sub lacrimi. Până şi-n tramvai se teme să şadă, de când un bărbat care era pe un scaun în spatele ei „m-a manevrat cu piciorul pe sub bancă“. Vorbele astea triviale, atât de puţin potrivite cu chipul domnişoarei Elena, mi-au căzut greu. Însă vina era, fireşte, în altă parte. M-am înfuriat şi m-am oferit să-l provoc la duel pe directorul ăla mizerabil de la Albina, dar Elenuţa nici n-a vrut să audă, s-a îngrozit şi a spus că ar fi cea mai mare greşeală. Nu pot spune ce tare m-am bucurat că ţine atât de mult la mine, încât nu acceptă să-mi pun viaţa în primejdie.

— În acest caz vă implor să-mi spuneţi

totuşi cum aş putea să v-ajut?

Fără nici o legătură cu discuţia, cum se întâmplă adesea când eşti amorezat, i-am cerut permisiunea să-i zic pe nume, şi am rugat-o să facă la fel, amintindu-i că mă cheamă Pavel.

— Aţi putea domnule Mir… ai putea să, o, nu, nu cred că pot să vă cer aşa ceva! Pavel…

Era prima dată că numele meu mic era dezmierdat de glasul ei. Am avut mult de luptat cu sfiala şi reţinerea Elenei până să-mi spună cu ce aş putea s-o ajut. Tocmai când treceam înapoi pe lângă bogatul Palat al lui Beizadea Viţel, de curând terminat, aşadar când plimbarea noastră se apropia de sfârşit, am smuls de la ea rugămintea pe care nu avea curajul să mi-o spună, ca uneori, numai când îmi va da ea de ştire, să duc câte un pachet în locul ei. Fiindcă sunt oameni cu care nu mai vrea să dea ochii „înţelegeţi domnule…

înţelegi, poate, domnule, adică Pavel, din ce motiv“. Da, înţelegeam, cunoşteam acea categorie de bărbaţi care nu pot vedea o fată tânără şi frumoasă şi săracă, nevoită să umble singură, şi să nu încerce! Am asigurat-o că sunt fericit s-o ajut, că-mi poate trimite vorbă oricând. Era un minunat prilej s-o văd mai des.

În ce mă priveşte, n-am avut prea mult timp să-i vorbesc despre mine. Am apucat să-i spun numai că trăiesc singur şi că anul trecut, în timpul liber, am scris un roman. Am văzut cu bucurie că o interesează şi că îmi doreşte să ajung la fel de faimos ca Paul Féval! Ei, da. Era din nou senină şi eu i-am admirat isteţimea. La fel ca fratele ei, era mult peste ce te aştepţi de la oameni de condiţia lor, deşi gândul la frate-său nu-mi făcea acum plăcere. Când Elenuţa a auzit însă că romanul meu a

fost respins, că editura Socec nu a vrut să-l publice, a izbucnit cu drăgălăşenie:

— Eu i-aş arunca în aer!

Mi-a făcut bine, din nou, să văd cât de mult îi pasă deja de soarta mea. Albastrul ochilor i se limpezise iar. Bărbaţii sunt mari dobitoci.

5

Şi chiar în aceeaşi noapte am fost în braţele lui Alexandru, Andru. Aş putea să spun că mi-au dat să beau o băutură necunoscută mie, care m-a ameţit – şi e adevărat, dar nu e decât o parte de adevăr. Că eram speriată – şi e altă parte de adevăr. Că nu-mi mai păsa de mine – şi e iar altă parte de adevăr. Că lucrurile au venit de la sine, că nu ne-am gândit, că atunci când ne-am gândit a fost prea târziu. Şi totul e adevărat. Dar tot mai rămâne ceva cu neputinţă de lămurit. De fapt am aflat în noaptea zilei de

marţi spre miercuri sau vineri spre sâmbătă că nu ştii niciodată ce e în tine până nu eşti pus la încercare. Eu nu ştiam ce se află în mine, şi nici unde eram, şi nici când eram! Timpul îşi închisese ochii. Şi sunt sigură acum că numai când timpul se îndură să-şi închidă ochii putem să fim fericiţi. Mi-a desfăcut cu răbdare bumbii micuţi de la spate, unul câte unul, şi câţi bumbi au fost – şi au fost mulţi – de atâtea ori mi s-a înfiorat trupul. Şi aş fi vrut să nu se termine niciodată, bumbii, dar s-au terminat puţin mai jos de talie. Apoi au venit sărutările lui şi ele au fost mai întâi mici şi uşoare ca bumbii, apoi au crescut şi s-au deschis, tot mai mari, mai grele şi mai cotropitoare şi au coborât pe tot trupul, fără să ocolească nimic din el. Şi unde îmi lăsa un sărut, trupul meu îşi deschidea un ochi care vedea şi, cu ochii închişi, aveam o mie de ochi deschişi peste

tot, şi-apoi el, cu o mie de mâini îmi cobora pleoapele de pe toţi ochii trupului, ca să nu văd ce-mi face, însă tot vedeam.

— Nu-ţi fac nimic, a spus.

Dar a minţit. Din mine n-a mai rămas decât gura cea alunecoasă şi flămândă, care, tăcută, nu se deschide decât în asemenea clipe, în timp ce gura cealaltă respiră tare şi geme de parcă o doare. La început a fost o joacă, dar joaca a trecut, şi a fost o luptă, apoi l-am încercuit în mine, m-am strâns în jurul lui şi m-am destins şi iar m-am strâns şi am ajuns să fim amândoi un singur luptător şi amândoi am strigat. Şi nu mi-am recunoscut vocea, parcă eram altcineva care striga în mine, o Iulie pe care n-o cunoşteam. Am adormit imediat şi după un timp m-au trezit din somn mâinile lui care mă căutau iar cu înfrigurare şi-apoi altceva m-a ispitit, şi iar, dar de data asta n-

am strigat deodată, ci mai întâi eu, iar el, după ce s-a oprit câteva clipe să mă lase să respir, s-a înverşunat, şi-a ridicat pieptul şi-a strigat, şi-a căzut peste mine.

Alexandru mi-a spus imediat apoi ceva ce nu pot să repet, deşi e o laudă. Şi a mai spus ceva, ce nu pot să repet, pentru că el s-ar simţi, cred, stânjenit. Şi a mai spus ceva ce pot să repet: că abia după ce oamenii strigă împreună, sunt în stare să vorbească împreună. Până atunci, pretinde el, nu-şi pot înţelege cum trebuie vorbele.

— Care-i secretul tău, Iulia? Te-am privit, astă-seară, şi nu semănai cu nimeni din toată camera. Eşti din alt aluat, din altă lume, nu-i aşa?

Oare ştia? Cum putea să ştie? Când m-a întrebat el, iar vocea lui avea atâta dragoste în ea cum nu mai auzisem niciodată, de la nici un

bărbat, tot ce trăisem de la trezirea mea în faţa Ateneului s-a adunat ca-ntr-un geam cristalin prin care vedeam şi viaţa mea de dinainte şi pe cea de după boală, lovitură sau ce-o fi fost. Şi-am înţeles că acum, în clipa asta, aici, nu mai eram o fiinţă oarecare, normală, cum fusesem, ci una blestemată să-şi aducă aminte că trăise şi o altă viaţă. Fiindcă dintr-odată trebuia să recunosc şi faţă de mine acest lucru. I-am povestit lui Alexandru tot-tot şi i-am spus şi despre Dan Creţu şi chiar despre Alexandru (celălalt Alexandru, cel care mă chinuie) şi l-am rugat să nu mă chinuie şi el, să fie bun cu mine. A rămas tăcut tot timpul cât am povestit şi îndelung apoi. La urmă s-a ridicat din pat, m-a sărutat uşor pe gură, nu disperat ca mai înainte – mi-a fost teamă că poate l-am îndepărtat cu ce i-am mărturisit – şi m-a rugat să-l las să se gândească. Despre el nu mi-a

spus nimic, povestirea mea o înghiţise pe a lui. Apoi am făcut cel mai minunat şi mai plin de arome duş din viaţa mea, primul şi ultimul în prezenţa unui bărbat, ca o ploaie de iasomie şi miere. Apa şi mâinile lui mă mângâiau împreună.

*

Există flori care mor îmbobocind. Adică, în loc să-şi piardă petalele una după alta, se închid la loc după ce se ofilesc şi, de la distanţă, ai putea crede că stau să înflorească. Aşa era bătrâna mamă a doctorului Cristescu, bunica lui Alexandru. Semăna întrucâtva cu o fetiţă. Era mică şi slăbuţă, stătea dreaptă şi în gesturile ei o puteai recunoaşte fără dificultate pe fetiţa cuminte de odinioară. Era ca şi cum, după zeci şi zeci de ani de viaţă, timpul se

întorsese iar spre locul de pornire, spre izvor. Micuţa bătrână mă privea cu ochi larg deschişi, ca un om care abia acum descoperă lumea. Am îndrăgit-o pe loc. Domnul Cristescu mă rugase să mai zăbovesc la ei „până ne lămurim“, mi-a spus că am nevoie de răbdare, răbdare şi iar răbdare, că în creierul meu s-a întâmplat un mic accident, nu ştie încă din ce cauză.

— Am să mă consult şi cu alţi colegi, dar am încredere în tine, în primul rând, Iulia, de la tine trebuie să vină dorinţa de vindecare şi cred că o ai, pari genul care se ajunge din urmă pe sine, ca să spun aşa. Eu, unul, cred că ai avut de curând o durere dintre cele pe care un om sensibil nu le poate îndura şi atunci te-ai refugiat într-o altă lume. Încet-încet o să te scoatem din ea, o să ieşi din boală ca dintr-o apă, aşa cum se apropie de ţărm înotătorii din

largul mării: mai întâi ating pământul cu picioarele şi deja se simt în siguranţă, deja se odihnesc, doar că apa le face paşii grei, apoi le vine doar până la piept, curând până la talie, până la genunchi şi când le ajunge până la glezne s-au salvat, au ieşit la liman. I-am spus că n-am fost niciodată la mare şi că e una dintre dorinţele mele cele mai frumoase şi mi-a promis oarecum intrigat că la vară o să facă el să ajung acolo. L-am crezut, era un om liniştitor. Aş fi vrut să mă conducă până la casa mea, îi pot arăta eu unde e strada Fântânii care el zice că nu există, dar mi-a spus că nu crede că-i bine, dar dacă ţin cu tot dinadinsul, mergem mâine împreună acolo unde spun eu că locuiesc. Şi până atunci, dat fiind că sâmbătă dimineaţa nu e nimeni acasă în afara mamei lui, toţi sunt la cumpărături, dacă am înţeles eu cum trebuie, ne-ar prinde bine, poate, să ne

ţinem tovărăşie una alteia. Dar să nu mă mir dacă mama lui, care are 95 de ani, nu mai ştie exact în ce timp trăieşte, uneori se crede în copilăria ei, alteori în tinereţe sau în timpul războiului. Nu ştiu de ce n-am îndrăznit să întreb ce război. Aşa am cunoscut-o pe bunica lui Alexandru, a lui Andru, de fapt.

Doamna m-a primit cu bucurie vădită şi cred că cei din jurul ei nu prea au răbdare să-i asculte poveştile. Îşi făcea vânt cu un evantai alb ca părul ei prins cu un ac de păr la spate, într-un coc mic, ca o cochilie. Era, pesemne, la fel ca mine, într-o lume doar a ei, şi a zis… a zis… credea că-i sunt mamă. Situaţia mă înduioşa, fiindcă, în ce mă priveşte, mă puteam crede eventual stră-strănepoata ei. Dacă era adevărat că amândouă eram bolnave şi nu ştiam pe ce lume ne aflăm, gustul doctorului Cristescu de-a ne pune laolaltă era

cam fistichiu. Eu mă simţeam totuşi mai lucidă decât doamna din faţa mea şi, oricum, eram cu mult mai în putere. Primul lucru pe care l-am făcut a fost să-i pun sub picioare scăunelul pe care l-am găsit într-un colţ al odăii, era şi primul lucru pe care-l făceam în copilărie, când venea bunica la noi în vizită. Bătrâna a lăcrimat de fericire, a spus că nimeni nu mai ştia să facă asta pentru ea, şi că ei îi e prea greu, că e „prea mică“. M-a întrebat apoi despre tot felul de rude, fraţi, surori, despre „tata“ şi despre prieteni de familie şi i-am spus despre toţi că sunt bine, sănătoşi.

— Şi unchiul şi tuşica au plecat în Franţa?

— Da, s-au dus să vadă turnul Eiffel, am spus.

— Şi se întorc?

— Se întorc, sigur că da, cred că la vară vin înapoi.

— Când vine vara, că parcă nu mai vine niciodată, mi-e frig tot timpul. Tu cu tata nu mergeţi să vedeţi turnul Eiffel?

— Nu, noi stăm aici.

— Aş vrea să-l văd şi eu, o să mă duceţi când o să fiu mai mare?

— Sigur, peste vreo zece ani, am spus. Dacă nu-l dărâmă până atunci.

— Cine să-l dărâme? s-a mirat bătrânica. Crezi că-i pun o bombă? Crezi că vine iar războiul?

Am liniştit-o că nu vine nici un război, pentru că devenise agitată şi de-acum rătăcirea ei mă îngrozea pe mine, vorbea ca-ntr-o stranie Apocalipsă. Spunea despre păsări de fier şi despre oraşe care se fărâmă pretutindeni, pe tot pământul şi despre copii ucişi şi n-am mai suportat, am rugat-o să se oprească, dar nimic n-o mai putea opri. Am

procedat atunci la fel cum făceam cu bunica, când venea în vizită la noi şi se supăra din cauza vreunui episod povestit tot de ea, am întrerupt-o cu o întrebare senină, care nu avea nici o legătură cu nimic:

— Cine dă cele mai frumoase baluri, în Bucureşti?

Răspunsul ei m-a luat pe nepregătite. A rostit fără să şovăie o frază care m-a îngheţat pur şi simplu:

— Mişu Livezeanu, el dă cele mai frumoase baluri, e dans şi râs până dimineaţa…

— Mişu, studentul medicinist, fratele lui Alexandru?

— Nu, nicidecum, care student, doar e mare doctor de ani şi ani de zile! Dar e drept că are un frate, Alexandru, şi o soră, Marioara, care e măritată… cum o cheamă… ceva cu c… nu mai ţin minte… sau cu ţ?

Atunci, deşi ştiam că fac o prostie de neiertat, i-am pus o întrebare care cred că mi-a oprit inima în loc.

— Şi fratele lui, Alexandru, cu cine e însurat?

— Nu ştiu nimic de el, că nu l-am cunoscut niciodată, mi se pare că e plecat din ţară, dar domnul Mişu Livezeanu mi-a arătat o fotografie înrămată: un bărbat frumos, încărunţit, bătrân… Şi tu eşti bătrână ca el, mamă? a întrebat, înfiorându-mă.

Am tăcut. Am tăcut amândouă. Ea obosise şi a aţipit şi iarăşi mi s-a părut că seamănă cu un boboc de floare ofilit. M-am uitat în jur şi totul era liniştitor pentru mine, mobila grea, din lemn de stejar, dată cu baiţ, covoarele moi, vasele de flori, draperiile, consola şi sfeşnicele de pe ea… Parcă mă întorsesem acasă şi parcă aici, în odaia ei era altă casă

decât cea de la intrare. M-am gândit la Alexandru Livezeanu ca la un om pe care poate n-o să-l mai văd niciodată. Când s-a trezit, după câteva minute, mama doctorului Cristescu m-a întrebat, de parcă ar fi uitat totul:

— Ce cauţi aici, fetiţă scumpă?

— Am venit în vizită, m-a trimis fiul dumneavoastră, doctorul Cristescu. Mi-aţi povestit despre un bal la familia Livezeanu, şi despre… vorbeam despre Alexandru Livezeanu.

— Despre cine? Nu ştiu, nu-mi amintesc, uit totul în ultima vreme, mai ales numele. Da' Alexandru e nepotul meu, Luca e cel mare, Alexandru, Andru, e cel mic. Tatăl lor a murit – şi aici chipul bătrânei doamne s-a făcut ca de piatră – se ocupă acum de ei celălalt fiu al meu… Au nume frumoase, îţi plac?

Am dat din cap.

— Ştiai că ăsta micu' are un copil, un băieţel de şapte luni? Mi-a dat Dumnezeu noroc să apuc să fiu străbunică, fetiţo! Îi zice tot Alexandru, da' nu s-a însurat cu fata aia, nu ştiu de ce, pe vremea mea nu se întâmplau lucruri din astea, acum văd că sunt *en vogue*…

A oftat şi-apoi a dat din umeri resemnată.

— Mi-ai spus cine eşti, că nu mai ştiu?

— Sunt fiica doctorului Leon Margulis, Iulia.

Mi s-a părut că bătrâna s-a înfiorat.

— Margulis? Margulis? Parcă îmi spune ceva numele ăsta, dar nu-mi aduc aminte dacă e de bine sau de rău…

6

În strada Fântânii, la familia Margulis, lumina nu se stinsese toată noaptea, urmase o

dimineaţă de du-te-vino, iar acum, la amiază, nimeni nu voia să dejuneze. Bucătăreasa trântea capacele oalelor şi clocotea mai rău decât supa de pe plita neagră. Făcuse atâta mâncare degeaba, iar o să fie nevoită s-o arunce. Nu-i păcat de Dumnezeu şi de munca ei, du-te la piaţă, la Matache Măcelaru, şi nu-i chiar la doi paşi, cară două coşuri pline şi o găină cât toate zilele legată de picioare, taie-i gâtul, jumuleşte-o, spal-o, scoate-i maţele, opăreşte-o, fă tăieţeii, coboară în pivniţă după legume, curăţă-le, ai grijă să ţii foc potrivit şi găteşte pentru patru guri de stăpân, că acum şi haimanaua asta de Nicu ia masa cu stăpânii, şi pentru trei guri de servitori, Safta, Nelu şi ea, ultima servitoare, servitoarea servitorilor! Drept mulţumire, aruncă jumătate din bucate la grămada de gunoi din curte. Bani puţini şi niciodată la soroc. Ia să plece ea într-o zi, să

vadă ei, stăpânii, cum ar fi să-i lase baltă! Dar lucra de prea multă vreme la familia doctorului ca să-i părăsească. Sunt locuri şi oameni care-ţi intră în trup şi e foarte greu să le părăseşti, chiar atunci când nu mai ai nici o bucurie de pe urma lor.

Jacques nu-şi mai văzuse părinţii atât de agitaţi de la accidentul lui. Iulia aiura. Totdeauna el, care era cu 10 ani mai mic, fusese cel slab şi cocoloşit, ea era cea tare. În ciuda interdicţiei, într-un moment când mama ieşise din camera bolnavei, intrase şi el acolo, şontâcăind cu cârja şi încercând să nu facă prea mult zgomot ca să n-o deranjeze. Ochii Iuliei erau închişi, faţa lucioasă, transpirată, iar părul ud. O auzise gemând îngrozitor şi la un moment dat gemetele ei se transformară într-un uguit de porumbel, un strigăt, apoi se lăsă o tăcere de parcă ar fi murit. Jacques ieşi

foarte înspăimântat din cameră. Noroc că tocmai atunci a sosit Nicu, cam năucit şi el de vizita la Poliţie. Băieţii erau singurii care se aşezaseră la masa de prânz, iar bucătăreasa trebuia să-i şi servească. Jacques şi-a lăsat farfuria cu supă neatinsă, în timp ce prietenul lui sorbea cu zgomot din lingură şi avea deasupra buzei o mustăcioară de grăsime.

— A fost adineaori Săndel, să-ntrebe de tine, că de ce n-ai fost la şcoală.

Nicu rămase cu lingura plină în aer.

— Lunganu' de Săndel?

Jacques aprobă grav din cap:

— Şi uite ce ţi-a adus!

Îşi luă cârja şi se duse până la bufet. Nicu lăsă să-i cadă lingura în farfurie, împrăştiind câţiva stropi galbeni pe faţa de masă şi-l urmă, curios. Era tăbliţa de şcoală, pe care rămăsese desenat cu creta „omul lui“.

— Păi dacă nu-l desenam pe ăsta, poate că nici nu mă-ntâlneam cu el şi nu-mi spărgea capu'! Parcă l-aş fi chemat!

— Ai desenat foarte frumos, să ştii că poţi să te faci pictor!

Nicu îşi privi desenul cu ochi critic: poate că mai avea puţin de lucrat la mâini şi la picioare, dar acum, după remarca lui Jacques, dintr-odată desenul îi plăcea. I l-ar fi dăruit lui, dar n-avea cum, îi trebuia tăbliţa, altfel domnul învăţător l-ar fi pedepsit.

— O să-ţi desenez şi ţie ceva, mai pe seară, după ce mă duc la doctoru' Gerota, o să-ţi fac… o bicicletă de apă, mă uit după ziar!

— Mulţumesc. Spunea că ţi-a luat-o el, tăbliţa, Săndel, ca să nu vadă domnu' cu ce te ocupi în timpul orelor. Cică te-a salvat de la o porţie de bătaie, că învăţătorul are încredere în el şi nu s-a mai uitat la tăbliţă, când a spus

că ţi-o ia el, şi-a pitit-o în ghiozdan.

— Lunganu' de Săndel?

O fi sincer sau era vreun truc? De când devenise băţosul ăsta prietenul lui, că numai prietenii fac aşa ceva? Nicu se simţi deodată copleşit de recunoştinţă. Mâine ar putea să i-o arate, drept mulţumire, pe văcuţa Fira, cum îşi strânge singură picioarele unele peste altele şi, când o să se mire, să-i dezvăluie taina ei: copite cu magnet. Îşi duse mâna la buzunar şi trebui să constate cu necaz că o pierduse pe Fira. De când o primise de la Dan Creţu nu se mai despărţise de ea, aşa că socotea pierderea o lovitură nemeritată, la fel ca aceea care-i spărsese capul. Poate i-o luaseră răii? Gestul lui Săndel îl uimea însă şi îi schimba părerea despre lungan.

— Tu ce zici de el, frăţioare, e cumsecade?

Jacques îi spuse că lui i-a plăcut mult, că au

stat de vorbă, Săndel e şi foarte necăjit, are greutăţi acasă, cu bunicul paralizat şi un tată care se poartă foarte urât cu mama lui. Şi că n-are cu cine să vorbească, n-are prieteni. Cum de aflase Jacques într-o clipă mai mult decât el, de la începutul anului?

— O să mă împrietenesc io cu el, a spus Nicu generos şi, reaşezându-se la masă, şi-a terminat destul de gânditor supa, concentrându-se asupra tăieţeilor: îi lăsa să atârne afară din gură ca franjurii pentru a-i sorbi apoi şi a face să le dispară coada la iuţeală, printre buzele strânse. Nu i se întâmpla niciodată să lase ceva în farfurie.

— Şi te-a mai căutat cineva…

— Pe mineee?

Faţa lui Nicu arăta o neîncredere indignată.

— Portarul de la *Universul*.

O clipă numai, Nicu speră să fie vorba de

nea Cercel, dar când îşi dădu seama că-i portarul cel nou se strâmbă cu înţeles. Tocmai atunci intră bucătăreasa şi, văzând strâmbătura băiatului crezu că e la adresa supei. Cât despre farfuria lui Jacques, era neatinsă. Ieşi supărată, ameninţându-i pe copii că n-o să primească plăcintă cu mere.

— A aflat nu ştiu de unde că stai mai mult la noi, continuă Jacques, de când… cu maică-ta… A întrebat dacă ştim ceva de tine, că nu te-ai dus azi să-ţi iei ziarele. Ştii ce m-a mirat?

De când cu accidentul, sensibilitatea lui Jacques, dintotdeauna mare, se dezvoltase şi mai mult. Atent la cei din familia lui, ca să nu-i împovăreze – fiindcă se simţea tot timpul vinovat de tristeţea lor – se obişnuise să le citească fără greş chipul, tonul vocii, gesturile. Aşa proceda şi cu puţinii oameni pe care avea

ocazia să-i întâlnească, aşa făcuse şi cu portarul. Pe Nicu nu-l interesa nimic legat de omul care-l detronase pe nea Cercel, totuşi Jacques îi spuse:

— Când a auzit că eşti sănătos şi pe picioare a fost ceva curios cu el, nu mi-am dat seama dacă se bucură sau nu. Parcă încerca să priceapă şi nu pricepea. E un om pe care aş vrea să-l cunoaştem mai bine, poate să ne împrietenim şi cu el, ce zici?

— O, nu, e un prefăcut şi jumătate, izbucni Nicu. Lua-l-ar dracu'! Vedea-l-aş cal de tramvai! Mă supăr pe tine!

Dar pe Jacques nu-l impresionau supărările lui Nicu, ştia că trec iute şi că nu lasă urme.

— Nu, nu, trebuie să vedem ce-i cu el, îţi spun eu, e un om foarte greu de cunoscut, să ştii. Nu-mi dau seama, deocamdată, dacă-i bun sau rău.

— Io îl ştiu! E rău! E groaznic!

Pentru cei doi copii, la fel ca pentru poliţişti, oamenii se împărţeau simplu de tot, în buni şi răi.

7

În biroul lui Costache Boerescu de la Prefectura de Poliţie intră un om sumbru, care inspira forţă. Figura şi pletele până la umeri îi dădeau o înfăţişare romantică, mai cu seamă într-un loc în care angajaţii erau obligaţi să aibă părul tăiat scurt. Bărbatul era îmbrăcat civil.

— Da, ascult, dă-i drumul, Carbonarule, a spus conu Costache, deşi avea un aer absent şi părea cu gândurile în altă parte.

Vocea omului risipea tot misterul figurii, era o voce banală, de soldat. Începu să relateze, ei, da, să povestească… despre mine.

Nu pot spune că nu bănuiam că sunt supravegheat, dar am sperat mereu că mă înşel, că sunt închipuiri, că, cine ştie, poate am un început de neurastenie. Dar cred că şi dacă aş fi auzit atunci discuţia de la Poliţie, despre care am aflat mult mai târziu, cursul evenimentelor în care m-am implicat ar fi fost acelaşi.

„Carbonarul“, pe numele adevărat Ieremia, fără îndoială unul dintre agenţii lui Costache, a cărui misiune era să pătrundă în locuri în care poliţiştii nu erau iubiţi şi a cărui înfăţişare era ajustată în aşa fel încât să corespundă acestei misiuni, a reconstituit în linii mari seara de luni: cum domnul Pavel Mirto a rămas singur în biroul de la *Universul*, nu se ştie în ce scop. Cum a coborât şi iar a urcat, şi când a coborât a doua oară avea palton şi o umflătură mare sub palton. Cum se tot uita în urmă, de parcă

ar fi fost urmărit…

— Vrei să spui că te-a simţit? a intervenit cu severitate conu Costache.

— Nu, n-avea cum, să trăiţi, că am stat la distanţă foarte mare şi am avut grijă să nu fiu niciodată în lumina felinarelor, cum am fost instruiţi. De altminteri omul e orb ca o cârtiţă, ca toţi cei care citesc şi ziua, şi noaptea. Şi-un pic într-o doagă, dacă îmi permiteţi o părere sinceră, parcă nu ştia ce face, strângea numai pachetul ăla la piept, sub palton, ca să nu-l plouă, presupun. Când a ajuns în faţa teatrului, ziceai că nu mai ştie unde e, se uita în toate părţile, speriat ca o căprioară.

A mai relatat cum m-am suit într-o trăsură la Ateneu – fără îndoială că vizitiul e un complice, fiindcă i-am spus ceva – apoi m-am dat jos, tot cu pachetul la mine.

— Imediat m-am dus la vizitiu, l-am luat la

întrebări, da' n-a mers cu nici o metodă dintre cele pe care le-am învăţat la instrucţie, nici cu bacşişul, nici cu ameninţările, să trăiţi, sunt mai tari decât am crezut, nu se lasă cumpăraţi.

La fel a păţit şi cu garderobierul, un om cu nasul strâmb şi cruciuliţă la gât, foarte tare şi el, a încuiat pachetul într-un dulăpior. Când agentul deghizat i-a oferit bani ca să i-l arate, i-a răspuns ferm că Isus a fost vândut pe 30 de arginţi şi când l-a ameninţat că o să se pomenească într-o seară că dă o trăsură peste el şi-o să-l schilodească, i-a spus că Domnul nostru îl ocroteşte, iar de i-o da şi crucea asta, o s-o ducă cu bucurie. Crede că garderobierul îşi bătea joc de el, iar la urmă i-a zis *piei, Satano!* şi că Dumnezeu nu bate cu băţul, să aibă şi el grijă la trăsuri. În sală la Ateneu domnul Pavel Mirto părea buimac, stătea cu gura căscată, da' aci îi dă şi el dreptate, că

„nici la borfaşii din beciurile noastre n-auzi scârboşenii de-astea“ şi părerea lui sinceră, dacă-i permite domnul subprefect, e că poliţia ar trebui să interzică asemenea mizerii publice, la care sunt prezente, culmea, şi doamne şi domnişoare onorabile. „Io pe doctoraşul ăsta cu caş la gură l-aş închide o vreme la noi, şi în câteva zile i-ar trece cheful să se uite pe sub fustele cucoanelor. O fi fost el la Paris, da’ ce-a făcut acolo nu ştie nimeni, acolo o fi învăţat drăcăriile astea după care îţi vine să…“

— Ajunge! Nu, nu ţi-am cerut părerea despre doctorul Gerota! E un chirurg eminent! Vezi-ţi de treaba ta! Nu mi-ai spus nimic care să ne fie de folos. Trebuie să aflăm cât mai repede ce e în pachetul ăla şi dacă nu se poate altfel, intrăm la el acasă. Dar nu cu forţa, prefer să nu ştie! Ai înţeles? Eşti liber.

Conu Costache a ieşit curând după plecarea agentului şi s-a îndreptat spre *Universul*, ca să-şi ridice cărţile de vizită. Signor Luigi le permitea oamenilor să ia banii din tipărirea lor, peste salariu, cu condiţia ca ziarul să nu aibă de suferit în nici un fel. Costache ar fi putut trimite pe altcineva, ca să scutească timp, dar avea motivele lui să facă el însuşi o vizită la tipografia noastră. Mărturisesc că mie nu-mi place deloc acolo, şi de câte ori intru în sala maşinilor mă ia cu frig, e ca şi cum aş intra în viitor. Maşinile uriaşe au ceva de monştri cu dinţi de fier şi oţel, care muşcă unii din alţii şi sunt de neoprit. Toate roţile astea zimţate şi toţi cilindrii nichelaţi care se învârt la nesfârşit după legi indiferente la orice ţine de omenesc şi care scot necontenit pe gură alte şi alte file imprimate mă fac să mă gândesc la trecerea timpului, la bătrânul tipograf Cronos.

Da, aşa îmi închipui eu maşina timpului, o maşină de imprimat cosmică, plină de milioane şi milioane de roţi dinţate, cu baloturi uriaşe de hârtie albă care se desfăşoară la nesfârşit, o maşină care tipăreşte zi de zi alte pagini de ziar, cu alte titluri, întâmplări, morţi, naşteri şi care nu poate fi niciodată oprită. Şi pe tema asta am un veşnic subiect de dispută cu domnul Procopiu, care, aşa cum am spus-o de atâtea ori, e admiratorul tehnicii şi consideră noile noastre maşini pur şi simplu nişte bijuterii. Am încercat să-i vorbesc o dată despre viziunea mea şi mi-a replicat scurt: „Prostii!“ Ca întodeauna când vrea să încheie o polemică, mi-a spus – a câta oară? – să mă însor cât mai curând. Cine ştie, poate că de data asta o să-i fac pe plac.

În schimb, oamenii noştri de la tipografie, cincisprezece cu totul, fără a-i socoti pe

ucenici, îmi plac şi mie, sunt foarte muncitori şi-şi fac cu pricepere vădită meseria, stăpânind monstrul. De nea Costică Damian, cu toate că e cam greoi la vorbă, de mucalitul Nicuşor Stere şi de fraţii Vasilescu, care au muncit cel mai mult ca să ajungă aici, chiar m-am apropiat. Desigur, când intru acolo, schimb cu Pietro Mangeagali saluturi călduroase, de-obicei în italiană, iar domn' Guriţă mă face să râd în sinea mea, cu aerul lui de profesor plin de energie. Însă cu adevărat bine înşurubaţi în tipografia noastră cred că sunt domnul Huhulea, precum şi junele Tudorache Dumitrescu de care îmi e aproape frică, fiindcă e înalt, cu un râs rece şi la o adică necruţător. Când am vreo problemă, mă duc mereu la Huhulea, un bărbat modest, uşor încărunţit, taciturn, sfios ca o fecioară, şi cu inima foarte bine tipărită, cred eu. Păcat că

tocmai el nu va face parte din fanfara noastră, toţi ceilalţi da, vin în fiecare duminică să repete.

Pe la ora trei după-amiază, conu Costache a fost condus de portar, cu temenele, până în fundul curţii noastre şi de-acolo a pătruns singur în sala maşinilor. Câţiva tipografi stăteau în picioare, lângă rotativele pe care nu le scapă din ochi. Domnul Huhulea i-a venit în întâmpinare şi, cu zâmbetul lui reţinut, l-a rugat să aştepte o clipă, că-i aduce de îndată comanda, care e gata de câteva zile. Conu Costache a vrut să-şi aprindă o ţigară, dar apoi şi-a luat seama, cerându-şi scuze: chiar în faţa lui era un afiş cu „Fumatul strict oprit!“ Domn' Guriţă a venit în fuga mare cu două pacheţele frumos ambalate. Deasupra unuia era lipită o carte de vizită-model, pe care scria cu aldine negre COSTACHE

BOERESCU şi atâta tot. Nici nu era nevoie de mai mult, pentru că toată lumea din Bucureşti ştie cine este. Pe celălalt pachet, pe lângă nume mai era trecută, în colţul din drepta jos, adresa Prefecturii de Poliţie. Adresa privată, conu Costache nu găsise cu cale să şi-o dea. Dar când se uită mai bine, poliţistul văzu că cifrele erau inversate: în loc de Calea Victoriei 25 era trecut numărul 52. Huhulea se înroşi, îşi ceru scuze şi-l asigură pe onoratul client că într-o oră poate remedia totul. Amabil, Guriţă se oferi să le-aducă el la Prefectură, în cursul după-amiezii. După ce poliţistul i-a mulţumit domnului Huhulea, spunând şi nişte cuvinte convenţionale despre arta imprimeriei şi necazurile ei, Guriţă l-a însoţit pe vizitator spre uşă. Ba chiar, s-au mai oprit amândoi în curte să fumeze. Lui Guriţă nu-i tace decât arareori gura, şi eu cred, ca

toată lumea, că de-aici îi vine şi numele.

8

Cel căruia i se spunea între colegi „Carbonarul“ era un bărbat simplu, dacă nu chiar primitiv, şi conu Costache nu avea mare încredere în priceperea lui. Din păcate oamenii nu-i prisoseau şi, cum-necum, era obligat s-o scoată la capăt cu ce se găsea, cu „materialul clientului“. Croitorul lui se plângea de un lucru asemănător: „Onoraţii clienţi îşi aleg costumele din magazinele ilustrate. Acolo toţi domnii sunt înalţi, frumoşi, supli şi tineri: talia-ntâi! Io le fac costumul întocmai ca acolo şi-apoi ei dau vina pe mine că pe ei costumul îi îngraşă, că nu cade bine, că burta sau umerii n-arată ca-n revistă. Da’ să ştiţi, stimate domnule Boerescu, că o dat’ m-am supărat rău şi i-am

spus unuia: Regret, domnule, da' nasul nu pot să vi-l îmbrac!" Într-adevăr, şi şeful Siguranţei publice făcea multă instrucţie cu oamenii lui ca să-i facă să gândească şi să devină detectivi buni, dar nu le putea pune în cap şi mai mult creier decât aveau. Iar diferenţa între ce şi-ar fi dorit el de la ei şi ce îi ofereau agenţii era aceeaşi ca între domnii din magazinele ilustrate şi cei care îşi comandau costume la croitorul lui.

Carbonarul era harnic, avea, de când i se dăduse ordin să-şi lase plete, un aer romantic care-i păcălea pe mulţi, însă, din păcate, mintea nu-i dădea pe dinafară. Nu se plângea de nimic, îndeplinea ordinele fără crâcnire, se străduia din răsputeri să fie pe placul şefului, dar putea număra pe degetele de la o mână de câte ori izbutise, fără să termine toate degetele. Trăia mereu cu senzaţia

neliniştitoare că poate n-a înţeles bine ce vrea şeful de la el şi de multe ori – asta era cel mai rău – nu ştia de ce face un anumit lucru, care-i rostul însărcinării care i se dăduse.

Acum primise poruncă să intre „în locuinţa domnului Pavel Mirto“ şi să descopere ce e în pachetul pe care luni seara acesta îl cărase pretutindeni după el. A aflat aşadar din anuarul armatei, un registru corect şi complet, unde locuiesc eu, şi a venit să dea târcoale casei, în timp ce Peppin şi cu mine eram la redacţie. Anghel l-a văzut pe fereastră şi-a ieşit cu paşii lui înceţi şi strâmbi:

— Pe cine căutaţi, domnule?

— Caut… caut un apartament de închiriat, vreau să mă mut, că la mine pe stradă trece tramvaiul şi e zgomot, nu cumva aveţi pe-aici de închiriat, locul mi-ar conveni de minune, e liniştit, frumos.

— Nu, domnule, stăpânul meu nu închiriază, vedeţi dumneavoastră, e gazetar şi nu e nici însurat.

Logica răspunsului ar fi lăsat de dorit, dar nu logica îl interesa pe străinul cu plete. A continuat cu o întrebare de verificare:

— Aş putea vorbi cu domnul gazetar? Poate ştie dumnealui o locuinţa ca asta, prin apropiere?

— Nu, domnule, domnul e la gazetă toată ziua, lucrează la *Universul* şi el, şi frate-său, care locuieşte tot în curtea asta – şi a făcut semn spre casa-pereche. Eu sunt uşa.

Vizitatorul n-avea habar de mania lui Anghel de a cita din Biblie, aşa că n-a luat în seamă deloc această scurtă afirmaţie din Evanghelia după Ioan şi a continuat să întrebe:

— Da’ câte camere sunt?

— Ha?

— Câte camere sunt?

— Păi din hol dai într-un salon mare, chiar alături e sufrageria, înghesuită rău, din ea dai într-un holişor şi în bucătărie, apoi pe coridor la dreapta e biroul şi camera de oaspeţi, asta da, taică, e frumoasă tare, la stânga-i dormitorul, cu un pat prea mare pentru un om singur… Că nu ştiu dacă v-am spus că conaşu' nu-i însurat. Şi dependinţele sunt în spate. Iar bucătăria de vară o aveţi în faţa ochilor matale.

— Dumneata unde dormi?

— Colea!

Carbonarul se uită după privirea bătrânului, dar aceasta se oprea în vişinul din curte.

— Nu pricep, unde, în curte?

— Nu, colea. Plec seara şi mă întorc în zori, vedeţi mata, aci n-am unde dormi. Uneori, dacă stăpânul, domnul Mirto – aşa-l

cheamă –, nu mai are nevoie de mine, dacă ia cina în oraş, zice că să plec mai devreme, să nu mă mai ostenesc. Taman mă pregăteam să plec. Voi fi cu adevărat slobod, adăugă Anghel concluzia pe care mi-o spune şi mie în fiecare seară, în loc de rămas-bun.

Carbonarul elimina din discuţii înfloriturile şi păstra esenţialul, iar răspunsul primit acum îi convenea. Pentru cineva fără multă imaginaţie, se descurcase destul de bine, dar pesemne că fusese instruit. Văzând că are noroc, mai făcu o încercare.

— N-ai putea să mă laşi să arunc un ochi înăuntru, ca să-mi fac o idee cam cât de mari sunt odăile prin cartierul ăsta?

Nu, bătrânul nu putea să facă asta, primise instrucţiuni foarte stricte în această privinţă şi era un om – încă unul! – cu frica lui Dumnezeu, că de-aia îl chema Anghel.

Carbonarul a salutat fără să mai insiste şi a dispărut din faţa porţii, dar s-a oprit curând – firesc la un om în căutare de locuinţă – în pridvorul bodegii de vizavi. După un timp Anghel a încuiat bine uşile şi a plecat cu paşi înceţi şi crăcănaţi, care au pus la încercare răbdarea agentului. Trecând pe lângă crâşmă s-a bucurat să vadă cum bărbatul brunet cu care tocmai vorbise îi face un semn de salut, ducându-şi degetele la pălărie. A murmurat, prea încet ca să fie auzit: „Este scris: omul nu va trăi numai cu pâine.“

Carbonarul a dat pe gât halba cu bere Luther – singura care se vinde în crâşma asta – şi-a lins spuma de pe mustaţa neagră şi s-a întors la locuinţa mea. A intrat în curte, fiindcă trebuie să spun că nu încuiem niciodată poarta. A ocolit casa şi a ajuns la uşa din spate, iar din stradă nu-l putea vedea nimeni. N-a fost

nevoie să pună în aplicare metodele de intrare într-o locuinţă încuiată, învăţate la instrucţie, pentru că uitasem uşa deschisă. Ştia că are timp, aşa că nu s-a grăbit. A început cu camera de lucru. Desigur, dacă aş fi ştiut că am vizitatori, aş fi lăsat mai multă ordine.

Mă tem că biroul meu mă punea într-o lumină puţin dorită, de om neglijent sau, ceea ce-mi place chiar mai puţin, de burlac. O mână de femeie ar fi dat imediat un aspect armonios mesei la care şed când îmi scriu articolele. Era plină de bucăţele de hârtie pe care-mi notez câte o idee prinsă din zbor, ca să n-o pierd (dar când le recitesc nu mai ştiu, în genere, ce-am vrut să spun), cărţi, ziare, călimara cu cerneală neagră şi cea cu cerneală violetă, foarfeca, sugativa (am renunţat de mult la cutia cu nisip), clopoţelul cu care-l chem pe Anghel şi pe care el nu-l aude decât atunci

când vrea, tocuri şi creioane, câteva cărţi groase şi un Larousse pe care îl consult zilnic. Un termometru prins într-o ramă cu formă de dansatoare spaniolă, cadou de la Peppin, stă sprijinit neglijent de veioza cu ciupercă de sticlă gălbuie. Mai erau o farfurie cu nişte firimituri, pentru că de multe ori când scriu mă apucă foamea, şi un pahar cu apă, pe jumătate gol. Şi, desigur, o fotografie cu părinţii mei, într-o frumoasă ramă dantelată. Dar mi se înroşesc şi acum obrajii când mă gândesc că sub ochii carbonarului a apărut fila albă pe care scrisesem numele Elenei, Elenuţei şi-l alintasem în fel şi chip: Nuţa, Uţa, Hélène, Nela, Lena, Lenuţa. Desigur, sunt lucruri pe care cineva are tot dreptul să le facă în singurătatea ochilor lui, dar care, atinse de alte priviri, indiferente, străine, tăioase, devin foarte stânjenitoare. Bine măcar că nu se

vedeau urmele sărutărilor pe care le depusesem pe fiecare nume în parte. Şi parcă n-ar fi fost de ajuns atât, pe aceeaşi foaie scrisesem şi primele cuvinte pe care le-am auzit din gura fetei, la întâlnirea noastră din biroul de anunţuri: „În urma unor sesizări şi reclamaţii, Casa de comerţ Albina comunică tuturor agenţilor societăţii că aşteaptă verificarea mărfurilor de către stimaţii clienţi. Am primit 100 de metri stofă de prima mână. Nu există mărfuri avariate. Rugăm încheiaţi de urgenţă contractele.“ Nu te poţi aştepta ca un simplu agent al poliţiei să priceapă câtuşi de puţin gingăşia unor sentimente ca acelea care mă legau de scumpa mea Elena. Carbonarul n-a făcut altceva decât să copieze într-un carnet absolut tot ce-a găsit scris pe hârtiile mele, între altele şi anunţul, atât de norocos pentru mine, cu pisica albă şi surdă pierdută de

mătuşă-mea. Apoi şi-a continuat căutările în dormitor, a trecut în camera de oaspeţi, în sufragerie, în salon şi n-a ocolit, în disperarea de a fi pe placul şefului, nici măcar dependinţele. Din fericire n-am prea multe lucruri şi nici nu le încui. Dulapurile n-au ascunzişuri, sertarele sunt mai mult goale, iar rafturile de cărţi le ţin într-o ordine deplină, astfel încât se vede că nu e nimic de soi acolo. Nici urmă de pachet. Aşa că omul a terminat la timp. Se pare că atunci când m-am întors eu de la redacţie ca să mă schimb pentru cină, el ieşise, tot pe uşa de serviciu, de cel mult 15 minute. N-am simţit nimic, n-am remarcat nici o neregulă în casă. N-ar fi trebuit oare ca un om sensibil să simtă într-un fel că aerul a fost mişcat de o prezenţă nedorită şi nepoftită? Ceea ce înseamnă ori că eu n-am nici cel mai mic spirit de observaţie şi sunt insensibil, ori

că, în ciuda părerii severe a şefului său, Carbonarul era totuşi bine pregătit. Înclin, fireşte, spre ipoteza din urmă.

9

Casa doctorului Gerota era scăldată în lumină şi pe dinafară, şi pe dinăuntru. Maria aprinsese cu mâna ei lămpile, gândindu-se că servitorii au scăpat de multă muncă de când cu electricitatea. Nu mai trebuie schimbat uleiul sau gazul din lămpi, lumina şi-a pierdut mirosul şi aerul e mai curat, nu se mai afumă sticlele şi nu mai trebuie spălate, nu se mai sparg şi, mai cu seamă, nu mai există riscul să ia foc, din neatenţie. Dar firele electrice întinse între stâlpii de lemn arată urât şi curând vor strica pretutindeni peisajul. Însă asta n-are importanţă. La fel ca bărbatul ei, Maria era adepta progresului pe toate

planurile. În picioare, lângă fereastra de la camera copilului viitor, soţia doctorului pândea cu emoţie sosirea celui pe care nu-l văzuse decât zăcând, cu ochii închişi. Să-i apară dintr-odată în faţă, pe picioarele lui, era emoţionant ca o naştere. Recunoscu de departe trăsura doctorului Margulis. Vizitiul opri lângă peron şi Maria zâmbi fără să vrea când văzu un băieţel firav, cu şapcă roşie, de comisionar, sărind iute ca o veveriţă din trăsură şi dând buzna către uşa de serviciu. Pentru Nicu uşile din faţă erau ca şi cum n-ar fi fost. Dar jupâneasa deschise repede şi strigă după el, aşa că trebui să se întoarcă şi să urce cele trei trepte de sub marchiză. De după perdea, Maria îl văzu răsfrângându-şi buzele subţirele, ca un om contrariat, dar care nu dă îndărăt în faţa greutăţilor.

Odată intrat în salon, Nicu şi-a ridicat cu

două degete chipiul pe care refuzase să-l lase la intrare. Apoi n-a mai ştiut ce să facă. În faţa lui era o femeie tânără cu cel mai drăguţ chip pe care-l văzuse Nicu vreodată şi care-i zâmbea ca şi cum ar fi fost copilul ei. Nimeni, niciodată, nu-l mai privise pe Nicu aşa: nici măcar Agata Margulis, nici Iulia şi cu atât mai puţin mama lui, sărmana. Poate doar mamaia, dar ea era bătrână şi ochii îi erau ascunşi de creţuri şi de sticla ochelarilor. Băiatul rămase locului cu buzele strânse şi cu privirile agăţate de zâmbetul Mariei. Rochia ei era vişinie, garnisită în partea de jos cu volane ca nişte petale de catifea, decolteul din satin alb, şi părul blond, cu bucle, era prins cu panglică din aceeaşi catifea ca volanele. Nicu abia aştepta să vadă ce urmează, parcă nimerise în cer.

Şi pentru soţia doctorului venirea copilului

avea ceva ireal. Îi scruta chipul încercând să-l recunoască. Fără bandajul care-i rotunjise figura, cu ochii deschişi şi buziţe neliniştite, ba strânse, ba muşcate, băiatul abia mai semăna cu cel lângă care veghease. Primul era cuminte şi neajutorat, cel din faţa ei era un drăcuşor cu care nu ştiai prea bine cum să te porţi. Maria se apropie de el şi aduse cu ea un miros de flori neştiute, îi arătă pianul din colţul salonului şi-l întrebă dacă vrea să încerce şi el să cânte. De unde ştia oare doamna asta că era una dintre marile dorinţe neîmplinite ale lui Nicu? Nu aşteptă să fie întrebat de două ori şi, fără o vorbă, se duse iute să se aşeze pe scăunelul rotund şi lovi cu ambele palme deodată în clape, provocând un zgomot care îi plăcu mult. Femeia nu-l lăsă în voia lui, se aşeză alături, îi luă palmele în mâinile ei albe şi moi şi-l învăţă cum să atingă

clapele, cu câte un singur deget. „Sol-sol, fa, sol-sol, fa“, îi cântă doamna şi deodată Nicu îşi dădu seama că degetele lui care tăcuseră opt ani şi opt luni, acum cântau, şi nu-i venea să creadă că se poate petrece aşa ceva cu el. Ia uite ce putere are el în mâini şi cum dinţii sănătoşi, albi şi cei stricaţi, negri, nu-l muşcă, ci-l ascultă. Nicu râse şi pianul parcă râdea odată cu el şi doamna odată cu pianul. Dar tocmai când râdeau mai bine toţi trei, a apărut peste ei o umbră şi o voce cu o urmă de răguşeală care le-a întrerupt jocul. Nicu s-a întors şi l-a văzut în sfârşit pe cel care nu putea fi decât doctorul Gerota, şi la care se gândise atât de mult în ultimele zile. Omul de care depinde viaţa lui nea Cercel. Înghiţi în sec, dar nu-i veni nimic în minte, nici măcar un salut. Din fericire, doctorul îi spuse ceva soţiei lui, un lucru care nu ajunse până la

înţelegerea lui Nicu, fiindcă vorbeau în franceză, o limbă ale cărei sunete Nicu le recunoştea, dar nu le înţelegea.

— Vino să mănânci, îl invită Maria.

Jupâneasa adusese într-adevăr, pe o măsuţă îngustă, cu picioare graţioase, ca gâtul de lebădă neagră, o tavă cu tartine garnisite cu bunătăţi, brânzeturi, icre, carne de curcan. Lui Nicu nu i se întâmplase încă să refuze vreun cadou, vreo pomană sau vreo invitaţie la masă. Nici nu-i trecea prin minte că s-ar putea face asta. Uită aşadar de pian, se duse cuminte la masă şi se apucă temeinic să mănânce din toate, în timp ce gazdele, aşezate de o parte şi de alta a lui, nici nu păreau interesate de bunătăţile de acolo. Doctorul îl întrebă pe un ton glumeţ:

— Vezi că încercăm să-ţi facem pe plac mai mult decât prima dată, când se pare că te-am

supărat. Chiar, spune-ne, de ce-ai fugit, ce nu ţi-a plăcut la noi?

Cu gura plină, Nicu răspunse serios, îmbujorându-se puţin:

— Am crezut că sunteţi răi.

Doamna râse, iar domnul întrebă mai departe:

— Aha! Am auzit şi că ai încercat de multe ori să intri la noi la spital, că ai un prieten acolo, şi că oamenii mei cei răi te-au dat afară…

Acum Nicu se opri din mâncat şi îl privi pe doctor cu cea mai serioasă faţă din lume:

— I-ai scos pietre din burtă?

— Da. Pot să ţi le dau, dacă vrei, sunt la spital.

— Matale trebuie să-l vezi pe nea Cercel.

Doctorul nu înţelese şi răspunse:

— Şi matale nu?

— Nu-l mai chinui, dragul meu, interveni Maria. Uite, o să mergeţi chiar acum acolo şi o să-l vezi pe prietenul tău, dar să ştii că e foarte bolnav, să nu te sperii. Operaţia a reuşit, dar apoi a avut un atac – putea să-l facă oricând, se întâmplă… Spune-mi, nu cumva ai pierdut ceva?

Nicu se fâstâci puţin pentru că tocmai unise două tartine şi le strecurase în buzunarul de la pantaloni. Dar nu despre asta era vorba. Soţia doctorului, care ţinea pumnul întors, îl deschise spre el: şi în mâna ei albă şi moale stătea ghemuită, cu cele patru picioare lipite laolaltă, o vacă albă cu urechi roz, fără un ochi şi fără uger: cadoul de la Dan Creţu, Fira. Nicu o luă foarte repede din mâna Mariei, ca şi cum s-ar fi temut să nu-şi strângă pumnul la loc şi să-l tragă îndărăt, cum se întâmpla adesea la şcoală, când băieţii se făceau că-ţi

dau ceva şi ţi-l luau de îndată înapoi, ca să te înnebunească. O plasă pe Fira în celălalt buzunar. Nu uită să o salute pe doamna cea drăguţă, ridicându-şi cu două degete chipiul. Se sui în trăsura doctorului Gerota fără să aibă habar că mai fusese o dată în ea, şi că pata maronie şi urâtă de pe banchetă i se datora lui.

*

Cuprinsă de primele umbre ale înserării, clădirea spitalului Filantropia sau al Iubirii de oameni, lungă, elegantă, din cărămidă roşie, cu ancadramente albe la ferestrele înalte, domina paşnic împrejurimile. Din stradă nu ai cum să bănuieşti câtă zbatere se adună în fiecare zi îndărătul zidurilor calme şi al ferestrelor luminate. Cel puţin trei mii de bolnavi erau consultaţi în fiecare an numai la chirurgie,

dintre care peste o mie erau operaţi, iar nea Cercel avusese noroc să fie printre ei, fiindcă, pe de o parte, nu oricine găseşte un pat liber aici şi, pe de alta, să fii operat de chirurgii de la Filantropia îţi dă mai multe şanse de însănătoşire decât în alte spitale. Cu vreo 15 ani în urmă, Eforia construise în curte şi un nou local al Maternităţii, tot mai căutat de la an la an.

Vara, convalescenţii, brancardierii şi elevele de la şcoala de infirmiere se puteau bucura să şadă pe bănci împrejurul fântânii arteziene din curtea interioară, plină de pomi şi de flori, ca şi cum ar fi fost la băi, în vilegiatură. În curând avea să pornească şi construcţia celuilalt pavilion, Sanatoriul Protopopescu. Materialele fuseseră deja aduse şi erau depozitate în partea nord-vestică a spitalului, dar construcţia se mai amânase

câteva săptămâni, din cauza vremii. Gerota se gândea fără plăcere la zgomotul şi praful pe care şi doctorii, şi bolnavii vor fi nevoiţi să le îndure câteva luni bune de-acum înainte. Dar zgomotul şi praful vor trece, clădirea va rămâne, iar viitorul nu va păstra amintirea acestor necazuri trecătoare. Gerota începuse demersurile pentru achiziţionarea unui aparat Röntgen, despre ale cărui avantaje ţinuse anul trecut o conferinţă de succes, şi făcuse un abonament la *Revista de chirurgie*. Publicaţia, lunară, îl punea în legătură cu cele mai pasionante şi riscante operaţii ale distinşilor lui confraţi, care-i stârneau şi admiraţia, şi ambiţia.

Spitalul era bine organizat, mai curat decât altele şi avea, de câţiva ani, o spălătorie mecanică într-o clădire alăturată, lumină electrică, sală de operaţii, microscoape şi

laboratoare. Era şi foarte bine păzit. Doi portari supravegheau cu schimbul intrarea principală, zi şi noapte, şi amândoi îl cunoşteau bine pe Nicu fiindcă îl opriseră de multe ori să intre, şi-l alungaseră fără menajamente. Nici unul n-a apucat, din fericire, să pună mâna pe el, fiindcă atunci ocările lor, pe care băiatul nu le simţea, s-ar fi transformat în ceva mai uşor de simţit şi mai greu de dus. Acum la uşă era încă portarul de zi, care s-a mirat când l-a văzut pe băiat lângă doctorul Gerota şi era gata-gata să se răstească la el. Privind mai bine ciudata pereche, s-a oprit la timp. Nicu a ridicat capul şi a trecut victorios pe lângă el, fără să catadicsească să-i arunce măcar o privire. A prins cu coada ochiului plecăciunea portarului. Iată că există un Dumnezeu, care vede tot şi îi pedepseşte pe cei care te chinuie.

Toţi cei pe care-i întâlneau îl salutau pe însoţitorul lui cu un „Bună seara, domn’ doctor!“ sau „’trăiţi!“, iar pe Nicu îl priveau cu nemotivată simpatie. Oamenii îl vedeau cu adevărat pe băiat numai în două situaţii: atunci când avea chipiul roşu, aşadar când voiau să-i dea o treabă, un comision, şi atunci când mergea alături de un bărbat important, ceea ce se întâmpla aşa de rar, încât putea fi considerat o minune. Pentru el, care n-avusese un tată să-l crească, orice bărbat lângă care se afla era cel mai important om din lume, dar acum era cu cel mai important dintre toţi oamenii cei mai importanţi, pentru că acesta îl ducea direct la nea Cercel. Tropăia deci repede pe lângă doctorul Gerota, ca să nu rămână în urmă: chirurgii sunt chiar mai grăbiţi şi mai lipsiţi de răbdare decât gazetarii.

— A ce miroase? a întrebat Nicu.

— A spital. După un timp nu mai simţi, te-obişnuieşti. Aşteaptă-mă aici!

Gerota îl lăsă pe coridorul lung, cu uşi de o parte şi de alta.

Nicu îşi pipăi tartinele în buzunarul stâng şi jucăria de la Dan în cel drept, îşi scoase chipiul şi-l învârti în mână, apăsându-i fără rost căptuşeala, de parcă ar fi sperat să fie ceva bun în ea, se plimbă ca un soldat prin faţa uşii, apoi, uitându-se în jur şi văzând că nu-i nimeni, se aplecă să se uite pe gaura cheii. Nu zări prin mica deschizătură luminoasă decât un pat din fier, pe care o femeie aşternea un cearşaf albăstrui. Din capătul coridorului se auzi un zgomot. O bătrână mică şi grasă împingea o masă etajată, pe roţi, pe care se zăreau farfurii de tablă, o oală cu un polonic şi o tavă plină cu bucăţi de mămăligă tare, cu

legume şi carne fiartă. Intra cu masa din salon în salon. Înainte ca Nicu să poată cerceta mai îndeaproape meniul bolnavilor, se pomeni apucat de braţ de o soră care-l trase după ea, în salon. Doctorul Gerota stătea lângă unul dintre paturi, chiar în mijloc, mascându-l fără să vrea pe bolnav, iar băiatul se duse într-acolo ca hipnotizat, fără să vadă nimic în jur. Abia când, în sfârşit, a văzut totuşi, a priceput de ce toată lumea îi spusese să nu vină aici. Figura lui nea Cercel se schimbase, aproape că nu-l recunoştea, carnea i se topise ca lumânarea, chiar şi culoarea era de ceară. Mustaţa i se pleoştise, obrazul îi fusese invadat de barba nerasă, iar nasul borcănat, de-obicei roşu, era aproape vânăt şi gura, în stânga, era strâmbă. Doctorul Gerota nu luă în seamă uimirea care se citea pe chipul copilului şi-i spuse, vesel, că bolnavul arată

mai bine şi că el crede c-a trecut hopul şi curând s-ar putea să-şi revină. Cum putea spune că arată bine era greu de înţeles pentru un profan.

— Vrei să rămâi cu el câteva minute? Te las şi mă-ntorc să te iau.

Nicu făcu semn că da numai de ruşine. Categoric, în sinea lui ar fi preferat să plece cu doctorul Gerota. Adormit, nea Cercel nu-i amintea decât pe departe de prietenul lui vorbăreţ, care-i citea toate ştirile importante, creştea porumbei şi se certa cu nevasta. De omul din pat îi era frică şi milă, amestecate. Se duse lângă el pe vârful picioarelor. Scoase din buzunar tartinele lipite şi le puse pe măsuţa de la capul patului. Se apropie de urechea mare şi păroasă a lui nea Cercel şi-i spuse încet:

— De la mine… Pentru când te trezeşti,

dacă ţi-e foame… Sunt cu icre, să ştii…

Un bărbat cu obraji supţi şi ţepoşi din patul de alături s-a uitat fix la el, şi-atunci Nicu a continuat să-i vorbească prietenului său doar în gând, aşa cum vorbea şi cu mamaia lui, de când nu mai era cu el. I-a spus despre toate întâmplările rele din ultimul timp, despre „omul lui“ pe care-l văzuse odată împreună cu o tânără cu ochi albaştri căreia-i vorbea poruncitor, i-a spus despre portarul cel nou, despre cum fusese el lovit la cap, despre cât de drăguţă era soţia doctorului Gerota, care-l învăţase să cânte la pian. O să se facă pianist, când o să fie mare sau pictor sau, cel mai bine, doctor, şi o să-i opereze şi o să-i vindece pe toţi nea Cerceii din lume. Dar nu era convins că bolnavul l-a auzit şi-atunci şi-a oprit gândul care-i vorbea şi a început să se uite în jur, fără rost, până a intrat doamna cea bătrână cu masa

pe roţi anunţând cu glas vesel: „Cina!“ Lui nea Cercel nu i-a dat nimic, a trecut de el de parcă n-ar fi fost viu. Când s-a întors doctorul Gerota, obrajii copilului erau roşii, iar ochii şi-i ţinea plecaţi. Nicu apucă mâna dreaptă a portarului şi încercă s-o strângă cu a lui în semn de rămas-bun, dar mâna era inertă, nu-i răspunse. Şi, cu un ton care se voia nepăsător, întrebă:

— Chiar pot să iau io pietrele lui nea Cercel?

10

M-am întors acasă doar ca să mă schimb. Aveam întâlnire cu Elena la un birt de lângă pasaj. Nu-i plac restaurantele luxoase şi mie îmi place că nu-i plac. Mi-e foarte greu cu banii, pentru că de când a apărut în viaţa mea Elena îmi curg printre degete şi am fost nevoit

să împrumut de la frate-meu, o dată, de la domnul Procopiu, a doua oară, iar astăzi, din disperare, chiar de la mătuşă-mea. „Spune drept, cine ţi-i toacă, Păvălucă dragă, că tu eşti un papă-lapte în chestiuni de amor, te trage orice fetişcană pe sfoară. Măcar e frumoasă?“ N-am găsit de cuviinţă să răspund, fiindcă a împrumuta bani nu implică obligaţia de a te lăsa umilit, cred eu. „Ai surzit, Pavele?“ a insistat mătuşă-mea, dar nu m-am lăsat. „Mi-i dai sau nu, tanti?“ i-am spus pe un ton cât se poate de sec. Dacă singura mea rudă bătrână are o caracteristică puternică, asta este că nu se lasă intimidată şi întreruptă. „Pun rămăşag că are ochi albaştri, e blondă şi face pe nevinovata. Mironosiţele sunt cele mai bune la pescuit bărbaţi, le gâdilă orgoliul. Nu-i aşa că-ţi vorbeşte de greutăţile vieţii ei, de domnii care-i dau târcoale şi cum le face ea

faţă, te-ai înroşit, înseamnă că am nimerit-o!“ Banii mi i-a dat totuşi, dar cu semnătură că-i dau înapoi la primul salariu. „Pavele, însoară-te cu o fată urâţică, o să ai o minunată sclavă toată viaţa, care să-ţi aducă papucii la pat. Astea frumoase nu-ţi aduc papucii, îţi dau papucii.“ Sunt întotdeauna indignat de asemenea sfaturi cinice şi jocuri de cuvinte fără rost, aşa că am plecat iute, uitând să-mi iau banii. Când m-am întors, după câteva minute, mătuşă-mea a dat doar din cap, compătimitor. Şi înainte ca servitoarea să închidă uşa după mine m-a ajuns vocea ei: „Nu ştii cine-a putut să dea anunţul ăla la *Universul*, c-aş fi pierdut o pisică surdă? Îmi vin la uşă tot felul de oameni care spun c-au găsit-o şi-mi cer recompensă! O să mă adresez poliţiei! Ştii că n-am avut animale de nici un fel, în viaţa mea! Lui unchiu-tău nu-i plăceau.

Iar o pisică surdă n-aş ţine, ajunge un surd în casă!“ Aluzia nu era la ea însăşi, care aude foarte bine, în ciuda vârstei, ci tot la mine, care adeseori nu-i răspund, cred că se înţelege de la sine din ce cauză.

M-am îmbrăcat cu mare grijă pentru cină, mi-am schimbat plastronul şi n-am uitat lavaliera albastră. M-am pieptănat cu cărare pe mijloc, cum m-a învăţat frizerul, care mi-a garantat că aşa îmi vine mie cel mai bine şi m-am uns cu un strop de pomadă, ca să dau luciu părului. Mi-am privit îngrijorat favoriţii, dar nu aveam ce să le reproşez. Am ajuns cu vreo douăzeci de minute înainte şi mi-am aprins o ţigară. La ora 8, Elena a apărut însoţită de fratele ei, care m-a privit rânjind, s-a înclinat şi ne-a întors spatele, lăsându-mi acelaşi gust echivoc ca întotdeauna. Elena, în schimb, strălucea: era îmbrăcată – şi e pentru prima

dată că încerc să descriu în detaliu veşmintele care acoperă un trup de femeie – într-un costum-*tailleur* din serge albastru, care-i accentua culoarea ochilor, garnisit cu postav alb. Vestonul avea un splendid rever dublu, de o formă îndrăzneaţă, cum n-am mai văzut, ca filele unei cărţi deschise, şi vesta de dedesubt era înfrumuseţată cu delicate brandenburguri negre. Dar ceea ce-i dădea un şarm la care nu ştiu cine ar fi putut rezista era pălăria drapată cu tafta albastru deschis şi înveselită cu câteva jucăuşe pene de cocoş care-i veneau de minune. Am intrat şi ne-am aşezat la o masă mai ferită, lângă fereastră. Cei câţiva clienţi de pe la alte mese ne-au privit lung, şi nu mă îndoiesc că mă invidiau pentru frumuseţea femeii cu care eram. Aproape că mă invidiam şi eu însumi. Elenuţa tăcea zâmbindu-mi dulce, deşi aş fi vrut s-o aud povestindu-mi despre ea

cât mai mult. Când aflu un detaliu nou despre dânsa, despre sentimentele ei, îl întorc zile în şir pe toate feţele, dar de la discuţia din trăsură face economie de mărturisiri, atinge numai subiecte indiferente. Nici eu nu prea ştiam despre ce să-i vorbesc, fiindcă nu voiam s-o împovărez cu grijile mele, aşa că, după ce am dat comanda, m-am agăţat de primul subiect care mi-a venit în minte şi pe care-l discutasem şi răsdiscutasem dimineaţa, la redacţie. Nu era deloc unul romantic, cum s-ar fi cuvenit:

— Ştii că mâine-l îngroapă pe conu Alecu Beldiman, şi de astăzi rivalii noştri de la *Adevĕrul* au un nou director, domnul Constantin Mille: a semnat pentru prima dată în noua lui calitate.

Spre mirarea mea Elena era la curent şi m-a privit cu cel mai viu interes, aşa că m-am

simţit încurajat să continui:

— Va fi şi mai rău, de-acum. Conu Beldiman era necugetat, nedrept şi violent – să mă ierte Dumnezeu, că abia a murit –, dar nu necinstit, era de familie bună, în schimb pe Mille nu-l văd dându-se îndărăt de la nimic. Un arivist, dacă ştii ce vreau să zic. Pe bătrânul director îl vedeam adeseori pe stradă, în trăsuri deschise, cu bastonul înfipt înaintea lui şi sprijinit cu braţul întins, drept, şi cu ochelarii lui care au, adică aveau nişte lupe foarte puternice.

Mi s-a părut că Elena îmi priveşte cam fix ochelarii şi cred că m-am înroşit puţin.

— Ai uitat să spui de ţigareta lungă şi subţire pe care o avea veşnic în gură, şi de pumnul cu care bătea în masă când se supăra, şi de vocea lui tunătoare când spunea: „Da' aiasta nu se poate!" – a adăugat Elenuţa,

uimindu-mă din cale-afară.

— Să-nţeleg că-l cunoşti, că l-ai cunoscut şi dumneata?

— Păi da, am avut câteva prilejuri să trec pe la ei pe la redacţie, frate-meu a fost angajat la *Adevĕrul*, era curier.

— N-am ştiut, n-am avut habar, am spus, încercând să-mi ascund tulburarea, şi de ce-a plecat de la ei?

Elena s-a încruntat, apoi mi-a spus că nişte încurcături, dar că ea nu l-a descusut, aşa că, văzând că am necăjit-o cu întrebările mele prosteşti, m-am grăbit să-i cer iertare. Ea mi-a surâs şi i-am văzut dinţii, mai puţin albi decât m-aş fi aşteptat, pentru tinereţea ei, dar micuţi şi drepţi, doar unul uşor înclinat, care, tocmai acesta, îmi era cel mai drag. Am consolat-o:

— Bine c-a plecat de-acolo, slavă Domnului, cei de la *Adevĕrul* au pe conştiinţă

crime, ştii, nu? Poţi ierta multe presei, dar nu îndemnurile care duc la dezordine socială şi la moarte. Pesemne că revoltele ţăranilor şi grevele din ultimul timp nu s-ar fi produs dacă n-ar fi fost ei, cu calomniile lor, cu minciunile şi ticăloşiile lor, cu îndemnurile pe faţă la ură şi dezbinare.

Mă înfierbântasem poate prea mult şi căutam aprobare în ochii Elenei. Ea îmi evită privirea şi spuse în şoaptă:

— Cineva trebuie să-i vadă şi pe cei năpăstuiţi. Regele cu siguranţă că nu-i vede, cum să-ţi înţeleagă un străin necazurile?

Am schimbat la iuţeală vorba de teamă să nu stric toată seara şi mi-am făcut amare reproşuri că deschid o asemenea discuţie cu un copil neştiutor ca Elenuţa, că-i necăjesc urechile cu vorbe de gazetar. Ea nu era făcută pentru politică, era făcută pentru preocupări

frumoase. Mi-o închipuiam, de pildă, aranjând trandafiri proaspăt tăiaţi din grădină într-un vas de flori sau şezând visătoare într-o barcă, în Cişmigiu, în timp ce un bărbat care semăna leit cu mine vâsleşte cât mai departe de mal.

Seara s-a sfârşit prea repede, ca întotdeauna când eşti cu persoana iubită, Elena a mâncat mai mult decât te-ai fi aşteptat de la o asemenea făptură subţirică, iar asta m-a înduioşat. La desert, Elenuţa a revenit la tema morţii lui Beldiman şi m-a implorat să mergem împreună la înmormântare, care se făcea la mănăstirea din Ciorogârla, la vreo 20 de kilometri de Bucureşti. O idee macabră, care m-a neliniştit. N-am gustat niciodată asemenea spectacole şi, de câte ori am putut, le-am evitat.

— Dacă-i vorba, am încercat eu să glumesc, aş prefera să mergem împreună la o nuntă.

S-a făcut că nu înţelege şi a insistat. Gândindu-mă la avantajele acestei călătorii, o adevărată excursie pe care urma s-o facem împreună şi aproape o zi de petrecut alături, fie şi în împrejurări puţin propice gesturilor de amor, am acceptat fără să mai stau pe gânduri, plănuind deja cum să aranjez totul. I-am promis c-o iau a doua zi şi ne-am dat întâlnire, iar asta era foarte plăcut. Am condus-o acasă într-o birjă, fiindcă în ea eram obligaţi să stăm înghesuiţi, să ne atingem, în timp ce în trăsură aveam loc mult, şi distanţa dintre noi era prea mare. Sunt clipe în care modestia ajută intimitatea. Când am ajuns la ea, a urcat, rugându-mă s-o aştept puţin. Ştiam, de-acum, că Elena îmi va mai da un pachet, al treilea, că-mi va spune o adresă şi ştiam, mai ales, că mă va săruta pe obraz, aproape de ureche, ca să-mi mulţumească şi că voi purta amintirea

acestui sărut până la viitoarea întâlnire. Pentru asta eram dispus să sacrific orice: bani, timp, onoare. S-a întâmplat întocmai.

JOI 26 FEBRUARIE

Scopul scuză mijloacele

1

– Al dracului porc bătrân!

Era lauda cea mai mare care se putea auzi de la noul director al *Adevĕrului* şi tocmai o rostise citind satira politică la adresa primului ministru, Dimitrie Sturdza, aşezată pe prima pagină, chiar lângă editorial, şi care se încheia cu: „Dl. Mitiţă a început să fugă. Domnia sa fuge în toate ocaziile, fuge de la Cameră, fuge de la Senat, fuge dinaintea opoziţiei, fuge dinaintea interpelărilor, fuge de la vot, fuge, fuge şi iar fuge. Dl. Mitiţă dă bir cu *fugiţii*. Dl. Mitiţă se ţine de proverbul *fuga* e ruşinoasă,

dar e sănătoasă. Dl. Mitiţă are idei *fugitive*. Dl. Mitiţă a devenit un trans*fug*. Dl. Mitiţă este dominat de forţa centri*fugală* a ocultei. În actualul guvern, primul ministru face pe soldatul de la Termopile.“ Primul ministru e liberal convins, ceea ce ziarul răposatului Beldiman agreează, însă are rezerve mari în legătură cu socialiştii, iar pe nihilişti îi prigoneşte de-a dreptul, ceea ce nu le mai convine celor de la *Adevĕrul*. Aşa se explica satira, semnată cu pseudonimul Vax.

— Al dracului porc bătrân, mai spuse o dată Constantin Mille, deşi autorul, Tony, cum îi spuneau colegii, îşi aniversase cu câteva zile în urmă doar 33 de ani. Coincidenţă nefericită: în toiul petrecerii a venit vestea despre moartea directorului Beldiman, iar asta i-a declanşat lui Tony Bacalbaşa un acces de tuse care nu anunţa nimic bun pentru viitor.

Din păcate era atins serios de ftizie, iar noul director se gândi cu părere de rău că nu vor mai putea beneficia multă vreme, pesemne, de minunatele lui articole, invidiate până şi de colegii din Brezoianu.

De fapt, concurenţa dintre gazetele noastre, *Universul* şi *Adevĕrul*, începe de la adrese: clădirile ziarelor sunt pe străzi perpendiculare una pe alta, iar numărul e acelaşi. S-a întâmplat de câteva ori ca diverşi oameni, mai cu seamă din provincie, care căutau *Adevĕrul* să ajungă din greşeală la noi, pe Brezoianu 11 în loc de Sărindar 11, sau viceversa. Rivalitatea continuă cu tirajele (atât ei, cât şi noi anunţăm mereu sporiri care uneori sunt reale, dar mai adesea doar dorite) şi cu maşinile de tipărire nou achiziţionate, când de noi, când de ei, cu care ne lăudăm de îndată pe prima pagină. Dacă la tiraj nu ne-au bătut

niciodată, în schimb ne-au depăşit cu siguranţă la sediu: noi suntem într-o casă, ce-i drept, frumos împodobită cu câteva decoraţiuni baroce, dar modestă, iar ei într-un palat cu două caturi menit să ia ochii şi să intimideze. Am fost la inaugurare: vizita ne-a luat două ore! Deocamdată scara de onoare, sala de aşteptare şi restaurantul sunt în curs de amenajare, dar se poate întrevedea cum vor arăta în viitor. Redacţia, sala de recepţii şi cabinetul directorului sunt gata şi depăşesc orice închipuire. Conu Alecu Beldiman n-a mai apucat să se bucure de noul palat: în ultimul an nici n-a ieşit din casă, fiind suferind, şi-a citit totuşi zilnic gazeta până vineri după-amiază, când trei atacuri succesive l-au trimis în anticamera morţii, de unde nu s-a mai întors. Oricum, în biroul care îi fusese pregătit şi în care Mille se grăbise

deja să intre, cu o lipsă de delicateţe care i-a mirat chiar şi pe susţinătorii lui, doi pereţi sunt ticsiţi cu tablouri, exact ca la expoziţia societăţii, „Ileana“, şi doi sunt împodobiţi cu o preţioasă colecţie de icoane bizantine. Candelabrele, oglinzile veneţiene, statuile, cărţile legate în piele scumpă şi ornamentele bogate nu sunt altfel decât în cele mai somptuoase case boiereşti. Ce mă necăjeşte pe mine, şi mă mir că presa noastră n-a subliniat niciodată asta, nu sunt atât neadevărurile *Adevĕrului*, pentru că toţi gazetarii angajaţi politic sunt predispuşi la aşa ceva, ci contradicţia între idealuri pasămite colectiviste şi opulenţa fără ruşine a celor care sunt „de partea săracilor“. Mie, unul, îmi amintesc de lupul moralist al regretatului Grigore Alexandrescu, poet cam nebun, însă pe care mătuşa mea l-a cunoscut şi iubit (are

în bibliotecă un volum de *Fabule* cu o tandră dedicaţie a autorului!), acel lup care se declară de partea oilor, deşi poartă o haină groasă din blana lor. Să spun din capul locului că şi eu sunt de partea oilor, dar cred că le trebuie un păstor bun şi câţiva câini care să-i alunge din turmă pe lupii cu bucle false. (Şi pe tema asta am nesfârşite discuţii cu domnul Procopiu, care mă socoteşte prea tolerant şi cu oile, şi cu lupii, şi propune metode mai puţin artistice.)

Conu Alecu Beldiman a ajuns totuşi în palatul *Adevĕrului*, bietul de el, dar numai după moarte: întreaga vitrină de lângă intrare e cernită, iar la mijloc e expusă o mare fotografie drapată în mătase neagră a energicului ziarist, ultima care i-a fost făcută, în decembrie trecut. În sala cea mare, cu balconaşe de lemn, a depeşilor, pe unul din

pupitre se află deschis un registru în care, ne-au anunţat colegii, „admiratorii neînfricatului şi intransigentului democrat şi cititorii statornici ai *Adevĕrului*“ sunt invitaţi să semneze şi să scrie câteva gânduri pioase „în semn de veneraţiune“. Cum nu mă număr printre aceştia, se înţelege că nu m-am dus, deşi frate-meu a semnat în registru, din colegialitate, aşa că numele nostru tot apare acolo. Întreaga filozofie a răposatului a fost extrem de simplă, dacă nu chiar primitivă: pentru tot ce nu merge bine în România vina o poartă Regele şi numai el. Străinii n-au ce căuta în ţara noastră, iar dacă vin totuşi, n-au ce căuta în fruntea ei. De aici şi deviza scrisă în capul gazetei: „Să te fereşti, Române, de cui străin în casă!“ N-a fost critic mai vehement al Majestăţii Sale decât Beldiman, care nu s-a putut consola niciodată că un domn român,

Cuza, a fost schimbat cu unul neamţ, chiar dacă neamţul a devenit român din ziua în care a intrat în Bucureşti. Un lucru trebuie spus totuşi, de dragul dreptăţii, şi anume că, dacă opiniile colaboratorilor erau neutre sau chiar blânde la adresa Suveranului, Beldiman le admitea în ziar, cu condiţia ca în acelaşi număr sau cel târziu a doua zi să existe şi un atac îndârjit.

*

— Fumaţi? îl întrebă Constantin Mille pe conu Costache, care nu-şi lăsase la uşă bastonul şi-l strângea de măciulia de argint. În stânga îşi ţinea mănuşile. Era semn că n-are de gând să zăbovească, aşa că refuză şi ţigara. Venise aici la cererea expresă a noului director. Îi transmisese că s-a ivit „o chestiune

deosebit de gravă“ pe care trebuie s-o lămurească împreună. Şeful Siguranţei publice fusese calomniat în două rânduri în ziarul lui Beldiman şi generalul Algiu fusese „ajutat“ de gazetă să renunţe la şefia Poliţiei. Costache n-avea motive de simpatie faţă de noii locatari din Sărindar 11, deşi avea consideraţie pentru talentul risipit, altfel spus prost folosit, în paginile *Adevĕrului*. Nu-i convenea că a fost chemat într-o zi în care clădirea era plină de admiratori ai şovinismului şi nu semnase în registru, deşi fusese invitat s-o facă. Venise la prima oră, pentru că la amiază era înmormântarea lui Beldiman şi toată redacţia urma să se ducă acolo. Nu aruncă nici o privire tablourilor de pe pereţi, dar îl privi cu interes pe cel care avea să aibă de-acum înainte la dispoziţie puterea unui ziar de mare tiraj, lipsit de scrupule. Era un om tânăr, în jur

de 35 de ani, poate puţin mai mult, cu o duritate pe jumătate ascunsă, ochi foarte apropiaţi, barba mai deasă decât părul, bărbia împinsă mai înainte decât fruntea, nas drept şi buze groase. Mille insistă:

— Vă ofer o ţigaretă lungă, din cele rămase de la regretatul meu predecesor. Parcă-l aud, cu accentul nostru dulce, moldovenesc: „Sunt făcute numai pentru mine, de cucoana Frosa, o prietină din casa mè şi nu le împart cu nimeni. Numai la o singură prăvălie din Bucureşti se găseşte hârtia aiasta de ţigări, iar tutunul e foarti fin.“ Acum, vrea-nu-vrea, uite că le-mparte!

Mille, care era mândru că el n-are accent, oftă, mai curând de plăcerea fumului decât de durere.

— Sunt puţin grăbit, o să vă rog să trecem la subiect.

Sorbind adânc din ţigara lui Beldiman, noul director îşi savură dinainte vestea, la fel cum îşi savura indiscreţiile din gazetă, cu un zâmbet abia bănuit.

— Domnule subprefect Boerescu, dumneavoastră ştiţi că suntem un ziar foarte căutat, şi nu numai cititorii ni se înmulţesc, ci şi colaboratorii. Iar cei ocazionali sunt din toate clasele şi *din toate partidele*.

— Pentru că v-aţi specializat în bârfe şi calomnii, iertaţi-mi francheţea, pe care le încurajaţi în aşa-numitele *Instantanee*.

Mille nu se scandaliză. Era avocat şi nu se pierdea cu firea în faţa adevărurilor spuse pe şleau, pe care le para cu fraze gata făcute.

— Scopul scuză mijloacele! Oricum, mă bucur că ne citiţi. Domnul meu, natura meseriei ne obligă, la fel ca pe dumneavoastră, la discreţie, pe lângă ce-aţi

numit bârfă. Nu ne dezvăluim izvoarele. Dacă *Instantaneele* conţin neplăcute amănunte private este pentru că le aflăm de unde trebuie, apoi le prelucrăm artistic, transformându-le în şarje satirice. Dumneavoastră nu credeţi că murdăria trebuie scoasă la iveală, iar nu ascunsă sub covor?

— Cei crescuţi la şcoala socialistă sunt deprinşi să vadă *numai* murdărie, chiar şi-acolo unde nu există. Şi în cazul acesta este – dacă este – una care n-are rost să fie dată în vileag, pentru că ţine de chestiuni intime, în care ochiul gazetei n-are ce căuta.

— Da-ţi-o naibii, domnule Boerescu, răbufni directorul, nici Poliţia nu-i chiar apărătoarea intimităţii, doar că-şi păstrează cele aflate, în mod egoist, pentru foloase proprii, noi le oferim cu generozitate tuturor. Suntem la curent, din păcate, cu faptul că

puternicii zilei au dorit să afle obârşia tuturor informaţiilor pe care le publicăm, şi pentru asta au căutat, şi, din nefericire, au găsit un spion în redacţia noastră. Unul care, contra unei sume bunicele, v-a adus zi de zi, la poliţie, manuscrisele de la care pleacă articolele noastre cele mai importante, adică cele care ar putea avea urmări politice… Sunteţi aşadar singurii care-i cunoaşteţi pe autori. Ştiţi, desigur, că l-am concediat.

Conu Costache strânse şi mai bine măciulia bastonului şi acesta era singurul gest prin care-şi trăda nervozitatea. Nu se aşteptase la asta pentru că, deşi concediat de curând, omului lor nu i se spusese motivul real şi nici nu-l bănuise. Nu-şi putea da seama cum aflaseră cei de la *Adevĕrul*. Doar dacă… Va trebui să lămurească lucrurile de îndată ce se întoarce la birou.

— Şi ce doriţi de la noi, din moment ce nu mai lucrează aici? N-aveţi decât să angajaţi oameni de caracter, nu nihilişti gata să-şi trădeze şi mama, şi tatăl, după cum şi pe tătucul Beldiman şi pe tătucul Mille.

Directorul râse cu voioşie, apoi redeveni grav.

— Domnule Boerescu, pesemne că ştiţi că eu am fost dat afară, ca student, din Universitatea ieşeană, acuzat tocmai de „nihilism“. Am fost socotit „un tânăr primejdios“ pentru că încercam să organizez acolo o simplă şi nevinovată aniversare a Comunei din Paris, de la care trecuseră 10 ani.

Costache se încruntă. Nu-şi putea aminti de anul Comunei fără să-i reînvie durerea pierderii celui mai drag prieten. Durere atât de vie, încât avusese apoi grijă să nu bea niciodată vin din 1871, deşi era un an viticol

excelent. Nu spusese nimănui de ce. Mille continuă, dintr-odată încruntat şi el:

— O măsură represivă pe care n-am uitat-o, deşi datorită ei am ajuns să-mi iau diploma în străinătate, ceea ce nu mi-a stricat. Aşa că am o părere mai puţin rea despre nihilişti decât dumneavoastră.

— Şi le daţi tot concursul? De altminteri şi răposatul şi-a înfiinţat ziarul cu fonduri ruseşti şi, oricum, era rusofil.

— O calomnie mârşavă căreia i-a răspuns chiar în paginile gazetei acum vreo cinci ani. Lăsaţi-l, vă rog, pe Alecu Beldiman să se odihnească în pace, să nu-l vorbim de rău când nici n-a fost încă îngropat.

— În ce mă priveşte trebuie să-i veghez pe cei vii, dacă nu vă supăraţi. Întâmplător îmi amintesc ce-a răspuns: că urăşte din toate puterile ţarismul şi aristocraţia. Ceea ce nu

schimbă lucrurile, ci chiar le agravează.

— Să nu ne mai jucăm cu vorbele, domnule subprefect, nu suntem în sala de Tribunal şi nici dumneavoastră nu sunteţi judecătorul nostru.

— Vreau numai să vă atrag atenţia că vă jucaţi cu focul, poate în sensul cel mai concret al cuvântului foc.

— Numai joacă n-aş numi ce facem noi, şi *nu ne arde de foc*, ca să spun aşa, râse Mille fără veselie. Să ştiţi că aici, la *Adevĕrul*, eu, unul, am un regim de muncă silnică, deşi de departe ai crede că stau pe roze. Nu mă plâng, dar mă simt ca boul care trage la jug, care nu mai vede punctul de unde a pornit pe brazdă şi nu-i vede nici sfârşitul. El e cel care face posibilă aruncarea seminţei în pământ, dar alţii îi vor culege roadele, cine ştie când, în viitor. Sau poate că am ceva din îndârjirea

animalului care se roteşte în jurul fântânii. De-acolo se scoate apa, apa care alimentează brazda spiritului. Adeseori mă simt obosit şi epuizat.

— Cât despre oboseală, mi se pare cam devreme, la vârsta dumneavoastră, lăsaţi-ne-o nouă, celor care avem mai mulţi ani în urmă. Da, v-am citit aceste comparaţii şi în gazetă, le ştiu.

Remarca lui Costache păru să-l rănească pe gazetar, care schimbă tonul cordial de până acum:

— Domnule Boerescu, v-am chemat cu cele mai bune intenţii: n-o să dăm urmare în gazetă descoperirii noastre, deşi nu cred că şeful dumneavoastră, domnul Caton Lecca, s-ar bucura dacă am face o dezvăluire, în prima pagină, despre metodele Poliţiei. Şi nici chiar dumneavoastră nu v-aţi bucura. A fost o

ilegalitate! Ştiu că poliţiştii nu pot lucra întotdeauna conform legii, dar dacă sunt prinşi, nici ei nu sunt deasupra ei. Unde-i lege nu-i tocmeală! Aşadar aş vrea să am cuvântul dumneavoastră că pe viitor nu mai suntem supravegheaţi atât de… îndeaproape. Dacă nu…

Lăsă ameninţarea să plutească în aer. Costache se gândi puţin, apoi se sculă. Din uşă întoarse capul:

— Mă voi gândi la această propunere. Oare şantajul e sub ocrotirea legii?

Mille surâse ca la o glumă.

— Înţeleg că am deja cuvântul dumneavoastră. Vă punem la dispoziţie o trăsură, dacă puteţi veni azi la înmormântare, este la ora 12.00, la mănăstirea Ciorogârla, unde se află locul de veci al fostului nostru director.

*

De la palatul ziarului *Adevĕrul*, conu Costache ajunse în câteva minute la Prefectura de Poliţie. Nu era pentru prima dată în luptă cu timpul, dar simţea că de data asta lupta va fi mai grea. Primul pe care l-a chemat la raport a fost Carbonarul. Agentul avea o figură mai senină decât de-obicei, se vedea că are veşti care spera să fie, măcar o dată, pe placul şefului său.

— Am izbutit să fac percheziţia la numitul Pavel Mirto acasă, n-a fost uşor, dar m-am descurcat. Mi-a deschis feciorul, un bătrân care se mişcă mai încet ca moartea, vorbeşte uneori în dodii, da' am obţinut de la el informaţiile de care…

— Adică ai dat de pachet?

— Nu, să trăiţi, spuse Carbonarul, deja

ceva mai încurcat. Nu există cu siguranţă nici un obiect care să semene cu cel după care m-aţi trimis, am căutat peste tot, în toate încăperile, în dependinţe, m-am uitat şi în grădină, dacă s-a săpat recent acolo, da’ nu-i nici urmă de-aşa ceva. Însă am găsit pe biroul gazetarului nişte însemnări neobişnuite, le-am copiat întocmai, cuvânt cu cuvânt.

Îi întinse şefului carnetul în care erau notate numele tandru răsucite ale Elenei, anunţul societăţii Albina şi cel despre pisica surdă dispărută.

Costache le citi cu atenţie şi se încruntă.

— Asta-i tot?

— Asta-i tot, să trăiţi.

Carbonarul era deja tulburat. N-o nimerise nici de data asta.

2

Ieri l-am reîntâlnit pe Alexandru abia pe seară. Am crezut că fusese la facultate, dar Luca, fratele lui, mi-a spus o frază care iarăşi m-a lovit, cum mă lovesc toate cuvintele lor, oricât de banale ar fi:

— Ce să caute la facultate sâmbăta?

Deşi am văzut calendarul şi ziua care e în chenar roşu, pentru mine ieri a fost miercuri. (Iar azi e joi, nu duminică! Deocamdată ştiu lucrul ăsta cât se poate de clar.) Dar cea care trebuie să cedeze sunt eu:

— Sâmbăta n-are ore?

— Nu, iubito, nu se mai lucrează de mult sâmbăta.

Părul îi cădea pe frunte şi-mi tot venea să i-l dau la o parte. Luca mă socoteşte uşor nebună, dar asta pare să fie destul de comun pe-aici, poate e obişnuit şi pentru că unchiul lor e medic şi vede mulţi pacienţi, aşa că el nu

se miră, orice i-aş spune. M-am gândit la Alexandru, la Andru, şi am încercat să-i revăd faţa în amintire: îmi reveneau, cum să spun, o atmosferă, fragmente de trup, căldură, un obraz umbrit de barbă, culoarea ochilor, dar chipul nu i se alcătuia cum trebuie, ca la un joc neterminat de *disecţie* sau *puzzle*, cum i se mai spune. Abia aşteptam să-l văd, ca să-i sorb figura întreagă, s-o recompun cum trebuie din bucăţelele risipite.

Totuşi când s-a întors, abia am avut curaj să mă uit la el. Mi se părea că, dacă ne uităm unul la altul, toate imaginile şi bucuriile nopţii trecute se vor reface în ochii noştri la lumina zilei şi că le poate vedea oricine. Mi-era ruşine de el, acum, deşi azi-noapte nu-mi fusese. Era o ruşine bună, care mă făcea să respir mai repede. Alexandru mi-a aruncat o privire scurtă, suficient ca să văd că se

gândise şi el tot timpul la mine, apoi şi-a făcut de lucru, fără să mă ia în seamă în mod deosebit şi fără să mă piardă totuşi din raza privirii. Era unicul fel în care mă putea face să mă simt în largul meu. Dar când fratele lui sau Vio mă întrebau ceva la care nu puteam să răspund, intervenea imediat, prelua el greutatea şi para lovitura. M-a făcut să mă simt la adăpost şi apărată. Fiindcă trebuie să spun că întrebările lor erau scurte şi brutale, nu eram deloc obişnuită cu aşa ceva:

— Ai mai avut probleme de-astea, de sănătate?

— Nu.

— Ai familie?

— Da.

— Eşti bucureşteancă?

— Da.

— Şi unde locuieşti?

— Pe strada Fân…

— Termină, Vio, parcă eşti cucoana aia de le recensământ, a spus Alexandru, şi mi s-a părut şi el foarte brutal, chiar dacă o făcea ca să mă apere. Şi la petrecerea din ajun asistasem la scene asemănătoare. De fapt nu ştiu dacă poţi numi petrecere o seară cu fum, fără discuţii pasionante, fără dans şi fără vreun joc amuzant, fără altă mâncare în afara unor beţigaşe uscate ca pesmeţii, însă cu băuturi variate. Parcă toţi erau obosiţi, sleiţi chiar, şi uitaseră că sunt în societate. Vio şi fata mignonă cu diamant lipit de sprânceană suportau cuvinte şi gesturi jignitoare pe care nici măcar un bărbat n-ar trebui, cred eu, să le suporte. Ascultau, de pildă, liniştite, comentarii despre fizicul altor tinere, care pe mine mă lăsau într-o stare de perplexitate. Eu, una, cred că nu există necuviinţă mai mare

decât să vorbeşti în public, în prezenţa unei femei, despre calităţile sau defectele fizice ale alteia, să admiri pe o alta, făcând-o pe cea lângă care eşti să se simtă de prisos sau să râzi de alta, făcând-o pe cea de-alături părtaşă. Vio şi Dana ar fi trebuit să se scoale şi să iasă din cameră. Am făcut-o eu, la un moment dat, dar nimeni n-a înţeles de ce.

Lui Alexandru îi spusesem în zori, când i-am povestit totul, că stau pe strada Fântânii. A lipsit o vreme din cameră şi când s-a întors mi-a spus că a căutat-o mult, pe nu ştiu ce hartă, şi că nu există. Dar că… a existat, şi el ştie unde e, poate să mă ducă până acolo. I-am dat şi adresa cabinetului lui papa, strada Sf. Ionică, dar după ce a căutat-o şi pe asta, nu mi-a mai spus nimic. Nu ştiu dacă Alexandru, dacă Andru mă credea, dacă mă credea sănătoasă, vreau să spun, dar era de partea

mea. E singurul lucru care contează, până la urmă, între doi oameni, când unul dintre ei e la strâmtoare. (Se întâmplase o singură dată cu celălalt Alexandru, şi anume în seara balului dat de Mişu, fratele său.)

— Vino, Iulia, vreau să-ţi arăt o carte, a spus Andru, şi m-a dus în camera lui.

Era o cameră foarte ordonată, ceea ce m-a mirat, fiindcă e ştiut că bărbaţii nu-şi fac ordine niciodată. Pe măsuţa de lângă pat era o carte învelită în piele cafenie, înnegrită la cotor ca şi cum cineva i-ar fi dat foc, iar Alexandru a luat-o în mână şi-a răsfoit-o cu un soi de tandreţe, parcă o dezmierda.

— Vreau să-ţi spun ceva, Iulia: e ceva curios în apariţia ta, adică e o coincidenţă care pe mine mă pune pe gânduri, altfel ar fi trebuit să râd şi eu de tine, la fel ca toţi ceilalţi. În ziua când te-am văzut prima dată,

visam la tine, da, să ştii că nu exagerez deloc. Mi-am dorit să vii, te-am imaginat, te-am construit în mintea mea! Uite, citesc *The Time Machine* de H.G. Wells. Ştii engleză?

— Tocmai am terminat o carte în engleză, am spus, *Vanity Fair*.

— *Vanity Fair*, asta nu-i o revistă? Una cam deocheată, nu?

— Nu, deloc, e un roman englezesc!

— Glumeam! Tu crezi tot ce ţi se spune?… Ei, uite, şi ăsta, *Maşina timpului*, e tot englezesc. Nu lua în seamă negreala de pe cotor, se pare că a luat foc cândva biblioteca din casă, care ne-a rămas moştenire. Îl ştii?

— Mă tem că nu, când a fost scris?

— A apărut în 1895 şi ăsta e chiar de-atunci, e prima ediţie. După mine e aşa şi-aşa, dar nu contează, contează ideea, care e frumoasă. Uite, ţi-am însemnat aici un pasaj.

Am citit fragmentul: „Scientific people, proceeded the Time Traveller, after the pause required for the proper assimilation of this, know very well that Time is only a kind of Space.

Well, I do not mind telling you I have been at work upon this geometry of Four Dimensions for some time. Some of my results are curious. For instance, here is a portrait of a man at eight years old, another at fifteen, another at seventeen, another at twenty-three, and so on. All these are evidently sections, as it were, Three-Dimensional representations of his Four-Dimensioned being, which is a fixed and unalterable thing."

Un trifoi cu patru foi, poate din anul în care fusese scrisă cartea, era presat acolo şi se albise de tot. Dar ce m-a impresionat e că avea două minuscule găurele pe una din

frunze, muşcătura unei gângănii înfometate din acelaşi an. I-am dat înapoi cartea fără să fi înţeles prea bine ce citisem, mă grăbeam şi n-aveam răbdare, voiam să-l ascult pe el vorbind. Nu mă săturam să-l aud vorbind. Am tăcut deci, ca să continue el:

— Mi-a plăcut povestea cu a patra dimensiune, nu ştiam cât e de veche şi apoi, cum îţi spuneam, mi-am dorit să vină până la mine un călător sau mai bine o călătoare în timp, din vremea lui Wells. O prostie, desigur, dar am visat toată săptămâna la asta – mă culcam gândindu-mă la tine… Mi-aş fi dorit să… să pot face dragoste cu o femeie de atunci. Şi nu-ţi poţi închipui ce şoc am avut când ai apărut, a fost ca şi cum s-ar fi întrupat un vis, ar fi ieşit din gândul meu şi ar fi bătut la uşa noastră, pentru că ai bătut la uşă, îţi aminteşti?

— Fireşte c-am bătut, am spus încet.

— Am stat cu ochii fixaţi pe tine toată seara. Mi s-a părut curios cât de tare s-a lipit fiu-meu de tine, din prima secundă, nu mi-a venit să cred.

— Iartă-mă că te-ntreb, am spus tot în şoaptă, dar ce-a vrut să spună… cum o cheamă pe soţia… adică pe mama copilului…?

— Irina.

— Ce-a vrut să spună cu „Mamă singură din propria alegere a altcuiva“?

— A, e o replică dintr-o piesă de teatru. „Sunt singură din propria alegere. Propria alegere a altcuiva.“ Iri e mare amatoare de teatru.

N-am ştiut dacă nu cumva vorbeşte la figurat şi nici n-am vrut să aflu. Rămânea totuşi o problemă aici, dar am văzut c-a ocolit-o şi ar fi fost nedelicat s-o deschid eu.

*

Azi se făcuse ora 11 când ne-am pregătit de plecare, spre casa mea din strada Fântânii, care acum ar avea un alt nume, după cum mi-a zis Alexandru, un nume de om pe care nu l-am reţinut. Andru mi-a explicat precaut că ar fi de dorit să mă îmbrac altfel. Pe el îl ascultam, din motivul pe care l-am mai spus: pentru că era de partea mea, ţinea cu mine. Mi-a adus de la Vio o pereche de pantaloni (!) şi un veston, bluza a spus că mi-o pot păstra, oricum bluzele lui Vio mi-ar fi fost mici, nu mă încăpeau. Mi-am pus cu emoţie şi curiozitate primii pantaloni din viaţa mea şi mă simţeam de parcă n-aş mai fi avut păr pe cap. Ca Vio sau ca Viola din *A douăsprezecea noapte*, când se îmbracă în băiat. Sau ca Gilda, când moare în braţele lui Rigoletto, după ce s-a

sacrificat pentru ticălosul duce. Erau teribil de neplăcuţi, pantalonii, mă incomodau mai rău decât corsetul, mă strângeau peste tot. Parcă trebuia să reînvăţ să merg, îmbrăcată în ei, cum eram. Aşa am şi făcut, m-am plimbat prin cameră până când Alexandru mi-a bătut în uşă – spre deosebire de Luca, el bătea întotdeauna – şi mi-a spus că, înainte să plecăm, unchiul lui ar vrea să stăm de vorbă. N-aveam nici o poftă, dar m-am dus în salon. Doctorul Cristescu m-a privit mulţumit:

— Îţi stă mult mai bine aşa!

În ce mă priveşte mă simţeam ridicolă, mi se părea că mă dau în spectacol, şi asta în faţa unui om aproape necunoscut şi în vârstă. Dar era şi plăcut, ca un joc.

— Iulia, aş vrea să-ţi pun câteva întrebări banale, ele ţin de rutina noastră medicală, te rog să nu te superi şi să nu te simţi jignită, da?

— Cu toată plăcerea, domnule doctor, nu vă faceţi griji. Vreau, oricum, să vă mulţumesc că aţi acceptat să mă găzduiţi, mi-a spus Alexandru că e casa dumneavoastră, acum. Vă rog, întrebaţi-mă, şi voi căuta să vă răspund, dacă pot.

— Fireşte că poţi, la un examen medical nimeni nu pică, deşi mulţi greşesc. Pe tine te rog doar să-mi răspunzi cât mai precis cu putinţă. Întrebările, cum vei vedea, sunt dintre cele mai banale. Când eşti născută?

— Pe 17 iulie.

S-a prefăcut că nu observă că nu i-am spus anul, dar m-a prins în capcana următoarei întrebări:

— Ştii în ce dată suntem? Zi, lună, an…

Iată că nu era deloc o întrebare banală, ba era chiar una grea de tot, cea mai grea dintre toate. Ştiam că în chenarul roşu din calendar

era scris duminică, 26 februarie, dar eu mă ştiam joi. Luna februarie. Iar în ce priveşte anul, făcusem ca struţul când vine furtuna de nisip, îmi îngropasem capul.

— E 26 februarie, am spus încercând să zâmbesc.

— Perfect, ţi-am spus că-i rutină. Şi ziua săptămânii?

M-am hotărât să mă iau după calendarul de perete din cameră:

— Duminică.

— Exact. Şi anul?

Am răspuns prin tăcere şi cred că m-am înroşit.

— Răspunde-mi, te rog, e important. Şi uşor!

— Dacă vă spun 1898 râdeţi de mine, nu-i aşa?

— Aş vrea să ieşi din anul 1898 şi să-mi

răspunzi în ce an eşti atunci când nu eşti în 1898.

— 1908? 1998? 2008? 2028? N-am habar, nu ştiu!

De ruşine şi spre ruşinea mea, am izbucnit în plâns. Abia acum a ţâşnit din mine lava care mă arsese în ultimele zile şi, de fapt, în ultimele luni, de la ce mi se întâmplase cu Alexandru celălalt şi spaima că în curând, până nu va fi prea târziu, va trebui să iau o hotărâre şi că orice aş hotărî voi fi nefericită. Nu ştiam care dintre decizii ar fi o dovadă de egoism mai mare. Omul n-ar trebui să fie pus niciodată în situaţia de a alege între două rele: răul lui şi cel al altora! Doctorul Cristescu a încercat să mă liniştească, a vrut să-mi dea un calmant, dar apoi în cameră a intrat Alexandru şi, cu vocea lui învăluitoare, încet-încet, m-a făcut să mă opresc din plâns. N-au mai vrut să

mă lase să merg în strada Fântânii, deocamdată, şi m-au amânat ca pe un copil, pe a doua zi. Am stat îmbrăcată în pantalonii mei caraghioşi până seara. M-am culcat singură, iar Andru a venit şi m-a sărutat de noapte bună cu enormă tandreţe şi înţelegere. De un lucru sunt sigură: Alexandru chiar mă iubeşte. Şi, spre norocul meu, are numeroase prilejuri să mi-o arate. E singurul avantaj de când am început noua şi trista mea viaţă. Cu gândul ăsta am intrat în somn.

3

Aproape în fiecare sat din preajma Bucureştilor există un om foarte bătrân, cu barbă lungă, albă şi stufoasă, căruia sătenii îi zic „tata lui Dumnezeu“. Nu ştiu în ce sat, ce mucalit o fi inventat primul „tată“, dar curând a apărut peste tot câte unul, la fel cum peste tot

există un primar, un notar şi un învăţător, să spunem. În Ciorogârla, „tata lui Dumnezeu“ e clopotar, meserie foarte potrivită cu porecla, pentru că el anunţă toate morţile. Joi la ora 12, „tata lui Dumnezeu“ trăgea de zor de funia clopotelor pentru că începea slujba de înmormântare a lui Alexandru Beldiman. Convoiul de trăsuri se prelungea dincolo de zidul cimitirului, iar în dric zăcea, cu mâinile pe piept, îngropat sub flori înainte de-a fi îngropat în pământ, cel care fusese până mai ieri directorul ziarului *Adevĕrul*.

— Dumneata îmi faci numai surprize în ultima vreme, Pavele – mi-a răspuns domnul Procopiu când m-am oferit azi-dimineaţă să merg la înmormântare în calitate de trimis al *Universului*, ca să povestesc de la faţa locului tristul eveniment –, parcă spuneai că nu-ţi plac nici în ruptul capului înmormântările!

— Domnule Procopiu, nu-mi plac, dar ca reporter mă simt obligat să trec şi o asemenea probă.

— Mie îmi pică foarte bine. Signor Luigi se duce, desigur, împreună cu doamna Cazzavillan, dar numai în calitate de director: vor fi şefii de la mai toate ziarele din Bucureşti, ba vin şi câţiva din provincie. Şi după cum ştii, de la signor Luigi nu aşteptăm vreo contribuţie scrisă, prin urmare eram gata să mă duc eu. Faptul că îmi scuteşti o zi pierdută pe drumuri e pentru mine un adevărat cadou. Să vorbesc să te ia directorul, cu trăsura lui?

— Nu, iertaţi-mă, m-aş simţi stânjenit. Şi-apoi aş fi vrut să-mi duc şi nişte prieteni care vor să asiste.

— Hm, bine, ia o trăsură de la noi. Îţi mulţumesc! m-a bătut pe umăr redactorul-prim,

fără să-şi ascundă veselia.

Îmi place domnul Procopiu că nu-i deloc prefăcut.

Se ştie că unele minciuni se transformă, odată rostite, în realitate. Spusesem „prieteni“, nu „ o prietenă“, şi chiar aşa s-a întâmplat. Elenuţa n-a venit singură, ci însoţită de doi necunoscuţi şi mi i-a prezentat: colegi de la societatea Albina, admiratori ai răposatului. Am deschis gura ca să protestez şi-am închis-o la loc fără să scot un sunet. În trăsură i-am privit: erau mai tineri ca mine, cu figuri şterse, pe care le uiţi imediat ce nu le mai ai în faţă, şi mi s-au părut total incapabili de a susţine o conversaţie. Nici eu nu aveam mare poftă, cu doi martori, să vorbesc cu Elenuţa, aşa că drumul mi s-a părut lung şi plicticos. Peisajul însuşi era şters, mohorât, cum e îndeobşte la câmpie spre sfârşitul lui februarie şi am

îndurat o oră şi jumătate de tăcere aproape absolută. Unul din tineri luase *Universul* şi, după ce i-a citit cu atenţie numai ultima pagină, l-a dat mai departe colegului său, care i l-a întins apoi Elenuţei. Mie nu mi l-au dat, socotind pesemne că, redactor fiind, n-am motive să-l citesc. Aproape de mănăstire se făcuse un şir de trăsuri care ne-a obligat să avansăm la pas, cât pe ce să întârziem. Odată ajunşi, a trebuit să-mi văd de treabă, lăsând-o, cu totul *à contre cœur*, pe draga mea Elena în grija colegilor ei. Aşteptam cu carnetul şi creionul în mână, lângă „tata lui Dumnezeu“, ca să-i cer informaţiile despre cimitir cu care aveam de gând să-mi încep relatarea. Însă ochii îmi fugeau după Elena, căreia negrul îi punea în valoare, mai mult ca oricând, ochii albaştri şi părul blond. Se retrăsese cu cei doi colegi lângă un copac desfrunzit, şi dintr-odată

vorbeau destul de animat, ca şi cum numai prezenţa mea i-ar fi stânjenit până acum. Eram destul de prost dispus, iar gândul la discursurile pe care le voi înghiţi şi la nesfârşita slujbă care urma nu erau de natură să mă înveselească. Din fericire, prilejul se potrivea cu o faţă mohorâtă şi, cel puţin, nu trebuia să mimez veselia, ca de atâtea alte ori. Au şi înmormântările avantajele lor. Clopotarul mi-a spus că mănăstirea se mai numeşte Samurcăşeşti, de la ctitori, Zinca şi Constantin Samurcaş, care au făcut-o pe moşia lor chiar în anul naşterii lui, aşa că erau „de-un leat". Aşa am aflat că „tata lui Dumnezeu" se născuse la 1810, se apropia deci, odată cu mănăstirea, de 90 de ani! Mi-a mai arătat o capelă nouă, care are doar vreo 20 de ani. M-am gândit imediat că poate capela asta avea vârsta Elenei şi tocmai atunci bătrânul

clopotar mi-a spus că poartă hramul Sfinţilor Constantin şi Elena.

Preoţii – o mulţime, însoţiţi de copii care duceau în mână lumânări groase şi înalte – erau singurii care purtau acoperământ pe cap, toţi confraţii mei erau, ca şi mine, fără pălărie. E singurul prilej în care-i văd aşa, în aer liber. Mărturisesc că asta mă impresionează întotdeauna, omagiul şi umilitatea, chiar fragilitatea bărbaţilor cu capul descoperit în faţa morţii. Domnul Mille era în centru şi a fost unul dintre purtătorii sicriului. A rostit şi primul necrolog şi n-am să ascund că nu mi-a plăcut defel tonul lui şi nici ce-a spus. Mi-am notat pe sărite: „Dispariţia lui Beldiman reprezintă pentru noi o pierdere, o crudă încercare morală, o durere care ne-a lovit, jalea de a ne despărţi de un bun amic şi camarad.“ Câteva bocitoare tocmite crezură că

e momentul să se jeluiască, dar au fost imediat oprite de măicuţe. „Totuşi, singura consolare este că ne lasă opera lui ca s-o continuăm, că *Adevĕrul*, astăzi, urmează să fie ce-a fost şi ieri, steagul democraţiei“, iar restul n-am mai notat, pentru că era prea din cale-afară de mincinos: cum că n-ar avea legătură cu nici un partid politic, că e absolut independent şi că nu cruţă pe nimeni. Afirmaţia din urmă e corectă, într-un fel: nu iartă pe nimeni, când au interes să nu ierte, ca să-şi sporească puterea.

— Cine-i, taică, ăsta de vorbeşte acu' aşa de tare?

— Noul director al ziarului, cel care-o să-i ia locul mortului.

— E rudă cu el?

— Nu, deloc.

— Păi atunci e unul care se cam bucură, a spus „tata lui Dumnezeu“, dovedind că-şi

merită porecla.

Mille a continuat cu o voce la fel de puternică şi iată ce am mai scris în carnet: „Îl vom lăsa în groapa neagră şi vom pleca din nou la muncă. Fericit te simţi când duşmanul îţi dă cel puţin răgaz să-ţi îngropi morţii. Când însă eşti în luptă, când soarta crudă te-a aşezat în primul rând, de multe ori faci punte din cadavrul celui iubit şi treci înainte.“ Restul nu l-am mai scris, de indignare. Nu eram singurul asupra căruia discursul mortuar al lui Mille a lăsat o impresie mai mult decât penibilă. Doamna Beldiman a ridicat de mai multe ori ochii înlăcrimaţi şi l-a privit cu uimire pe director. Fiul răposatului, abia întors din Berlin, părea nedormit şi nedumerit. Confraţii de la alte ziare tuşeau stânjeniţi, doar domnul Cazzavillan era senin, poate că nu urmărea chiar totul. „Tata lui Dumnezeu“ a spus că se

duce să bea o lacrimă de prune, fiindcă vorbele gazetarului l-au îndurerat, şi m-a lăsat singur. Pe Elena n-o zăream şi ar fi fost necuviincios să-mi părăsesc locul ca s-o caut, de-ajuns că refuzasem lumânarea, ca să pot scrie, în timp ce toţi cei din jur îşi păzeau mica flacără, lăsând ceara să picure pe un fel de guler de hârtie. A urmat un proaspăt angajat al ziarului, Costică Bacalbaşa, adus de fratele său. A preferat, în locul unui necrolog, câteva versuri. La cei din neamul lor umorul e o trăsătură de familie, moştenită din tată-n fiu, drept care m-am temut să nu fi făcut vreo poezie comică. Cu barba neagră şi ascuţită tremurându-i puţin, fără să se ajute de vreo hârtie, Costică a rostit avântat: „Ne-om revedea în lumea cea mai dreaptă, / Acolo unde Beldiman ne-aşteaptă. / Ne-a-ncurajat / Şi l-am urmat. / Ne-a luminat / Şi-n lume ne-a

băgat. / Ne-om revedea în lumea cea mai dreaptă, / Acolo Beldiman tăcut ne-aşteaptă / Şi-o să ne certe dacă *Adevĕrul* lui / Va fi lăsat pe mâna orişicui. Odihnească-se-n pace!“ Deşi bătrâna mamă a lui Beldiman, complet senilă, a început să aplaude (din fericire nu s-a auzit, purta mănuşi), impresia generală a fost chiar mai penibilă decât la discursul lui Mille. De altminteri ultimul vers nu era rău, din punct de vedere moral, vreau să spun. Personal, am apreciat conciziunea intervenţiei. Au venit încă vreo trei discursuri în care răposatul era ridicat în slăvi, ca să uiţi că de fapt cobora în pământ, dar abia de-am putut să aleg câte o frază-două din fiecare. „A luptat cu slabele lui mijloace financiare şi cu puternicele lui convingeri…“, „*Adevĕrul* merge mai departe, călăuzit de spiritul celui care a fost directorul…“, „A fost de partea celor mici

împotriva celor mari, de partea celor săraci, împotriva celor bogaţi…“ şi tot aşa, cu asemenea întorsături tipic gazetăreşti pe care foarte bine le cunosc. Am avut surpriza să-i văd şi pe soţii Nădejde, pe care-i ştiam certaţi cu *Adevĕrul*, dar se vede că, aşa cum spusese Mille şi poate chiar la ei o fi făcut aluzie, moartea aduce cu sine armistiţiul în orice război.

După ceremonie am dat de Elena, lângă capelă. Era în mijlocul unui grup destul de numeros şi toţi vorbeau în şoaptă. Elena s-a-nroşit şi a tresărit când m-a văzut, şi asta mi-a fost de-ajuns ca s-o iert pentru tot. E un copil, un copil drăguţ. Mi-a mulţumit că am adus-o să-şi ia „rămas-bun de la un om bun“. Ne-am întors într-o tăcere şi mai mare decât la ducere. Am luat ziarul pe care l-au uitat în trăsură, l-am parcurs pe sărite, şi am înţeles de

ce-i interesa: apăruse un alt anunţ dat de Elena şi care-i privea pe cei de la Albina.

4

Lord îşi găsise o jucărie nouă, iar generalul Algiu se hotărî să i-o lase: era o pereche de epoleţi. Nu se ştie dacă franjurii sau stelele de general i se păreau barzoiului mai ispititoare. Stăpânul era din cale-afară de îngăduitor cu câinele lui când se aflau între patru ochi, cu atât mai mult, cu cât în public tânărul lui tovarăş ştia să se poarte foarte elegant.

— Io-te-l, spuse ordonanţa care tocmai punea *Universul* pe masa de sub filodendron, îi dăm mantaua de general. Să-i facem şi nişte pantaloni cu vipuşcă.

— Da' de unde, e soldat neinstruit, dacă vine vreun război nu-i bun decât la bucătărie. Du-te şi pregăteşte o gustare pentru conu

Costache, am trimis să-l cheme cât mai curând, poate să apară din moment în moment.

O vreme Algiu picoti în fotoliul de lângă fereastră. Micile zgomote pe care câinele nu se sfia să le facă mişcându-se prin încăpere şi chiar câte un lătrat scurt i se păreau generalului nespus de liniştitoare, îl ajutau să doarmă. Avusese o dimineaţă mai agitată decât de-obicei, cu o vizită a unuia dintre comisarii de la Poliţie, şi se simţea obosit. Un al şaselea simţ îl trezi cu o secundă înainte ca barzoiul să se repeadă la uşă lătrând îngrozitor: auzise soneria electrică şi asta-l înfuria de fiecare dată, ca şi cum un hoţ pe care nu-l putea vedea, ci numai auzi, pătrunsese în casă. Ordonanţa, care ajungea întotdeauna după barzoi, îl introduse pe Costache Boerescu.

— E un duşman înverşunat al progresului,

se simţi dator Algiu să explice primirea neprietenoasă, eu sunt unul moderat, fac tot mai multe concesii pe zi ce trece.

— Nici eu nu mă omor după el, deşi măcar la noi, la Poliţie, îi văd rostul. Însă din păcate, pe măsură ce metodele noastre progresează, progresează şi metodele lor.

— Şi progresează şi răul *tout court*. Te rog, ia loc şi serveşte-te din ce vrei dumneata, eşti de-al casei. Îţi aduc acum scrisoarea de amor pe care ţi-am promis-o când te-am vizitat, marţi, ca să nu uit de ea, apoi avem lucruri mai importante de discutat! Ţi-am rezolvat şarada.

Lăsându-l pe Costache să rumege vestea bună, generalul se duse în birou şi se întoarse cu o coală împăturită. O ridică în lumină, lângă fereastră, şi-i arătă lui Costache, în filigran o iniţială, un F plin de şerpuiri.

— Înainte să trecem la treabă, delectează-te

cu această capodoperă a limbajului codificat. Colecţionez asemenea lucruri de când am fost prefect şi-mi veneau fără să le cer sau să le cumpăr, cum fac azi, şi încă la preţuri piperate. E o scrisoare trimisă în 1889, anul turnului Eiffel, de o boieroaică din familia… – o să-mi permiţi să fiu discret, pentru că s-ar putea s-o întâlneşti – amantului ei. Doamna e sau era nimfomană şi are un soţ cumplit de gelos, aşa că numai nevoia a învăţat-o ce să facă, aşa cum se întâmplă mereu. Citeşte-o mai întâi cu ochii bărbatului. Ea îi punea anume la îndemână toată corespondenţa, pasămite cerându-i să-i corijeze scrisul. Apoi îţi dau cheia ca s-o citeşti cu ochii amantului şi să te miri.

Pe faţa lui Algiu se vedea plăcerea: să-i pună pe ceilalţi la încercare şi să-i înveţe meserie într-un mod agreabil fusese mereu una

din însuşirile lui. Îl mângâie pe barzoi pe blana albă şi mătăsoasă şi pe cap, dinspre fruntea albă spre gâtul ruginiu. Nu se sătura să-i vadă ochii îngustându-se ca o confirmare a faptului că-i e bine. Luă apoi ziarul proaspăt şi îşi aruncă ochii pe ultima pagină, în timp ce Costache citea cu mare atenţie rândurile cifrate.

Iubite prietene!

Îmi pare bine că ne-ai scris îndată ce ai ajuns în vesela capitală a Franţei, îmi pare bine că ai văzut turnul, şi alătur aici cordiale salutări de la bărbatul meu, ocupat mai mult ca oricând cu treburile moşiei lui şi cu cele politiceşti, ale ţării noastre. Ne place să zăbovim seara, la lumina flăcărilor din cămin şi să chemăm amintiri, iar între acestea sunt şi zilele petrecute împreună, la conacul nostru, partidele voastre de

vânătoare, cele de călărie, jocul de biliard, dar mai cu seamă plăcutele conversaţii şi plimbările de care ne-am bucurat toţi trei deopotrivă. Nu ştim ce vei fi făcând dumneata acolo, fii bun să ne dai mai multe amănunte în viitoarea epistolă, pentru că în cea de la sfârşitul lui octombrie ai fost cam avar cu vorbele. De câteva zile îmi bat capul şi pianul încercând să descifrez noile partituri pe care ai avut amabilitatea să ni le trimiţi, dar melodia e încă departe de a fi armonioasă aşa cum, fireşte, va fi picurat ea din condeiul compozitorului. Scrie, te rog, ce faci dumneata şi ce face societatea pariziană în lungile zile de toamnă. Aici e deja frig tare, în curând peisajul va fi dezolant şi ştii că atât eu, cât şi soţul meu iubim vara şi lumina. Dar toamna are farmecul ei, un pat de frunze ruginii acoperă pământul, cerul

sumbru, vuietul vântului te copleşesc cu o nespusă melancolie.

Şi cine nu cunoaşte mai bine acest sentiment decât dumneata, iubitul nostru prieten? De ce ţi-au fost date atâtea încercări şi de ce prietenii te pot ajuta atât de puţin? Nici nu mă pot gândi prin ce ai trecut fără să mă cutremur. Omul e un pui neajutorat în faţa necazurilor vieţii, care nu iartă pe nimeni. Nu putem, cred, decât să ne plecăm în faţa sorţii şi să spunem: „Facă-se voia Ta!“ Însă oamenii – ştiu bine – nu ating o asemenea seninătate, se revoltă şi se zbat zadarnic.

Amintirea răului ar trebui pusă pe foc. Rostul ultimei cumpene pe care ai avut-o de trecut în viaţa dumitale este acela de a te întări în credinţa că eşti de folos celor din jur, familiei în primul rând. În zilele noastre

lumea a uitat această învăţătură simplă. Câte zile şi nopţi nu îşi pierd cugetătorii cu probleme de acest fel şi cu cât le răsucesc mai mult, cu atât le încurcă mai tare. Dar să nu uit de ce ţi-am scris: avem un nou membru al familiei. Un mic căţel creţ, un amor, negru, vesel, care dă tot timpul din ciotul lui de coadă. Nu îţi pot descrie ce mult mă amuză tot ce face, mă simt ca la un spectacol de teatru. Stăm cu el, de nu ne mai arde de lucruri serioase, cu excepţia scrisorilor dumitale. Te îmbrăţişăm amândoi şi îţi dorim tot binele,

Flavia şi Radu

Tocmai când Costache a ridicat ochii din scrisoare, i-a ridicat şi Algiu din ziar, dar mai tânărului prieten nu i-a scăpat că se întâmplase ceva între timp, că generalul se încordase şi starea lui de spirit era complet schimbată.

Musafirul îşi spuse prima impresie:

— Da, e cât se poate de nevinovată, pioasă chiar, aş spune, cu „Facă-se voia Ta!“ şi zădărnicia revoltei, cu necontenita invocare a soţului, noi facem şi noi dregem, la fiecare paragraf.

— Cuvintele celei de-a doua scrisori sunt scrise toate explicit în prima, codul e cel mai simplu cu putinţă, nu e nimic căznit, nu trebuie să ţii minte combinaţii deosebite. Ţi-a atras atenţia vreunul?

Costache nu simţi nevoia să mai parcurgă o dată textul ca să răspundă, avea o memorie de necrezut, aşa că dădu din umeri:

— Patru cuvinte sunt suspecte, după mine, poate şi o propoziţie întreagă: *pat*, *cutremur*, *amor* şi *nopţi*. Şi „avem un nou membru al familiei?“ sau numai *membru*?

— Ai nimerit trei, şi nu pe cele mai

importante.

— Fireşte că nici nu ajung, trebuie să fie ceva mai mult aici. Dar asta înseamnă că e, oricum, o cheie mai complicată decât ar fi să iei primul cuvânt din fiecare rând sau din fiecare frază. De altminteri am încercat deja, şi nu merge.

Intră ordonanţa cu gustările frumos aranjate, dar nici unul din cei doi prieteni nu-i dădu atenţie.

— Repet: cheia e foarte simplă, spuse generalul. Dar, iartă-mă, a intervenit ceva, cred că nu mai e vreme acum de aşa ceva!

— Mă mulţumesc cu cât mi-aţi dezvăluit, ar trebui să-mi ajungă. Să nu mai pierdem timpul. Permiteţi-mi să împrumut scrisoarea şi să încerc s-o descifrez singur, acasă. Sunt, încă, foarte ocupat, dar sâmbătă după-amiază, la cinci, dacă mă primiţi, vă aduc răspunsul şi o

sticlă de vin din anul scrisorii!

Cu o scurtă înclinare a capului, Algiu pecetlui înţelegerea.

— E grabă mare, cu toate că dumneata ştii principiul meu…

— Grăbeşte-te încet!

— E limpede şi pentru dumneata, şi pentru mine că se pregătesc nişte atentate cu ajutor rusesc. Păcat că nu avem pusă la punct o reţea de oameni care să strângă informaţii de la vecinii noştri, ne-ar scuti de multe pericole. Napoleon, care rămâne, după mine, maestrul incontestabil al războiului, a introdus şi serviciul de *espionnage* pe timp de pace. De ce? Ca să poţi fi pregătit pentru orice eventualitate. Prusia însă a ştiut să ia exact ce-i trebuia de la vecinii detestaţi şi în 1870 era gata pregătită, graţie spionajului făcut cu mulţi ani înainte. Este una din explicaţiile care se dă

înfrângerii francezilor. Ce a urmat ştii, că erai acolo: revolta muncitorilor, Comuna… Nu ştiu de ce mi se pare că trăim un moment asemănător, dar cu alţi protagonişti.

— Este şi convingerea mea. Mi-aţi sugerat să citesc ziarele, le citeam oricum, dar am încercat s-o fac cu alţi ochi. Ce-am văzut este că încurajează instinctele primitive, invidia, cruzimea, ura de străini şi totul se adună împotriva câte unei singure victime, simbolice, în cazul nostru Regele. După el vin instituţiile care-l susţin. Şi am mai văzut creşterea îngrijorătoare a atentatelor împotriva suveranilor din toate părţile lumii. Ultimul a fost Regele Greciei, care, din fericire, a scăpat.

— Întocmai. Şi cum pot comunica revoluţionarii noştri care se află în oraşe diferite, ca să dea semnalul fără să atragă

atenţia Poliţiei? Asta m-ai întrebat, nu? Ţi-am găsit modalitatea cea mai bună, sigură, demnă de timpurile noastre. De altminteri, ţi-am spus-o încă de-atunci…

— Tot ziarele?

— Da, ziarele, mai precis anunţurile. Cifrate, cum se înţelege de la sine. Cu siguranţă capii din locurile alese dinainte urmăresc anunţurile de la o persoană imaginară sau de la o asociaţie inventată. Şi tot ei au cifrul. Calea asta a devenit destul de comună, în Europa, dar nu ştiam că a început să se utilizeze şi la noi. Am luat ziarele cu cea mai largă răspândire, am citit întâi anunţurile recente din *Adevĕrul*, că în jurul lui sunt toţi revoluţionarii, dar n-am găsit nimic deosebit. Apoi am luat *Universul* şi aici am găsit ceva.

— Da, am bănuit, vă spuneam că la ei se întâmplă tot soiul de lucruri suspecte, în

ultimul timp, am dat şi noi de câteva fire. Dar cum aţi reuşit, sunt zeci de anunţuri în fiecare zi!

— Am procedat cum vei face şi dumneata când vei căuta să descifrezi scrisoarea de amor. Am căutat regula, în cazul meu repetiţiile semnificative. Dar de fapt eu am pornit invers, de la neobişnuit: anunţurile astea n-aveau cum să fie strict la fel cu cele inocente, uite unul, la întâmplare: „S-a pierdut un câine de rasă dackel, culoare murgă, fără pete, cu zgardă galbenă şi clopoţel. Emil Storck, librar, str. Armaş 8, ap. II.“ Sau: „De vânzare trăsură uşoară, ca nouă“ şi-aşa mai departe, pierderi de bijuterii sau de documente, închirieri, vânzări şi cumpărări, nu putea fi un anunţ care te îndrumă direct spre cineva, cu o adresă, pentru că oamenii înşelaţi ar fi făcut tărăboi şi i-ar fi dat de gol. Le-am

eliminat deci pe cele de acest tip. Restul a fost o joacă.

Costache imploră din ochi urmarea.

— Şi am dat în ultima lună de patru anunţuri care mi-au atras atenţia, toate de la aceeaşi asociaţie: se vorbea de nişte lucruri pe care le vedeam pomenite pentru prima dată în pagina asta de ziar. Nici nu înţeleg cum de au fost atât de imprudenţi.

— Între anunţuri dai de atâtea bizarerii… S-or fi gândit că nimic nu e de natură să creeze suspiciuni. Le-am citit şi eu, dar singurul lucru pe care cred că l-am găsit este un aşa-zis ipotecar plin de râvnă. Vreau să sper că e unul dintre cei doi escroci pe care-i căutăm de mult… Mi-a fost aşadar util, dar mai am atâtea de învăţat de la dumneavoastră.

— Aşa-i, confirmă în glumă generalul. Iar ultimul anunţ, cel mai grav, l-am citit abia

acum, când dumneata te ocupai cu scrisoarea. Cum primele două sunt fără importanţă, ţi le reproduc numai pe cele mai recente: „În urma unor sesizări şi reclamaţii, Casa de comerţ Albina…“

Costache tresări şi dădu să-l oprească pe Algiu, apoi se abţinu totuşi.

— „…comunică tuturor agenţilor societăţii că se aşteaptă verificarea mărfurilor de către stimaţii clienţi. Am primit 100 de metri stofă de prima mână. Nu există mărfuri avariate. Rugăm încheiaţi de urgenţă contractele.“ Vezi cât e de vag? O comunicare generală, confuză. Am bănuit că nu există vreo casă de comerţ cu numele Albina, în anuar nu e trecută, însă l-am trimis pe Roşca, unul dintre oamenii dumitale, care mi-a rămas şi mie fidel, să verifice dacă nu e nou înfiinţată. Cum am presupus, nu există. Însă cel mai grav anunţ l-am descoperit

adineaori, când citeai scrisoarea. Deja se dă semnalul acţiunii: „Avem onoarea de a-i anunţa pe toţi agenţii societăţii noastre că marfa distribuită trebuie pusă în vânzare vineri, începând cu orele 10 dimineaţa. Casa de comerţ Albina.“

— Bine, dar de unde ştiţi ce înseamnă, cum le-aţi descifrat?

— Aici chiar n-am nici un merit. Ţi-am spus că mă ocup cu codurile, în ultimul timp. Or, cel mai recent, pe care l-am primit cadou de la un general ţarist care m-a vizitat în ianuarie, se nimereşte a fi tocmai cel folosit de prietenii dumitale revoluţionari. Se vede că le-a fost lene să inventeze altul sau, mai curând, aşa a venit ordinul, ca să poată fi supravegheaţi. N-au făcut altceva decât să-l traducă. Acelaşi lucru l-am făcut şi eu. Iată-l:

COD FOARTE RESTRÂNS

1. organizaţie = casă de comerţ

2. material explosiv = cantitate de mărfuri

3. depozit de arme = fabrică

4. conducător local al organizaţiei = agent al societăţii noastre

5. a explodat = a fost cumpărat

6. a pune la adăpost armamentul = a încheia un contract

7. poliţişti = stimaţii clienţi

8. percheziţie = verificarea mărfii

9. confiscare de arme = mărfuri avariate

10. armă de foc = metru

11. acţionaţi mâine la ora… = se pune în vânzare din data de… ale lunii curente

— Pe scurt, asta înseamnă că mâine la ora 10 dimineaţa e dat semnalul. Ce noroc că s-a nimerit să fii aici, am spus de multe ori că în orice meserie e nevoie şi de noroc. Mai multe

nu ştiu, permite-mi să-ţi sugerez să-i strângi pe toţi oamenii din Poliţie, să declari stare de urgenţă, dar fără să provocaţi panică. Şi, cum nu ştiţi unde se vor da loviturile, trebuie păzite ca niciodată până acum toate clădirile importante din marile oraşe. În Bucureşti Palatul, în primul rând, fireşte, apoi Gara de Nord, Primăria, eventual ministerele importante, deşi nu cred, poate Teatrul Naţional, Ateneul…

— Ateneul îl avem deja sub ochi, într-adevăr…

— Nu ştiu, tot ce are o semnificaţie politică sau administrativă sau naţională. Şi da, o să fie foarte greu, dar nu imposibil.

Poliţistul nu se aşteptase la aşa ceva când venise la general. Era, într-adevăr, o întâmplare fericită că Algiu citise ziarul aşteptându-l pe el, iar nu seara, la culcare,

cum îşi făcuse obiceiul. Cum nu era încă 6, avea timp să-şi strângă oamenii şi să transmită informaţia la toate poliţiile locale – bine că existau pe lume telefonul şi telegraful. Generalul îl însoţi până la uşă şi barzoiul sări spre el vesel şi dădu din coadă, crezând că va fi scos la plimbare. Din uşă, Algiu îi mai spuse:

— Închipuie-ţi că ai tot timpul din lume! E singura cale de reuşită când nu mai ai timp deloc.

5

— Crezi că moare?

— Cine, Iulia?

— Nu, nu, frăţioare, nea Cercel!

— Dacă doctorul Gerota ţi-a spus că arată mai bine…

— Cum i-or fi crescut pietrele astea în

burtă?

Şi, cu mare atenţie, Nicu lărgi gura săculeţului luat de la spital şi i le arătă lui Jacques.

— Dacă e să-ţi rodească burta, măcar să fie acolo ceva bun, nuci, struguri sau măcar mazăre verde, gata curăţată, nu pietre urâte, fără nici un rost.

Jacques era absolut de acord: dacă tot te taie, măcar să-ţi scoată ceva bun de-acolo. Îşi aminti şi el că are de arătat ceva: tăie un măr pe din două, însă nu cum făcea bucătăreasa când pregătea plăcinta cu mere, ci perpendicular pe linia care duce de la codiţă spre mustăţi. Şi-i arătă lui Nicu o minune de stea în cinci colţuri, ca la epoleţii ofiţerilor din armată. Îi spuse că toate merele au steaua asta în cinci colţuri în miezul lor. Şi că pesemne fiecare om are tot felul de lucruri pe

dinăuntru despre care nici prin cap nu-i trece că sunt acolo.

— Da’ io nu-nţeleg ce înseamnă să ai pietre în tine. Nu ştiu de ce, frăţioare, da’ toate ne merg rău, în ultimul timp, şi mie, şi lui nea Cercel. Ne-o fi blestemat cineva? se lamentă Nicu.

Jacques nu credea în blesteme. Nicu îşi aminti ceva:

— Acu’ vreo săptămână, am uitat să-ţi povestesc, treceam prin Cişmigiu şi-am văzut o mâţă care urmărea o mierlă rănită. Chiar mâţa o muşcase, cred. Mierla dădea dintr-o singură aripă, ţopăia caraghios, nici ghers nu mai avea, se vedea doar că-i e frică, flutura din aripa ei neagră, şi pisica, sănătoasă, cu toată forţa ei, sărea la ea, o zgâria, o mai rănea, apoi o lăsa iar să scape. Mi-era o ciudă că mierla nu-şi poate lua zborul!… Şi totul era

într-o tăcere de ţi se făcea părul măciucă!

Jacques nu spuse nimic, iar Nicu întrebă indignat:

— De ce îngăduie Dumnezeu ca unii să-i chinuie pe alţii doar aşa, ca distracţie? Dacă tot e să-i omoare, de ce nu-i omoară pe loc?

— Dumnezeu ştie. Ştie de ce, vreau să spun. Asta e bucuria lui şi numai a lui, să ştie de ce, şi noi să nu ştim, a răspuns Jacques şi, de emoţie, la cuvântul *bucurie* s-a înecat, de abia s-a putut înţelege.

Nicu pufni şi strânse la gură săculeţul cu pietrele lui nea Cercel. Scoase din buzunar câteva roşcove uscate şi le scutură cu necaz, ca să le sune seminţele, înăuntru. Fusese prima lui jucărie. Jacques era întotdeauna părtaş la surprizele din buzunarele lui Nicu.

— De ce s-or fi numind pâinea Sfântului Ioan? îl întrebă, căscând, pe Nicu.

Era tare obosit, pentru că de câteva nopţi nu se mai dormea mai deloc la ei acasă, şi Jacques nu avea somnul bun al prietenului său.

— Roşcovele? De unde ştii? Poate că asta mânca el, sfântul, mi-a spus mamaia că toţi sfinţii s-au hrănit cu lucruri pe care nimeni nu le poate mânca, gândaci, lăcuste, rădăcini.

Nicu îşi înfipse dinţii într-o roşcovă, dar nu îndrăzni să rupă coaja. Nu dorea să fie sfânt şi nu vedea deloc care ar fi folosul.

— De ce se fac unii sfinţi, în loc să rămână oameni?

— Păi, ca le facă bine la alţii, să-i vindece şi să le împlinească dorinţele.

— Şi ţie, care eşti sfânt, cine ţi le îndeplineşte?

— Ţie, direct Dumnezeu.

— Tu ar trebui să te faci sfânt, Jacques, s-o vindeci pe Iulia, pe nea Cercel şi-apoi să-mi

îndeplineşti şi mie nişte dorinţe. Io cred că tu poţi vorbi cu Dumnezeu, dacă vrei. Ştii ce-am visat, când m-au adormit, atunci, cu nu ştiu ce injecţie, acasă la doctoru' Gerota?

Prietenul asculta, cu ochii mijiţi.

— Am visat că eram amândoi în altă lume, da' nu ştiu unde, şi era ca-n rai acolo. Tu aveai un picior nou, ca de ceară, care semăna aşa de bine cu unul obişnuit, că nici nu se cunoştea. Şi nea Cercel se vindecase fără să-l taie, nu mai avea nici o pietricică pe nicăieri. Dar cel mai frumos era că am văzut un fel de cutie mare în care pozele se mişcau. Şi era un pui frumos de cerb acolo, care semăna tot cu tine şi care mă făcea să râd. Şi uneori mergeam, alteori zburam, zburam peste munţi şi văi, peste mări şi ţări, ca-n poveşti şi eram tot împreună, amândoi. Trebuie să-i povestesc lu' domnu' Dan! Mai multe nu ştiu, fiindcă a

apărut dintr-odată în vis portarul ăsta nou, cu rânjetul lui, râdea triumfător, m-a speriat şi mi-a stricat visul şi imediat m-am trezit în cămăşoiul de noapte, în camera aia, şi-am luat-o la fugă ca un dobitoc ce sunt.

— Ba nu eşti dobitoc! Ştii ce trebuie să afli tu cât mai repede? Şi mă mir că încă nu te-ai gândit la asta. Cine te-a salvat! Adică cine te-a cărat şi te-a pus în trăsură. Fiindcă dacă e unul dintre răi, nu se mai poate spune că e chiar rău de tot.

Curios, pentru Nicu era o întrebare cu totul nouă, nu-i trecuse prin cap. Dar Jacques era cu aproape 4 ani mai mare, aşa că nu se mira când aşeza mereu altfel lucrurile trăite de el. Să fi fost oare bărbatul care le spunea la toţi Jeane, clientul lui conu Costache? Să fi fost chiar „omul lui“? Nu, nu credea c-ar fi nici unul din ei. Dar atunci cine? Într-adevăr, era o

întrebare la care era cazul să afle răspunsul cât mai curând. Îi părea bine că are un salvator nevăzut şi ardea de curiozitate să ştie cine era şi să se împrietenească cu el.

6

— Sunt om cinstit!

În ultimul timp, doctorul Margulis răsucea tot mai des cuvintele astea în minte. Nu le pusese la îndoială, i-ar fi fost ruşine s-o facă. Cu doi ani în urmă dăduse peste anunţul ipotecarului, în *Universul*, şi se dusese la adresa dată. Arăta a om de încredere, faţă deschisă, ochi blânzi şi lăcrimoşi de o culoare incertă. I se recomadase Ionescu. Doctorul venise şovăitor, dar plecase convins: merita să încerce! O făcuse fără ştirea Agatei, fără ştirea nimănui, de fapt, pentru că nu se mai descurcau în nici un fel cu banii. Ar fi vrut să

o poată trimite pe Iulia la facultate, era obligat să-şi plătească servitorii şi pe profesorul lui Jacques. Pe Agata n-o mai dusese în vreo călătorie mai departe de Giurgiu sau de Sinaia, de exact zece ani, iar el nu-şi mai înnoise aparatura medicală de douăzeci. Casa lor avea nevoie urgentă să fie renovată, se scorojise şi ploua prin acoperiş. Pentru toate astea şi pentru că omul are dreptul să spere oricând că viitorul va fi mai bun decât prezentul, semnase ipoteca şi luase împrumutul. Dar aici a apărut prima problemă. În mână primise o sumă, şi de semnat, semnase alta. Domnul Ionescu îi spusese că e vorba de dobândă, că e o dobândă cinstită, dar care nu poate fi trecută în acte, fiindcă asta i-ar aduce lui necazuri. I se dăduseră toate asigurările că, şi dacă va depăşi termenul cam apropiat, de doi ani, pentru înapoierea împrumutului, el,

domnul Ionescu nu se va grăbi, îi dă cuvântul de onoare, el ştie ce înseamnă nevoia, de-asta împrumută. Pune acest termen ca să-i ajute pe clienţi să scape de datorii mai repede, ştie că termenul scurt e cel mai bun stimulent. Doctorul plecase liniştit. În doi ani aproape că nu se atinsese de bani, n-avusese curajul s-o facă, pentru ca la nevoie să-i poată da îndărăt, chiar cu dobândă cu tot şi nu apucase să realizeze nimic din ce-şi pusese-n gând. Încă înainte de Revelion, omul cinstit îl anunţase, cu aceeaşi faţă blândă şi aceiaşi ochi lăcrimoşi, că, obligat de împrejurări potrivnice şi aflat şi el la strâmtoare, îi înstrăinase creanţa. Atunci Margulis jucase la loto, într-un gest copilăresc, fără să câştige, pentru că norocul nu vine când îl chemi, ci doar atunci când nu-l bagi în seamă. Termenul se apropia văzând cu ochii. Şi-atunci, abia, a

apărut a doua problemă, una uriaşă. Ionescu dispăruse cu totul, iar noul proprietar al creanţei, care, oricum nu mai avea nici o înţelegere verbală cu el, i-a atras atenţia că dobânda nu era pe an, cum îi spusese Ionescu, ci pe lună! Într-adevăr, aşa scria şi-n contract, cu litere foarte mici. Abia acum îi fu limpede că acel Ionescu una îi spusese şi-alta îl pusese să semneze, iar el a avut încredere în cuvântul lui. Îi trecuse chiar prin cap că poate omul nu ştia, se înşelase! Noul proprietar dorea banii sau casa, nici mai mult nici mai puţin. Împrumutul i-l înapoiase, dar n-avea de unde să-i dea şi dobânda lunară, uriaşă. Joi, adică azi, era ultimul termen. La ora douăsprezece.

Primul lucru pe care-l făcuse doctorul Margulis fusese să vadă un avocat. Un pacient i-l recomandă pe magistrul Movileanu, din strada Teilor. Vizita la acesta nu fusese făcută

sub zodia cea mai senină. Domnul Movileanu era în divorţ, prin urmare în toane proaste. Lângă el, un tânăr care se pregătea să devină student la Drept, cam moale, dar şi cu un soi de nelinişte permanentă, era mai mult servitor decât ajutor juridic, dacă e să te iei după comenzile pe care i le dădea Movileanu: „Ia…“ „Fă…“ „Dă-mi…“ Avocatul cercetă documentele, semnăturile, timbrele şi spuse că totul e perfect în regulă, din punct de vedere legal.

— Dar mi s-a vândut creanţa…

— E legal!

— În fine, fusesem asigurat de cel care mi-a împrumutat că…

— În scris? întrebă tăios Movileanu.

— Nu, verbal, şi-a dat cuvântul de onoare.

— Dreptul de ipotecă se conservă asupra imobilelor, în orice mână va trece creanţa,

spune legea, domnule doctor. Trebuia să vă luaţi asigurare scrisă şi legalizată, de-asta există notari pe lume. Nu vă supăraţi, dar dumneavoastră aţi procedat la fel de naiv ca un bolnav care se tratează la babe în loc să meargă la doctor.

— A crede în cuvântul unui om nu mi se pare neapărat o naivitate, domnul meu, şi n-aş spune că mă convinge comparaţia dumneavoastră. Într-o lume în care onoarea şi cuvântul nu mai merg împreună eu, unul, n-aş vrea să trăiesc.

Margulis avea un ton exasperat care nu-i stătea în fire. Avocatul dădu să-i răspundă, apoi se răzgândi şi făcu doar din mână un gest sugestiv.

— Cu ce vă mai pot ajuta? Sunt puţin grăbit, vă rog să mă scuzaţi. Aşa cum v-am spus ceva mai devreme, aveţi dreptul să vă vindeţi toate

bunurile mobile la licitaţie şi dacă din vânzarea publică obţineţi suma cu care vă puteţi plăti datoria, vă salvaţi casa.

Se ridică de pe jilţul impunător din dosul biroului plin de tratate, ca să arate că e timpul ca vizita să se încheie. Margulis fu obligat să se ridice şi el, dar insistă:

— Nu se poate face nimic care să mă salveze de la ruşinea de a-mi vinde amintirile, fiindcă tot ce am în casă reprezintă mai mult amintiri decât valori? Cum să scot la vânzare patul în care dorm de aproape 25 de ani cu soţia mea? Şi la ce bun? N-o să ajungă, totul, să acopere nici un sfert din ce-mi trebuie… Faptul că e la mijloc un minor, unul… – spuse Margulis coborând foarte tare glasul, dar nu-şi continuă ideea – nu ajută la nimic?

Avocatul simţi disperarea clientului său şi încercă să-şi încălzească puţin tonul:

— Doar atât: exproprierea silită nu se poate face înainte ca dumneavoastră să puneţi în vânzare publică tot ce aveţi, prin aceasta vi se dă şansa de a acoperi plata creanţei. Dar nu puteţi amâna vânzarea, trebuie făcută îndată.

Apoi avocatul îi strânse mâna amabil şi grăbit. Tânărul, care nu intervenise în discuţie decât ca să sublinieze cu un zâmbet fiecare replică a maestrului, avu însărcinarea de a-l conduce la uşă.

Acum, în cabinetul lui, doctorul Margulis se gândea că n-a vorbit cu avocatul despre singurul lucru important: povestea cu dobânda care i se spusese că e pe an, şi era pe lună. Dar nici asta n-avea cum să dovedească, nu existau martori. Urmărea minutarul în drumul lui spre ora douăsprezece. Dacă nu apare cu banii, noul creditor se vedea silit să recurgă la măsurile *legale*. Între timp consulta un pacient

cu arsuri pe ambele mâini şi vorbea cu el ca-n somn:

— O să-ţi scriu o reţetă de acid picric, te poţi duce la farmacia lui Kreţu sau dincoace, la Thüringer, pe Bulevard, nu e scump. Apoi faci întocmai cum îţi spun, te rog să-mi promiţi! O să-ţi dea o sticluţă, o amesteci cu apă cum îţi scriu eu aici, o să-ţi mai spună o dată şi farmacistul. Iei două cârpe foarte curate, torni cu grijă soluţie pe ele, să se îmbibe, apoi îţi înveleşti mâinile ca să acoperi partea arsă. O schimbi în fiecare zi. În rest, răbdare, ca la toate bolile!

Se gândi imediat la Iulia şi la neputinţa lui, ca medic şi tată, de-a şti exact ce are şi de-a o ajuta. Ceasul i se părea ameninţător ca un revolver. La douăsprezece porneşte glontele. În ce-l priveşte nu-şi putea totuşi permite o soluţie atât de simplă şi de privilegiată. Era

obligat să îndure totul până la capăt, cu răbdare, cu suferinţă, ca la toate bolile.

7

Safta intră în camera Iuliei cu basmaua peste gură, cum îi spusese doctorul să facă, şi îi întinse Agatei tava pe care era o carte de vizită. Dan Creţu, *Universul*. Cum Iulia dormea liniştit, mama ei socoti că o mică pauză s-ar impune, fiindcă se simţea la capătul puterilor. Iar Dan Creţu îşi câştigase de la început un loc bun în sufletul ei.

— Domnule Creţu, iertaţi-mă, nu mai ştiu când e zi şi când e noapte, de la boala Iuliei încoace.

— Am venit oarecum din… din proprie iniţiativă, se bâlbâi Dan, adică ne-am întâlnit la Ateneu şi urma s-o văd marţi, dar pentru că n-am mai primit nici o veste de-atunci, m-am

gândit… Ce are?

— Soţul meu crede că ar putea fi tuberculoză, spuse Agata şi îi dădură lacrimile.

Dan se uită stânjenit în altă parte, cu chipul umbrit.

— Când se trezeşte, delirează, de la febră. În restul timpului doarme, Leon i-a făcut mereu câte-un calmant.

— Când mă gândesc că… de fapt… mă simt atât de nefolositor că n-am un medicament… dacă aş fi avut…

Se vedea că încearcă să spună ceva, dar n-are curaj.

— …dar chiar şi-aşa, acum şi aici, dacă e depistată la timp şi îngrijită corect, există sanatorii minunate în Elveţia… sau aerul din sud, din Italia, care fac minuni.

Dan vorbise şi la Anul Nou despre boli ca

un medic, deşi, întrebat, a spus că n-are vreo pregătire specială. Dar ştia multe.

— Poate o să-ţi par brutală, domnule Creţu, dar n-avem bani pentru sanatorii în străinătate. Dar spune-mi, te rog – zâmbi Agata pentru prima dată de marţi încoace, îndepărtând o scamă de pe rochia cam şifonată –, ce-ar spune despre boala asta cineva care cunoaşte viitorul?

Dan zâmbi şi el, lăsând să i se întrevadă dinţii ca zăpada, zâmbi în felul acela uimitor, care-i lumina şi-i schimba toată figura, de parcă ar fi avut o aură.

— Aş vrea să am ceva mai pozitiv de acolo, din viitor, decât siguranţa că se vor găsi, *cândva*, remedii la toate bolile azi mortale.

— Şi la cancer?

— Sunt absolut sigur.

— Dacă aveţi dreptate, m-aş muta chiar azi în viitor, cu toată familia.

Dan nu mai răspunse. Zâmbetul lui deveni melancolic.

— Aţi fost, dumneavoastră şi domnul doctor, şi copiii, ca o familie pentru mine. Aş vrea să vă pot ajuta. Spuneţi-mi dacă vă pot fi de folos altfel decât cu vorbele mele zadarnice.

— Dacă eşti drăguţ să stai puţin cu băieţii, mi-ar prinde foarte bine. Te iubesc amândoi şi poate găseşti vreun joc ca să-l distrezi pe Jacques, care îndură totul cu mult curaj. Că în ultimul timp ne merge tare rău, aici.

Dan trecu aşadar în camera băiatului. Nicu era în al nouălea cer să-l revadă pe „fratele“ lui şi-i povesti precipitat tot ce i se întâmplase în ultimul timp şi visul lui cu cealaltă lume, mai cu seamă cum şi cât de sus a zburat. La

care Dan a surâs luminându-se iar la faţă în felul acela al lui şi i-a spus nişte vorbe care l-au făcut fericit:

— Ai visat foarte bine… cred că nimic din toate astea nu e imposibil, şi toate se vor împlini, nu peste mulţi ani!

Inspirat de prezenţa lui Dan, care, orice s-ar spune, rămânea un om neobişnuit, Jacques propuse un joc: să inventeze fiecare, când îi vine rândul, ceva, un lucru care nu există şi care să facă lumea mai uşor de suportat. Nicu se repezi, cum făcea întotdeauna şi la şcoală, să spună primul:

— Io aş vrea un aparat care să mă înveţe pe loc să cânt la pian. Să se mire doamna Gerota ce bine ştiu. Crezi că se poate?

— Fără să exersezi? Nu, nu cred. Dar poate că vei putea să asculţi ce vrei, cântat la pian, fără să ai nevoie de pianist, spuse Dan.

— Şi un aparat de făcut bani, adăugă Nicu, trecând de la artă la nevoile imediate.

— Păi există, numai că, dacă sunt falşi, te arestează.

Jacques stătu mai mult pe gânduri, aranjând între timp în diverse modele roşcovele prietenului său.

— Eu aş vrea, în afară de tot ce-a povestit Nicu, o instalaţie de schimbat gândurile rele în gânduri bune şi tristeţea în veselie.

— Şi-asta există, se cheamă opiu şi e ceva îngrozitor. Mai bine nu! E rândul meu: o manivelă de rotit timpul după voie, înainte şi înapoi. Te duci, spre exemplu, înapoi, repari ceva ce-ai greşit într-o zi, apoi întorci timpul la loc.

Băieţii erau amândoi entuziasmaţi, deşi motivele lor erau foarte diferite, Nicu ar fi mers înainte, iar Jacques înapoi. Nicu reveni

la joc, privindu-şi ghetele:

— Sau un aparat de lărgit ziua, aşa cum face Costică cizmarul, lungeşte şi lărgeşte încălţările prea strâmte. Când n-am timp şi de şcoală, şi de comisioane, şi de joacă, şi de fugit la spital, la nea Cercel, să crească puţin timpul, să încapă toate.

Jacques opină că ar fi prea obositor, că lui, care stă acasă, şi-aşa îi trece timpul prea încet şi se plictiseşte. Atunci, ca să-l mai distreze, Dan propuse să meargă toţi trei a doua zi dimineaţa, pe la ora 10, într-o plimbare cu trăsura, dat fiind că Nicu, din pricina loviturii la cap, nu trebuie să meargă la şcoală decât luni. Cât despre Dan, putea ajunge la gazetă şi cu o oră mai târziu. Încă un avantaj al acestei meserii de viitor. O să vină să-i ia pe la 9 şi jumătate.

Înserarea nu coborâse încă asupra Capitalei, dar lumina avea deja câteva cearcăne cenuşii, când Preda Fântâneru şi-a încheiat cu bine prima zi de lucru la cantina pentru săraci de la Hala Traian. Aşa cum îi prezisese sergentul 141, n-a avut cu mult mai multe de făcut decât la cimitirul Reînvierea. Doar că aici, la cantină, avea cu cine să schimbe o vorbă şi era mişcare, uneori chiar râs, că de lacrimi şi jale era sătul. Bucătarul, oltean şi el, cu care s-a împrietenit din prima clipă, i-a pus deoparte o farfurie de ciorbă şi un os plin cu măduvă, pe care Preda a sorbit-o cu plăcere chiar în bucătărie şi-apoi şi-a şters bărbia cu mâneca.

— Mâine-i post, e vineri, l-a prevenit bucătarul lăsându-l să înţeleagă că a avut mare noroc cu osul lui de azi.

— Mâine am învoire, să-mi rezolv nişte

treburi, mi-a dat-o căpitanu', n-o să vin.

Fântâneru, căruia nu-i plăcea să rămână dator, i-a oferit o ţigară, pe care bucătarul şi-a aprins-o pe loc, cu o surcea, din focul care ardea în soba de fier. Scotea fumul pe ambele nări, cu mare plăcere. Preda a văzut cum o parte din scrumul ţigării ajunge în oala cu mâncarea de cartofi. N-avea să observe nimeni, fireşte, nu făcea să-i atragă atenţia. La amiază i-a privit cu interes pe clienţii cantinei, cei mai mulţi din clica cerşetorilor, bătrâni, copii, femei cu prunci în faşă, dar şi bărbaţi încă tineri, cu sticla în buzunar şi puţind a băutură. Cu laţe lungi, nepieptănate, care le ieşeau de sub căciuli sau basmale, cu îmbrăcăminte ca vai de lume şi de-obicei desculţi, cu straturi de jeg care ţin loc de încălţări, şi aducând cu ei o duhoare de nesuportat. Mersul târşâit şi privirea vicleană

erau semnele după care-i recunoşteai pe cei de meserie, după cum resemnarea sfioasă era semnul celor care o făceau de nevoie. Unii, abţiguiţi, aveau limbariţă şi erau puşi pe ocări înfiorătoare, dar cei mai mulţi erau tăcuţi. Asistă la o ceartă între doi cerşetori de la biserica Sf. Mina: fiecare credea că celălalt îi ia din câştig, că are loc mai bun sau că se vaită mai tare.

— Terminaţi că vă dau afară! interveni paznicul, ca să-şi dea importanţă şi să nu spună că stă degeaba.

Cei doi coborâră tonul, dar nu se opriră. Până la urmă cearta se încheie cu observaţia cuiva de la o masă vecină că amândoi vor fi nevoiţi curând să-şi caute alt loc, pentru că se-aude că primarul Robescu pune să renoveze biserica şi n-o să mai vină lume pe-acolo, o vreme. Cum cerşetorii mâncau îndeobşte pe

jos, pe pământ, aveau aici, la masă, cele mai curioase poziţii: cocârjaţi, căzuţi într-o rână, cu câte un genunchi sprijinit de tăblie sau curbaţi într-o parte ca un cârlig. După ora patru cantina se închidea. Angajaţii, adică bucătarul, apoi o femeie zdravănă care mânuia cu o repeziciune de nedescris polonicul, la cazanul comun, şi încă două ajutoare, îşi împărţeau şi cărau acasă tot ce rămânea. Ca nou-venit, Preda nu primi la plecare decât o pâine neagră, proaspătă, pe care o luă fără să se codească. Era obişnuit cu pomenile de la fostul lui loc de muncă. Şi în privinţa aceasta vorbele sergentului 141 se adeveriseră.

Luă o birjă pentru că avea de făcut drum lung. O apucă pe Sf. Ştefan, apoi pe Bulevard şi opri în Brezoianu, la numărul 11, la *Universul*. Îi spuse birjarului să-l aştepte două minute. Timp suficient să schimbe câteva

cuvinte cu portarul nostru.

— Ce voia individul ăla drăcos, cu favoriţi negri? s-a interesat din pură curiozitate frate-meu Peppin, care tocmai ieşea.

— M-a întrebat de o stradă. Ce să-i faci, când eşti portar faci şi meseria asta, ba încă fără parale…

Preda Fântâneru îi ceru birjarului să-l ducă la altă adresă, dar trecând pe la Palat, şi omul dădu bici. Străzile nu erau prea aglomerate, iar tactul pe care-l băteau potcoavele pe caldarâm era fără poticniri. Tocmai când a ajuns să treacă prin faţa Palatului, felinarele electrice de pe Calea Victoriei s-au aprins dintr-odată, scăldând strada într-o lumină gălbuie, ca de foc. Era prima dată că Fântâneru prindea clipa asta, iar spectacolul i-a luat ochii. Era ca un miracol. Parcă anunţa ceva, la fel de luminos.

Ajunse la adresa dorită şi dădu drumul birjarului. Apoi urcă cinci trepte ale unei intrări somptuoase şi, când apăru jupâneasa căruntă, rosti tare:

— Sunt grădinarul, am venit după anunţ.

Înainte ca servitoarea să spună ceva, proprietarul casei îşi şi făcu apariţia în hol, cu un ziar în mână:

— Să mergem, să mergem în grădină! Să vedem de ce eşti în stare, să vedem. Să vedem *dacă* eşti în stare! Facem o mică plimbare, o plimbare…

Mica plimbare prin grădina din spatele casei dură o jumătate de oră, timp în care Preda Fântâneru auzi toate instrucţiunile de câte două ori.

În aceeaşi seară, pe o beznă totală, cu birjă împrumutată de la cel care era şeful lui, ajunse la cimitirul Pătrunjel. Bătu la uşa

intendentului, deşi dinăuntru nu se vedea nici o lumină, semn că familia se culcase. Văzu fereastra luminându-se slab, şi-apoi flacăra, tremurătoare, dispăru din geam şi apăru la uşă.

— N-am putut scăpa mai devreme, îmi pare rău!

— Abia ce ne-am culcat, nu dormeam încă, intră…

În cămăruţă, Preda se trezi înconjurat de copii, în timp ce nevasta omului rămăsese în pat, şezând, acoperită cu plapuma până la gât.

Musafirul îi întinse Ilincăi pâinea proaspătă şi fata o strânse la piept şi-şi sprijini obrazul încadrat de şuviţe blonde şi nepieptănate pe ea.

— Am venit să-mi iau rămas-bun şi… ce mai am de luat. Poţi ieşi cu mine să m-ajuţi?

Îi îmbrăţişă pe copii şi le spuse să fie cuminţi. O făcu din toată inima, pentru că

iubea copiii. Pentru ei făcea ce făcea. Femeii îi ceru să se roage pentru el mâine-dimineaţă. Pe la miezul nopţii ajunse acasă, în mahalaua lui. Strada Leonida era adormită într-o beznă deplină şi numai câţiva dulăi se găsiră să latre. Nu mai dădu jos lada din birjă, n-avea rost. Deshămă calul, îl legă de-un pom şi intră în casă. Nevastă-sa dormea dusă sau doar se prefăcea că doarme. Preda aprinse o lumânare, scotoci puţin în odaia în care copiii şi femeia n-aveau voie să umble şi scoase de acolo nişte haine şi o foaie de hârtie albastră. Începu să citească de pe ea cu glas abia auzit, apoi repetă de mai multe ori ce citise, ca un şcolar care învaţă o poezie.

9

Era deja 10 seara când, după şedinţa de la Poliţie şi măsurile luate împotriva atentatului,

Costache verifică o dată în plus dacă totul e în regulă şi dacă toţi oamenii disponibili erau trimişi la locurile lor. Mai avea de rezolvat trei lucruri în această noapte: primul, cel mai urgent, era legat, din păcate, chiar de mine, al doilea era legat de Fane Inelaru, iar al treilea era legat de prietenul Margulis. Costache punea prietenia cel mai sus, în viaţă, şi totuşi, când prietenia intra în conflict cu meseria, dădea câştig meseriei. Aşa că lăsă problema lui Margulis la urmă, dacă nu cumva avea s-o amâne mai mult. Tot pe mâine lăsase şi chestiunea desluşirilor legate de concedierea de la *Adevĕrul* a celui care ne era acum portar. Sună şi ceru să fiu introdus.

Aşteptam de o oră întreagă în antreu şi îmi frământasem mintea în fel şi chip cu această vizită, dacă pot s-o numesc aşa, fiindcă de fapt semăna cu o arestare. După întoarcerea de la

înmormântarea lui Beldiman mă apucasem să scriu vreo 10 invitaţii la cină, la mine: domnul Cazzavillan cu *la bellissima* Teodora, domnul Procopiu cu cicălitoarea lui soţie, domnul Socec, încă atrăgătoarea Marioara Livezeanu, colegul Dan Creţu, domnul Costache Boerescu, familia dr. Gerota, familia Margulis, fratele meu Peppin şi, mai cu seamă, aleasa mea Elena. Pe drumul de întoarcere cu trăsura luasem nişte hotărâri care aveau să-mi schimbe viaţa, iar mâine trebuia să am o discuţie serioasă cu Elena. Invitaţiile le-am dus eu însumi la poştă, ca să fiu sigur, şi m-am mirat că angajatul, care avea uniforma destul de boţită, m-a privit cu suspiciune. Am cumpărat şi un timbru fiscal de 5 lei, roşu, şi am remarcat încă o dată că profilul Regelui pare făcut anume ca să fie imortalizat pe timbre, monede şi efigii. Doborât de-atâtea

emoţii, cred că am adormit. De un timp, orele somnului meu urcă şi coboară arbitrar în zi şi în noapte, nu ascultă de nici o lege, ca durerea de spate la un reumatic.

M-am trezit zgâlţâit fără milă de Anghel, care mi-a zis alarmat – şi era prima dată că-l vedeam aşa – că sunt doi poliţişti la uşă, cu armă, care mă aşteaptă. Că „ăia“ vor să mă duc sau, mai curând, să mă ducă la Poliţie. Că l-au întrebat tot soiul de lucruri, da’ de la el n-au scos nimic. Ce ar fi putut să scoată, la urma urmei? Buimac, m-am îmbrăcat la repezeală în hainele elegante cu care fusesem şi la înmormântare, fiindcă erau la îndemână, nu le pusesem încă la loc, şi am ieşit. Am încercat să glumesc cu poliţiştii, să spun că, deşi am dus un om la groapă, asta nu înseamnă că l-am ucis eu, dar cei doi n-au gustat gluma şi n-au făcut altceva decât să mă grăbească într-un

mod destul de abrupt. Nu pot spune că mi-au vorbit urât, dar cu siguranţă că nu erau nici prietenoşi.

— Sunteţi rugat să ne însoţiţi chiar acum.

— Şi dacă nu vin?

Cel mai tânăr a dus mâna la puşcă şi m-a privit ca pe un infractor. Anghel stătea ca pe ace, îşi trecea greutatea de pe un picior pe altul. Întorcea capul când la mine, când la poliţişti, de parcă ar fi urmărit o minge aruncată de la unii la alţii. Bătrânul ăsta se vede că ţine totuşi la mine, în felul lui, deşi îmi mănâncă zilele.

— Dacă nu veniţi, vă luăm cu forţa… cum sună ordinul. Ne pare rău. Avem toată stima pentru *Universul*, a spus cel mai în vârstă şi mai cumsecade, evitându-mi privirea.

Când să ieşim, l-am auzit pe Anghel sfătuindu-mă ca un tată:

— Cuvintele prietenoase sunt ca un fagure de miere. Omul face multe planuri în inima lui, dar hotărârea Domnului, doar aceea se împlineşte.

Nu mi-a făcut bine să aştept şi mi-am dat seama că, oricât de curat ar fi cineva, poate să se simtă măcar stânjenit, dacă nu vinovat de-a dreptul, atunci când e somat să meargă la Poliţie. Fiindcă tot ce facem ne depăşeşte intenţiile şi se poate întoarce împotriva noastră. Trebuie că asta are legătură cu păcatul originar. Uite că, la strâmtoare, începeam şi eu să vorbesc ca Anghel! Totuşi, nici măcar după cele mai severe reguli sfinte, dintre cele cu care mă bombarda din senin feciorul, nu mă puteam găsi vinovat: „Şase lucruri urăşte Domnul, şi chiar şapte: ochii trufaşi, limba mincinoasă, mâinile care varsă sânge nevinovat, inima care urzeşte planuri

nelegiuite, picioarele care aleargă repede către rău, pe cel care stârneşte certuri între fraţi şi martorul mincinos, care spune minciuni.“ M-am analizat: ochi trufaşi n-am avut, deşi momente de trufie m-or fi vizitat şi pe mine. Mi se poate reproşa, poate, o miopie accentuată. În genere, limba mea păcătuieşte că e prea de tot sinceră în momente când ar trebui să se abţină şi să fie mai diplomată, dacă nu chiar mincinoasă. Planuri nelegiuite n-am făcut şi n-am lăsat pe nimeni, cu ştiinţa mea, să facă, am fugit de rău atunci când am ştiut că-i rău (desigur că asta nu se vede totdeauna de la început), iar certuri între fraţi n-am pus la cale. Peppin şi cu mine suntem dintotdeauna în cele mai bune relaţii, iar de alţi fraţi, ai altora, nu m-am ocupat. Ceva îmi spunea că proba la care urma să fiu supus de conu Costache se lega de cerinţa din urmă, cea

cu mărturia. Cu şeful Siguranţei mă cunoşteam oarecum, pentru că am petrecut Revelionul împreună. Asta uşura şi complica totodată lucrurile. Din lipsă de altceva, în ora de aşteptare am citit şi răscitit ziarul uitat de Elena, care-mi rămăsese în buzunarul costumului şi am remarcat cu acest prilej câteva fioroase greşeli de tipar.

— Intraţi, domnule Mirto, bună seara. Sunteţi în doliu?

Tonul lui Costache era foarte rece, dar în limitele politeţii. Am salutat şi eu exact la fel.

— Nu, nu, sunt în hainele cu care am fost astăzi la înmormântarea domnului Beldiman.

— În ce relaţii eraţi cu răposatul? a întrebat conu Costache, şi mi s-a părut teribil de interesat de subiect, la fel ca Elenuţa ieri.

— În nici un fel de relaţii. M-am dus ca reporter al ziarului meu. V-aş fi foarte

recunoscător să-mi spuneţi pentru ce sunt luat cu atâta brutalitate de acasă, la nouă seara, fără vreo explicaţie, apoi lăsat să aştept o oră…

— Au fost brutali oamenii mei? Spuneţi-mi, pentru că vor suferi consecinţele chiar acum.

De fapt, nu era atât de simplu să nu fii „martor mincinos, care spune minciuni“.

— Nu, m-am făcut înţeles greşit, nu ei au fost brutali, gestul în sine a fost brutal, situaţia e cumplit de brutală.

— Dacă se va dovedi că aveţi dreptate, o să vă cer scuze. Deocamdată, dat fiind că ne cunoaştem şi că nu aveţi antecedente, este o discuţie pe care vă rog s-o socotiţi numai pe jumătate oficială. Dar mă tem că toate dovezile sunt împotriva dumneavoastră şi că sunteţi amestecat în lucruri de o gravitate ieşită din comun.

Cred că m-am schimbat la faţă şi nici n-am mai îndrăznit să deschid gura.

— Îmi arătaţi un pic ziarul pe care-l aveţi în mână?

Şi conu Costache îmi sublinie cu unghia arătătorului ceva de pe ultima pagină.

— Domnule Mirto, dumneavoastră aţi dat anunţurile despre societatea Albina?

Am primit întrebarea ca pe un pumn în plină figură, cred chiar că m-am dat puţin înapoi.

— Euu? Nu!

— Vă rog să-mi răspundeţi cu o sinceritate deplină. N-am timp de stratageme, suntem presaţi de timp.

— Pe cuvântul meu de onoare.

— Încerc să vă cred. Atunci cineva din prejma dumneavoastră, eventual fratele dumneavoastră, domnul Peppin Mirto?

— Sigur nici fratele meu.

— Domnul Cazzavillan, atunci?

— Nu, cu siguranţă că nici domnul director.

Am comis una din acele greşeli banale pe care detectivii buni le folosesc imediat în favoarea lor, pentru că întrebarea fusese cu capcană.

— Domnule Mirto, dacă nu ştiţi cine e făptaşul, puteţi fi sigur numai şi numai de faptele dumneavoastră. Însă dacă ştiţi cine e, abia atunci puteţi fi sigur şi de ceilalţi nevinovaţi. Hai, pentru fratele dumneavoastră mai treacă-meargă, puteţi garanta, dar de unde să fiţi atât de convins că nu-i domnul Cazzavillan, cu care nu păreţi a fi în relaţii foarte strânse? „Nu cred“ ar fi fost răspunsul inocent. Încă o dată: ca să ştiţi sigur cine n-a dat anunţul trebuie să ştiţi sigur cine l-a dat, e logic. Vă cer să-mi spuneţi acum numele lui, precum şi în ce constă complicitatea

dumneavoastră. Asta v-ar uşura situaţia.

N-am stat mult pe gânduri. N-o puteam trăda pe Elena.

— Regret, n-am cum să vă spun, este o chestiune de onoare. O să mă înţelegeţi dacă vă dezvălui că nu e un el, e o ea. Şi pot adăuga pe cuvânt de onoare că nu sunt complice şi n-am habar despre ce vorbiţi.

Deşi nu mă aşteptam, conu Costache m-a înţeles şi, după ce mi-a scrutat chipul cu ochii lui care ar fi buni şi pe post de aparat Röntgen, m-a crezut. S-a sculat şi a început să se plimbe prin birou.

— Permiteţi-mi să vă spun că aţi fost păcălit urât. Cineva, această persoană feminină, doamnă sau domnişoară de dragul căreia vă puneţi într-o situaţie primejdioasă, a abuzat de încrederea dumneavoastră. Face parte dintr-o organizaţie criminală.

Am văzut negru şi am simţit vâjâit în urechi. Dacă nu leşinasem niciodată încă, poate că venise momentul.

— Sunt puse la cale nişte atentate grave, pesemne că unul şi la Rege. Din moment ce nu-mi spuneţi numele persoanei – nici nu am nevoie, o să-l aflăm cât de curând – mă văd obligat să vă reţin pe dumneavoastră până mâine la amiază, ca să nu luaţi legătura cu ea… Şi ca să vă apăr… Faceţi parte dintre naivii de care profită fiinţele lipsite de scrupule. Aţi fi în stare s-o anunţaţi şi s-o ajutaţi.

— Aşa e! am recunoscut.

Mi s-a părut că mă priveşte cu milă. Apoi însă, m-a dat fără alte vorbe pe mâna unui soldat care m-a dus şi m-a încuiat într-o celulă. Eram prima dată în „arest preventiv“. Abia acolo m-am întrebat de unde până unde

ajunsese conu Costache să facă legătura dintre mine, anunţuri şi societatea Albina. Dar era un gând fără importanţă. Gândurile importante erau legate de Elena şi nu se va mira nimeni dacă spun că am petrecut la Poliţie o noapte în care n-am lipit geană de geană. De altminteri dormisem târziu după-masă.

VINERI 27 FEBRUARIE

Atentatul

1

Ploaia răpăia pe acoperişurile de tablă ale oraşului. Din cele mai multe coşuri ieşea fum. Fuioarele albicioase nu durau mult, se destrămau fără urmă, după câţiva metri de drum spre tării. Totul era apăsător, un cer cenuşiu, un pământ întunecos. Era una din acele dimineţi în care orice om cu cap ar trebui să rămână în pat, sub plapumă şi să mai pună din când în când un lemn pe foc, urmărind jocul flăcărilor, la fel de înşelător ca tremurul fumului. Dar puţină lume îşi putea permite aşa ceva. La Poliţie, unde, închis într-

o încăpere cu o mică fereastră acoperită de gratii, întins pe un pat incomod, nu puteam decât să visez la plapuma de-acasă, era, de pe la şase dimineaţa, mare agitaţie.

Conu Costache dăduse alarma încă din ajun, în toate oraşele mari. Deoarece Capitala era, cu siguranţă, prima ameninţată, aici se luaseră măsurile cele mai severe. Atât poliţia, cât şi armata erau prevenite, iar 250 de pompieri urmau să fie plasaţi în mai multe puncte-cheie, astfel încât să poată interveni rapid şi să stingă orice incendiu din jur. La şedinţa de urgenţă ţinută în ajun cu prefectul Poliţiei, adică şeful lui Costache, domnul Caton Lecca, cu ofiţerii superiori şi căpitanul-comandant al pompierilor, participase şi primarul Robescu, adus direct de acasă. Şeful Siguranţei publice reuşi să le expună şirul ultimelor evenimente, scurt şi limpede. Se poate afirma că toţi, chiar

şi primarul, priviseră bărbăteşte situaţia şi nu se pierduseră cu firea, ba au încercat şi să vină cu completări folositoare. Caton Lecca şi Costache şi-au suspendat pentru o vreme permanentul conflict, cum făceau de câte ori situaţia o impunea, deşi îşi erau dragi ca sarea-n ochi. Conu Costache ceruse să fie adusă harta Bucureştilor, elaborată de Institutul Geografic al Armatei, pe care o ţinuse până acum rulată într-un depozit. O desfăşură pe masă, ştergând cu palma urmele de praf depus pe ea, şi-i invită pe toţi să treacă „la sud“ ca s-o poată citi corect. Râul Dâmboviţa, ca un şarpe negru care cobora leneş de la nord-vest spre colţul opus al hărţii, împărţea oraşul în două jumătăţi inegale şi se distingea cel mai bine. Până spre centru, curgând însă de la nord la sud, se decupa clar şi Calea Victoriei, care, la un moment dat, în

labirintul din miezul oraşului, devenea greu de urmărit. Fără să vrea, conu Costache fixă pe hartă strada Fântânii şi răsuflă uşurat când văzu că nu era nimic periculos prin preajma casei familiei Margulis, dar alungă iute gândul acesta pe care pur şi simplu nu şi-l putea permite acum.

— Care credeţi că vor fi clădirile de importanţă naţională, instituţiile statului, ţintite de criminali? Cred că ne putem ocupa fără să greşim mai ales de ce se află partea stângă a Dâmboviţei. Aici, pe partea dreaptă, ar fi numai Arsenalul Armatei – dar nu vor avea curajul ăsta, apoi Palatul Cotroceni şi Mitropolia, asta s-ar putea să-i atragă pentru că mulţi sunt atei, şi Palatul de Justiţie, mai cu seamă că e destul de nou şi că Regele a fost la inaugurarea lui şi-a bătut monedă ca să marcheze evenimentul. Vă previn: tot ce are

legătură cu Regele devine primejdios!

Caton Lecca adăugă că statuile care flanchează ceasul de pe acoperişul Palatului de Justiţie, reprezentând Forţa şi Prudenţa, sunt suficiente ca să atragă revolta nihiliştilor, mai ales Forţa, desigur.

— Aşadar, domnilor?

Glasurile ofiţerilor se suprapuseră şi, pe măsură ce se pomenea un nume, conu Costache desena cu creionul roşu un cerc în jurul locului respectiv. Se iscară discuţii cu privire la câteva puncte, dar şeful Siguranţei spuse că preferă să le păzească pe toate, oricât de puţin probabilă ar fi atacarea lor, decât să regrete pe urmă că le-a ignorat. La sfârşit le numără, măturând cu ochii toată harta. Aşadar pe lângă Palatul Cotroceni, Palatul de Justiţie şi Mitropolie, mai erau Gara de Nord şi Gara de Sud (Filaret), Banca Naţională, Primăria,

Universitatea, Teatrul Naţional şi Ateneul. Şi, nu în ultimul rând, ba chiar în primul, Palatul din Calea Victoriei.

— Sunt 11 cu totul, dar pe unul îl putem socoti deja salvat: la Ateneu am descoperit un mic depozit de muniţii, adăpostit în cutiile de lemn în care sunt puse instrumentele muzicale, la subsol. Am reuşit să le facem inutilizabile, pe toate, atât grenade, cât şi puşti şi revolvere, dar le-am lăsat acolo. Nu înţeleg de ce nu era un om de pază, cred că totuşi nu sunt în stare să se organizeze cum trebuie. O să aibă o mare surpriză când o să dea să le folosească şi-o să-i luăm ca din oală! În ce priveşte Prefectura noastră de Poliţie, spitalele şi şcolile militare putem să le eliminăm. Nu ştiu – Universitatea, pentru că se pare că sunt şi câţiva studenţi supăraţi pe profesorii burghezi.

— Nu cred, opină primarul, mai degrabă

statuia lui Mihai Viteazul, care e un simbol şi prin faţa căreia trece cortegiul la Ziua Regalităţii.

— Într-adevăr, nu m-am gândit la asta, aveţi dreptate – cel puţin o să fie uşor de păzit. Ea poate fi vegheată chiar din faţa Universităţii, aşa că împuşcăm doi iepuri dintr-un foc.

— Ne îmbrăcăm în uniformă sau civil? se interesă un comisar.

— Da, bună întrebare, îl lăudă Caton Lecca.

— Pentru supraveghere trebuie civili, ca să nu-i speriem, ba chiar deghizări dintre cele mai comune, dar apoi, dacă se întâmplă ceva, avem nevoie de oameni în uniformă, semnul ordinii, ca să se vadă că avem lucrurile în mână. De la ora 7 dimineaţa, cei în uniformă trebuie să fie deja plasaţi, sub pretextul unei vizite înalte acolo, cum s-a mai întâmplat cu alte ocazii – nu ştiu, să spunem că vine Regele

Bulgariei *incognito* –, în toate locurile pomenite. La Gara de Nord şi Sud nu-i cazul, întrucât generalul Algiu a avut inspiraţia, pe când era colonel, să înfiinţeze comisariatele gărilor… Ajunge să le punem în stare de alertă şi să le dăm întăriri. Ceilalţi, civilii, să arate ca oameni care n-au treabă, să se plimbe schimbându-se mereu între ei, începând de la 9. Între 9 şi 10, orice om care trezeşte cea mai mică suspiciune, care cască-gura şi mai cu seamă cine duce cu el pachete, cutii, lucruri ascunse sub haine, trebuie arestat. Câteva escadroane călări să fie pregătite să ajungă în orice loc al Capitalei! Şi, o ultimă rugăminte către toată lumea: nu vorbiţi cu nimeni despre asta, nici măcar sau mai cu seamă cu nevestele!

Costache Boerescu îşi transmise ordinele în toate cele 55 de secţiuni conduse de câte un

subcomisar de-al lui, dintre care însă numai câteva urmau să fie antrenate activ în operaţiune. Se duse acasă abia către miezul nopţii (între timp avusese şi discuţia cu mine). Liza, bătrâna lui căţea, dormita lângă cămin. O mângâie distrat şi ea îl privi cu mâhnire pesemne fiindcă, într-adevăr, o neglija în ultimul timp. Îl puse pe Zaharia să-l scoale la 5 dimineaţa şi să-i pregătească uniforma şi cele două revolvere. Zaharia îl întrebă de ce, dar Costache îi spuse că o să-i povestească altă dată, ceea ce ordonanţa ştia că nu se va întâmpla, aşa că va trebui să afle de la alţii. Costache era pregătit să intervină oficial, în cazul unui bucluc. Reuşi să doarmă bine. La ora 6 era la datorie, la serviciu, unde îl aştepta deja o veste proastă: fusese descoperit un bărbat înjunghiat şi poliţiştilor nu le fu greu să stabilească cine era, fiindcă le fusese

„musafir“ de multe ori: Fane Inelaru, cel care le spunea la toţi „Jeane“. Adică tocmai omul de la care urma să afle cine e şeful sau unul dintre şefii conjuraţiei. Şi tocmai omul pe care ar fi urmat să-l folosească drept martor. Inelaru „lucra curat“, cum se lăuda singur, nu era în cârdăşie cu criminali şi, în afară de închisoare, era, în principiu, ferit de orice risc. Or, dacă el, un inocent în felul lui, fusese ucis, însemna că se pot aştepta multe alte victime. Costache începu să se simtă neliniştit, ca întotdeauna când nu ştia cine atacă şi unde. Era un adevărat noroc că, măcar, ştia precis când. Se decise să treacă să inspecteze singur cum stau lucrurile la toate cele 11 puncte înconjurate cu cerculeţ roşu pe harta care rămăsese întinsă pe masă, în sala de şedinţe.

Caton Lecca se bucură în acea noapte de deliciile trupului plin şi puternic al nevestei

lui, ceea ce-l ajuta întotdeauna să doarmă bine. Medicamentul acesta, pe care-l folosea mai ales înainte de adunările politice la care urma să ţină un discurs, avu efect şi acum, iar porecla pe care i-o dăduseră subalternii răutăcioşi, Caton cel Bătrân, nu i se potrivea. Cu o lene care nu excludea curiozitatea, femeia se întinse planturos şi încercă să-l descoasă, dar nu avu succes, Caton nu făcea parte dintre bărbaţii care simt nevoia să-i împărtăşească chiar totul nevestei. Dormi foarte bine, se sculă la 6 şi jumătate, îşi bău cafeaua mai grăbit decât alte dăţi, apoi se îndreptă spre Prefectură, unde ajunse înainte de 8, ceea ce era un eveniment, pentru că de-obicei ajungea către amiază sau nu ajungea deloc. Nu a făcut nimic deosebit, dar prezenţa lui matinală le-a dat poliţiştilor sentimentul că lucrurile sunt extrem de grave, astfel că

umblau toţi de colo-colo copleşiţi de ceea ce doar presimţeau că se va întâmpla. În ce-l priveşte, Lecca s-a simţit în miezul evenimentelor, bucuros că urma să aibă ce să povestească la club şi la diversele reuniuni mondene. Era suficient. Nu făcea să-şi pună viaţa în primejdie, cu atât mai mult cu cât se socotea mai expus, prin funcţia lui, decât oricine altcineva.

Primarul Robescu nu era deloc, dar deloc încântat de ceea ce aflase. Fire de luptător n-avea şi curaj nu-i trebuise până acum. Se cam îngrăşase în ultimul timp şi nu-i plăcea zbuciumul. La cei 59 de ani abia împliniţi, adunase în urmă un frumos trecut ştiinţific, gloria şi bucuria unui loc în Academie, o revistă dedicată pădurarilor şi proprietarilor de păduri, multe ore de profesorat şi diverse fapte caritabile, între care şi construirea unei

biserici, mai ales la insistenţele nevestei lui. Îndată ce ajunse acasă îi povesti acesteia motivul pentru care a fost invitat la Prefectura de Poliţie la o asemenea oră neobişnuită. Nu-i ascunsese nimic, niciodată, nici ea nu-i trădase încrederea, prin urmare nu considera că e cazul să se ferească de ea nici acum. Îi ceru sfatul, mărturisind că ar prefera să fie lăsat între hârtiile lui, iar nu să fie plasat în lupte de stradă şi ameninţat, Doamne fereşte, chiar cu moartea. Totuşi, spre cinstea lui şi la sfatul ei, luă hotărârea să se ducă încă din zori, la serviciu. Faptul că Primăria se afla în apropierea statuii lui Mihai Viteazul nu era de natură să-l îmbărbăteze. Domnitorii să fie cu barda, iar academicienii să fie lăsaţi cu pana, referatele, premiile şi biblioteca… La ora 9 intra cu paşi şovăitori în cabinetul lui, după ce trecuse şi prin cel al adjuncţilor, prin sala de

votare (care în perioadele dintre alegeri primea diverse alte întrebuinţări), inspectase registratura, contabilitatea, cassieria şi direcţia administrativă. Totul era paşnic, funcţionarii îşi înăbuşeau câte un căscat şi, cum i se recomandase să nu alarmeze lumea, le spuse numai:

— Astăzi nu primesc pe nimeni! Dar să fiu informat dacă întreabă cineva de mine.

Aruncă un ochi pe ziare. În *Adevĕrul* văzu din nou, în pagina a 3-a, un atac nesemnat la adresa lui, pus sub titlul Pentru Domnul Primar, şi care începea aşa: „Suntem nevoiţi să tulburăm seninătatea înaltelor preocupări ale domnului Primar şi să-i atragem atenţia asupra barbariei…“, nu, n-avea poftă să se amărască acum cu asemenea vorbe. Avea noroc că pe prima pagină erau relatări legate de înmormântarea lui Beldiman, altfel cu

siguranţă că acolo ar fi fost articolul dedicat lui. Închise ziarul şi se aşeză lângă fereastră ca să pândească toate mişcările de pe stradă.

Pe la ora 9, sub o ploaie cenuşie care părea mai mult de toamnă decât de primăvară, în jurul principalelor clădiri din centrul Bucureştilor strada s-a animat brusc. Lângă Primărie, de pildă, s-au pomenit faţă în faţă trei măturători care împingeau, fiecare, un cărucior de gunoi pe două roţi. Unul a privit cu mirare, al doilea cu suspiciune, iar al treilea a luat-o pur şi simplu la fugă, cu cărucior cu tot. La ora 9 şi jumătate, Robescu îl văzu pe conu Costache, într-o birjă de culoarea vişinii putrede, pe care o conducea singur. Coborî, schimbă o privire cu singurul gunoier care mai rămăsese cu căruciorul în faţa clădirii şi, spre mirarea primarului, poliţistul făcu în direcţia lui un semn discret

de salut, deşi el nu se mişcase dindărătul perdelelor. Cum de-l observase?

2

Ziua de vineri a început prost la familia Gerota acasă. Doctorul, soţia lui şi, pesemne, fiinţa din pântecele ei dormeau încă, toţi trei, într-un pat înalt, acoperiţi de o plapumă uşoară, din fulgi, când s-a auzit un ciocănit insistent în uşă.

— Ce-i, cine-i? a întrebat Maria, care s-a trezit prima.

Uşa s-a deschis şi, în cadrul ei, au văzut mai întâi lumina unei lumânări. Era jupâneasa, care intră cu o figură speriată, protejând cu palma căuş flacăra tremurătoare, ca să nu se stingă.

— Nu ştiu ce s-a întâmplat, iertaţi-mă, coniţă, conaşule! Am dat să aprind lumina la bucătărie şi s-a făcut deodată aşa, ca o flacără,

şi-a pocnit de-am crezut că mă omoară. Îmi bate inima şi-acu'… Nu mai arde nici o lampă din casă.

Doctorul roti butonul veiozei şi, într-adevăr, văzu că nu se aprinde. Privi ceasul, era şase şi jumătate şi încă nu se luminase.

— Bine, lasă, nu-i nimic, adu-ne o lampă de gaz şi-apoi pune în fiecare încăpere câte una, vezi că sunt toate în pivniţă, în dulăpiorul alb.

Maria căscă şi închise iar ochii, voia să mai doarmă. Se cufundă în pernă ca-ntr-un cuib moale. De fapt, de când cu noua ei stare dormea cu o plăcere de nedescris, nu se mai sătura de somn. Bărbatul ei se ridică în capul oaselor şi se duse la fereastră. Cârduri de ciori se roteau ca în fiecare dimineaţă, la prima geană de lumină, cu ţipete care doctorului i se părea că au ceva insuportabil, ca un scârţâit ce nu se mai termină.

— Plouă, e tare urât astăzi. Am o zi grea, la spital, şi-apoi trebuie să mă duc la Colţea, să cer un sfat de la Thoma Ionescu. Nu cred că ajung la dejun, să nu te superi.

— Nu mă supăr, fii liniştit, sunt bine şi… nu sunt singură.

Doctorul simţi nevoia să-i mulţumească. Soţia lui îi ierta orice întârziere şi nu-i ţinea socoteală cât lipseşte de-acasă. Se adapta împrejurărilor, nu se supăra dacă aducea, fără s-o prevină, vreun coleg la masă, şi nu-i făcea niciodată reproşuri. De altceva nu avea nevoie ca să poată urni munţii din loc, să schimbe mentalitatea bucureştenilor şi să transforme boala în sănătate. Îşi puse halatul de mătase şi ieşi să vadă de ce nu mai aduce nimeni lampa cu gaz. Coborând scările, zări o lumină nefirească lângă uşa bibliotecii şi se repezi într-acolo. Jupâneasa zăcea pe jos, leşinată,

lampa cu gaz se spărsese şi gazul luase foc de la lumânare. Ca toţi chirurgii buni, doctorul Gerota era obişnuit să judece pe loc orice situaţie complicată şi să ia decizii limpezi, în ordinea priorităţilor. Aruncă la iuţeală de pe rafturi cărţile din vecinătatea flăcărilor, ca să nu se răspândească văpaia. Ridică imediat apoi covoraşul persan de la intrare şi încercă să înăbuşe cu el focul. Din cauza încordării nici nu simţea dogoarea, însă fumul îl făcea să tuşească. N-avea cum să aducă apă, era prea departe. Din fericire, trezit de zgomot, feciorul băgase un cap ciufulit pe uşă şi stătea acolo ca o stană de piatră, holbându-se. Îi porunci să aducă un lighean cu apă pe un glas care ar fi trezit şi morţii. Până la întoarcerea lui reuşise însă de unul singur să înăbuşe incendiul, iar apa vărsată nu mai folosi decât ca să scoată câteva sfârâituri din cărţile arse. Noroc că

erau legate în piele, care arde mai greu decât hârtia. Doctorul se ocupă de jupâneasă. Trebui să constate că şi ea, o femeie trupeşă, purta un corset mult prea strâns. Încă o întâmplare nefericită care-i confirma teoria, şi, în ciuda situaţiei, nu se putu împiedica să n-o pună bine în mintea lui, ca exemplu pentru o viitoare conferinţă. Pe jupâneasă va trebui s-o ameninţe c-o dă afară dacă se mai strânge aşa de mult în talie. Atunci când Maria, speriată şi desculţă, apăru în încăpere, femeia îşi revenise şi plângea încetişor. Doctorul îi zâmbi nevestei lui ca după o operaţie grea, reuşită.

Deschise fereastra şi fumul gros năvăli afară. După câteva minute apărură pompierii, de parcă ar fi stat la pândă şi ar fi ştiut ce avea să se întâmple. Doctorul se întrebă cum se explică asta, pentru că nu era nici un post de

pompieri atât de aproape. Nu mai aveau nimic de făcut aici, dar puseră o mulţime de întrebări ofensatoare.

3

— N-avem electrică. Aşa că azi nu mă duc la facultate. Mă simt paralizat, nu pot să fac nimic: nu pot să mă spăl, că nu-i apă caldă, nu pot să mă rad, nu pot să-mi fac o cafea. Nici să citesc nu pot, că nu-i destulă lumină, e o zi mohorâtă şi ploioasă. Un lucru aş putea face, totuşi… a spus Alexandru, Andru, înlănţuindu-mă brusc cu braţele, şi faptul că mă puteam lipi de cineva, în toate spaimele mele prezente, îmi făcea nespus de bine.

— Ai oase de porumbel, mi-e frică să nu te strâng prea tare, ca să nu ţi le rup.

M-am fâstâcit. Alexandru era mult mai degajat cu mine decât celălalt Alexandru,

uneori poate prea mult. Am făcut ceea ce a considerat el că se poate face în această dimineaţă posomorâtă. Apoi a verificat dacă n-a venit cumva electrica, de parcă ar fi existat o legătură tainică între energia dragostei trupeşti şi lumină. Alexandru s-a lamentat că nu ne putem spăla. Nu înţelegeam de ce:

— Ţi-e frică să te speli cu apă rece?

Mi-a spus că da, a crescut cocoloşit. Desigur, observasem asta deja, se purta uneori ca un copil râzgâiat. Eu, una, m-am spălat fără probleme. Mărturisesc că, deşi în casă se făcuse mai frig, nu mi se părea nimic deosebit în această zi de vineri sau de luni, depinde cum socoteam, în afară de ceea ce tocmai se petrecuse între noi. Până la urmă, văzând că eu am reuşit să fac duş, a făcut şi Alexandru, deşi ţipetele i s-au auzit în toată casa, de parcă se

lupta cu cineva şi primea groaznice lovituri. Totuşi a ieşit foarte înveselit din baie, învelit într-un prosop portocaliu deschis, legat în talie.

— O să-ţi ofer o cafea în oraş, mi-a spus.

M-am îmbrăcat, cu aceeaşi neplăcere ca în ajun, în pantalonii împrumutaţi de Vio, mi-am pus bluza, iar Alexandru mi-a dat, ca să nu îngheţ afară, o haină căptuşită cu blană de iepure.

— Nu e naturală, mi-a spus, parcă răspunzând la o acuzaţie pe care n-o formulasem.

Nu l-am mai întrebat ce vrea să spună, mă feream să spun mereu „Nu-nţeleg!“, ca să nu-l îndepărtez de mine, dar adevărul e că Alexandru şi cu mine ne ciocneam de fiecare detaliu. În fiecare micuţă scenă a vieţii mele de acum mi se pare că face şi spune lucruri

imposibil de priceput pentru mine, fie, fără să vrea, jignitoare faţă de mine, fie, fără să ştie, jignitoare faţă de el însuşi. Însă dacă am înţeles vreodată că iubirea are o putere asemănătoare cu a muzicii, datorită lui am înţeles-o: pentru că nimic altceva nu ne lega şi nici unul nu putea citi partitura celuilalt, dar armonia comună se forma mai presus de fiecare partitură în parte. Nici locul şi timpul naşterii, nici felul în care fuseserăm crescuţi, nici prietenii, nici apa rece sau fierbinte, nici pantalonii, nici cuvintele de dragoste, nici căldura sau frigul din casă nu ne legau şi nu se potriveau deloc între noi. Iubirea însă nu se sinchisea de asta, exista, rezista şi cânta ca un virtuoz. Undeva, în cer, ar trebui să se audă aplauze după concertul nostru. Poate că la primul Alexandru fusese exact pe dos: toate aceste detalii se armonizau, ne recunoşteam

partiturile, dar muzica de deasupra lor nu se auzea bine, era înăbuşită. Din cauza asta nu cred în cuplurile care se vor gemene: se îmbracă absolut la fel, mănâncă la fel, beau la fel, vorbesc la fel… Trebuie să fie tare plicticos să dai de tine pretutindeni.

Alexandru acesta, atât de diferit de mine, încât nu mă putea plictisi, deşi mă putea contraria, a luat o imensă umbrelă dintr-un dulap. I-am cerut o pălărie, nu puteam să ies cu capul gol. A scotocit o vreme într-un alt dulap din perete ascuns lângă intrare şi mi-a dat o şapcă cu cozoroc, care mi-a amintit de cea a lui Nicu.

— Cu asta o să arăt ca un vânzător de ziare.

Alexandru mi-a zâmbit şi m-a lăsat să mă văd într-o oglindă. Eram caraghioasă, aşa că m-am îndreptat repede spre uşă. El stătea îndărătul meu şi abia după câteva momente a

înţeles că aştept s-o deschidă. Am ieşit în curte şi în stradă, ţinându-l uşor de braţ şi adăpostită sub umbrela lui mare, colorată foarte vesel. Toate umbrelele bărbăteşti sub care mă adăpostisem până acum fuseseră negre. În stradă am văzut ceva trecând ca fulgerul, când spre dreapta, când spre stânga, şi-am ameţit. Era să leşin şi m-am uitat în jos, la caldarâmul ud. I-am spus că mi-e teamă că îmi vine iar răul meu. Alexandru a înţeles, şi, acum îmi dau seama că înţelegea înaintea mea tot ce ţinea de trupul meu, dar cu întârziere ceea ce ţinea de suflet. Mi-a făcut din umbrelă un fel de scut, care mă împiedica să văd în jur.

— Uită-te doar în jos, pe unde calci, mi-a spus el, şi-o să-ţi treacă.

L-am ascultat şi, într-adevăr, mi-am revenit destul de curând. Am făcut apoi cel mai neobişnuit drum din viaţa mea. Am mers la

adăpostul umbrelei, ca sub un cer mic, bombat şi colorat. Auzeam picăturile liniştitoare, dar şi o mulţime de zgomote puternice cu care urechile mele nu erau obişnuite. Din când în când voci şi cuvinte care-mi sunau ciudat de străin. Mă uitam numai în jos, la botinele mele ale căror şireturi le legase Alexandru, într-un gest galant, iar alături vedeam pantofii lui care, fiindcă, pesemne, îşi uitase galoşii acasă, s-au udat curând. Pantofii lui mergeau lângă botinele mele şi mă agăţam, cu inima mică, de fiecare pas comun care mă apropia de casă. Nu aveam curajul să mă întreb ce voi găsi acolo. Pe lângă noi mai treceau paşi şi am avut prilejul să observ cele mai neînchipuite perechi de încălţăminte din viaţa mea, unele groase şi îmblănite, altele subţirele şi albe şi altele colorate, făcute din materiale felurite, cum nici în timpul carnavalului abia încheiat

n-am văzut. Din când în când pantofii lui Alexandru se opreau la marginea unei borduri şi după scurt timp se făcea linişte în jur. Am observat că abia în momentul liniştii coboram de pe bordură şi treceam câte o stradă care era pictată cu nişte fâşii. Cât timp eram atentă doar la pasul următor era bine, dacă încercam să mă uit la tot drumul pe care îl aveam înainte aveam impresia că mor. Alexandru mi-a spus că asta e chiar filozofia lui, să nu fie atent decât la pasul următor, deşi recunoaşte că e cam banal. După un timp mi-am dat seama că nu auzisem nici măcar un tropăit, că nu prindeam clic-clacul potcoavelor pe pavaj cu care urechea mea era atât de obişnuită. Tocmai când am simţit că nu mai pot să merg, că trebuie să mă aşez şi să ridic capul, mi-a spus:

— Am ajuns la catedrala Sfântul Iosif! Vrei

să intrăm, să stăm puţin jos?

Asta însemna că sunt pe strada mea, pe Fântânii. Am intrat pe uşa laterală din dreapta, pe care o ştiam foarte bine. Ne-am aşezat pe una din banchetele de lemn. În fine, am ridicat privirile. În stânga, o doamnă îngenuncheată se ruga sub statuia Sfântului Anton din Padova. Era, în afară de noi, singura persoană prezentă, locul era pustiu la ora asta. Mă simţeam ca întoarsă acasă: catedrala crescuse odată cu mine, ca să spun aşa, deşi ea era mai mare cu câţiva ani şi „de altă religie“. O văzusem împlinindu-se de la an la an, chiar dacă amintirile mele sunt destul de confuze. În schimb, ce-mi amintesc bine este că am asistat aici, la 8 ani, la prima nuntă din viaţa mea şi din viaţa catedralei, la începutul lui mai 1884, şi mi s-a părut că mireasa semăna cu un pom înflorit alb. Dacă vreodată nunţile din basme,

cu cortegii de bărbaţi şi femei în haine din aur şi pietre scumpe, cu strălucire şi bucurie s-ar fi putut înfăptui, atunci aşa ar fi arătat! Au fost prezenţi, îmi amintesc, şi primarul, care pe atunci era Nicolae Fleva, nu domnul Robescu, şi prefectul Poliţiei, care era şi el altul, nu mai ştiu cine, nu domnul Lecca. A fost şi conu Costache, care stătea lângă mine, mama şi papa, puţin mai în faţă de locul în care ne aşezaserăm acum. Tot atunci l-am văzut, singura dată, şi pe Episcopul Ignatius Paoli, care a murit un an mai târziu şi-mi amintesc numai de ochii lui foarte albaştri şi de zâmbetul lui blând când s-a uitat la mine.

— Ştii că pe Ignatius Paoli… am dat să-i şoptesc.

— Cine mai e şi ăsta? a întrebat Alexandru, cam tare.

— Nu ştii cine-i Ignatius Paoli? m-am

indignat în şoaptă. Este, adică a fost, că a murit de vreo trei ani, un Arhiepiscop. E ctitorul catedralei şi, mai cu seamă, e cel care l-a încoronat pe Rege.

După câteva clipe, Alexandru m-a întrebat, şi mai surprinzător:

— Pe care rege, pe Carol?

— Fireşte! Ştii că l-am întâlnit chiar aici – de Preasfinţia Sa vorbesc –, mi-a zâmbit şi m-a mângâiat pe cap. Aveam vreo 8 ani.

Alexandru m-a privit cu un amestec de milă şi tandreţe, apoi mi-a scos şapca de vânzător de ziare şi m-a mângâiat şi el pe păr. Tocmai atunci femeia care îngenunchease a întors capul şi ne-a văzut. M-am mirat că ne-a zâmbit, deşi m-aş fi aşteptat să ne privească cu reproş. Poate că e adevărat că pe doi tineri care se iubesc între ei îi iubeşte toată lumea, şi Dumnezeu.

M-am rugat şi eu să mai existe casa mea şi să nu dispară niciodată râsul şi veselia din ea. Pentru că în ultimul timp se cam împuţinaseră. M-am rugat să fie totul bine şi m-am gândit la toţi cei pe care-i cunoşteam şi care se întrebau poate unde sunt şi aş fi vrut să nu-şi facă griji pentru mine.

Am ieşit. Acum mi-am dat seama că lipsea ceva din această plimbare: pălăria lui Alexandru. M-a luat iar sub ocrotirea umbrelei. Nu de ploaie mă păzea, ci de ceea ce aş fi putut să văd. Câteva case mai departe trebuia să fie casa mea, şi inima îmi bătea tot mai tare cu fiecare metru străbătut. Mi-a fost de multe ori şi în multe feluri frică, în viaţă. Dar acum mi-era ca şi cum urma să mă întâlnesc cu moartea însăşi, dacă ea îţi poate apărea într-o întrupare. Fără să mă uit, am ştiut când am ajuns: făcusem de atâtea ori drumul,

că trupul meu n-avea nevoie să numere paşii ca să ştie unde se află. Am lăsat braţul lui Alexandru pe care mă sprijinisem până atunci şi-am ieşit de sub umbrelă, de sub adăpostul cerului meu mic, bombat şi colorat. Mi-am văzut casa!

4

Dan a sosit la casa familiei Margulis din strada Fântânii, la 9 şi jumătate, adică mai înainte de ora stabilită pentru plimbare. Lăsă umbrela în vasul din hol şi-o întrebă pe Safta, care-i deschisese, ce face Iulia. Fata ridică umerii a neputinţă şi începu să se smiorcăie, apoi îşi scoase o batistă din mâneca rochiei şi îşi suflă nasul cu zgomot: nu era nici o schimbare în starea don'şoarei, iar febra nu dădea semne să cedeze.

— Dacă moare? ridică ea ochii spre

vizitator.

— Nu moare, linişteşte-te! spuse Dan, dar vocea îi era şovăitoare.

În ce-l priveşte, se simţea mai bine decât cu câteva luni în urmă, mai puţin trist, se întâlnea aproape zilnic cu Marioara Livezeanu şi de aceea ar fi vrut ca tuturor să le meargă bine şi mai ales familiei Margulis, care-l adoptase de la început ca pe-o rudă.

Copiii erau gata, se îmbrăcaseră cu ce aveau mai bun, de parcă s-ar fi dus la cine ştie ce manifestaţie de gală. Nicu avea însă o mică problemă şi, înainte de a se încălţa cu ghetele, îşi arătă degetul mare care ieşea ca un cartofior din ciorap, îl mişcă încoace şi-ncolo şi-l făcu pe Jacques să râdă. Nimic nu e mai comic decât degetul mare de la picior. Fură de acord că ruptura n-o să se vadă totuşi şi n-o să supere pe nimeni, din gheată. Jacques îi

împrumută lui Nicu un palton de-al lui, cu minunaţi nasturi de metal auriu, care îi era cam lung, dar Nicu nu avusese niciodată haine făcute chiar pe măsura lui. Mamaia i le făcea mai mari, să-i ţină „şi la anu'“. Când ieşiră în curte trebuiră să constate că Nelu nu pregătise încă trăsura şi n-avea chef să-i ducă la plimbare. De când nu-şi mai primea banii cu regularitate îşi permitea uneori asemenea refuzuri şi, doar cu doctorul, care-l îngrijise astă-iarnă, era supus, nu-i ieşea încă din cuvânt. Fără Nelu, drumul devenea însă o problemă: Dan nu ştia să mâne caii, Jacques nu avea voie, iar Nicu era prea mic. Pe jos nu se putea, din cauza lui Jacques şi pentru că era vreme urâtă.

— Mă duc io să chem un birjar de piaţă, se oferi Nicu şi o luă din loc înainte să mai apuce cineva să-l oprească.

Dan şi Jacques reintrară în casă, ca să nu-i plouă. Staţia cea mai apropiată era cea în faţa Teatrului Naţional, aşa că aveau de aşteptat.

Nicu trecu în fugă pe lângă catedrala Sfântu Iosif şi o luă pieziş la dreapta, în direcţia Teatrului. Îl ploua, dar avea şapcă şi palton, ceea ce-i era prea de-ajuns. Pe la ora 10 fără un sfert trecu de colţul Palatului şi simţi că sergenţii, parcă mai mulţi ca de-obicei, au ochii aţintiţi asupra lui. Deşi n-avea nimic care să-i apese cugetul, Nicu tot se simţi puţin la strâmtoare. La fără 10 era la staţia din faţa Teatrului Naţional. Nu-i scăpă că, în afara birjelor obişnuite, erau acolo câteva de culoarea vişinelor putrede: aparţineau Poliţiei, după cum ştia foarte bine. Ce-or fi căutat? Deşi Nicu era înclinat să-şi imagineze mereu mai multe aventuri decât încăpeau în mica lui viaţă, totuşi, de data asta, nu-şi închipui nimic:

tocmai îşi dăduse seama că, neavând bani, s-ar putea ca birjarii să nu-l ia în seamă şi se gândea ce minciună să spună ca să-l convingă pe unul să vină până-n strada Fântânii. Îl alese pe cel mai bătrân. Ca toţi copiii, socotea că oamenii foarte bătrâni nu pot fi decât foarte buni, ceea ce nu se verifică totdeauna. Regula nu s-a adeverit nici de data asta, birjarul n-a vrut să audă de aşa ceva, l-a alungat, deşi el i-a spus că va primi banii şi un bacşiş gras de la domnul gazetar Dan Creţu, angajat, la fel ca el însuşi, la *Universul*. „Haida-de!“ a zis bătrânul de pe capră. Însă un altul, de-alături, auzind despre ce-i vorba, s-a oferit să-l ia el pe băiat, mai ales că paltonul cu nasturi aurii arăta că nu-i chiar un vagabond. Tocmai atunci s-a apropiat un poliţist şi i-a spus vizitiului să mai aştepte, că n-are voie să plece nici o trăsură, fără să dea altă explicaţie. Băiatul

sărise deja sus şi, încruntându-şi sprâncenele lui ascuţite, coborî din nou, făcând către poliţist o figură de martir.

— Matale trebe s-ajungi la domnu’ gazetar Dan Creţu, de la *Universu’*, nene, se tângui el.

— Ba nu trebe deloc! se puse poliţistul la mintea lui, neînţelegând de fapt ce i se spune.

Tocmai când băiatul, căruia îi era mai ruşine să se întoarcă în strada Fântânii fără trăsură decât să se milogească, se pregătea să vină cu un nou argument, zdrobitor, şi anume că-l cunoaşte pe conu Costache, se auziră două împuşcături. Apoi totul se desfăşură cu o iuţeală şi o gălăgie cum Nicu nu mai văzuse în viaţa lui. O luă la fugă odată cu poliţiştii din Piaţa Teatrului, către Palat, dar la un moment dat soldaţii opriră pe toată lumea să mai treacă, făcând un fel de zid din trupurile lor. Apucă să vadă totuşi că una din ferestrele

Palatului fusese spartă.

— A murit Regele, spuse cineva din cei care se adunaseră deja de prin preajmă şi Nicu îl crezu şi se gândi ce-o să spună Jacques şi Dan când o să le ducă vestea, dar tocmai atunci altcineva spuse că nu-i adevărat, că n-a murit, dar a fost rănit, altul spuse că Regele nici măcar nu-i în Bucureşti, şi-apoi începu o larmă de nu se mai înţelegea nimic şi fiecare spunea ce-i trecea prin cap, şi nimeni nu asculta nimic. Băiatul se strecură prin mulţime până la cordonul de soldaţi, dar mai mult nu era cu putinţă. Îl zări numai, de departe, pe conu Costache, cu un chip extrem de încruntat, cum intră în Palat alături de mareşalul Curţii. Un reporter de la *Adevĕrul* îşi făcea loc cu coatele, căutând să ajungă şi el cât mai în faţă, dar de la *Universul* lor nu sosise încă nici un reporter. Băiatul o luă la fugă înapoi, spre

strada Fântânii, să ducă veştile, uitând cu totul că venise după o trăsură. Cum să te mai gândeşti la plimbare când oraşul dă în clocot?

5

La Poliţie, în biroul prefectului de la primul etaj, aşezat chiar deasupra intrării principale, sub ceas, era foarte cald. Soba duduia şi Caton Lecca întredeschise una din ferestrele boltite. Cu ocazia asta mai ieşea şi fumul trabucului: nevestei lui nu-i plăcea când se întorcea mirosind a tutun. Privi puţin afară de-a lungul Căii Victoriei, în direcţia Palatului, dar, cum strada făcea un cot, n-avea ce vedea, aşa că se reaşeză în jilţul lui. Scrisese unul sub altul pe o hârtie cu antetul Poliţiei toate locurile importante ale Capitalei despre care discutaseră cu o seară în urmă şi se pregătea să primească veşti de peste tot, în ordinea

inversă depărtării de Prefectură, şi să însemne în dreptul lor: *salvat* sau, Doamne fereşte, *distrus*. Urmărea limbile pendulei aşezate pe peretele estic, sub icoană. Când limba mare ajunse la ora 10, Caton Lecca se simţi puţin tulburat. Se gândi că e un moment în care, deja, destinul multor oameni buni şi răi s-a hotărât. Acum poate că unii mor, alţii sunt arestaţi, poate că ceva a explodat, cineva a fost ucis şi altceva sau altcineva a scăpat ca prin urechile acului. Şi că el e amestecat în tot ceea ce se întâmplă, ca-ntr-o jonglerie cu farfurii care se rotesc prin aer şi, dacă nu eşti atent, una îţi scapă jos şi se sparge. El însă e atent. Parcă vedea titlurile ziarelor: *Intervenţia salvatoare a Prefectului Poliţiei*… Nici prin cap nu-i trecea că ziarele l-ar putea ataca. Pur şi simplu o asemenea posibilitate nu intra în mintea prefectului

nostru. L-am invidiat adesea pentru această fire optimistă şi trebuie să recunosc că atrăgea norocul. Pe el ziarele îl menajează într-adevăr, e răsfăţat şi de gazetari, şi de nevastă, îşi trăieşte traiul şi îşi mănâncă mălaiul, cum se spune, şi este, cred, ceea ce se cheamă un om fericit. Îl are alături pe conu Costache care e amuzat când Lecca se laudă cu faptele altuia, mai precis ale lui, iar Lecca simte, la rândul lui, o subtilă voluptate când i se atribuie reuşitele lui Costache.

La 10 şi 10 îi sosi prima veste şi era foarte proastă, neaşteptat de proastă: se comisese un atentat împotriva Regelui. Suveranul scăpase nevătămat, dar câţiva soldaţi fuseseră răniţi. Alte victime nu păreau să fie, cu excepţia câtorva femei care leşinaseră. Cum era posibil? Doar Palatul a fost cel mai bine supravegheat, a fost miezul atenţiei, acolo erau

adunate cele mai multe forţe poliţieneşti, fie în uniformă, fie în civil. Ce-a păzit subprefectul, Costache Boerescu? Caton Lecca se aprinse la faţă de supărare şi deschise mai tare fereastra. Apoi, până la amiază, veştile curseră fără oprire: din minut în minut mai primea câte un ofiţer care dădea raportul despre ce se întâmplase în toate cerculeţele roşii de pe harta lui sau primea ştiri prin telegraf din oraşele mari care fuseseră puse în alertă, din fericire cele mai multe pe degeaba.

La Palatul Cotroceni nu s-a semnalat nimic: linişte deplină, nici măcar un suspect. Zidurile, poziţia izolată şi paza permanentă nu permiteau apropierea nechemaţilor. La Mitropolie au fost arestaţi mai mulţi cerşetori care aveau cu ei saci şi traiste pline, dar, după o sumară cercetare la Poliţie au fost eliberaţi, întrucât numai puricii şi ploşniţele din hainele

lor puteau deveni primejdioşi. Poliţiştii au fost nevoiţi să îndure ocări şi blesteme, pentru că arestarea se făcuse în sfânta dimineaţă de vineri, şi împiedica câştigul unei zile de muncă promiţătoare. Au scăpat de ei cât au putut de repede. Cel mai greu s-a dovedit a fi la cele două gări: aici toată lumea ducea un geamantan şi în orice geamantan se putea ascunde o armă. Comisarii făcuseră un fel de vamă la intrare şi ieşire: toată lumea, fără excepţie, trebuia să-şi deschidă geamantanul. Era foarte instructiv să vezi cum îşi gândeşte fiecare bagajul, cât e de ordonat, ce lucruri intră şi ies zilnic dintr-o gară. N-a fost fără folos pentru poliţişti, pentru că au pus astfel mâna pe diverse mărfuri de contrabandă. De altminteri aceasta – căutarea unor contrabandişti – fusese şi explicaţia oficială dată persoanelor, unele de vază, indignate, şi

care ameninţau că vor face plângere sau că vor da totul la gazetă. Însă abia pe la amiază, tocmai când venise ordin să se renunţe la control, măsura îşi vădi folosul: o duzină de tineri şi mai puţin tineri care încercau să plece din Capitală au fost arestaţi, deşi din nenorocire câţiva, rămaşi mai în urmă, au scăpat cu fuga. Cei prinşi nu aveau bagaj, iar asta bătea la ochi, dar asupra lor au fost găsite revolvere şi cartuşe. Duşi cu toţii la Poliţie, în arest preventiv, pentru a fi interogaţi, n-au protestat, arătând chiar un fel de mândrie nesăbuită pentru ceea ce „îndură“.

Palatul de Justiţie a fost ocolit de răufăcători, dacă nu-i punem la socoteală pe cei duşi la judecată în această dimineaţă, ca şi cum zeităţile de lângă ceasul de la intrare pomenite în ajun de Lecca, Forţa şi Prudenţa, ar fi îndepărtat orice rău de locul pe care-l

aveau sub ochi. Nici la Banca Naţională nu s-a întâmplat nimic, iar de data asta ocrotitorul ei nu putea fi socotit decât directorul, domnul Carada. Avertizat cu o seară în urmă că Banca e şi ea o posibilă ţintă pentru organizaţia criminală, Carada îşi schimbase pentru prima dată programul zilnic extrem de precis (se spunea, cu o vorbă lansată de jurnalişti şi care e lipită de toate persoanele tipicare, că-ţi poţi regla ceasul după mişcările lui). A venit la serviciu la ora 8 şi s-a aşezat în faţă, la intrare, ca un uşier. Statura sa bine legată, nu prea înaltă, dar care răspândea în jur, odată cu o uşoară aromă de apă de Colonia, mult calm, demnitate, încredere, şi ochii lui neînfricaţi au vegheat Banca până la amiază. Angajaţii se opreau în prag salutând cu mirare, apoi, odată înăuntru, se lansau în tot soiul de presupuneri fanteziste, şi abia după ce au ajuns şi la ei

zvonurile despre atentate au înţeles semnificaţia gestului directorului lor.

Veştile de la Primărie şi Universitate au sosit aproape ultimele, deşi distanţa nu justifica întârzierea. Muşcându-şi buzele, Caton Lecca i-a ascultat pe cei doi comisari:

— Primăria a scăpat neatinsă. Un gunoier care fugea a fost oprit de colegii noştri şi în căruciorul lui au fost găsite câteva grenade. Adus la Poliţie, s-a dovedit că e un student eminent de la Belle Arte, care a desenat planşe pentru doctorul Gerota. A spus asta de îndată, în chip de apărare.

— O singură explozie, din fericire fără victime, a fost la Universitate, şi făptaşul n-a fost prins. S-a produs în Muzeul de Istorie şi a ruinat şi mai mult nişte ruine – a spus ultimul agent, zâmbind.

Luându-şi seama a adăugat grăbit:

— Ceea ce e totuşi, adică fireşte că e o barbarie!

Din ţară, de asemenea, numai veşti liniştitoare. În unele oraşe membrii organizaţiei se lăsaseră intimidaţi de paza vizibil întărită şi nici nu mai încercaseră vreo mişcare criminală, în altele fuseseră prinşi înainte de a putea să-şi pună planul în fapt. Rămânea însă ruşinea atentatului de la Palat, care numai printr-un noroc extraordinar nu se transformase într-o tragedie.

Am fost şi eu ţinut la curent cu frânturi din tot ce se întâmpla pe-afară, de către paznic, care mă cunoştea din scris, şi pe care-l mai îmbunasem şi cu câteva ţigări de foi. Omul ardea de nerăbdare să vorbească cu cineva despre evenimentele atât de neaşteptate ale dimineţii şi, cum doar eu eram în apropiere, nu şi-a pus defel lacăt la gură. Din păcate n-

aveam cum să-l întreb de Elena, deşi am încercat.

— Sunt şi femei arestate?

— Da, tre' să fie! mi-a răspuns, dar o spunea de la el.

Elena îmi promisese o vizită astă-seară, dar atunci când o invitasem foarte ceremonios aveam intenţii care acum săriseră în aer. Ţineau de o lume care nu mai exista. Apoi, la amiază, am fost eliberat, aşa cum îmi promisese conu Costache. De altminteri, celulele din arestul Poliţiei s-au dovedit neîncăpătoare pentru nou-veniţi, iar în locul meu a intrat un student smead, care s-a prezentat George, şi de care îmi părea chiar rău. Dar este ştiut că nu înţelepciunea prisoseşte omului la tinereţe. Lucrul e adevărat şi pentru mine, chiar dacă sunt cu vreo zece ani mai copt decât el.

6

Vineri la amiază, doctorul Margulis se întoarse acasă de la cabinet, pe jos, prin ploaie, cu capul plecat, cu paşi târşâiţi: era un om bolnav sufleteşte, care avea de cărat de-acum încolo o povară mai mare decât puterile lui. Nici nu-şi dădu seama că în oraş se petrece ceva, deşi îi trecuseră prin faţa ochilor nişte uniforme albastre şi bărbaţi înarmaţi. Era căzut în el. Azi, încă, ar trebui să-i spună soţiei lui că nu mai aveau casă şi nu înţelegea cum o să poată face asta. Nu-şi putea închipui că va deschide gura şi va rosti asemenea cuvinte cumplite. Cu o seară în urmă, doctorul se dusese la culcare fără să mănânce. Agata nu s-a mirat şi n-a protestat, de la boala Iuliei nimic nu mai era normal la ei acasă. Ea nu putea s-o lase pe Iulia să moară, nu, asta nu se

va întâmpla încă o dată în familia ei, de-ar fi să-şi smulgă inima din piept şi să i-o dea fetei. Aşa că problemele celor din preajmă, ale lui Leon şi ale lui Jacques, nu mai pătrundeau, deocamdată, până la ea, n-aveau decât să-şi poarte singuri de grijă.

Ajuns în dreptul catedralei Sfântul Iosif, doctorul simţi nevoia să intre. N-o făcuse decât o dată, cu aproape 15 ani în urmă, când, împreună cu Iulia şi Agata (Jacques nu era încă pe lume), asistase la prima nuntă oficiată aici de Arhiepiscopul Paoli. I se păru că atunci fusese extraordinar de fericit şi că nu-şi preţuise deloc fericirea. Trăise o zi albă şi uşoară ca voalul care acoperea faţa miresei, cum pesemne că nu va mai trăi niciodată. Margulis nu era deloc bisericos şi nu prea ştia să se roage. Se duse şi se aşeză pe o bancă, privind înainte, spre altarul din marmură de

Carrara. Apoi întoarse privirile spre statuetele de sfinţi din jur şi îşi opri ochii pe Sfântul Anton, îmbrăcat în rasa lui cafenie şi încins la mijloc cu o sfoară. Ţinea un copil în braţe. Erau destul de mulţi oameni înăuntru, toţi reculeşi, adunaţi în ei, iar doctorul se întrebă dacă or avea şi alţii sufletul la fel de greu ca al său. În faţa lui era un bărbat cu acea paloare a obrajilor şi rătăcire a privirii care e semn de doliu mai limpede decât o haină neagră. Când ţi-a fost moartea în preajmă, capeţi o vreme un semn distinctiv, de parcă şi aerul din jurul tău ar avea altă culoare. Cu siguranţă că nici acestui om nu-i e uşor. Doctorul se rugă, neîndemânatic, pentru Iulia, ca tată, fiindcă, oricum, ca medic nu mai ştia ce să facă. Dacă ea scapă, totul se va întorce spre bine. Dacă scapă, vor lua viaţa de la capăt, cu toţii, o să ceară ajutor de la prieteni, o să se descurce ei

cumva.

Ieşi din catedrală şi îşi zări de departe casa, pe care nu cu mult timp în urmă voia s-o renoveze. Părea de o blândeţe şi o resemnare aproape omeneşti, mai liniştită ca oricând, iar s-o vadă aşa, cu câtă înţelepciune îşi înfruntă soarta, îl îmbărbătă pe doctor. Ce poate o casă ar trebui să poată şi un om. Pesemne că omul trebuie uneori să-şi dezlege legăturile, fie ele ziduri, averi, locuri şi locuri de muncă. Intră şi o văzu pe Agata parcă mai însufleţită decât în ajun:

— Ce-i în oraş?

— Cum adică?

— Mi-a spus adineaori Nicu… Tu ai cabinetul la doi paşi de Palat, nu se poate să nu ştii nimic. N-ai fost la cabinet?

— Ba da, acum îmi dau seama că erau mulţi soldaţi, poliţie, dar nu ştiu nimic.

— Nu ştii de lovituri, de atentat? Ce-i cu tine, ce s-a întâmplat, ce-mi ascunzi de atâta vreme? Când te-ai îndepărtat aşa de mine? ţipă aproape isteric Agata, ea, care nu ţipa niciodată, şi doctorului i se păru că soţia lui atât de blândă şi de calmă o să se sufoce.

Safta şi bucătăreasa veniră în fugă, crezând că s-a întâmplat ceva rău cu „don'şoara“. După ce ieşiră aruncându-le priviri iscoditoare stăpânilor, doctorul Marglis îi povesti Agatei tot şi, pentru prima oară, plânseră amândoi. Amândoi, de uşurare. Fusese un zid între ei, care acum se dărâmase. Erau din nou împreună şi împreună se duseră în camera Iuliei. Din păcate însă, fata nu era cu nimic mai bine. Îi schimbară compresele şi se aşezară lângă ea, cu hotărârea să n-o lase să moară. O s-o scoată la capăt, chiar dacă nu mai aveau un acoperiş deasupra capului. Nu-şi

puteau permite să nădăjduiască mai puţin de atât.

7

Mi-am văzut casa şi-am recunoscut-o, chiar dacă acum era acoperită de schele, ca şi cum ar fi început în sfârşit renovările mereu amânate de papa, din lipsă de bani. Zidurile erau ceva mai scorojite, dar culoarea lor era acelaşi gălbui palid pe care-l ştiam. Nu era o casă mare, ci mai degrabă o casă bună, aşa cum spui şi despre oameni că sunt buni. O casă care nu ţi-ar fi făcut rău niciodată, chiar dacă tu o răneşti. Ce mi s-a părut curios a fost să văd, printre schele, că era scris pe zid, cu vopsea albastră, *La mulţi ani!* Cum se explica asta? Am mai făcut câţiva paşi şi, aproape de burlanul cam ruginit, am dat de altă inscripţie, de data asta cu negru: *Nu prea ţii la viaţa ta,*

nu? Cine şi de ce să fi scris un lucru atât de absurd pe faţada noastră? Alexandru a venit să mă acopere iar cu umbrela, nici nu-mi mai dădeam seama că plouă. Mă temusem că n-o să-mi mai găsesc locuinţa, iar faptul că ea era aici, fie şi aşa, ca un rănit în bandaje şi cârje, mă liniştea. Abia acum mi-am dat seama cât o iubeam şi cât de greu mi-ar fi fost să ştiu că nu mai există!

— Vrei să intri? m-a întrebat Alexandru, iar vocea lui mi s-a părut singurul punct de sprijin de pe toată strada.

Mi-a fost nespus de greu să iau o hotărâre. În ultimul timp îmi era greu să iau orice hotărâre şi începeam să înţeleg că viaţa mea e un lanţ de asemenea nehotărâri. Am rostit totuşi „Da!“ Oricât de frică mi-ar fi fost, trebuia să ştiu. Ne-am îndreptat amândoi spre intrare. Am apăsat pe clanţă: era încuiată.

Deşi am văzut un lacăt mare agăţat de uşă, tot am mai zgâlţâit clanţa de mai multe ori, încercând zadarnic s-o forţez, până când Alexandru mi-a îndepărtat încetişor mâna de pe ea.

— Haide la uşa de serviciu, e cu geamuri şi le putem sparge, i-am spus şi îmi dau seama acum că vorbeam ca-n vis, nu ştiam exact ce fac.

Am fugit singură într-acolo, iar el a venit după mine, întinzând mâna cu umbrela şi încercând mereu să mă adăpostească. Uşa din spate fusese schimbată, nu mai avea geamuri, şi era baricadată. Mi se părea că realitatea mă înfruntă, că mă face să par mincinoasă sau prefăcută în ochii bărbatului cu care eram. Se pare că îmi primisem răspunsul şi semnificaţia lui era: „Nu se poate! E zadarnic!“ Alexandru m-a luat de umeri şi m-a dus de-acolo. După

mulţi paşi pe care abia îi mai vedeam dintre lacrimi, ne-am oprit şi el mi-a spus cu milă în glas:

— Cafeaua promisă, Iulia, o să vezi că-ţi face bine…

Am intrat într-o încăpere foarte întunecoasă, fără ferestre, luminată doar de nişte lămpi minuscule, de culoare albastră. Dacă n-ar fi fost acestea, aş fi zis că nici aici nu-i electrică. Ne-am aşezat la o măsuţă joasă, pe nişte scaune foarte incomode. Mi-am scos şapca udă şi mi-am dat la o parte câteva şuviţe de păr care mi se lipiseră de frunte. Mi se părea straniu să-mi văd picioarele îmbrăcate în pantaloni, să-mi văd coapsele bine conturate şi căutam să le strâng şi să le acopăr cumva cu braţele, ca să nu le vadă nimeni altcineva. Fără să se uite pe vreun meniu, Alexandru a cerut două ceşti de capuccino. În

jur era la fel de pustiu ca în catedrală, doar o femeie care fuma, la o masă, ceva mai încolo.

— Cu frişcă sau fără? a spus o tânără cu o fustă atât de scurtă, încât părea de la cabaret.

De altminteri cred că e singurul loc în care, după câte ştiu, servesc femeile, aşa că m-am gândit că nu puteam fi decât într-un cabaret şi mi s-a părut cam nepotrivit gustul lui Alexandru de a mă aduce aici, dar nimic nu mai conta. Fata s-a întors de îndată cu două cafele enorme cu frişcă, de parcă le-ar fi avut deja gata. Nu-nţeleg cum le-a făcut atât de repede. Alexandru mă privea fără o vorbă şi nu i-am mai îndurat privirea.

— Crezi că mint, că sunt una din fetele alea care spun *n'importe quoi* ca să fie interesante?

— Ce să spună? Eu n-am făcut franceză, să ştii! Iulia, tot, dar absolut tot ce faci, de pildă

cum stai acum ţeapănă la masă, caraghios de dreaptă şi cum îţi acoperi coapsele, cum stai liniştită în faţa uşii, aşteptând să ţi-o deschid, cum mergi pe stradă cu paşi mici şi uşori, de parcă n-ai vrea să apeşi prea tare pământul ca să nu-l doară, cum nu ştii să porţi firesc pantaloni, arată că nu minţi. Pari, de altfel, o persoană care nu ştie să mintă. Însă nu-mi pot explica nimic…

A sorbit din cafea şi a continuat:

— Ţi-am spus că mă pregătesc să devin matematician, şi matematicienii, ca şi biologii, au nevoie de verificări şi demonstraţii. Ştii că există, de pildă, probleme clar formulate, al căror răspuns este oarecum ştiut – asta înseamnă mai mult decât bănuit – şi acceptat de minţile cele mai ascuţite, dar până când nu se va găsi demonstraţia, răspunsul acesta nu poate fi luat în considerare. Aşa eşti tu pentru

mine. O problemă al cărei răspuns cred că îl ştiu, dar nu-l pot accepta până când nu-i găsesc o demonstraţie valabilă. Până atunci eşti mai mult poezie. E ca şi cum pe tine te-aş putea întreba „Ce-o să faci ieri?“ Sau: „De ce te-ai supărat mâine pe noi, deja?“

Se juca, cred. Frişca din ceaşca mea n-avea nici un gust, presupun că de la starea mea de rău, şi n-am putut să-mi beau cafeaua. Alexandru mi-a luat mâna şi mi-a dus-o la faţa lui umbrită de barbă, pentru că nu putuse să se radă, mi-a plimbat-o pe obrajii care semănau la atingere cu hârtia zgrunţuroasă folosită de tâmplari, şi gâdilătura mi-a plăcut şi mi-a rămas în palmă. Şi-apoi mi-a mai spus un lucru atât de frumos, încât nu-l pot repeta fără să-i stric strălucirea. N-o să-l spun! O să-l port cu mine de-acum încolo ca pe un talisman.

Ne-am întors la casa doctorului Gerota sau a doctorului Cristescu, de pe strada Cantacuzino sau Gerota, ne-am întors la fel cum ne-am dus, eu cu capul în pământ, privindu-mi botinele şi urmându-mi călăuza cu pantofi uzi care mergea prea repede şi cam dezordonat. Dar îndată ce am ajuns înapoi, am făcut un acces de febră. Doctorul Cristescu l-a mustrat foarte rău pe Alexandru. I-a spus că a comis o gravă imprudenţă, iar pe mine m-a obligat să mă culc în patul din cămăruţa cu draperii verde deschis. Până seara febra a crescut tot mai mult, am schimbat trei haine de noapte cu pantaloni bărbăteşti, date de Alexandru, pentru că le udam imediat, îmi clănţăneau dinţii, mi-era sete, mă dureau ochii, îmi simţeam fiecare oscior, şi a fost nevoie să-mi facă nişte injecţii cu un medicament al cărui nume l-am uitat. Înainte de a adormi am

mai apucat să-l văd pe Alexandru lângă mine, pe marginea patului, privindu-mă îngrijorat şi îndrăgostit. Privirea asta am luat-o cu mine şi e singurul lucru care mi-a rămas de la el.

8

Anghel s-a pus de-a curmezişul încă înainte de sosirea Elenei. Când am ajuns acasă, în loc să mă întrebe de soartă, că doar ştia că am fost la Poliţie, mi-a vorbit numai despre Rege şi despre toate faptele lui binecuvântate, acu' se fac 32 de ani de când ne păstoreşte, şi cu câtă nerecunoştinţă şi duşmănie a fost tratat de unii şi alţii. În ce-l priveşte, ştiu prea bine că-l respectă şi-l iubeşte mai mult decât pe propriul tată, despre care, de altminteri, vorbeşte rar şi cu pică. Aşadar Anghel era foarte întors pe dos de încercarea unor ticăloşi de a-l ucide pe Majestatea Sa, şi cred că nici

dacă cineva ar fi dat foc întregului nostru oraş n-ar fi fost mai indignat. Ba poate ar fi zis c-o merităm, la câte răutăţi facem zi şi noapte. Când a auzit că aştept diseară „o persoană“, o anume domnişoară Elena, m-a privit aproape cu duşmănie, ca şi cum ar fi ştiut ceva. Nu pot pricepe cum un om cu prea puţină carte şi care nu se ocupă decât de treburile casnice ale unui burlac ca mine are mereu o părere atât de precisă şi de bine ţintită asupra întâmplărilor vieţii. Cred că nimeni nu mă nedumereşte mai mult decât bătrânul meu fecior.

— Da’ ce treabă are aci don’şoara, cum îi zice? m-a întrebat morocănos.

— Nu te priveşte deloc ce treabă are, ai numai grijă, te rog, să-i deschizi, pofteşte-o în salon sau mai bine la mine în birou.

— Bărbatul amorezat e ca boul care se duce la cuţitul măcelarului, ca cerbul care aleargă

spre cursă, ca pasărea care dă buzna în laţ.

— Eu şi Elenuţa… domnişoara Elena şi cu mine avem de rezolvat nişte afaceri! am spus apăsat.

Tocmai atunci am văzut timbrul cel roşu de 5 lei pe care-l cumpărasem pentru certificatul de căsătorie. Anghel mi-a urmărit privirea, după care a pufnit. Avea mustaţa albă zbârlită, cămaşa scoasă din pantaloni şi arăta ca un tâlhar.

— Şi te rog să-ţi pui ţinuta în ordine. Sperii lumea, ce Dumnezeu!

Recunosc că eram şi eu furios – aveam toate motivele, cred –, dar asta nu-l intimida pe bătrânul fecior cu care mă pricopsise mătuşa noastră. De ce nu i-l dăduse lui Peppin? Lui îi recomandase o servitoare foarte plăcută şi la locul ei, o femeie în putere, de vreo 45 de ani, nu un moşneag arţăgos, care merge la fel de

repede ca melcul înhămat la trăsură. Anghel a bombănit ceva, dar nu l-am luat în seamă, îmi ajungeau necazurile mele. De altminteri nu ştiam dacă Elenuţa, adică Elena, o să apară, dacă era arestată sau, Doamne fereşte, moartă. Dacă murise? Întrebarea m-a lăsat în mare încurcătură.

Oricum, tot ce construisem în mintea mea s-a prăbuşit, cina de duminică, la care trimisesem deja invitaţiile scrise cu atâta bucurie, îşi pierduse rostul şi nu ştiam dacă s-o anulez sau nu, lipsisem de la ziar, ceea ce se întâmpla prima dată, iar Elena devenise peste noapte, peste noaptea petrecută la Poliţie, altcineva. De ieri până azi ieşisem dintr-o lume şi intrasem în alta, iar asta mă umplea de mirare. Am făcut ordine în birou, m-am spălat, m-am ras, mi-am aranjat favoriţii, mi-am evitat propriile priviri în oglindă, mi-am

schimbat hainele de doliu cu unele mai vesele, deşi normal ar fi fost invers, şi m-am pus pe aşteptat, fiindcă nu ştiam ce altceva să mai fac. A venit. A venit într-o birjă de piaţă, după lăsarea întunericului.

Mi-am interzis să am cel mai mic palpit şi am primit-o cu indiferenţa cu care-l primesc pe coşar, când intră în casă, la două luni o dată, să cureţe coşul. Cu îndrăzneala ei care înainte îmi plăcea, iar acum mă agasa, fiindcă după ce eşti înşelat totul se întoarce pe dos ca o mănuşă în persoana de care ai fost legat, Elena mi-a spus:

— Când femeile îşi schimbă pieptănătura înseamnă că au un nou amor. La fel, când bărbaţii îşi schimbă culoarea lavalierei.

Într-adevăr, îmi pusesem din nou, pentru prima dată de când o cunoşteam pe Elena, lavaliera roşie. Elena nu-şi schimbase însă

pieptănătura atunci când mă cunoscuse pe mine. Era încă o mărturisire a absolutei ei lipse de iubire.

Am privit-o, dându-mi seama că e pentru ultima oară. Este un sentiment curios să te desparţi de cineva chiar înainte de a-l cunoaşte cum trebuie. Figura ei era la fel de dulce şi de inocentă ca întotdeauna. Dar ochii albaştri erau reci şi mi s-a părut că văd în ei sfidare sau batjocură. Totuşi, eu, care sunt şi gazetar, cred că întotdeauna e bine să asculţi ambele părţi, dacă vrei să afli adevărul. I-am mai dat aşadar o şansă, sperând din toată inima c-o va folosi:

— Domnişoară, am spus pe un ton distant, am fost dus la Poliţie.

Nici măcar n-a tresărit, n-o interesa. Zulufii blonzi îi ieşeau de sub pălărie şi aveau un farmec nespus. Şi-a ridicat numai sprâncenele,

tot blonde, a mirare.

— Ştiu tot, am adăugat şi, de îndată ce-am spus-o, mi s-a părut că sună prea teatral, dar nu-mi puteam lua vorbele îndărăt.

— Nu înţeleg!

— Cum e posibil, am izbucnit, să stai aici liniştită şi să mă priveşti cu ochii ăştia nevinovaţi în timp ce tovarăşii dumitale de la aşa-zisa Albina, de la organizaţia asta criminală sau nihilistă sau ce-o fi, au făcut dezordine şi-au semănat discordie şi l-au împuşcat, adică vreau să spun au încercat, ceea ce-i acelaşi lucru, pe Rege! Cum e posibil, când eu am fost acolo, în biroul doamnei Mustea, când dumneata i-ai chemat şi i-ai prevenit, pesemne, cu mincinoasele dumitale anunţuri, aşa cum mincinoase au fost şi vorbele dumitale faţă de mine… când… când… cum…

În uşă a apărut Anghel şi avea o faţă de nedescris: mă încuraja de parcă aş fi fost la concursul de patinaj de pe lacul Cişmigiu. I-am făcut semn mânios să iasă. Între timp, musafira mea se sculase în picioare şi umbla de colo-colo foarte agitată, gesticulând ca un bărbat.

— Domnule, dumneata nu pricepi nimic! Degeaba eşti gazetar.

Vocea îi era de gheaţă şi în ea am simţit cel mai adânc dispreţ.

— Toţi tovarăşii mei de luptă au idealuri mari, iar Regele şi oamenii lui le stau în cale. Viitorul nostru şi al copiilor noştri e în primejdie dacă nu putem scăpa de neamţu' ăsta! Iar pe dumneata nu te-am minţit!

Ciudat, din tot ce mi-a replicat, m-am împiedicat numai de cuvintele „copiii noştri". Însă înainte să mai spun eu ceva, Elena m-a

lovit încă o dată:

— Ţi-am încredinţat trei pachete: m-ai trădat! Din cauza dumitale nu s-a putut începe nimic în trei locuri în care era nevoie să…

— Slavă Domnului, am spus, şi prin uşa întredeschisă am auzit vocea lui Anghel: „Slavă Domnului!“, de parcă era dascălul din biserică.

— N-am venit aici decât ca să-mi dai înapoi pachetele! Mi-ai înşelat încrederea, eşti, dă-mi voie să-ţi spun, un om de nimic.

Am rămas fără grai. Ce mai poţi spune cuiva care întoarce lucrurile pe dos? Ce-i poţi spune răufăcătorului care te arată cu degetul? Elena a continuat, fără milă:

— Logodnicul meu m-aşteaptă afară. Dă-mi pachetele, trei la număr, şi nu mai vreau să te văd niciodată.

Lovitura cu logodnicul a fost atât de

puternică, încât a trebuit să mă aşez, deşi ea stătea în picioare. De pe scaunul de la biroul unde-i răsfăţasem numele în fel şi chip, i-am vorbit cu blândeţe, fără s-o privesc, speram încă într-o împăcare (atât de nebuni pot fi oamenii).

— Pachetele, te rog să socoteşti că nu mai există… Nu numai că nu te-am trădat, dar am fost o noapte întreagă în arestul Poliţiei, de dragul dumitale. Dacă te trădam, erai acum cu ceilalţi criminali.

— Criminal eşti dumneata! Şi hoţ, în orice caz, ai ascuns nişte lucruri care nu-ţi aparţin! Sunt sigură că tot ce-ai vrut de la mine a fost să-mi faci felul! Nu mai pot rămâne nici o clipă aici, mi-e rău, mă sufoc, nu pot să respir acelaşi aer cu un om ca dumneata.

Mi-a întors spatele şi, la fel ca prima oară, i-am văzut clepsidra trupului atât de subţire la

mijloc, încât, mă gândisem atunci, opreşte timpul. Dar acum nu mai exista pentru noi un timp comun, ci numai vorba ei brutală: „să-mi faci felul“. Când mă gândesc că şi eu observasem absolut la fiecare întâlnire că respir acelaşi aer cu ea, ba mai mult, că aerul ne atinge şi ne mângâie feţele şi trupurile amândurora, unindu-ne! M-am sculat şi-am văzut-o doar, prin uşa deschisă, cum e luată pe după umeri de un bărbat solid, cu o pălărie trasă pe frunte. Nu s-a uitat înapoi, în schimb s-a uitat în sus spre el.

— Şi nu te lăsa ademenit de pleoapele ei, căci pentru o femeie târfă, omul ajunge de nu mai rămâne decât cu o bucată de pâine, mi-a spus răspicat Anghel.

M-am hotărât să dau totuşi cina, duminică. Chiar dacă nu mai eram în aceeaşi lume ca până ieri, încă existam.

SÂMBĂTĂ 28 FEBRUARIE

La donna è mobile

1

– *C’est Capşa qui s’est chargé du dîner. Cela suffit!* i-a spus Maria bărbatului ei, după micul dejun. Mirosea a cafea şi a pâine prăjită. Jupâneasa, căreia după incendiul de ieri îi crescuse talia cu cel puţin 10 centimetri, adusese poşta, pe două zile. Tânărul poştaş a explicat că vineri dimineaţa a stat în faţa uşii, apăsând de cel puţin zece ori pe butonul soneriei electrice, dar că, până la urmă a plecat. Doamna Gerota, care sorta scrisorile, în timp ce doctorul citea ziarul, a descoperit invitaţia de la mine, care ar fi trebuit să ajungă

cu o zi în urmă.

— Eu aş vrea să mergem, a spus Maria, fireşte, numai dacă ai şi tu dispoziţie, dragul meu!

Doctorul a ridicat ochii din *Universul* şi-a dat din cap:

— De ce nu? Însă nu-mi pot închipui ce rost are cina asta, afară doar dacă domnul Mirto nu se logodeşte. Oare n-ar fi fost politicos să ne spună prilejul? Şi să ne invite din timp?… Dar dă-mi voie să-ţi citesc relatarea atentatului, nu credeam să trăim şi noi aşa ceva: „Ieri-dimineaţă, pe la orele 11, răspândindu-se în oraş cumplitul zvon că un atentat a fost îndreptat împotriva Regelui, am căutat să strângem, pe cât ne-a fost cu putinţă, mai multe amănunte asupra acestei încercări criminale şi iată ce am descoperit. Sergenţii postaţi în faţa Palatului şi la colţul care dă spre strada

Sfântul Ionică au observat un om îmbrăcat în straie ţărăneşti, cu o puşcă în mână, care a cutreierat Calea Victoriei de mai multe ori, într-o birjă. Acest pretins ţăran a coborât din trăsură la ora 10 fără câteva minute, la grădina Episcopiei, apoi a mers pe jos până prin faţa hotelului Metropol, s-a oprit acolo, a ţintit şi a tras într-o clipă două focuri dintr-o puşcă Lefaucheux, uşor de mânuit, calibrul 28. Geamul de la biblioteca Palatului se sfărâmă şi sergenţii alergară de îndată să pună mâna pe autorul acestei tentative criminale.

Însă, în loc să fugă, bărbatul a dat buzna spre treptele de la intrarea în Palat, lovind orbeşte în dreapta şi-n stânga.“

— Când mă gândesc că ieri îmi trecuse prin gând să mă duc exact atunci la Jobin, să-ţi cumpăr o pălărie. Dacă o făceam, cine ştie ce se mai întâmpla, noroc că, din cauza

incendiului, am renunţat. Dar iartă-mă, citeşte mai departe!

— Să nu-mi iei pălărie, te rog, am destule! „Lupta fu grea. Opt sergenţi au sărit pe criminal şi, după ce doi au fost răniţi, ceilalţi au izbutit să-l prindă şi să-l lege. Este vorba de un sergent de oraş… – sergent de oraş? – care a mai fost judecat şi închis (pentru că şi-a omorât amanta), pe nume Preda Fântâneru.

Făcându-i-se percheziţie corporală, s-au găsit asupra sa mai multe cartuşe de acelaşi calibru cu cele întrebuinţate, un revolver încărcat cu şase focuri şi un pumnal cu mânerul de os. Revolverul era o armă de lux cumpărată de curând, iar lama pumnalului era unsă.

Regele se afla la ora aceea în bibliotecă, ca în fiecare dimineaţă, şi este de presupus că un obişnuit al Palatului l-a informat pe criminal

în legătură cu obiceiurile Suveranului. Numai norocul a făcut ca gloanţele să nu-l atingă. Cele două cartuşe au fost găsite: unul se înfipsese în cotorul unui lexicon, celălalt în zid. Majestatea Sa şi-a păstrat calmul şi ne bucurăm să anunţăm că este neatinsă. M.S. Regina este însă suferindă din cauza emoţiei mari care a cuprins-o la auzul împuşcăturilor şi la aflarea cauzei acestora. Cum se face însă că Poliţia, care era prevenită, după cum a avut amabilitatea să ne informeze chiar Prefectul, Domnul Caton Lecca, aflat mereu la datorie, cum se face că n-a putut opri atentatul? Cine a fost trădătorul, vânzătorul care a pus în primejdie viaţa Majestăţilor Lor? Iată ce dorim să lămurim în următoarele zile. Le promitem cititorilor să revenim cât mai curând cu desluşiri: ce s-a găsit la percheziţia de la domiciliul lui Fântâneru aflat în fundătura

Leonida, ce-a declarat făptaşul şi cine îi sunt complicii.

Atentatul face parte dintr-un şir de nelegiuiri puse la cale în aceeaşi zi şi la aceeaşi oră, în mai multe puncte ale Capitalei, de o grupare cu idei socialiste şi chiar nihiliste. Din fericire n-au fost victime.“

Obrajii îmbujoraţi ai Mariei îşi pierdură culoarea. Doctorul remarcă imediat şi ghici cauza. Se sculă şi-i luă mâinile albe, moi, cu gropiţe, într-ale lui:

— Nu te teme, scumpa mea, noi nu suntem capete încoronate. Lucruri din astea se întâmplă şi s-au întâmplat întotdeauna.

— Mă gândeam că aş vrea ca lumea în care se va naşte copilul nostru să fie ca-n foiletonul despre anul 2000: fără crime, fără războaie, fără suferinţă…

— Şi fără corset! zâmbi doctorul. Dacă va

fi fată, să ştii că n-o s-o las să poarte!

— Ce-i ducem mâine domnului Pavel Mirto?

— Caut eu o sticlă de şampanie, iar tu caută-i o carte bună ca şampania, că le cunoşti mai bine ca mine. Iartă-mă, dar trebuie să fug la spital. Sper numai să nu fie vreo urgenţă mâine-seară!

2

La belissima Teodora hotărâse să accepte invitaţia la cină, şi-i comunicase asta bărbatului ei încă din ajun, când primiseră scrisoarea. Signor Luigi îi lăsa ei toate chestiunile de acest fel şi se supunea cu dragă inimă iniţiativelor soţiei lui. Cum mă preţuia îndeajuns, iar după ce-mi dăduse să-i citesc memoriile, preţuirea i se transformase fără dificultate în afecţiune, nu avea nici un motiv

să mă refuze şi, în dimineaţa zilei de sâmbătă, intră la noi în birou ca să mă anunţe că, în ce-i priveşte, vor veni cu dragă inimă. Şi domnul Procopiu îmi comunicase cu câteva minute înainte că soţia lui şi el nu vor lipsi.

— Dar ce s-a-ntamplat, cu ce prilej dai cina asta? s-a interesat directorul, cu vesela lui pronunţie „pizzicato“, specifică celor din regiunea Veneţiei.

M-au întrebat şi cine mai sunt invitaţii şi au fost încântaţi să audă că printre ei e şi conu Costache. Aveam astfel prilejul să aflăm mai multe despre nenorocirea care lovise atât de neaşteptat Capitala noastră. Dar nenorocirea e norocul jurnaliştilor, cum bine ştim cu toţii, aici, la *Universul*. Cu toate că signor Luigi îşi făcea un program de lucru după bunul plac, în momentele de fierbere, cum era acesta, nu lipsea niciodată din mijlocul nostru, cum nu

lipsesc comandanţii de la marile bătălii. A răsfoit toate ziarele să vadă dacă alţii au mai multe detalii decât noi şi a citit cu atenţie articolul de prima pagină din *Adevĕrul*. Titlul, „Infamul socialism“, cu ghilimele, era o ironie la adresa unui articol apărut cu câtăva vreme în urmă la noi, şi în care domnul Procopiu atacase anumite idei mult trâmbiţate de partidul socialiştilor. Cineva de la ziarul colegilor şi rivalilor noştri răspundea într-un editorial nesemnat, apărându-se şi de acuzaţia c ă *Adevĕrul* dăduse un sprijin discret atentatorilor. Bănuiala aceasta plutea în aer, şi era foarte gravă. Ca s-o respingă şi să se apere, colegii noştri atacau pe toată lumea, după o metodă practicată deja în repetate rânduri. Citiserăm şi noi, domnul Procopiu şi cu mine, ceea ce era acum sub ochii directorului nostru: „Românul e ospitalier,

spune o vorbă. Şi ţara noastră, eminamente agricolă, e ospitalieră. O ştiu cel mai bine o seamă de jurnalişti de la diverse reviste mai mult sau mai puţin obscure din străinătate, care sosesc cu acceleratul şi se instalează în «frumoasa Românie», la hoteluri de lux, pe băuturică şi mâncare din bugetul statului. Fireşte că atunci când s-or întoarce o să tragă o neruşinată linguşire – roşim noi de neruşinarea lor – la adresa celor cu care au benchetuit şi o să tragă o înjurătură la fel de neruşinată la adresa celor care n-au buget să le finanţeze îmbuibarea şi destrăbălarea. Un oarecare ilustru necunoscut care semnează cu pseudonimul Jean Datis, s-a crezut obligat să vină nepoftit în România ca să scrie apoi într-un ziar obscur, *La Cloche*, „Clopotul“, că ţara noastră ar fi simpatică, dar că minoritatea turbulentă a socialiştilor e în detrimentul

bunului mers al lucrurilor. Jurnalistul ne-a dat lecţii, a bătut toba (nu clopotele) despre «Infamul socialism» practicat de cei de la *Adevĕrul* – titlul e împrumutat de la colegii de l a *Universul*, şi ei mereu prezenţi pe la dejunuri oficiale –, care ar fi de vină pentru tot ce merge rău la noi. Nu ne-am mira să ni se pună în cârcă, de către jurnaliştii străini, şi recentele revolte şi chiar atentatul de ieri comis de oameni care n-au mai îndurat ca un străin să fie, de atâta vreme…“ Despre atentatul propriu-zis nu erau prea multe informaţii în ziarul colegilor noştri, totul era redus la un foc de armă „rătăcit“ căruia i se dăduse, pasămite, o importanţă exagerată. Şi continuau, în schimb, acuzaţiile la adresa celor care benchetuiesc pe banii statului.

Domnul Cazzavillan are toate calităţile, însă umorul îi lipseşte. Eu îl înţeleg: cum să ai

umor în asemenea momente? Nici istoria n-are umor, chiar dacă e o maestră a întorsăturilor ironice. M-am temut ca, de indignare, directorul nostru să nu păţească acelaşi lucru ca Alecu Beldiman, i se înroşiseră obrajii şi căuta mereu să ne explice, domnului Procopiu şi mie (!), că el n-a plătit nici un ziarist străin şi n-a mâncat la nici un banchet dat din bugetul statului. Cu toate că nu-mi arde de glumă şi de două nopţi aproape că n-am mai dormit, am întors-o spre râs din motive medicale:

— Mâine-seară, vă asigur, banchetul dat de mine nu e finanţat de la buget. Vă aştept cu mare bucurie.

Nu eram bucuros: lumea o lua razna în jur, în acelaşi timp cu viaţa mea personală. Încercam să fac faţă bărbăteşte.

3

Se auzi un mic zgomot de împuşcătură, ca dintr-un pistol de jucărie. Dopul sticlei de Château Margaux din anul turnului Eiffel ieşi, agăţat de bucla de fier a unui *tire-bouchon*. Conu Costache ţinuse să-l scoată chiar el. Ordonanţa stătea alături, cu două pahare pe o tavă de argint, iar în cristalul subţire şi bombat se refecta lumina blândă a veiozei. Costache turnă două degete din licoarea rubinie în fiecare pahar, lăsând vinului loc să respire. Generalul îl roti încetişor şi trase în nări aroma, în timp ce barzoiul adulmecă aerul ca din obligaţie, fără să arate interes. Apoi Algiu îl invită pe Costache să şadă într-un fotoliu, lângă el şi lângă flăcările din cămin. Lord, care alergase prin curte toată ziua, îşi puse capul pe labe, moţăind.

— După câte văd, eşti victorios! Te felicit pentru tot, dragul meu!

În ciuda laudelor, care la Algiu erau rare şi cu atât mai de preţ, figura lui Costache rămase melancolică. Generalul bănui că trebuie să fie vorba de o femeie, dar puse cu totul altă întrebare:

— Cum ai reuşit? De scrisoarea cifrată vorbesc, nu de evenimentele politice, despre care o să te iau la întrebări ceva mai încolo.

— Singurul cifru pe care-l ştiam eu era cel al lui Iulius Cezar, care zice-se că ar fi strămoşul spionajului din ziua de azi. Acolo, scrii literele de la *a* la *z*, iar cifrul e perfect suprapus, după o altă ordonare a caracterelor alfabetului, dată dinainte. Dar cuvintele cifrate nu au sens şi ai nevoie de cheie ca să citeşti. Ştiu că există şi posibilităţi mai complicate, care grupează caracterele pe silabe sau după un concept matematic. Or, aici, aşa cum mi-aţi spus, cuvintele sunt deja explicit puse în

scrisoare. Era limpede că trebuia să descopăr numai regula de înaintare, ca la jocul de şah.

Generalului îşi roti colţurile mustăţii. Îi făcea plăcere să-l asculte pe Costache.

— Mai întâi m-am gândit chiar la o înaintare de acest fel: piezişă, cum merge nebunul, sau în L, cum sare calul. Însă n-am putut găsi nimic, deşi am inventat toate geometriile posibile. Apoi mi-a dat prin gând să procedez ca dumneavoastră când aţi parcurs anunţurile: să văd ce e altfel, ce nu rimează în această scrisoare. Am recitit-o şi am văzut doar două lucruri neobişnuite: *primo*, lipsa datei şi a localităţii, *secundo*, atât formula de început, cât şi cea de încheiere sunt separate abrupt de rest, nu apropiate prin virgulă, cum se obişnuieşte. Asta m-a dus cu gândul la o regulă care ţine de paragrafe şi în care contează locul fiecărui cuvânt. În orice

caz primul intra în discuţie, fiindcă dacă n-ar fi fost aşa, localitatea ar fi fost pusă. Iar cuvântul de început se potrivea: *Iubite*. Apoi am mers prin încercări şi am găsit destul de repede regula: se ia primul cuvânt din prima frază, al doilea din a doua, al treilea din a treia, şi tot aşa până la sfârşitul paragrafului – iar asta e prima frază a scrisorii cifrate. Următoarea frază e la fel construită, pornind cu primul cuvânt al noului paragraf.

— Da, aprobă generalul, povestea cu paragrafele e esenţială, altfel se ajungea la fraze enorme, în scrisoarea pusă sub ochii soţului.

— Am transcris scrisoarea şi-am subliniat ce-a ieşit, numai trei fraze, dar ce fraze! spuse Costache şi-i întinse atât originalul, cât şi copia.

Algiu puse originalul pe măsuţă, şi, cu toate

că era sigur de reuşită, îşi aruncă ochii pe copie, ascunzându-şi zâmbetul în paharul cu vin.

***Iubite** prietene!*

***Îmi** pare bine că ne-ai scris îndată ce ai ajuns în vesela capitală a Franţei, îmi pare bine că ai văzut turnul, şi alătur aici cordiale salutări de la bărbatul meu, ocupat mai mult ca oricând cu treburile moşiei lui şi cu cele politiceşti, ale ţării noastre. Ne **place** să zăbovim seara, la lumina flăcărilor din cămin şi să chemăm amintiri, iar între acestea sunt şi zilele petrecute împreună, la conacul nostru, partidele voastre de vânătoare, cele de călărie, jocul de biliard, dar mai cu seamă plăcutele conversaţii şi plimbările de care ne-am bucurat toţi trei deopotrivă. Nu ştim **ce** vei fi făcând dumneata acolo, fii bun să ne dai mai multe*

amănunte în viitoarea epistolă, pentru că în cea de la sfârşitul lui octombrie ai fost cam avar cu vorbele. De câteva zile **îmi** *bat capul şi pianul încercând să descifrez noile partituri pe care ai avut amabilitatea să ni le trimiţi, dar melodia e încă departe de a fi armonioasă aşa cum, fireşte, va fi picurat ea din condeiul compozitorului. Scrie, te rog, ce* **faci** *dumneata şi ce face societatea pariziană în lungile zile de toamnă. Aici e deja frig tare,* **în** *curând peisajul va fi dezolant şi ştii că atât eu, cât şi soţul meu iubim vara şi lumina. Dar toamna are farmecul ei, un* **pat** *de frunze ruginii acoperă pământul, cerul sumbru, vuietul vântului te copleşesc cu o nespusă melancolie.*

Şi *cine nu cunoaşte mai bine acest sentiment decât dumneata, iubitul nostru prieten? De* **ce** *ţi-au fost date atâtea*

încercări şi de ce prietenii te pot ajuta atât de puţin? Nici nu ***mă*** *pot gândi prin ce ai trecut fără să mă cutremur. Omul e un* ***pui*** *neajutorat în faţa necazurilor vieţii care nu iartă pe nimeni. Nu putem, cred, decât* ***să*** *ne plecăm în faţa sorţii şi să spunem: „Facă-se voia Ta!“ Însă oamenii – ştiu bine – nu* ***ating*** *o asemenea seninătate, se revoltă şi se zbat zadarnic.*

Amintirea *răului ar trebui pusă pe foc. Rostul* ***ultimei*** *cumpene pe care ai avut-o de trecut în viaţa dumitale este acela de a te întări în credinţa că eşti de folos celor din jur, familiei în primul rând. În zilele* ***noastre*** *lumea a uitat această învăţătură simplă. Câte zile şi* ***nopţi*** *nu îşi pierd cugetătorii cu probleme de acest fel şi cu cât o răsucesc mai mult, cu atât o încurcă mai tare. Dar să nu uit* ***de*** *ce ţi-am scris: avem un nou membru*

al familiei. Un mic căţel creţ, un ***amor****, negru, vesel, care dă tot timpul din ciotul lui de coadă. Nu îţi pot descrie ce mult* ***mă*** *amuză tot ce face, mă simt ca la un spectacol de teatru. Stăm cu el, de nu ne mai* ***arde*** *de lucruri serioase, cu excepţia scrisorilor dumitale. Te îmbrăţişăm amândoi şi îţi dorim tot binele!*

Flavia *şi Aurel*

— Încă o dată, bravo, nu ştiu când ai avut timp şi de asta, cu toată nebunia din Bucureşti.

— Azi-noapte, când n-am prea avut somn, mi-a prins foarte bine scrisoarea asta, fiindcă m-a împiedicat să tot rumeg aceleaşi gânduri şi griji.

— Dar să ştii, mai este o cheie, a doua, dar pe asta chiar că te las s-o descoperi fără nici un ajutor.

Ciocniră, şi atingerea paharelor fu atât de

discretă, de dreaptă şi de echilibrată, încât vinul aproape că nu se clătină. Cum nu se clătinase nici prietenia lor în atâta amar de vreme.

4

Când paşii mei au mers pentru prima dată alături de ai Elenei, prin zăpada albă, mi-am dorit ca ei să încremenească acolo, ca sculptaţi în marmură, pentru totdeauna. De-atunci am început, într-adevăr, să alerg după dragoste, prin zăpadă, „ca boul care se duce la măcelar, ca un cerb care aleargă spre cursă, ca pasărea care dă buzna în laţ“.

Dar curând apoi, mulţi paşi străini au trecut pe stradă şi i-au călcat în picioare pe ai noştri, înnegrindu-i, stricându-le forma, iar după câteva zile s-au topit cu toţii, la fel ca destinul nostru împreună, din care n-a mai rămas nimic.

Nici măcar setea de răzbunare a strămoşilor mei sicilieni. Sper ca Elena să nu ajungă la închisoare şi nu voi spune nimănui ce ştiu despre faptele ei. O voi accepta în viaţa mea ca pe o străină. Mă simt mai ridicol decât doamna Mustea când, în biroul nostru de anunţuri, împopoţănată cu funda verde şi cu trei pene negre, şi-a dat seama că nu pentru ea venisem eu acolo, şi că toată emoţia ei nimerise în gol. Am înţeles pe pielea mea remarca lui Napoleon după ruşinoasa înfrângere de la Berezina: *du sublime au ridicule il n'y a qu' un pas.* Aveam acuma, în viaţă, pasul meu greşit şi Berezina mea. Armata mea de speranţe pentru viitor se retrăgea în dezordine, înfrântă, decimată, îngheţată şi în zdrenţe.

Când mă gândesc că invitasem lumea ca să-mi arăt logodnica, mai mult, ca s-o fac să fie

acceptată de toţi apropiaţii mei. Când mă gândesc că, în secret, cumpărasem deja timbrul fiscal de 5 lei, roşu ca dragostea, ca să fiu pregătit, ca să facem totul cât mai repede, înainte de ziua mea de naştere şi de ziua ei de nume, care sunt aproape deodată. După ce Elena a ieşit din casa mea şi a fost luată pe după umeri de cel care-i era deja, cine ştie de când, iubit, i-am urmărit îndelung cu privirea. Eu abia îndrăznisem s-o ating şi mă înfioraseră săruturile ei pe obraz, lângă ureche. De la un moment dat, n-am mai văzut bine: ochelarii îmi erau mânjiţi cu dâre de lacrimi. Şi parcă-l auzeam pe Anghel vorbind foarte răspicat şi foarte supărat: „Poate cineva să ia foc în sân fără să i se aprindă hainele? Sau poate cineva să meargă pe cărbuni aprinşi fără să i se ardă picioarele? Nu va avea decât rană şi ruşine.“

Nestatornică şi uşoară e femeia *qual piuma al vento*.

5

Vrând-nevrând, Nicu se întoarse sâmbătă la îndatoririle lui de la *Universul*. De la şcoală mai putea lipsi, se alegea doar cu o mustrare de la învăţător: „Matale nu-ţi place cartea!“ sau cu o mângâiere cu nuiaua peste degete, dar de la serviciu nu voia să fie dat afară. Peppin îi puse ziarele în braţe cu voioşia lui obişnuită: nici nu remarcase că băiatul lipsise câteva zile sau că avea un bandaj. Fratele meu e mereu cu capul în nori. Surpriza a venit însă de la portarul cel nou. Când intrase Nicu, tânărul era în gheretă, cu faţa în mâini şi nu l-a mai primit rânjind triumfător, cum făcea altădată, abia dacă şi-a ridicat ochii. Până acum îl sfida pe Nicu, despre care aflase

pesemne că a fost prieten bun cu vechiul portar, şi îi făcea mereu mizerii, arătând că el e stăpânul. În această după-amiază însă era altfel şi, când băiatul dădu să plece cu teancul lui, portarul ieşi din gheretă şi-l opri. O umbră de surâs adevărat, neprefăcut, îi apăru pe buze:

— Văd că eşti mai bine! Mă bucur.

Însă nu-l întrebă ce păţise, de parcă n-ar fi fost curios să afle. Tocmai atunci am intrat şi eu şi am surprins deschizându-se pe faţa lui Nicu un evantai de stări care se înlocuiau cu rapiditate una pe alta, astfel că de la un soi de duşmănie, trecu la neîncredere, apoi la mândrie, pentru ca la urmă de tot să se mai vadă numai voia bună.

— M-a bandajat nenea Margulis.

Şi-a plecat zburdând. Cred că Nicu face parte dintre copiii care nu poartă pică. A dus

mereu lipsa unui frate, a unui tată şi a unui bunic, astfel încât e gata să întindă de îndată mâna oricui poate ţine loc de aşa ceva. Oricum, când mă gândesc că până să se apropie atât de mult de Jacques şi de familia lui, a fost crescut doar de o bunică, de-a ieşit cum este, fraged la suflet şi gata să-şi ducă necazurile ca un om mare, îmi pare sincer rău că n-am cunoscut-o şi eu pe femeia asta bravă.

Am remarcat la rândul meu, din prima clipă, că portarul nu e în apele lui, cum nu eram nici eu, şi puteam bănui că asta se întâmplă aproape din acelaşi motiv. Cu mare prudenţă m-am apropiat de subiect:

— Ce zici de ultimele evenimente?

Portarul a dat din umeri şi-a pufnit pe nas. A fost singurul răspuns pe care l-am primit. Aşa că a trebuit să mă dau iar pe mâna lui:

— Cum să zic… schimbarea regilor bucuria

nebunilor… dar la tinereţe toată lumea trece prin asta… spune-mi, te rog, sora dumitale…

— E o toantă, v-am mai spus, nu ştiu ce vedeţi la ea! Nu-i în toate minţile! I-am spus mereu să se ferească de omu' ăla, unul din şefii bandei, da' s-a amorezat de el şi a făcut tot ce i-a zis, ticălosul… Şi-acum au dus-o la Poliţie, pentru cercetări. Şi-o să mă ia şi pe mine, deşi n-am făcut nimic…

Cred că-l vedeam pentru prima dată mâhnit cu adevărat. Mi-a spus că doi dintre tipografii noştri, Pietro Mangeagali şi, spre părerea mea de rău, mucalitul de Nicuşor Stere, care-mi era tare drag, au fost şi ei arestaţi. Astfel că fanfara noastră duce acum lipsă de una dintre trompete şi de piculină.

— Dar n-ar trebui să stai acolo, cu dânsa? am întrebat fiindcă nu eram în stare să mă ţin încă de promisiunea pe care mi-o făcusem mie

însumi, de a o socoti de-acum încolo pe Elena o simplă străină.

— Nu m-au lăsat!

Mi-am aprins o ţigară, oferindu-i şi portarului una, şi am urcat apoi scările greu, ţinându-mă de balustradă ca de un lanţ, de parcă mă căţăram pe munte. Faptul că am intrat cu ţigara în gură nu l-a bucurat pe colegul meu. Din pricina asta, tonul cu care mi-a cerut amănunte despre cina de duminică n-a fost dintre cele mai prietenoase.

*

— Cap sau pajură?

— Carol!

— Pajură, ai pierdut!

Nicu şi-a pus la loc în buzunar moneda câştigată la comisioanele lui şi căreia îi făcuse

vânt în aer cu o mişcare dibace. Jacques alegea totdeauna capul lui Carol, iar Nicu alegea totdeauna stema cu pajură, însă norocul avea toane şi trecea când de partea unuia, când a celuilalt, fără milă şi fără memorie. De altminteri pierderea, ca şi câştigul erau vorbe goale, pentru că nu jucau pe nimic. Nicu i-a povestit ca întotdeauna, prietenului său întâmplările importante ale ultimelor ore.

— Frăţioare, m-am întâlnit cu Săndel.

— Cu lunganu' de Săndel?

— Da, a spus Nicu jenat.

De când îşi schimbase sentimentele faţă de colegul cel mai deştept din clasă nu-i mai venea să-l numească cum îl porecliseră băieţii.

— M-a întrebat cum mă simt şi a mers cu mine la aproape juma' din adrese, doar aşa, ca să-mi ţină de urât.

— Ţi-am spus eu că-i băiat bun.

— Îhmm, şi mi-a dat ceva.

Nicu scoase din buzunarele lui totdeauna umflate cu diverse obiecte un măr pipernicit, plin de zbârcituri, oferindu-se să-l facă pe din două cu Jacques, însă prietenul lui îi spuse să-l păstreze el pe tot, era darul lui.

— Io i-am dat două roşcove, una mi s-a rupt, da' a zis că nu-i nimic. Şi cică, dacă vreau, să mă mut de luni lângă el, că-l poate ruga el pe Domnu'. Zice că mă ajută la şcoală.

— Să-i spui să mai vină şi el pe-aici, când vrea! Nu prea am cu cine vorbi, iar acum, de când cu Iulia…

Jacques părea foarte necăjit. Niciodată nu-i ceruse lui Nicu ceva şi nu-şi mărturisise necazurile.

— Frăţioare, o să se facă bine, matale ştii sigur. Tare aş vrea să-l văd io bine şi pe nea'

Cercel, deşi arăta ceva de speriat, parcă nu mai era el. Şi, auzi, încă ceva: portaru' ălălalt m-a întrebat cum mă simt şi n-a mai rânjit ca prostu' la mine. Nu pot să pricep de ce s-a schimbat, aşa, hodoronc-tronc, tu poţi?

Nici Jacques nu putea şi-i mai spuse o dată prietenului său că aici se ascunde ceva şi că o să afle ei odată şi-odată ce-i cu omul ăsta. În clipa aceea auziră nişte exclamaţii care veneau din camera Iuliei. Jacques îşi luă de îndată cârja, iar Nicu, deşi ardea de nerăbdare, îl aşteptă dând din picior ca un mânz, ca să meargă împreună şi să vadă ce s-a întâmplat. Îl lăsă pe Jacques să intre primul.

6

E ciudat cum le potriveşte viaţa de bine pe toate, atunci când nu le potriveşte rău. Ziua în care, de la o clipă la alta, familia Margulis era

sigură c-o să fie pus sechestru pe casă şi-o să înceapă vânzarea publică le-a adus o bucurie neaşteptată, ca şi cum lacrimile doctorului şi ale Agatei desfăcuseră în sfârşit nodul răului. Fiindcă dacă o casă pierdută e, într-adevăr, o nenorocire, o viaţă recuperată e o fericire incomparabil mai mare. Pe la ora patru după-amiaza febra Iuliei a scăzut şi mercurul termometrului pe care mama i l-a pus la subsuoară n-a mai urcat decât până la 99˚ Fahrenheit. Părinţii erau amândoi lângă ea când a deschis ochii, dar de data asta nu cu lucirea violentă a delirului, ci cu privirea ei calmă şi atentă dintotdeauna. I-a cercetat cu privirea de parcă nu-i venea să creadă că-i vede, apoi s-a uitat de jur-împrejur cu mare atenţie, zăbovind asupra tapetului şi draperiilor de un galben moale care bate în ruginiu, asupra ghirlandelor verzi din covor,

asupra ochilor de agată ai mamei ei şi asupra tatălui, al cărui chip era aproape schimonosit de bucurie. Copiii au dat şi ei buzna în cameră, s-au aşezat pe marginea patului, Jacques a mângâiat-o tare pe păr, uitând să se oprească, iar Nicu şi-a arătat cu mândrie rana de la cap. Şi toţi patru – la care s-au adăugat apoi şi Safta şi bucătăreasa, oprite în uşă cu mâna la gură – au început să-i povestească fără şir şi cu amănunte greu de priceput aşa, dintr-odată, ce se întâmplase în casa lor şi în Bucureşti de marţi încoace, cum au crezut c-o pierd pe ea, cum Regele fusese împuşcat, cum Nicu fusese lovit şi o mulţime de altele. Desigur, despre pierderea casei n-au suflat o vorbă. Se vedea că Iulia nu poate, până una-alta, decât să se bucure că-i vede şi-i aude, dar era foarte slăbită şi curând doctorul i-a alungat pe toţi din cameră, lăsând-o doar pe

Agata, care voia să stea să se minuneze de ea ca de-un nou-născut. Bucătăreasa i-a adus un ceai în care pusese un strop de rom şi multă scorţişoară, şi Iulia a început să-l bea cu înghiţituri mici ţinându-l bine cu amândouă mâinile. Apoi Agata, trasă la faţă, dar strălucind de bucurie, a început să-i spună cine întrebase de ea:

— Cam toată lumea, doctorul Gerota, de fapt soţia lui, care îmi place – a spus ea uşurată – e foarte drăguţă şi destupată la minte, conu Costache, a, da, a trecut şi Dan Creţu, a fost foarte bun, a stat cu Jacques… ţi-a transmis salutări de la domnul Peppin Mirto. Şi fratele lui, Pavel, ne-a anunţat c-o să trecă chiar azi pe-aici şi ne-a tot întrebat de tine. Închipuieşte-ţi că ne-a trimis la toţi o invitaţie la cină, pe mâine-seară, fireşte că n-o să putem merge, dar…

— Alexandru? a întrerupt-o Iulia cu o voce slabă şi care se voia indiferentă.

— Nnuu… nu încă, a spus Agata blând, pesemne că nici nu ştie.

Iulia a închis ochii şi a spus că ar vrea să doarmă puţin. Agata a ieşit din încăpere încetişor, cu un zâmbet care nu mai apăruse de ani de zile pe faţa ei.

Pe la şapte seara a sosit conu Costache, era palid, parcă mai slab şi, pentru prima dată, Agata observă că bunul lor prieten încărunţeşte. Costache văzu dintr-o ochire că e veselie în casă şi ghici de ce. După ce îşi lăsă bastonul în vasul din hol, îi oferi doamnei un buchet imens de garoafe albe şi roşii, splendide.

— Dar nu-i ziua mea, protestă Agata, mai curând e ziua Iuliei, fiindcă am sentimentul că azi s-a născut a doua oară! Du-i-le ei, te rog,

când se trezeşte, acuma doarme puţin, dar e bine, e bine de tot, nu mai are febră! şi vocea aproape că-i dădu în plâns.

Costache părea bucuros să-i facă pe plac, apoi se răzgândi şi spuse că va împrumuta numai o floare din buchet şi dintr-odată deveni şi el vesel şi pus pe glume.

— Am însă un motiv bun să-ţi aduc flori, scumpa mea prietenă. Dar mai întâi trebuie să-l cert, să-l mustru, să-l iau la rost şi să-l scutur bine, dacă nu chiar să-l arestez, cum ar merita, pe acest domn care ţi-e soţ şi care pretinde de atâta timp că mi-e prieten. Nu, nu, nu! Nu aşa arată prietenia!

Doctorul Margulis îl urmărea cu cea mai mare atenţie, fără să surâdă. Şi văzându-l pe Costache cu câtă căldură vine spre el, bănui reproşul pe care avea să i-l facă şi îl aprobă: fusese un prost!

— Fiindcă de-asta există prieteni pe lume, dragul meu Leon, ca să te duci şi să plângi pe umărul lor când eşti la ananghie. Iar dacă prietenii tăi mai sunt şi poliţişti, e de neiertat să faci prostiile gogonate pe care le-ai făcut dumneata şi să nu sufli o vorbă nimănui. Să te înhăitezi cu toţi Ioneştii şi compania, şi să semnezi hârtii, să faci împrumuturi de la alţii, fără să-ţi întrebi măcar mai întâi bătrânul amic dacă n-ar vrea el să te împrumute.

Acum nu mai zâmbea nici Agata. Îl priveau amândoi cu emoţie pe Costache, care ceruse voie să-şi aprindă o ţigară, o rulă, şi-şi ascunse îndărătul fumului buna dispoziţie. Ceva din tonul poliţistului era foarte tineresc, ca pe vremea când abia se cunoscuseră, parcă anunţa o veste, dar nu-şi puteau da seama care, şi îşi ţineau respiraţia.

— Aşa că, drept răzbunare, din invidie şi

gelozie faţă de numitul Ionescu, pe care se vede că-l socoteşti un prieten mai bun decât pe mine, dacă-i ceri lui bani, te anunţ că l-am băgat la închisoare chiar astăzi-dimineaţă. Ba mai mult, i-am dat alături şi companionul, să nu se simtă singur. Şi te mai anunţ că toate aşa-zisele lui contracte sunt nule, îmi pare rău pentru tine, că nu-i vei mai putea da banii pe dobândă sau casa asta cu care ai garantat.

Abia atunci doctorul Margulis şi soţia lui îndrăzniră să ofteze, ca dintr-un singur piept.

*

A fost momentul când am intrat şi eu în salonul familiei Margulis. La început n-am ştiut ce să cred. Conu Costache, cu ţigara în gură, zâmbea cu o voioşie pe care n-o mai remarcasem la el – e un bărbat umbrit mereu

de tristeţi nerostite –, în schimb doctorul şi soţia lui erau atât de tulburaţi, încât au uitat pur şi simplu să mă salute şi să-mi iasă în întâmpinare. Şi eu eram stingherit cât se poate, văzându-l pe conu Costache, cu care abia avusesem penibila discuţie despre anunţuri şi căruia îi datoram, dacă pot spune aşa, o noapte de închisoare. După câteva secunde, doamna Margulis şi-a revenit şi mi-a cerut iertare pentru primirea nepoliticoasă. Doctorul n-a zis nimic, iar Costache m-a salutat cordial, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic între noi. Mi-au înşirat ultimele evenimente. De Iulia aflasem deja de la Safta, care ardea de nerăbdare să spună cuiva noutăţile. Despre ipotecă nu ştiam însă, până acum. Conu Costache ne-a povestit că Ionescu & Co. – numele sunt de împrumut – erau doi escroci căutaţi de mult de poliţie.

— Mulţi peşti graşi şi frumoşi ca prietenul meu, a spus poliţistul cu tandreţe, arătând spre trupul firav al doctorului, le-au căzut în plasă. Acum am reuşit, printr-un om al nostru, care primeşte de la mine însărcinări delicate, în care uniforma nu e cazul să apară, am reuşit, zic, să-i prindem chiar asupra faptului. Aşa-zisul Ionescu pretinde că ia dobândă pe an, şi-apoi în contract, cu litere mici, scrie că-i vorba de dobândă pe lună. Unii îşi dau seama şi pleacă supăraţi, fără să semneze, dar mulţi semnează fără să citească, şi-apoi gata, s-a terminat. N-o să intru în alte detalii, vă spun doar că toate contractele lui sunt anulate, de n-ar fi decât din pricina numelui fals! Azi-dimineaţă mi-a fost pus în faţă totul, un teanc de creanţe! Când am văzut că apare şi numele de Margulis, am crezut că visez. Cum să nu-mi spui tu mie? O să mă văd obligat să scriu un

cod al prieteniei şi să te pun să-l semnezi! Aşa nu mai merge, trebuie să punem odată rânduială în relaţiile noastre!

Doctorul, cu un nod în gât, nu răspunse.

— Ai scăpat ca prin urechile acului, să ştii! Cum să te duci tu direct în gura lupului? Spune drept, ai mai cerut şi de la alţi Ioneşti? îl luă la rost Costache, tot plin de tandreţe. În tonul lui se amestecau gluma şi spaima reală.

Atunci doctorul şi-a înghiţit nodul din gât şi ne-a povestit cu seriozitatea lui obişnuită, deşi vocea îi era încă alterată, că i-a fost ruşine să ceară de la prieteni apropiaţi, că s-a dus mai întâi la Dimitrie Gerota, ştiindu-l oarecum înstărit şi că acesta l-a trimis la un pacient de-al lui, domnul Nichifor Popoviciu, o figură nemaipomenită.

— Asta nu mi-ai povestit nici mie, a intervenit Agata.

— N-am mai văzut aşa ceva! Am dat pesemne peste cel mai dificil om din lume: are sigur o boală de nervi, dar asta ar fi *la moindre des choses*. Dimitrie m-a prevenit că, dacă nu-mi întinde mâna e de rău, s-o iau la fugă. Or, n-am ţinut cont de sfatul lui, şi n-a fost bine. Popoviciu ăsta care e, într-adevăr, putred de bogat, cu zeci de tablouri pe perete, este şi un fanatic politic, e şovin, prin urmare e turbat contra Regelui.

— Şi cum tu nu eşti contra… încercă să ghicească conu Costache.

— Nu, desigur, dar am mers până acolo încât am încercat să mă prefac că aş fi, spuse Margulis cu un soi de ruşine voioasă.

— Ai făcut tu asta? Ai minţit? întrebă Agata neîncrezătoare şi abia atunci îşi dădu seama de grozăvia prin care trebuie că trecuse bărbatul ei.

— Am făcut! Şi n-a folosit la nimic, m-a simţit vulpoiul, şi-a început să zbiere la mine de mi se face şi-acum pielea de găină: „Vreţi să mă spionaţi. Să mă spionaţi! Afară! Afară! Spionule! Spionule! Afară! Te-omor!“ Am plecat cât am putut de iute, că părea în stare să-şi ducă la îndeplinire ameninţarea.

Conu Costache, care până atunci stătuse degajat fumând cu voluptate, se schimbă la faţă şi, spre mirarea noastră, a tuturor, sări în picioare.

— Vrei te rog să mai zici o dată tot ce-a strigat, cuvânt cu cuvânt, fără să pui nimic de la tine?

Margulis îşi ridică sprâncenele blonde, dar se supuse fără să pună vreo întrebare. Îi era atât de recunoscător prietenului său şi soartei şi întregii lumi pentru tot ce trăia de câteva ore încoace, încât era în stare să şi danseze, dacă

cineva i-ar fi cerut-o.

— Ştiu precis ce mi-a spus pentru că am reluat la nesfârşit cuvintele astea, ca şi pe cele ale lui Ionescu sau cum l-o fi chemând, care s-a declarat „om cinstit“. Nichifor Popoviciu m-a dat afară urlând exact aşa: „Vreţi să mă spionaţi. Să mă spionaţi! Afară! Afară! Spionule! Spionule! Afară! Te-omor!“

Conu Costache era încordat:

— A repetat cuvintele? Era cumva felul lui de-a vorbi?

— Da, cum să nu, m-a uimit din capul locului că repeta totul, spunea aproape fiecare propoziţie de câte două ori.

— Am putea spune aşadar că „vorbea dublu“, aşa cum spui despre beţivani că „văd dublu“?

— E o formulă foarte potrivită, da, chiar aşa făcea.

— Îmi poţi da adresa lui?

Doctorul i-o scrise pe o carte de vizită. Poliţistul lăsă pipa jos şi respiră adânc, apoi spuse aceste cuvinte pe care nici familia Margulis, nici eu nu le-am înţeles decât mai târziu.

— Mi-ai făcut un cadou foarte mare! Te iert pentru povestea cu împrumutul. Aş vrea s-o văd pe Iulia, dacă s-a trezit, pentru că apoi trebuie să mă duc urgent înapoi la Poliţie.

După ce am intrat amândoi la Iulia, unde n-am zăbovit mai mult de cinci minute ca să n-o obosim, conu Costache a mai făcut un gest neaşteptat: l-a mângâiat pe Nicu pe capul spart.

7

Ca aripile unui porumbel alb care sfâşie o ploaie cenuşie – cu vorbele astea în minte m-

am trezit, şi nu ştiu ce vor să însemne. Parcă mi le-a şoptit cineva la ureche. Parcă-i o veşnicie de la notaţia de jurnal precedentă. Parcă-i o veşnicie care a trecut îndărăt. Mi-a fost nesfârşit de rău. Uite că totuşi sunt cât de cât întremată, pot ţine condeiul în mână. Nu mai am febră. Când ieşi dintr-o boală urâtă vine primăvara şi înfloresc pereţii casei.

Acum, când mă gândesc la existenţa cealaltă, pe care am întrevăzut-o, mi se pare că n-am înţeles nimic din ea. Am mai notat în jurnal, cred, dar nu sunt sigură, pentru că nu mai sunt sigură de nimic, că mi s-a părut ca o scrisoare cifrată. E ca un borcan de zahăr în care e de fapt sare.

Mi-e dor de tot ce-am trăit la ei în lume. N-aş fi crezut să se întâmple asta, fiindcă dincolo mi-era dor de-aici. Iar la mine în lume mi-e dor de râsul prietenos al lui Vio şi de felul ei

de-a fi, direct, frăţesc, de Luca şi de părul care-i cade pe frunte, de-ţi vine să întinzi mâna şi să i-l dai la o parte, mi-e dor să port pantaloni şi să merg prin ploaie lângă un bărbat cu pantofii uzi. Mi-e dor să fiu mângâiată. Mi-e dor să fie cald în toată camera, nu doar lângă sobă, şi să miroasă frumos peste tot. N-am înţeles bine nimic, e ca şi cum dintr-o casă vezi doar holul de la intrare, dar îmi dau seama tot mai bine că nu-i nevoie să înţelegi prea mult, ca să iubeşti. Cred că am iubit lumea în care am fost şi ştiu că cineva din ea m-a iubit. Oare nu e de-ajuns?

Alexandru începe să fie, pentru mine, un om tăiat în două: jumătate din el e în prezent, şi jumătate în viitor. Jumătatea viitoare e cea bună. Eu, însă, sunt condamnată să fiu alături de cel din prezent.

A venit în vizită, tare îngrijorat de soarta mea, domnul Pavel Mirto. M-a impresionat: niciodată nu l-am luat în seamă, până azi. Dar uite că în timp ce Alexandru, pe care l-am luat în seamă (şi-ncă cum!), nici măcar n-a întrebat de mine, domnul Mirto a fost cu adevărat şi adânc neliniştit. Mi-a cerut voie să mă zugrăvească în romanul lui şi mi-a cerut voie „să vă trimit în viitor". „Nimic nu m-ar bucura mai mult, domnule Mirto. De altminteri, cât am fost bolnavă şi, din câte înţeleg, deliram, chiar pe-acolo am umblat!" „La donna è mobile", mi-a spus domnul Mirto şi-a zâmbit cu multă tristeţe. Încă un bărbat pe care nu-l înţeleg! Conu Costache, care intrase şi el, a început să fredoneze încet aria din *Rigoletto*, iar asta mi-a amintit de o altă zi când ne-a cântat. Mi-a dat o garoafă roşie, mi-a spus că a luat-o pe cea mai frumoasă din buchetul adus mamei. Ochii

lui mi s-au părut iar de catifea, cum mi se par de câte ori e bun cu mine. Sper că ce-a fost strâmb între noi s-a îndreptat, aşa cum trec bolile, lăsând în urmă doar puţină umbră şi puţină teamă. Numai timpul trece frumos, ştergând şi umbrele, şi teama, ca o pană albă care sfâşie ploaia cenuşie.

Nu mai cred acum că viitorul e despărţit de noi, ci, mai degrabă, aşa cum spunea la Revelion domnul Mirto, şi după el Dan, cred că ceea ce a fost este ce va mai fi. Timpul e, la urma urmei, un mare escroc: în cea mai plină săptămână din viaţa mea, am trăit tot răul şi tot binele, moartea şi renaşterea. Nu conta dacă e sâmbătă sau marţi, nu avea nici cea mai mică importanţă dacă port fustă sau pantaloni. Legăturile dintre o lume şi alta mi se par încolăcite ca treptele Ateneului. Ori solide şi înalte ca cele şase coloane din catedrala de pe

strada mea şi ca rugăciunile mele din ea. Marmura lor şi marmura mea sufletească sprijină şi o lume, şi alta. Ceea ce ştiu sigur acum e că, de-a lungul vieţii, străbaţi un şir de lumi, ieşi dintr-una şi intri în alta, şi că, la fel ca la prima intrare în prima lume, nimeni nu te întreabă dacă vrei şi dacă-ţi place.

Înlăuntrul acestui timp prezent sunt rezerve uriaşe de timp, stânci abrupte de timp, dealuri şi câmpii de timp, mărăcini de timp care ţi se prind în haine. Păduri de timp prin care te poţi rătăci, cu rămurele care te plesnesc peste faţă dacă nu eşti atent.

*

Cât de înşelător e totul: în interiorul meu se prăbuşesc lumi, se topesc munţii ca ceara de lumânare, se sting stelele şi totuşi cei din jur

plâng de bucurie, iar eu le arăt un chip zâmbitor. Dar e adevărat că atunci când i-am revăzut, am renăscut şi mi-a fost bine. Mi s-a întâmplat şi altfel, altă dată: temeliile lumii din jur s-au cutremurat şi nimic nu m-a atins. Cât de tare tânjesc după un loc odihnitor pentru sufletul meu. Fă, Doamne, să reintre lucrurile în matca lor bună şi să aibă urmări bune răul pe care l-am gustat cu de-a sila. Ce simplu ar fi pentru Tine, ce simplu *este* pentru Tine să pui torentul vieţii la loc în valea lui lină, să le iei cojile de pe ochi orbilor, şi pe cele, de mult încrustate în suflet, celor îngheţaţi, şi să-i vindeci pe lunatici. Dă-ne tuturor binecuvântarea somnului fără vise rele şi a bucuriei de a trăi uşori şi veseli ca seminţele de păpădie suflate de vânt într-o poiană.

Lumea e un loc pe care nu-l înţeleg.

DUMINICĂ 1 MARTIE

Acum să bem!

1

Talentul de gazdă îl ai sau nu-l ai. Recunosc că eu nu-l am. În plus, la fel ca orice talent, şi acesta trebuie cultivat cu răbdare, timp îndelungat, până să-şi arate roadele. Or, în ce mă priveşte, sunt un nou-venit şi pot spune de la început că masa oferită de mine a fost o catastrofă. Merita un titlu de prima pagină, la noi în gazetă, în rând cu inundaţiile, cutremurele sau măcar cu crimele din amor. Cred că zeii au vrut să mă piardă şi mi-au luat minţile atunci când am dus invitaţiile la poştă. Musafirii au fost foarte punctuali, nimic de zis,

prea punctuali chiar, şi trăsurile au început să sosească pe la 8 fără un sfert. Prima a fost cea a colegului Neculai Procopiu, care a intrat la braţ cu nevasta lui. De departe am auzit vocea doamnei care nu tăcea o clipă, ceea ce, de la o vreme, l-a făcut pe redactorul-prim al *Universului* să devină taciturn. Anghel al meu era la bucătărie, n-a auzit soneria, aşa că am sărit singur la uşă, să-mi primesc oaspeţii. Asta, desigur, mă împiedica să le ţin companie în salon. Am simţit aşadar de îndată pătimirile gazdei nepregătite şi m-am întrebat fără rost cum de nu angajasem eu mai mulţi servitori pentru seara asta. Au urmat signor Cazzavillan cu *la belissima* Teodora, chiar dacă acum, la dânsa, e vorba de o frumuseţe de toamnă, poate prea coaptă, dar, am mai constatat o dată, plină de dulci moliciuni ca o pară bergamotă. Signor Luigi mi-a strâns mâna

prieteneşte şi m-a îmbărbătat de parcă eram înaintea unei bătălii din Războiul de Independenţă. De fapt urma să fie cina independenţei mele, războiul câştigat de mine asupra mea, din cartea de istorie personală. Gândindu-mă la toate astea, n-am avut prezenţa de spirit să-i iau directorului meu pălăria, bastonul şi mănuşile, dar nu s-a supărat, s-a debarasat singur de ele, cu eleganţă. I-am invitat în salon şi m-am bucurat că se cunoşteau foarte bine cu primii sosiţi, aşa că au început imediat să converseze despre atentat. Curând după ei a apărut doctorul Margulis, într-o birjă de piaţă, din păcate singur, după cum fusesem anunţat de ieri. La 8 fără câteva minute s-au auzit trăsura lui Costache Boerescu şi cea a domnului Socec-junior, care a coborât sprinten şi mi-a întins mâna. I-am strâns-o şi am avut emoţii

mai mari, îmi place să cred, decât aş fi avut la venirea Elenei. Conu Costache îşi petrecuse toată duminica la Poliţie, fiindcă aveau de lucru până peste cap. De data asta le-am luat domnilor pălăriile, însă bastoanele şi mănuşile n-am mai apucat. Nu pricep cum se descurcă servitorii să le facă pe toate în acelaşi timp. La 8 fix, s-au întâlnit în faţa casei ultimele două cupluri aşteptate: doctorul Gerota şi tânăra lui soţie, sosind de la vest, şi Marioara Livezeanu însoţită de colegul Dan Creţu, de la est. Ambele perechi sunt încă proaspete şi au bucuria de a fi împreună, care la multe cupluri e atât de trecătoare. Frate-meu, care nu trebuia decât să străbată curtea ca să ajungă de la el acasă la mine, a fost singurul care a întârziat zece minute. Mi-a şoptit că a trebuit să se ducă să împrumute alt frac din garderoba răposatului nostru unchi, fiindcă se îngrăşase

iar. Şi a adăugat: „În seara asta nu mănânc nimic!“ M-a certat că n-am pus să măture curtea: „Nu se face să-ţi primeşti oaspeţii aşa!“ A intrat însă vesel în salon şi într-o clipă a destins cu glumele lui atmosfera care era cam îngheţată. Nu semănăm deloc, Peppin şi cu mine! În primul rând le-a oferit tuturor ceva de băut. Uitasem complet de etapa asta. Anghel a apărut cu mersul lui nesigur aducând o tavă cu pahare de cristal, care se clătinau atât de rău, încât se auzea un clinchet ca de clopoţei şi toată lumea a tăcut, cu răsuflarea tăiată. Paharele alunecau încoace şi-ncolo, ca pe o barcă dusă de valuri, şi, când să scape jos, Anghel s-a proptit drept ca o cumpănă şi abia atunci am răsuflat cu toţii.

— Pe ce vei pune mâna îţi va izbuti, pe cărările tale va străluci lumina, a rostit Anghel, râzând către oaspeţi din barba lui

nepieptănată şi, spre nedumerirea mea, nimeni n-a părut supărat pe el, dimpotrivă, oaspeţii s-au amuzat. Cred că la mesele festive oamenilor le place tot ce iese din obişnuit.

— Se vede că gazda noastră de astă-seară e bărbat, a spus cu drăgălăşenie Marioara Livezeanu, noi, femeile, suntem mai superstiţioase, evităm o cină cu 13 persoane. Afară doar dacă vreuna din doamne nu-l ascunde pe numărul 14.

Şi gropiţele ei i-au zâmbit lui Dan, în timp ce soţia doctorului Gerota s-a înroşit vizibil.

— 13? Cine trădează, Pavele? a râs Peppin.

Mie nu-mi mai era teamă de aşa ceva, fusesem deja trădat în modul cel mai crud cu putinţă.

— Ne apropiem de alt secol, în care regulile se schimbă şi nu mai e nevoie să ţii cont cu stricteţe de ele. Pe vremea tinereţii

mele, a spus doamna Procopiu, nici nu te puteai gândi să trimiţi invitaţia cu două zile înainte, iar atunci când un cavaler era cel care invita, buna-cuviinţă cerea să facă o vizită ca să explice rostul petrecerii.

Mi s-au aprins acum mie obrajii de ruşine, mi-am mângâiat favoriţii, m-am uitat la domnul Socec să văd ce impresie i-au făcut aceste cuvinte, dar, din fericire, colegul meu de birou a intervenit oportun:

— În vremurile noastre, scumpa mea, nu mai e aşa, slavă Domnului! Lumea se simplifică, pe măsură ce progresul tehnic avansează şi ne scuteşte de o mulţime de munci grele. Cred că rămânem tot mai mult cu miezul, dăm cojile deoparte.

— Inginerul meu, a spus doamna, cu tandreţe şi veselie. Numai să nu se întâmple taman pe dos!

Discuţia s-a îndreptat spre evenimentele de vineri, conu Costache, care era cel mai bine informat, a fost bombardat cu întrebări, dar tocmai când atmosfera se încălzise bine de tot a intrat Anghel, s-a proţăpit într-o poziţie caraghioasă în dreptul uşii şi a anunţat solemn:

— Masa e servită!

Mă aşteptam să continue cu vreun verset despre cinele cele sfinte, dar n-a făcut-o. De-ajuns că iarăşi s-a întrerupt firul discuţiei.

2

— Doamna casei are datoria de a desemna locurile fiecăruia, s-a întors Peppin spre mine şi nu pot spune că i-am gustat gluma.

Însă abia atunci mi-am dat seama că nu mă gândisem deloc la asta. Văzându-mă încurcat, frate-meu adăugă:

— Lângă doamna casei sunt locurile de

onoare… Dacă Pavel stă în capul mesei, îi propun de-o parte şi de alta a lui pe cei care sunt pentru prima dată oaspeţi în această casă: domnul Costache Boerescu şi domnul Socec.

Tot Peppin le-a indicat şi celorlalţi unde să şadă, şi bine că a făcut-o el: eu credeam că perechile trebuie să stea alături, or, nu, pot să stea cel mult faţă-n faţă, doamnele nu pot fi puse la coada mesei, iar lângă fiecare domn trebuie să fie o doamnă. E ca la jocurile matematice la care nu m-am priceput niciodată. Regula asta din urmă n-a putut fi respectată, totuşi, pentru că nu m-am gândit la ea când am făcut invitaţiile, aşa că lângă domnul Socec şedea domnul Gerota. Iar în capul celălalt al mesei, ca să nu se termine cu o doamnă, Margulis a nimerit între doamna Procopiu şi Peppin. Vizavi de Peppin şedea Dan, care nu-şi putea însă vedea aleasa, aflată

pe aceeaşi parte cu el, la două scaune distanţă, şi părea cam necăjită din cauza asta. N-a fost simplu pentru fratele meu să-i aşeze fără un plan bine gândit dinainte, aşa că a salvat situaţia, glumind ca întotdeauna:

— „Ca oaspete, trebuie să primim locul indicat, fără a face vreo remarcă“ – am citat din celebrul *Tratat despre regulile bunei-cuviinţe*, cartea cea mai vândută la editura concurentă, a domnului Ioaniţiu.

Domnul Socec a avut inspiraţia să râdă fără supărare.

— Carui fapt datoram in fond, onoarea acestei invitaţii, domnule Mirto? m-a întrebat directorul meu, signor Luigi.

Când să răspund, Peppin a exclamat:

— Pavel – scuzaţi-mă domnule director –, cine a aşternut masa?

Cine altcineva decât Anghel, m-am gândit

speriat. La întrebarea fratelui meu, ca şi cum am fi avut telepatie, mi-am dat seama de ce tresărise aşa: lipseau şervetele! Şi nici nu aveam atâtea în casă. Peppin s-a sculat precipitat, scuzându-se, a traversat curtea în fugă şi a adus de la el de-acasă un teanc alb, apretat, chiar dacă nu din acelaşi material cu faţa de masă, cum s-ar fi cuvenit. Toţi au râs, eu cel mai tare. Dar vorba lui Anghel: „De multe ori chiar în mijlocul râsului, inima poate fi mâhnită." Măcar să nu fi fost prezent domnul Socec, cine m-a pus să-l chem!… Cât am putut de nepăsător m-am sculat în picioare şi cât am putut de vesel am spus:

— Prilejul pentru care v-am adunat nu mai este actual, din nefericire sau poate ar trebui să spun *din fericire*, şi nu-l pot dezvălui.

M-am aşezat. A urmat o tăcere penibilă. M-am simţit obligat să mă ridic din nou şi să

urmez:

— Dar aş vrea să sărbătorim dispariţia primului meu roman, *Viitorul începe luni*, pe care l-am ars în cămin, filă cu filă, lunea trecută, după conferinţa doctorului Gerota. Îl luasem cu mine la Ateneu, cu gândul să-l încredinţez domnului Ioaniţiu, fiindcă îmi fusese respins de dumneavoastră, domnule Socec. Însă cum n-am putut da de dumnealui, m-am răzgândit şi l-am distrus.

Conu Costache m-a privit cu atenţie, a dat din cap unui gând al său şi a părut lămurit. Domnul Socec s-a foit pe scaun, dând să se explice.

— Însă, am continuat eu repede, *le roman est mort*, *vive le roman*! Astăzi am început relatarea evenimentelor ultimei săptămâni, atât de agitate, din Capitala noastră şi aş vrea, dacă-mi îngăduie domnul Socec, să păstrez

numai titlul din romanul răposat.

Editorul meu a părut înveselit, ceea ce am socotit a fi o aprobare.

— Am de gând să-l închei înainte de ziua mea, care e în luna lui Florar.

— Uneori găseşti două-trei idei extraordinare într-un roman, domnule Mirto, dar câtă pleavă trebuie să îndure omul ca să ajungă la ele. Eu nu prea am răbdare de aşa ceva, iertaţi-mi cruzimea de chirurg, a intervenit doctorul Gerota.

— Ce bine că aţi îndrăznit s-o spuneţi dumneavoastră. Nu cred că am citit mai mult de cinci romane toată viaţa, a găsit de cuviinţă să-l aprobe colegul Procopiu. Desigur, gazetăria şi tehnica mă acaparează cu totul, după cum nu mă îndoiesc că, dumneavoastră, preocupările medicale nu vă mai îngăduie să evadaţi din realitate.

— Dar nu e deloc aşa, a protestat doamna Procopiu răscumpărându-şi remarca răutăcioasă de mai devreme, un roman e întotdeauna, în felul lui, cea mai pură realitate.

Absolut toate doamnele au fost de partea mea şi a romanului, aşa că domnii ceilalţi s-au dat învinşi. Oricum, am întrerupt de îndată discuţia literară, care, mi-a atras atenţia Peppin, cu severitate, nu e de natură să amuze lumea, şi am început să mâncăm aşa-zisa „supă de primăvară“ (am admirat întotdeauna imaginaţia bucătarilor de la Capşa în privinţa numelor din meniu) adusă de Anghel. *La belissima* Teodora s-a ales cu câţiva stropi pe piept, noroc că au nimerit în decolteu, rochia i-a rămas curată, iar Anghel a primit cu o figură de martir pe cruce admonestarea mea. Am readus discuţia la evenimentele recente, care preocupau pe toată lumea. L-am rugat pe

conu Costache să ne spună ce-a descoperit Poliţia şi dacă dintre răufăcători au mai fost unii şi eliberaţi, mai ales că erau şi tinere doamne între ei. Nu mi-e ruşine s-o spun, deşi ar trebui să-mi fie: mi-era încă grijă de Elena. Conu Costache m-a înţeles pe dată, nu degeaba e faimos pentru agerimea lui.

— Am permis să plece câtorva persoane, între care şi sora portarului dumneavoastră, de la *Universul* –, iar aici poliţistul m-a privit în treacăt, dar îndeajuns ca să înţeleg că ştie tot, însă pe logodnicul ei l-am reţinut, l-au prins cu grenada în valiză, la gară. Vina fetei a fost, a continuat el, că a dat nişte anunţuri cifrate, dar a spus în apărarea ei că habar n-avea ce-nseamnă şi că a fost păcălită… E o minciună, însă nedemonstrabilă. Altă dovadă n-am mai avut contra ei. Şi din câte am aflat de la alţii, a sabotat acţiunea, fiindcă n-a dus la destinaţie

nişte materiale explozibile.

Desigur. Cele trei pachete ale Elenei stătuseră până de curând în cămara mătuşă-mii. În ziua în care treceam pe la ea cu prăjituri de la cofetăria Riegler, mai lăsam câte un pachet, zicând că sunt tot alimente şi că în cămara ei e mai rece şi mai uscat decât la mine. Ieri, pe seară, am primit prin curier un bilet de la dânsa: „Dragă nepoate, am desfăcut ieri pachetele lăsate de tine, cu gândul să nu se strice alimentele. Nu mi-au mirosit deloc bine, cum îţi închipui, prin urmare te anunţ că servitorul le-a aruncat azi-noapte în Dâmboviţa. Refuz pe viitor să mai primesc orice lucru de la tine în casa mea, îmi strică aerul şi somnul.“ Azi-dimineaţă a venit, prin alt curier, un *post scriptum*: „Pavele, tu nu semeni cu neamul nostru, al maică-tii, cred că l-ai moştenit pe taică-tău, doar el mai era aşa

de nătărău. Eşti de neiertat. Aştept scuze!“ Despre impulsul şi temerile care mă făcuseră să nu duc pachetele la destinatari n-am altă explicaţie decât vorbele lui Anghel: „Şi recunosc că aceasta este lucrarea Lui.“ Fiindcă abia acum, de la conu Costache, am aflat exact ce conţin. Spre deosebire de mătuşa noastră, care e curioasă ca orice femeie, eu nu le desfăcusem. Dar când iubeşti, vezi şi prin zid, nu numai printr-un simplu ambalaj. Pentru o dată se vede că luasem hotărârea potrivită, aşa că poate moştenisem totuşi ceva şi de la neamul mamei. Neculai Procopiu, care avea de scris un articol şi promisese nişte răspunsuri, a îndreptat un tir de întrebări spre conu Costache şi a început tocmai cu ce-aş fi vrut şi eu să ştiu:

— V-aş ruga mult să ne desluşiţi, domnule Boerescu, ce rol a jucat în toate acestea

portarul nostru cel nou, fratele …

— Absolut nici un rol.

Signor Luigi şi cu mine eram numai urechi.

— Ma cum e posibil, mi-a cerut voie pentru niste cutii, polizzia a descoperit arme…

— Totul venea prin sora lui, care l-a rugat s-o ajute. Poate că el bănuia ceva, dar n-a încercat să afle precis. E un om bizar, portarul dumneavoastră. A lucrat pentru noi, o vreme, ca iscoadă, cât a fost angajat la *Adevĕrul*, acum pot s-o spun. Nu sunt sigur dacă n-a încercat un joc dublu, adică dacă nu le-a spus şi lor ce face, ca să ia bani din două părţi. Caracterul nu dă pe-afară, în ce-l priveşte. Noi, oricum, am renunţat la serviciile lui. S-a angajat la *Universul* cinstit, ca să spun aşa…

Signor Luigi a părut puţin mai reconfortat: nu făcuse o gafă atât de mare.

— L-am luat şi pe el la întrebări – a

precizat poliţistul – şi am mai descoperit un fapt care e în favoarea lui şi o să vă intereseze, cred, pe toţi: el este salvatorul lui Nicu. În seara conferinţei dumneavoastră (Costache şedea la masă în faţa doctorului Gerota şi lângă soţia lui, aşa că s-a uitat pe rând la amândoi, când a zis asta), era lângă Ateneu cu nişte foşti colegi de la *Adevĕrul*, doar ca să se afle în treabă. Ştiţi că acolo, la subsol, erau depozitate, la fel ca la *Universul* şi în multe alte părţi, arme şi grenade. L-a văzut pe Nicu intrând, dar nu l-a mai văzut ieşind. L-a căutat din pură curiozitate, e un om care vrea să ştie tot, şi-a dat de el pe scările de la subsol, băiatul fusese lăsat pur şi simplu acolo, cu rana aia la cap.

— Dar de ce nu l-a dus la spital? s-a arătat mirat domnul Socec, potrivindu-şi, ca să-l vadă mai bine pe vorbitor, monoclul care

sclipea.

Costache şi-a şters cu şervetul urmele de supă de pe buzele frumoase şi a răspuns:

— S-a temut. Oameni ca el, care au avut legături cu lumea răufăcătorilor, preferă să nu fie amestecaţi în lucruri dubioase, ca să nu pice ei de vinovaţi. Dar vă cunoştea trăsura şi l-a pus pe Nicu în ea, ba mai mult, a stat până l-aţi luat în primire, aşa ne-a spus, şi-l cred. De ce a făcut, însă asta n-aş putea să vă spun şi poate că nici el nu ştie.

— Ce ne mai serveşte excentricul şi simpaticul dumneavoastră fecior, domnule Mirto? Şi, à propos, n-am ştiut niciodată cum fac cei de la Capşa ca să aducă mâncărurile calde, să nu trebuiască reîncălzite, ca un amor trecut? întrebă *la belissima* Teodora.

— Un problem dificil, scumpa mea, i-a răspuns la întâmplare signor Luigi.

— Au nişte etuve speciale, o lămuri colegul Procopiu, nu e o noutate tehnică, călugăriţele le foloseau frecvent, din câte ştiu.

— N-am avut habar, se auzi glasul lui Dan, pentru prima dată în acea seară. Sunt uimit de câte lucruri noi s-au inventat de când lumea, a spus el cu minunatul zâmbet care-i transforma figura. Când i-a auzit vocea, Marioara Livezeanu şi-a arătat de îndată gropiţele.

3

Anghel a venit cu o tavă de argint somptuos ornată, iar doamna Cazzavillan şi-a repetat întrebarea, ce fel ne mai serveşte. Nu ştiu dacă Anghel o fi auzit-o cum trebuie, în orice caz a găsit de cuviinţă să scandeze:

— Cine este omul care, dacă-i cere fiu-său o pâine, să-i dea o piatră? Sau dacă-i cere un peşte să-i dea un şarpe? Nu v-am adus nici

pietre, nici şarpe, a chicotit el.

— Somon de Rhin în sos Remoulade, am spus eu repede şi pâine abia scoasă din cuptor. Şi un vin alb de Dealu Mare, de acum doi ani.

Domnul Procopiu abia dacă l-a lăsat să înghită pe conu Costache, continuând să-l descoasă. Redactorul nostru prim relua apoi fiecare răspuns şi ni-l punea deja în titluri gazetăreşti, aşa cum, în linii mari, urma să-l citim în *Universul*:

— „Atentatul. Primul interogatoriu. Antecedentele inculpatului. Percheziţia domiciliară. Al doilea interogatoriu. Arestările. La Palat. Biblioteca Palatului. Ce s-a găsit la percheziţia de la domiciliul lui Fântâneru, în fundătura Leonida, ce-a declarat făptaşul şi cine îi sunt complicii.“

— Domnul procuror general Plopuleanu l-a

trimis imediat la domiciliul inculpatului pe judecătorul de instrucţie Tătăranu ca să facă percheziţie… Casa lui Preda Fântâneru se vede clar că era un cuib de hoţi, şi mai multe tâlhării care s-au făcut în acea parte a oraşului şi la care nu s-au descoperit încă autorii se bănuieşte că au fost comise de aceeaşi bandă. S-au găsit hainele cu care se îmbrăca în mod obişnuit Fântâneru, el, cum ştiţi, era în haine ţărăneşti, când l-am prins. Nevastă-sa era disperată.

— Permiteţi-mi, reluă Procopiu: „Hainele ţărăneşti erau de fantezie“. Sau: „Deghizamentul lui Preda. Preda se îmbracă în ţăran şi-i păcăleşte pe sergenţi“ „Disperarea unei neveste“.

— Aşa cum s-au mai descoperit depozitate acolo multe alte costume. Mai erau un album cu fotografii, un teanc de scrisori care nu s-au

citit încă…

— „Ce ne vor dezvălui scrisorile încă necitite ale atentatorului?“

— …Precum şi o coală de hârtie albastră unde avea însemnate răspunsurile pe care urma să le dea la întrebările despre crima lui… Şi o colecţie din ziarul *Lupta*.

— Nu colaborează şi soţii Nădejde la *Lupta*? s-a interesat domnul Socec, întrerupând astfel verva jurnalistică a colegului meu.

— Ba da, au făcut-o, însă acum au renunţat, i-am răspuns.

Mi-am reamintit vorba domnului Nădejde: „La împrejurări noi, trebuí oameni noi!“ şi mi-a părut rău că observaţia mea despre cei care dau drumul la avalanşă, retrăgându-se şi lăsându-i pe alţii să-i sufere consecinţele, s-a adeverit atât de repede.

— Totuşi cum se face, domnule Boerescu… iertaţi-mă dacă pun poate o întrebare stânjenitoare, cum se face că Poliţia, care era prevenită, după cum au scris ziarele, l-a lăsat chiar pe criminalul principal să ajungă la Palat şi să tragă? a întrebat doamna Gerota, îmbujorată ca un copil şi zâmbindu-i vecinului ei ca să nu-l rănească.

Toată lumea a ciulit urechile. În articolul apărut sâmbătă, redactorul-prim promisese să lămurească cât mai curând problema pentru cititorii noştri, invitaţi în felul acesta să cumpere şi viitoarele numere ale gazetei.

— Este o festă pe care ne-a jucat-o chiar prudenţa noastră, cum se întâmplă adeseori când îţi iei prea multe măsuri de precauţie. Ştiţi, doamnă, mie mi se pare că există o lege generală a strădaniilor inverse: cu cât sari mai sus, cu atât cazi mai adânc… Sergenţii de pază

fuseseră preveniţi că avem şi noi oameni deghizaţi, puşi să observe tot ce mişcă. L-au văzut pe Preda şi, pentru că avea un aer semeţ, liniştit şi o privire dreaptă, au crezut că e unul pus de noi şi l-au lăsat în pace. S-au uitat unul la altul şi s-au luat unul după altul, ca oile, cum se întâmplă adesea.

— Ei vin la voi îmbrăcaţi în haine de oi, dar pe dinăuntru sunt lupi fioroşi, s-a băgat iar Anghel, care strângea farfuriile de peşte, şi nu i-a păsat de privirea cruntă pe care i-am aruncat-o.

Dar conu Costache era în continuare foarte binedispus şi nu s-a supărat, a părut chiar să-l aprobe:

— Erau cu ochii pe el, dar chiar şi atunci când a ridicat puşca, au crezut că trage în vreun răufăcător. Dacă n-am fi fost preveniţi, e posibil ca atentatul acesta să nu fi avut loc,

fiindcă poate atunci l-ar fi reţinut de îndată pe bărbatul înarmat.

M-am sculat de la masă, cerând iertare, şi m-am dus după Anghel, la bucătărie:

— Te rog, ba nu, îţi poruncesc să nu te mai amesteci în discuţiile oaspeţilor, este de neiertat ce faci, e o… o mitocănie! Dacă nu taci, voi fi nevoit să te dau afară chiar mâine, bagă de seamă!

— Un răspuns bun este ca un sărut pe buze, a precizat Anghel morocănos, cu tonul că îmi face hatârul să mă lămurească.

Nu mă lămurise însă, după cum nici eu nu l-am convins. Mereu s-a pus pe picioarele dindărăt, ca să nu zic mai rău.

4

Muşchiul cu ciuperci a fost foarte bun şi a trecut, spre mirarea mea, fără incidente şi fără

adaos de tămâie. Anghel avea o figură profund ofensată şi nici nu mai anunţa ce ne aduce, noroc că avea fratele meu meniul şi făcea, cu vocea lui sonoră, oficiile de chelner. Am băgat de seamă că nu s-a ţinut nicidecum de promisiunea de a nu mânca şi curând a trebuit să-şi descheie fracul răposatului nostru unchi. Discuţia a alunecat spre lucruri mai aproape de inimă, odată cu vinul roşu, cu adevărat foarte bun, un Château Laroque St. Emilion, pe care domnul Socec, mare cunoscător, l-a apreciat cel dintâi. Marioara Livezeanu, care nu ştiu de ce nu mai îmbătrâneşte, ba dimpotrivă, a îndreptat conversaţia spre tema care o preocupă în prezent (şi care mie mi-este în acest moment nesuferită), adresându-se doamnei Procopiu:

— De unde aveţi adorabilul Cupidon pe care-l purtaţi şi care-şi îndreaptă săgeata de

aur drept spre inima dumneavoastră?

Am uitat să spun că doamna Procopiu, care şedea pe partea cealaltă a mesei, lângă signor Luigi, avea în piept un mărţişor de aur.

— Mi l-a dat soţul meu, dar nu mi-a spus de unde l-a luat.

— De la Radivon, am trecut prin faţa vitrinei şi-am văzut acolo o mulţime de mărţişoare de aur… Ăsta micu m-a săgetat prin geamul vitrinei. Ştiaţi că şi la bijutierul nostru s-a dat spargere? a spus redactorul nostru prim. Dar l-au prins pe hoţ foarte repede, am şi dat ştirea în gazetă, chiar alături de reclamă. Însă când l-am cumpărat eu pe Cupidon, acum o săptămână, era linişte deplină.

— Cupidon se lasă cumpărat? Asta nu-mi place deloc! Dar vă implor, domnule Procopiu, să lăsăm ziarul, măcar în seara asta,

a replicat cu multă politeţe şi voioşie Peppin, pe care nimeni nu se supără, în schimb dacă aş fi spus eu acelaşi lucru, l-aş fi mâhnit cu siguranţă pe colegul nostru. N-am să-nţeleg niciodată cum face fratele meu să fie între oameni ca peştele-n apă.

— Să-l întrebăm oare pe amfitrionul nostru ce semnifică lavaliera roşie pe care o poartă astăzi?

Toţi ochii s-au îndreptat spre pieptul meu, până şi ai mei. M-am prefăcut mirat şi am dat din umeri.

— Vreo iubire nelegitimă… de mult îl bănuiesc pe Păvălucă de aşa ceva, a spus Peppin.

— Glumiţi, fireşte. Iubirea e întotdeauna legitimă şi de multe ori cea mai legitimă e cea nelegitimă, a spus doctorul Margulis.

Era o afirmaţie la care nimeni nu se aştepta

din partea lui. Fusese ciudat de tăcut toată seara şi mi s-a părut foarte ostenit. Cred că evenimentele ultimei săptămâni l-au zguduit. Conu Costache l-a căutat cu privirea, dar n-avea cum să-l vadă, erau pe aceeaşi parte a mesei şi e păcat că Peppin îi aşezase la distanţă unul de altul. Dar abia atunci am înţeles că, pesemne, doctorul Margulis s-a gândit chiar la prietenul lui de-o viaţă, care-şi înăbuşise, de dragul legăturii lor puternice şi bărbăteşti, dragostea legitimă, ca să spun şi eu aşa, pentru Agata.

— După mine, am intervenit – şi eram foarte serios –, nu micii amoraşi grăsuţi, cu arcuri şi săgeţi ar trebui să fie semnul zeiţei dragostei, ci un baston alb, de orb.

Doamnele au râs ca la o glumă reuşită, domnii au surâs.

— Splendidissima Venera cu baston alb –

cum se vede ca scrii romane, domnule Mirto, mi-a spus directorul, cu bunătate în glas. Si fara corset, ca-n figura domniei vostre de la prelegere, domnule Gerota.

Privind pe diagonala mesei, fiindcă stătea la colţul opus, doctorul Margulis a ţinut să-l mai felicite o dată pe mai tânărul şi deja mult mai cunoscutul lui coleg pentru revoluţionara conferinţă. Cineva, nu-mi mai amintesc exact cine, o doamnă, a vorbit despre corsetul purtat pe inimă de către cei mai mulţi oameni de azi.

— Lipsa oamenilor de inimă mi se pare tot mai gravă, a replicat Peppin. Dai în schimb de oameni la care acest organ are dimensiuni atât de mici, încât nu poate cuprinde vreo simţire… Să bem pentru cei cu inima mare, ne-a îndemnat el ridicând paharul şi privind în lumină vinul rubiniu.

— Când dragostea e pusă la încercare,

vinul prost se acreşte, dar vinul bun se face mai bun, a spus conu Costache şi cred că era prima dată că-l auzeam vorbind despre un asemenea subiect delicat. În seara asta parcă toată lumea ţinea să fie altfel decât de-obicei, parcă eram iar la carnaval.

Partea cea mai reuşită a meniului a fost, după opinia generală, o salată de ţelină cu trufe, care însoţea doi claponi fragezi la frigare. Aici însă am avut un nou necaz cu Anghel, care obosise şi n-a mai vrut să se ridice de pe un taburet de la bucătărie, pretinzând că i s-a umflat piciorul şi nu-l mai poate mişca. Doctorul Margulis a avut bunătatea să se scoale de la masă ca să-l consulte şi după vreo jumătate de oră l-a pus pe picioare, la propriu, el ştie cum. Dar pauza a ţinut nepermis de mult.

*

Dan ne-a surprins şi el întrebând dintr-odată:

— De fapt cine a fost capul răutăţilor, domnule Boerescu? Fiindcă mi-e greu să cred că un om simplu ca Preda Fântâneru a organizat toate astea, atât de complicat gândite şi atât de bine ţinute în mână. Aici pare o minte de om învăţat.

Într-adevăr, nimeni nu se gândise până acum la asta, cu toţii ne mulţumiserăm cu ideea că Preda Fântâneru e marele vinovat.

— Da, aveţi dreptate, domnule Creţu: un om cu carte, fost artist, violoncelist şi compozitor, care s-ar putea să nu fie chiar în toate minţile. Îl cheamă Nichifor Popoviciu şi e putred de bogat, spre deosebire de toţi cei implicaţi. A pus la cale o lovitură „artistică“ şi de-aici şi

ideea de a transporta o bună parte din armament în nevinovatele cutii de instrumente muzicale, care nu stârnesc bănuieli. E şi un obişnuit al Palatului, ştia programul Majestăţii Sale.

S-a auzit o exclamaţie din capul celălalt al mesei, de unde şedea doctorul Margulis. S-a mai discutat o vreme despre alte amănunte ale tulburărilor din Capitala noastră, eu însă nu i-am mai putut urmări. Amestecasem băuturile, lucru la care nu rezist niciodată şi mi se învârtea capul.

Mai ştiu numai că desertul ar fi fost grozav, piersici de zahăr ars umplute cu îngheţată, dacă nu s-ar fi topit îngheţata, pe care era greu s-o mănânci, aşa, ca o supă roz, cum se făcuse acum. Încrederea mea în mine se topise la fel, era ca o supă rece, şi mi se topiseră, de asemenea, toate planurile de viaţă cândva

trandafirii. Oaspeţii mei au avut însă amabilitatea să laude cina, chiar şi pe Anghel, care le-a zâmbit cu un dinte lipsă. Numai pe mine m-a privit încruntat. Şi, în timp ce se ciocneau cupele de şampanie, eu m-am jucat cu cinci scobitori, scriind pe faţa de masă XIX şi-apoi, cu aceleaşi beţigaşe, XXI. După cum se vede, mătuşă-mea are dreptate când îmi spune că în orice faci e esenţială ordinea. Cum le mai potriveşte viaţa pe toate! A trecut şi cea mai lungă duminică a vieţii mele.

5

De luni, încep repetiţiile generale pentru concertul nostru de fanfară din Cişmigiu. Va trebui să găsim înlocuitori pentru o trompetă şi o piculină.

De luni, Nicu se mută în bancă alături de Săndel.

Domnul Cazzavillan merge luni la spital să-l vadă pe nea Cercel, al cărui viitor nu e încă limpede.

Doctorul Margulis o aduce luni acasă pe mama lui Nicu.

De luni, fratele meu începe cura de slăbire.

Iar eu încerc să mă las de fumat.

Doamna Maria Gerota se duce luni să cumpere mătase pentru noile draperii, pe care le-ar dori verzi.

Graţie discuţiei de la cina de duminică, colegul Procopiu o să scrie, luni, un excelent articol şi o să dea răspunsul la toate întrebările pe care şi le-au pus cititorii noştri.

De luni, toate lucrurile se mişcă doar înainte, iar timpul îşi regăseşte vechea albie.

Luni se publică în gazeta noastră al nouălea episod din foiletonul american *Singur din veacul său*. *În anul 2000*.

De luni, încep şi eu o viaţă nouă, în care luni e numai şi numai luni.

Luni seara Costache Boerescu îşi reia vizitele la familia Margulis.

Ca aripile albe care sfâşie o ploaie cenuşie vine ziua de luni pentru Iulia.

Luni începe viitorul.

EPILOG

Poate că azi, dar un alt azi decât azi-ul meu, un cititor deschide o carte – una în care trecutul şi viitorul îşi amestecă apele la fel de uşor cum se pot amesteca cifrele veacului nostru – şi începe să citească: „Fii binevenit în viaţa mea, cititorule!“

Neputinţele şi greşelile mele, bucuriile şi durerile şi felul în care m-a împins viaţa încoace şi-ncolo, ca pe o bilă de biliard, în care m-a făcut să-i lovesc pe alţii şi m-a lăsat să fiu lovit de alţii, de alte bile de biliard împinse fără voia lor încoace şi-ncolo, sunt în acest roman. Toate bilele s-au adunat aici, iar eu sunt în toate personajele pe care le-am supus la razele Röntgen ale scriitorului. Nu mă

mai desparte nimic de nimeni, nu mai există buni şi răi, sunt, pentru prima dată în viaţă, omenire, mai mult decât om. Sunt tată şi mamă şi copil, stăpân şi servitor, hoţ, nemernic şi neprihănit. Aici, în cartea mea, creştem împreună ca rămurelele aceluiaşi copac. Mănânc zilnic din pomul cunoaşterii de care n-aveam voie să mă ating. Şi zilnic Dumnezeu mă prinde şi mă alungă din Paradis ca pe Adam, şi-mi spune să plec şi să umplu pământul cu oameni şi mă condamnă să nasc în chinuri, ca pe Eva. De aceea scriu.

Poate îţi mai aminteşti, răbdătorul meu cititor, că la începutul acestor pagini, îţi povesteam cum bătrânul Anghel mi-a anunţat, aruncând o privire cu tâlc spre uşă, o vizită. E timpul să-ţi spun cine era: domnul Socec! Astăzi, de ziua mea, mi-a adus romanul pe a cărui primă filă, cu cerneală violetă, scrisese

de data aceasta DA. Ce cadou mai frumos îmi puteam dori?

E cartea mea, care aş vrea să fie de-acum încolo şi a ta, e marele meu oraş plin de bune şi de rele, care te poate învălui şi pe tine, e clipa mea cea repede trecătoare care se adaugă timpului tău, e viaţa mea amărâtă şi minunată ca orice viaţă, în care aş vrea să te simţi prins şi domnia ta. Şi chiar dacă nu mai ştii, poate, latina, o să înţelegi: *De te fabula narratur!* Rămâi cu bine!